Bill O’Reilly & Martin Dugard
ASASINATUL LUI KENNEDY
SFÂRŞITUL UNUI VIS

RAO CLASS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
O’REILLY, BILL
Asasinatul lui Kennedy – Sfârşitul unui vis / Bill O’Reilly şi Martin Dugard; Trad.: Graal Soft.
— Bucureşti: Editura RAO, 2013
ISBN 978 – 606 – 609 – 338 – 9
I. Dugard, Martin
II. Graal Soft (trad.)
94 (73) ” 19” Kennedy, J.F. 929 Kennedy, J.F
Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9 – 11, sector 1, Bucureşti, România www.raobooks.com www.rao.ro

BILL O’REILLY MARTIN DUGARD Killing Kennedy. The end of Camebt

Copyright e 2012 by Bill O’Reilly and Martin Dugard Publicată prin înţelegere cu Henry Holt & Company, LLC, New York Toate drepturile rezervate

Ilustraţia copertei e Getty Images
Traducere din limba engleză GRAALSOFT
e Editura RAO, 2013 Pentru versiunea în limba română
ISBN 978 – 606 – 609 – 338 – 9

Această carte este dedicată străbunilor mei, familia Kennedy din Yonkers, New York. Nişte oameni muncitori, generoşi şi *cinstiţi*.

Prefaţă

22 NOIEMBRIE 1963
Mineola, New York
În jurul orei 14.00, pe Coasta de Est

Elevii începători de la ora de religie din Brother

Carmine Diodati erau năuciţi. În păcănitul megafonului, în clasa liceului Chaminade răsunase ultima ştire. Preşedintele John E Kennedy fusese împuşcat în Dallas, Texas, şi dus la spital. Puţin mai târziu aveam să aflăm cu toţii că murise. Nimeni nu mai ştia ce să spună.

Majoritatea americanilor născuţi înainte de 1953 îşi amintesc exact unde se aflau când au auzit ştirea că JFK fusese asasinat. Zilele de după acea groaznică vineri au fost pline de tristeţe şi confuzie. De ce se întâmplase aşa ceva? Cine era adevăratul ucigaş al preşedintelui? În ce fel de ţară trăiam, la urma urmei?

Asasinarea lui JFK avea pentru mine ceva personal. Bunica din partea mamei era născută Winifred Kennedy, iar familia mea irlandeză şi catolică era strâns legată sufleteşte de tânărul preşedinte şi de neamul lui. M-am simţit ca şi cum cineva din propria familie avusese parte de o moarte violentă. Ca majoritatea puştilor din Long Island, nu-mi prea păsa de politica internă. Dar îmi amintesc foarte bine fotografiile cu JFK din casele rudelor mele. Pentru ele, era un sfânt. Pentru mine, era un personaj aproape necunoscut, care murise într-un mod groaznic, cu creierii împrăştiaţi pe portbagajul unei maşini. N-am uitat niciodată imaginea soţiei sale, Jacqueline, târându-se în spatele limuzinei să-i cuprindă în mâini capul sfărâmat.

* * *

Eu şi Martin Dugard eram foarte mulţumiţi că milioane de oameni citesc *Killing Lincoln* cu interes şi plăcere. Vrem să facem istoria accesibilă tuturor. Vrem să le spunem cititorilor exact ce s-a întâmplat şi de ce, într-un stil antrenant şi oferind multe informaţii. După ce am povestit ultimele zile din viaţa lui Lincoln, am considerat firesc să trecem la John Kennedy.

Mulţi observaseră că vieţile celor doi preşedinţi

aveau multe asemănări. De fapt, paralelele dintre ei sunt uimitoare.

Lincoln a fost ales pentru prima oară în 1860, Kennedy în 1960.

Amândoi au fost asasinaţi într-o vineri, de fată cu soţiile lor.

Succesorii lor au fost ambii sudişti cu numele de Johnson şi foşti senatori.

Andrew Johnson s-a născut în 1808, Lyndon Johnson în 1908.

Lincoln a fost ales în Congres în 1846, iar Kennedy, în Senat în 1946.

Ambilor le-au murit copii când erau în funcţie.

Booth, ucigaşul lui Lincoln, a fugit de la teatru şi a fost omorât într-un depozit, pe când Oswald, asasinul lui Kennedy, a tras dintr-un depozit şi s-a refugiat într-un teatru.

În 1963, puţini americani au înţeles cât de mult va fi schimbată ţara de asasinarea preşedintelui. Pe atunci, era greu să scrii istorie, mai ales din cauza planurilor politicienilor. În această carte, vom încerca să risipim ceaţa şi să prezentăm faptele. Din păcate, unele întâmplări nu sunt cunoscute încă. În povestirea noastră, eu şi Martin Dugard nu vom merge mai departe decât ne îngăduie probele. Nu suntem adepţii teoriilor conspiraţioniste, însă ne punem unele întrebări despre ce nu se ştie sau nu se leagă.

Totuşi, înainte să daţi pagina, vă anunţăm că această carte e bazată pe fapte, iar unele despre care veţi citi n-au fost niciodată aduse la cunoştinţa publicului.

Adevărul despre preşedintele Kennedy are uneori o latură galantă, alteori tulburătoare. Adevărul despre felul în care a fost asasinat şi motivele acestui act criminal sunt de-a dreptul înfiorătoare. Însă toţi americanii ar trebui să

cunoască povestea.

Toată este aici, în această carte. Mă bucur că am privilegiul să v-o ofer.

BILL O'Reilly Mai 2012 Long Island\ New York

29 mai 1917 – 22 noiembrie 1963

„Gradul de securitate garantat preşedintelui Statelor Unite depinde, în mare măsură, de genul de contacte cu marele public pe care şi le doreşte preşedintele. Securitatea absolută nu este realistă şi nici posibilă. Pentru a fi în perfectă siguranţă, preşedintele ar trebui să acţioneze într-un fel de vid, să fie izolat de marele public în spatele unor bariere de netrecut. Ar călători în secret, ar apărea în public doar în spatele geamurilor blindate”.

O abordare mai realistă presupune compromisuri. Orice călătorie, orice contact cu publicul implică un risc calculat din partea preşedintelui şi a celor răspunzători de protecţia lui. Asemenea riscuri pot fi reduse dacă preşedintele recunoaşte problema securităţii, are încredere în oamenii din Serviciul Secret, care sunt gata să-şi dea viaţa pentru a-l apăra, şi acceptă măsurile de securitate care i se recomandă. E de înţeles că mulţi preşedinţi au suportat cu greu măsurile de siguranţă dictate de numeroşi ani de experienţă, pentru că acestea le reduc intimitatea şi accesul la oamenii din ţară.

Cu toate acestea, dacă preşedintele doreşte să fie în siguranţă, ar trebui să accepte procedurile şi sfaturile care i se dau”.

J. Edgar Hoover, Director FBI

Prolog

Washington, D.C. 20 ianuarie 1961 ora 12.51

Omul care avea mai puţin de trei ani de trăit şi-a pus mâna stângă pe Biblie.

Preşedintele Curţii Supreme Earl Warren stă în picioare în faţa lui, recitând jurământul preşedintelui în funcţie.

— John Fitzgerald Kennedy, juri solemn…

— Eu, John Fitzgerald Kennedy, jur solemn, repetă noul preşedinte cu un accent tipic din Boston. Are privirea îndreptată spre judecătorul al cărui nume avea să fie într-o

zi sinonim cu moartea lui Kennedy.

Noul preşedinte, născut într-o familie bogată, are un mod preţios de a vorbi, care pare să-l îndepărteze de alegători. Însă este un om entuziast şi uşor de simpatizat. În timpul campaniei electorale glumise pe seama imensei averi a tatălui său, reducând cu umor şi candoare discordia pe care o provoca acest subiect, astfel încât americanii de rând să-l creadă când avea să le promită că va crea o Americă mai bună şi mai dreaptă. „Oamenii nevoiaşi din Virginia de Vest au auzit un bărbat din Boston spunându-le că are nevoie de ajutorul lor şi i l-au dat. În lanurile de porumb din îndepărtata Nebraska, tăind aerul cu mâna dreaptă, ca de obicei, a explicat că America poate fi din nou «măreaţă», iar fermierii

ştiau la ce se referă", a consemnat un jurnalist despre farmecul considerabil al lui Kennedy.

Dar nu toată lumea îl iubea pe JFK. A câştigat votul popular în defavoarea lui Nixon la o diferenţă foarte mică, luând doar 49% din total. Fermierii aceia din Nebraska poate au ştiut ce voia să spună Kennedy, dar 62% au votat pentru Nixon.

— Că îţi vei exercita cu credinţă funcţia de preşedinte al Statelor Unite.

— Că îmi voi exercita cu credinţă funcţia de preşedinte al Statelor Unite…

Optzeci de milioane de americani urmăresc la televizor ceremonia de investire. Douăzeci de mii sunt prezenţi la faţa locului. Ninsese abundent în timpul nopţii şi un strat de zăpadă de douăzeci de centimetri căzuse peste Washington, D.C. Armata fusese nevoită să folosească aruncătoare de flăcări pentru a curăţa străzile. Soarele străluceşte acum pe clădirea Capitoliului, dar rafale de vânt tăios biciuiesc mulţimea. Spectatorii se

înfăşoară în saci de dormit, pături, pulovere groase sau paltoane – orice le ţine de cald.

Dar lui John Kennedy nu-i pasă de frig. El chiar şi-a scos paltonul. La 43 de ani, JFK emană îndrăzneală şi vigoare. Faptul că nu poartă palton, joben, fular sau mănuşi reprezintă un truc menit să întipărească în mintea oamenilor imaginea sa atletică. Este bine făcut şi are un pic peste 1, 80 metri, ochi verzi-cenuşii, un zâmbet strălucitor şi un bronz puternic, datorat recentei vacanţe petrecute la casa familiei sale din Palm Beach. Dar, deşi JFK este imaginea sănătăţii, antecedentele sale medicale sunt îngrijorătoare. Kennedy primise deja în două rânduri ultima împărtăşanie a Bisericii Romano-Catolice. Sănătatea avea să-i facă probleme şi în anii următori.

— Şi voi face, din toate puterile mele.

— Şi voi face, din toate puterile mele…

În marea de demnitari şi de prieteni din jurul lui, sunt trei oameni extrem de importanţi pentru Kennedy. Drept în faţa lui se află fratele lui mai mic, Bobby, o alegere ezitantă în funcţia de procuror general. Preşedintele îi apreciază onestitatea de consilier mai mult decât priceperea în problemele juridice. Ştie că Bobby îi va spune întotdeauna adevărul, indiferent cât de crud ar fi acesta.

În spatele preşedintelui stă noul vicepreşedinte, Lyndon Johnson. Se poate spune, şi Johnson chiar o crede, că preşedintele a câştigat alegerile datorită acestui texan înalt şi dur. Fără Johnson ca vicepreşedinte, poate Kennedy n-ar fi câştigat în Texas, stat cu 24 de electori, o adevărată comoară. Dar în acest fel, tandemul Kennedy-Johnson a câştigat în Texas la o diferenţă mică, de doar 46.000 de voturi – o ispravă care ar trebui repetată dacă preşedintele Kennedy vrea şi al doilea mandat.

În cele din urmă, noul preşedinte îşi priveşte tânăra

soţie, aflată chiar în spatele judecătorului Warren, în stânga. Jackie străluceşte în taiorul ei roz cu pălărie asortată. Buclele castanii-închise şi gulerul de blană îi încadrează ovalul neregulat al feţei. Ochii ei chihlimbarii scânteiază de entuziasm, fără nicio urmă de oboseală, deşi nu se dusese la culcare până la patru dimineaţa. Băutura curgea în valuri la petrecerile de dinainte de învestitură, date de oameni ca Frank Sinatra şi Joseph Kennedy, socrul ei. Jackie se întorsese la casa lor din Georgetown cu mult înainte ca aceste petreceri să se termine, dar soţul ei nu o însoţise. Când a apărut Jack acasă, puţin înainte de patru dimineaţa, şi-a găsit nevasta perfect trează, căci era prea emoţionată ca să poată adormi. În timp ce peste şoferii împotmoliţi în zăpadă şi focurile aţâţate la marginea străzilor din Washington continua să ningă, tânărul cuplu şi-a început conversaţia matinală. El i-a povestit despre recepţia dată de tatăl său şi au discutat entuziaşti despre ceremonia de investire. Avea să fie o zi minunată, căreia îi vor urma multe altele.

John F. Kennedy înţelege foarte bine că publicul o adoră pe Jackie. Chiar cu o seară înainte, când mulţimea strânsă pe străzile înzăpezite din Washington se uita după limuzina în care erau soţii Kennedy, preşedintele ales ceruse să se aprindă lumina în maşină, pentru ca oamenii s-o poată vedea pe soţia lui. Strălucirea, bunul-gust şi frumuseţea lui Jackie au vrăjit America. Vorbeşte fluent franceza şi spaniola, fumează pe ascuns ţigări cu filtru una după alta şi preferă şampania cocteilurilor. Ca şi soţul ei, Jackie are un zâmbet strălucitor, dar, spre deosebire de el, care e extravertit, ea este introvertită. Nu are prea mare încredere în străini.

În pofida imaginii ei radioase, Jackie Kennedy ştie deja ce înseamnă suferinţa, căci primise lovituri dureroase în căsnicia ei de şapte ani. Avortase primul copil, iar al

doilea, o fetiţă, se născuse moartă. Dar se şi bucurase de naşterea a doi copii sănătoşi, Caroline şi John jr, şi de ascensiunea fulminantă a ambiţiosului ei soţ, de la statura de politician oarecare în Massachusetts la cea de preşedinte al Statelor Unite.

Trecuse peste părţile triste ale vieţii. Viitorul se anunţă strălucitor şi plin de oportunităţi. Mandatul prezidenţial al lui Kennedy pare destinat să fie, după cum se spune într-o nouă piesă de succes cu care tocmai se deschisese Teatrul Mai estic de pe Broadway, asemănător miticului Gamelot, tărâm „mai încântător ca orice alt loc, pentru a adăsta ferice”.

* * *

— Păstraţi, ocrotiţi şi apăraţi Constituţia Statelor Unite.

— Păstrez, ocrotesc şi apăr Constituţia Statelor Unite…

Predecesorul lui Kennedy, Dwight Eisenhower, stă alături de Jackie.

În spatele lui Kennedy sunt Lyndon Johnson, Richard Nixon şi Harry Truman.

Normal, simpla prezenţă a unuia dintre aceşti demnitari la un eveniment sporea măsurile de securitate. Prezenţa tuturor la învestitură, stând atât de aproape unul de altul, este un coşmar pentru pază.

Serviciile Secrete se află în alertă maximă. Treaba lor e să-l apere pe preşedinte. Agentul de carieră şi şeful acestui serviciu, comandantul U.E. Baughman, în vârstă de 55 de ani, deţinea această funcţie de pe vremea preşedintelui Truman. Crede că statura atletică a lui Kennedy şi dorinţa lui de a face băi de mulţime vor fi o provocare nemaiîntâlnită până atunci în istoria Serviciului Secret. Firavul Baughman, cu tunsoarea lui soldăţească, evacuase tribuna festivă aproape complet de trei ori în

acea zi, din cauza grijilor pe care şi le făcuse pentru siguranţa preşedintelui. La un moment dat ieşise fum din pupitru în timpul probelor şi se temuseră să nu se găsească o bombă acolo. Agenţii s-au grăbit să verifice. S-a dovedit că fumul venea de la motorul mecanismului de ridicare şi coborâre a pupitrului. Au rezolvat uşor problema, oprind pur şi simplu mecanismul. Acum, agenţii lui Baughman scrutau mulţimea, agitaţi de vasta audienţă din apropiere. Un fanatic bine antrenat, având la el un pistol, putea să-l omoare pe noul preşedinte şi să ucidă doi foşti preşedinţi şi doi vicepreşedinţi cu doar cinci gloanţe bine ţintite.

Baughman e conştient şi de alt fapt zdrobitor – din 1840, o dată la 20 de ani fiecare preşedinte ales a murit în funcţie: Lincoln, Garfield, McKinley, Harding şi Roosevelt. Însă niciun preşedinte nu fusese asasinat de aproape 60 de ani, mulţumită experienţei Serviciului Secret. Chiar cu o lună în urmă, agenţii dejucaseră un atentat la viaţa lui Kennedy, pus la cale de un fost lucrător poştal supărat, care voia să-l arunce în aer cu dinamită. Cu toate acestea, pe Baughman îl obsedează o întrebare: va fi oare rupt lanţul morţilor de preşedinţi sau Kennedy va fi următoarea verigă?

JFK râde de ideea că ar putea să moară în funcţie. Doar pentru a arăta că nu crede în superstiţii, noul preşedinte a hotărât să doarmă în Camera Lincoln în primele nopţi petrecute la Casa Albă – fantoma lui Lincoln nu părea să-l îngrijoreze.

— Aşa să vă ajute Dumnezeu.

— …Aşa să mă ajute Dumnezeu.

Odată jurământul terminat, Kennedy îi strânge mâna preşedintelui Curţii Supreme, apoi pe a lui Johnson şi a lui Nixon. În cele din urmă, ajunge faţă în faţă cu Eisenhower. Cei doi bărbaţi zâmbesc cordial, dar îşi aruncă priviri

oţelite. Porecla condescendentă pe care i-a dat-o Eisenhower lui Kennedy este „Litäe Boy Blue”. Îl consideră un tinerel incapabil să guverneze şi îl enervează faptul că un tip care fusese doar locotenent în Al. Doilea Război Mondial preia preşedinţia de la generalul care ordonase debarcarea în Normandia. În schimb, Kennedy îl vedea pe general ca pe un om prea puţin interesat să îndrepte lucrurile greşite din societatea americană – o prioritate maximă pentru JFK.

Kennedy este cel mai tânăr preşedinte al Statelor Unite ales vreodată. Eisenhower, cel mai bătrân. Din pricina diferenţei mari de vârstă, ei reprezintă două generaţii de americani foarte diferite – şi două viziuni foarte diferite asupra Americii. Peste o clipă, Kennedy va ţine un discurs inaugural în care aceste diferenţe vor fi mai clare ca oricând.

Al treizeci şi cincilea preşedinte al Statelor Unite îşi retrage mâna din cea a lui Eisenhower. Se întoarce încet la stânga şi se duce pe podium, purtând sigiliul prezidenţial. Kennedy se uită pe discursul său, apoi îşi ridică ochii şi priveşte lung miile de chipuri încremenite din faţa lui, ştiind că oamenii îşi pierd răbdarea. Ceremonia a început târziu, rugăciunea spusă de cardinalul Richard Cushing a fost extrem de lungă, poetul de 86 de ani Richard Frost era aşa orbit de soare, că nu a fost în stare să citească versurile scrise pentru acea ocazie. Se pare că nimic nu a mers conform planului. Oamenii care îngheţau îşi doreau ceva izbăvitor. Câteva cuvinte care să semnaleze o schimbare în politica inertă a Washingtonului. Cuvinte care aveau să vindece naţiunea divizată de politica lui McCarthy, înspăimântată de Războiul Rece, dar luptând totuşi împotriva segregaţiei rasiale şi a discriminării.

Kennedy e istoric, cu un premiu Pulitzer primit pentru cartea sa*Profil es în Courage*. Cunoaşte valoarea

unui discurs inaugural magistral. Se gândea de luni întregi la ce avea să spună. Cu o seară înainte, când se aprinsese lumina în maşină, pentru ca publicul să o poată vedea pe Jackie, revăzuse discursul lui Jefferson la investire – şi, prin comparaţie, îl găsise pe al său fără substanţă. În această dimineaţă se trezise după doar patru ore de somn, iar apoi îşi revăzuse discursul de nenumărate ori.

Cuvintele sunau ca un psalm.

— Fie ca vorbele mele să zboare din acest timp şi loc, la prieten şi duşman deopotrivă, fie ca făclia să treacă la o nouă generaţie de americani – născuţi în acest secol, călită de război, disciplinaţi de o pace dură şi amară, mândri de o străveche moştenire…

Aceasta nu este o cuvântare inaugurală obişnuită. E mai mult o promisiune. Zilele cele mai fericite ale Americii urmează să vină, spune Kennedy, dar numai dacă toţi contribuie la aceasta.

— Nu vă întrebaţi ce face ţara pentru voi, adaugă el, ridicând tonul poruncitor pentru a concluziona, ci ce puteţi să faceţi voi pentru ţară.

Discursul va fi aclamat şi va deveni de îndată un model. În mai puţin de 1400 de cuvinte, John Fitzgerald Kennedy îşi expune viziunea pentru naţiune. Acum îşi pune deoparte discursul, ştiind că a sosit timpul să împlinească marea promisiune pe care a făcut-o poporului american. Trebuie să rezolve chestiunea legată de Cuba şi de liderul ei prosovietic Fidel Castro. Trebuie să abordeze şi problema din îndepărtatul Vietnam, unde un mic grup de consilieri militari americani luptă să aducă stabilitate într-o regiune zguduită mult timp de războaie. Iar acasă, puterea dobândită de Mafia şi fragmentarea mişcării pentru drepturi civile sunt două situaţii critice care cer atenţie imediată. Şi, într-un plan mult mai personal, trebuie să intervină în neînţelegerea dintre procurorul

general Bobby Kennedy şi vicepreşedintele Lyndon Johnson, care se dispreţuiesc unul pe celălalt.

JFK priveşte cu atenţie mulţimea de adoratori, ştiind că are multe de făcut.

Dar nu au venit toţi cei care fuseseră invitaţi la investire. Artiştilor celebri care fuseseră la petrecerile de noaptea trecută li se promiseseră locuri în primele rânduri la evenimentul crucial pentru istoria Americii, dar, din cauza frigului şi a o sută de petreceri premergătoare investirii, care duraseră până la primele ore ale dimineţii, cântăreţul Frank Sinatra, actorul Peter Lawford şi compozitorul Leonard Bernstein – precum şi mulţi alţii – preferaseră să doarmă până târziu şi apoi să se uite la televizor. „O să-l văd pe preşedinte la a doua învestitură”, spuneau toţi.

Dar nu avea să mai fie o a doua învestitură. Căci John Fitzgerald Kennedy începuse lupta cu forţele răului.

* * *

La aproximativ 7.000 de kilometri distanţă, în oraşul sovietic Minsk, un american care nu votase cu John F. Kennedy era sătul până-n gât. Lee Harvey Oswald, fost trăgător de elită în Corpul de Puşcaşi Marini al SUA, se săturase de viaţa în comunism.

Oswald era dezertor. În 1959, la vârsta de 19 ani, fugarul cu o constituţie firavă, simpatic şi enigmatic a decis să părăsească SUA, convins că ideile sale socialiste vor fi apreciate în Uniunea Sovietică. Dar lucrurile nu au mers conform planului. Oswald sperase să se înscrie la Universitatea din Moscova, deşi nu absolvise liceul. În loc de asta, guvernul sovietic îl trimisese la peste 600 de kilometri spre vest, la Minsk, unde muncea din greu într-o fabrică de produse electronice.

Lui Oswald îi plăcea să se mute dintr-un loc în altul, dar autorităţile sovietice i-au restricţionat drastic dreptul

la călătorie. Până acum dusese o viaţă dezordonată şi nomadă. Tatăl lui murise înainte să se nască el. Mama lui s-a recăsătorit şi a divorţat după scurt timp. Marguerite Oswald avea puţini bani şi s-a mutat frecvent cu micul Oswald, trecând prin Texas, New Orleans şi New York. Când a renunţat la liceu şi s-a înrolat în Corpul de Puşcaşi Marini, Oswald locuise la 22 de adrese şi mersese

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Lee Harvey Oswaldpe când făcea cerere pentru cetăţenia sovietică, în 1959. (*Bettmann*/ *Corbis*/ *AP Images*)

la douăsprezece instituţii şcolare diferite – inclusiv o şcoală de reeducare. Acolo, comisia care a făcut evaluarea psihiatrică solicitată de tribunal l-a găsit retras şi inadaptat social. A fost diagnosticat drept un copil „cu o imaginaţie bogată, având ca teme predilecte puterea şi omnipotenţa, prin care încearcă să-şi compenseze

defectele şi frustrările”.

În 1961, Uniunea Sovietică nu era un loc potrivit pentru un om dornic de independenţă şi putere. Pentru prima oară în viaţa lui, Harvey Oswald se vede fără ieşire. Se trezeşte devreme în fiecare dimineaţă, face un drum obositor până la fabrică, unde munceşte ore în şir la un strung, înconjurat de colegi de serviciu a căror limbă abia o înţelege. Dezertarea lui din 1959 fusese o ştire de primă pagină, pentru că era extrem de neobişnuit ca un puşcaş marin – chiar şi unul prosovietic ca el, poreclit de camarazi „Oswaldovici” – să încalce jurământul *Semper*

Fidelis[1] şi să treacă la inamic. Dar acum este un anonim, ceea ce consideră cu totul inacceptabil. Dezertarea nu i se mai pare o idee atât de bună. Oswald mărturiseşte în jurnalul său că este total dezamăgit.

Lee Harvey Oswald nu are nimic împotriva lui John Fitzgerald Kennedy. Nu ştie prea mult despre noul preşedinte şi politicile lui. Şi, cu toate că a fost un trăgător de elită în armată, aproape nimic din trecutul său nu sugerează că ar reprezenta o ameninţare pentru altcineva în afară de el însuşi.

A >

În timp ce America sărbătoreşte instalarea noului preşedinte, dezertorul scrie Ambasadei SUA la Moscova. Scrisoarea lui e scurtă şi la obiect. Lee Harvey Oswald vrea să se întoarcă acasă.

PARTEA I

1 Mereu credincios

Păcălind moartea

Capitolul 1

2 AUGUST 1943

Strâmtoarea Blackett, Insulele Solomon 2.00 a.m.

Februarie 1961. Noul preşedinte are o nucă de cocos pe birou. E norocos că a rămas în viaţă, păcălind moartea

deja de trei ori în scurta sa existenţă, iar prespapierul neobişnuit este o amintire a primei dăţi când a fost faţă-n faţă cu propria moarte. Stafful său se asigură că nuca de cocos este aşezată la vedere când îl mută pe noul preşedinte în Biroul Oval. Ei ştiu că şeful lor vrea să aibă înaintea ochilor această nucă de cocos specială, care îi aminteşte de incidentul deja faimos care îi pusese la încercare curajul.

* * *

Cu optsprezece ani în urmă, în 1943, într-o noapte înmiresmată din Pacific, trei torpiloare de patrulare treceau prin strâmtoarea Blackett din Pacificul de Sud, urmărind vase de război japoneze în apropierea unei zone aprig contestate, cunoscută sub numele de Canalul. De douăzeci de metri lungime, cu carene din mahon de cinci centimetri grosime şi puternice motoare Packard, aceste torpiloare de patrulare (PT) sunt vase rapide, capabile să se apropie cu iuţeală de vasele de război japoneze şi să le scufunde cu o baterie de torpile Mark VII.

Căpitanul torpilorului cu numărul 109, un tânăr sublocotenent, stă aplecat în cabina lui, pe jumătate atent, pe jumătate adormit. A oprit două dintre motoare pentru a ascunde PT-109 de avioanele de recunoaştere ale japonezilor. Al treilea motor funcţionează la turaţie mică, arborele său de elice nelăsând aproape deloc siaj în apa transparentă. Tânărul are privirea aţintită la ocean în noaptea aceasta fără lună, sperând să localizeze celelalte două torpiloare din apropiere. Dar sunt de nezărit în întuneric – exact ca 109.

Căpitanul nu vede şi nici nu aude distrugătorul *Amăgiri* decât atunci când e prea târziu. Vasul face parte din Tokio Express, un îndrăzneţ experiment japonez destinat transportului de trupe şi arme cu nave de război ultrarapide spre şi din insulele Solomon, un loc de mare

importanţă tactică. Express se bazează pe viteză şi pe adăpostul nopţii pentru a-şi îndeplini misiunile. Din *Amăgiri* tocmai au debarcat nouă sute de soldaţi la Vila, pe apropiata insulă Kolombangara şi se întoarce în viteză la bastionul japonez Rabaul, în Noua Guinee, înainte ca zorii să le permită bombardierelor americane să-l găsească şi să-l distrugă. Vasul e mai lung decât un teren de fotbal, dar are doar zece metri lăţime, forma permiţându-i lui *Amăgiri* să taie apa cu viteza uimitoare de 44 de mile marine pe oră.

La prova lui PT-109, secundul George „Barney” Ross din Highland Park, Illinois, scrutează şi el întunericul. Fostul său vas fusese scufundat din greşeală de un bombardier american, iar el se oferise voluntar ca observator în această misiune. Acum George e consternat, căci vede prin binoclu vasul *Amăgiri* la doar 250 de metri distanţă, îndreptându-se în plină viteză spre 109. Îl arată prin întuneric. Căpitanul vede vasul şi roteşte cârma la maximum, încercând să întoarcă nava spre distrugătorul dezlănţuit pentru a lansa torpilele de aproape – dacă nu reuşeşte, americanii vor fi distruşi.

Dar PT-109 nu poate vira destul de repede.

Lui *Amăgiri* îi ia doar o secundă de groază să spintece carena de mahon. Tăietura în diagonală începe din partea dreaptă, ratând cu puţin cabina de comandă. Căpitanul e aproape distrus, în acel moment gândindu-se numai la el: „Asta simţi când eşti omorât”.

Locotenentul John Fitzgerald Kennedy la bordul PT-109 (Fotograf anonim, Arhiva John F. Kennedy, Hârtii prezidenţiale, Dosarele Biroului prezidenţial, Biblioteca şi muzeul prezidenţial, Boston)

Doi membri ai echipajului compus din treisprezece marinari sunt omorâţi pe loc. Alţi doi sunt răniţi când PT-109 explodează şi este cuprins de flăcări. Oamenii de pe cele două vase americane din apropiere, PT-162 şi PT-169, ştiu ce înseamnă o explozie, aşa că nu mai zăbovesc în zonă pentru a căuta supravieţuitori. Ambalează motoarele şi fug în noapte, de teamă că mai sunt în zonă şi alte vase

de război japoneze. *Nici Amăgiri* nu se opreşte, pornind în viteză spre Rabaul, chiar dacă echipajul se uită stupefiat la micul vas american care arde în urma lor.

Oamenii de pe PT-109 trebuie să-şi poarte singuri de grijă.

Căpitanul, omul răspunzător de faptul că lăsase un vas enorm să se apropie pe furiş de torpilorul său, este locotenentul John Fitzgerald Kennedy. Are 26 de ani, e slab ca un ţâr şi foarte bronzat. Este un playboy, absolvent de Harvard, al cărui tată l-a obligat să părăsească serviciile secrete ale forţelor navale şi să caute un post de combatant, când s-a descoperit că amanta daneză a fiului său era suspectată a fi spioană a naziştilor. Fiind al doilea născut într-o familie în care se aşteptau lucruri grandioase de la fiul cel mare, Kennedy a dus o viaţă frivolă şi luxoasă. A fost un copil bolnăvicios şi apoi un tânăr amator de lectură şi fete şi, cu excepţia comandei unui vas neînsemnat ca PT-109, nu a manifestat niciun interes pentru o poziţie de frunte în politică – o ambiţie aproape obligatorie pentru fratele lui mai mare, Joe.

Dar nimic din acestea nu mai contează în momentul de faţă. Kennedy trebuie să găsească o soluţie pentru a-şi salva oamenii. Mai târziu, când a fost rugat să descrie acea noapte de cumpănă din viaţa lui, avea să ridice din umeri cu nepăsare:

— A fost ceva involuntar. Mi-au scufundat vasul.

Vorbele lui ascund faptul că ar fi putut fi adus în faţa curţii marţiale pentru că permisese ca vasul său să fie scufundat şi doi dintre oamenii lui, omorâţi. Dar scufundarea lui PT-109 avea să fie opera lui John F. Kennedy – nu din cauza a ce se întâmplase, ci din cauza a ce avea să se întâmple pe urmă.

Pupa lui PT-109 e deja în drum spre fundul strâmtorii Blackett, la vreo 366 de metri adâncime. Partea din faţă a

carenei rămâne la suprafaţă datorită compartimentelor etanşe în care nu intră apa. Kennedy îi strânge pe supravieţuitorii din echipaj în această parte a vasului, unde aşteaptă ajutor. Siajul lui *Amăgiri* îndepărtează flăcările de epava lui 109, potolind temerile lui Kennedy că focul alimentat de benzină va aprinde orice muniţie rămasă sau rezervoarele de combustibil. Dar pe măsură ce trec orele – una, apoi două şi trei – devine clar că ajutorul nu va veni, iar Kennedy ştie că trebuie să încropească alt plan. Strâmtoarea Blackett este mărginită pe toate părţile de mici insule pe care sunt staţionaţi mii de soldaţi japonezi. E sigur că a văzut cineva explozia de pe una din ele.

— Ce vreţi să faceţi dacă apar japonezii? îşi întreabă Kennedy echipajul.

Deşi răspunde de viaţa oamenilor săi, nu ştie ce să facă. Carena începe să se scufunde, şi singurele arme de care dispun el şi oamenii lui sunt o mitralieră şi şapte puşti. Ar fi absurd să se lupte cu doar atât.

Oamenii văd clar o tabără militară japoneză la cam un kilometru distanţă, pe Insula Gizo, şi ştiu că există alte două baze mai mari pe insulele Kolombangara şi Vella Lavella, fiecare la numai opt kilometri de ei.

— Orice spuneţi dumneavoastră, domnule Kennedy. Dumneavoastră sunteţi şeful, răspunde un membru al echipajului.

Dar lui Kennedy nu-i place să fie şef. În lunile în care a fost căpitanul lui 109, treaba lui constase mai mult în a conduce vasul. Oamenii lui se plâng că e mai dornic să alerge după fete decât să comande o navă. Kennedy se simte mult mai în largul său într-o funcţie mai puţin importantă. În perioada sa de formare, fusese obişnuit să execute ordinele tatălui său autoritar şi să-şi admire fratele mai mare. Joseph P. Kennedy, tatăl său, fost ambasador în Marea Britanie, este unul dintre cei mai

bogaţi şi puternici oameni din America. Fratele lui, Joe, la 28 de ani, este un aviator entuziast în marina americană, dornic să intre în acţiune şi să zboare în misiuni îndreptate împotriva submarinelor naziştilor din Europa.

Familia Kennedy nu face decât ce spune patriarhul. Într-o zi, John Kennedy va asemăna această relaţie cu aceea dintre păpuşar şi marionetele lui.

Joseph P. Kennedy decide cum îşi vor petrece viaţa copiii lui, le supraveghează orice acţiune, încearcă să se culce cu iubitele fiilor săi şi cu prietenele fiicelor sale, ba chiar îşi supune una din fete unei lobotomii. A hotărât deja că Joe va fi politicianul familiei. Într-adevăr, tatăl său a avut grijă ca Joe să fie delegat la Convenţia Naţională a Partidului Democrat din 1940. Între timp, John şi-a petrecut cei câţiva ani de dinainte să izbucnească războiul scriind şi călătorind. Mulţi din familie încă cred că îşi va alege scrisul drept profesie.

Familia Kennedy la Hyannis Port, în 1931.

(Fotografie de Richard Sears, Biblioteca şi muzeul prezidenţial, Boston)

Acum, în această noapte tragică din Pacific, Joseph P. Kennedy nu are cum să-i spună fiului său ce să facă.

— Nu scrie nimic în manual despre o astfel de situaţie, spune JFK echipajului, încercând să câştige timp. Se pare că nu mai suntem o organizaţie militară. Trebuie să ne gândim la ce putem face.

Oamenii erau instruiţi să execute ordine, nu să elaboreze strategii. Discută în contradictoriu, dar Kennedy tot nu vrea să joace rolul de comandant. Oamenii aşteptau să vină o navă sau un avion să-i caute. Însă timpul trece, dimineaţa devine amiază, iar PT-109 se scufundă din ce în

ce mai mult, iar să rămână pe epavă ar însemna fie să-i captureze trupele japoneze, fie să ajungă pradă rechinilor.

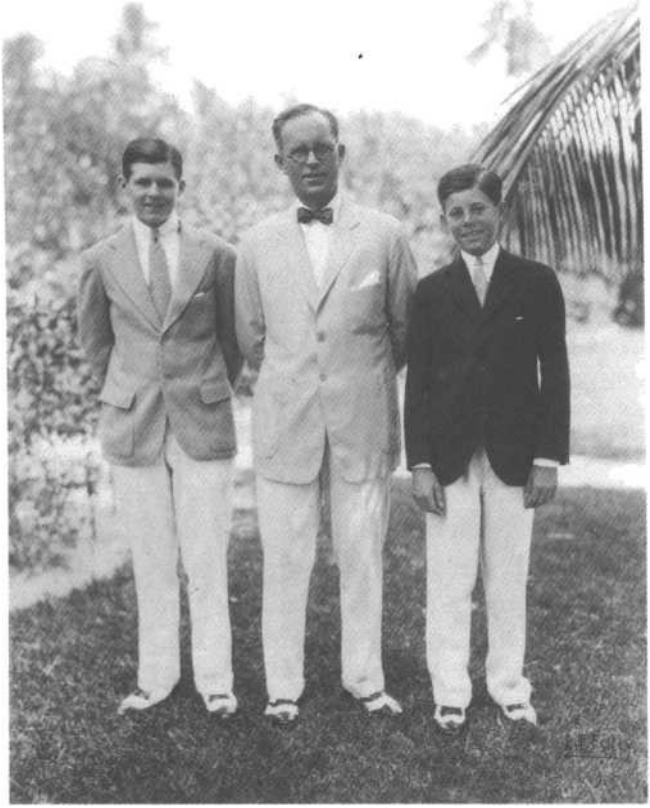

Joseph Kennedy cu fiii săijoseph Kennedy jr şi John F. Kennedy la Palm Beach în 1931. Joseph Kennedy se aştepta ca fiul său mai mare să fie cel care-i va urma paşii în politică.

(Fotografie de E.F. Foley, Biblioteca şi muzeul prezidenţial, Boston)

În cele din urmă, John F. Kennedy preia conducerea.

— Vom înota, le dă ordin oamenilor săi, arătând înspre câteva insule verzi aflate la vreo cinci kilometri către sud-est.

Le explică faptul că, deşi aceste petice de uscat pot fi

mai departe decât insula Gizo, care pare atât de aproape s-o atingi cu mâna, e mai puţin probabil să se găsească pe ele soldaţi japonezi.

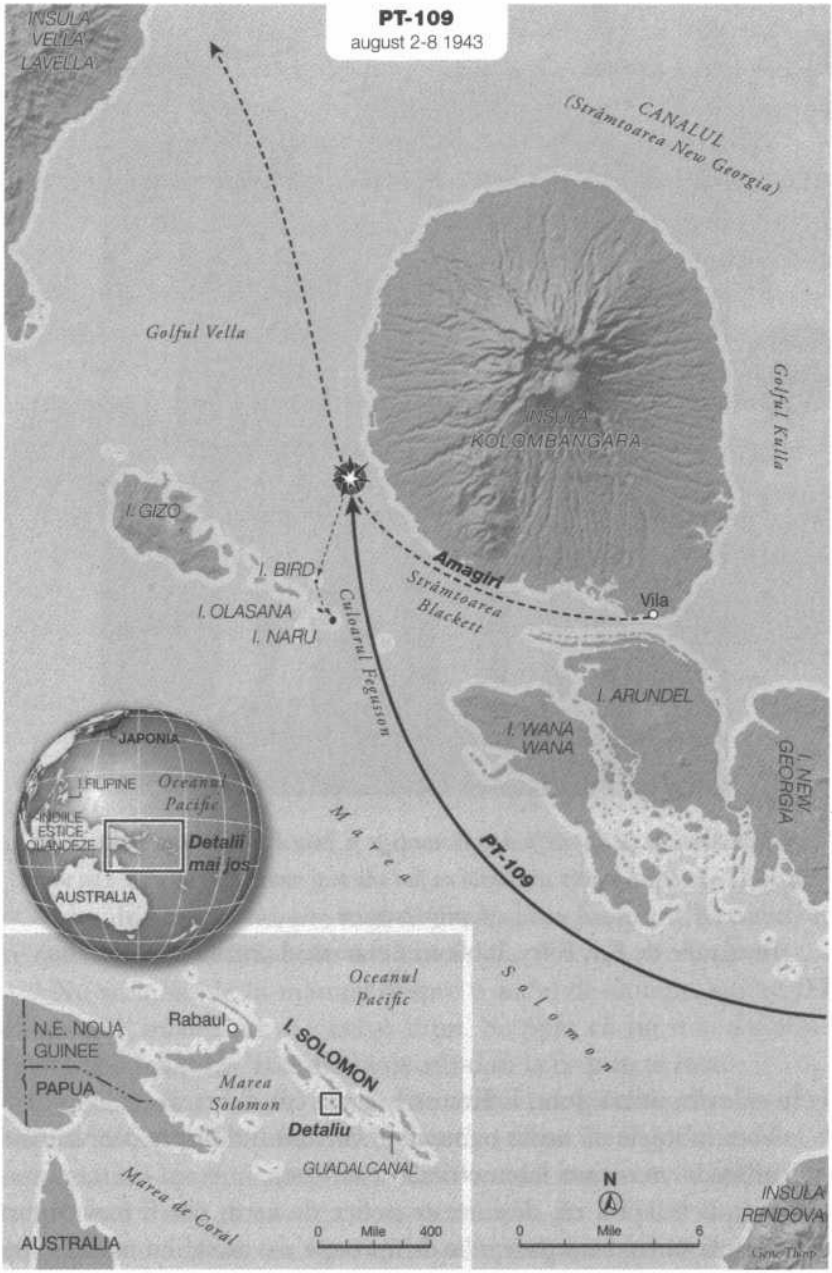
PT-109
august 2-8 1943
INSULA VELLA LAVELLA
CANALUL (Strâmtoarea New Georgia)
Golful Vella
INSULA KOLOMBANGARA
Golful Kula
I. GIZO
I. BIRD
I. OLASANA
I. NARU
Amagiri
Strâmtoarea Blackett
Vila
Culoarul Fegusson
I. ARUNDEL
I. WANA WANA
I. NEW GEORGIA
JAPONIA
I. FILIPINE
Oceanul Pacific
INDIILE ESTICE OLANDEZE
Detalii mai jos
AUSTRALIA
Marea
PT-109
Oceanul Pacific
Solomon
N.E. NOUA GUINEE
Rabaul
I. SOLOMON
PAPUA
Marea Solomon
Detaliu
GUADALCANAL
Marea de Coral
AUSTRALIA
0 Mile 400
N
0 Mile 6
INSULA RENDOVA

Oamenii se agaţă de o bucată de lemn, folosind-o ca pe o plută şi pornesc înot spre insuliţele îndepărtate. Kennedy, membru al echipei de înot de la Harvard, trage după el un marinar cu arsuri grave, apucând în dinţi o frânghie legată de vesta de salvare a omului. În cele cinci ore chinuitoare cât le ia să ajungă la una dintre insule, Kennedy înghite guri întregi de apă sărată, dar, fiind un înotător puternic, ajunge pe plajă înaintea celorlalţi din echipaj. Îl lasă pe marinarul ars în apa puţin adâncă clătinându-se şi se duce pe ţărm să exploreze noul lor adăpost. Insula nu e mare lucru: nisip, câţiva palmieri şi reciful ce o înconjoară. De la un capăt la altul are doar câteva sute de metri. Dar e pământ. După mai bine de cincisprezece ore pe ocean, nu există loc mai bun pe lume.

Vine şi restul echipajului. Oamenii se ascund în apa puţin adâncă în timp ce trece o barjă japoneză la câteva sute de metri de ei. Kennedy s-a prăbuşit la umbra unor tufişuri din apropiere, extenuat de înot şi fiindu-i greaţă de la apa sărată pe care o înghiţise. Totuşi, în ciuda faptului că e slăbit, ceva s-a schimbat la el. Omul care înainte evita să fie comandant şi-a dat seama că numai el îşi putea salva echipajul.

JFK se ridică în picioare şi trece la fapte.

* * *

Kennedy se uită spre plajă. Nisipul e albicios şi intră în apă creând o pantă lină. Oamenii s-au adăpostit sub copaci ale căror ramuri sunt aplecate până aproape de pământ. Cu un sentiment de uşurare, JFK vede că lângă el se află un pachet mare, învelit într-o vestă de salvare din capoc, ceva salvat de oamenii de pe PT-109. Kennedy are nevoie de acest pachet pentru ce are de gând să facă în continuare.

Înăuntru găseşte un felinar de pe navă. Clătinându-se, Kennedy o porneşte spre oamenii lui, cărora le expune

planul în linii mari: el va înota până la o altă insulă învecinată, care e mai aproape de canalul denumit Ferguson, o rută preferată a torpiloarelor de patrulare, şi va folosi felinarul să semnalizeze oricărui vas PT care se întâmplă să treacă noaptea pe acolo. Dacă reuşeşte să atragă atenţia, Kennedy va face semn echipajului cu felinarul.

Kennedy se pregăteşte să înoate din nou. Încă îi este greaţă şi acum are ameţeli din cauza deshidratării şi a lipsei de hrană. Îşi scoate cămaşa şi pantalonii să fie mai uşor şi îşi leagă la gât cu sfoară un pistol de calibrul 38. Îşi scosese şi pantofii şi îi agăţase de gât înainte de drumul lung parcurs înot de la PT-109, dar acum şi-i pune la loc pentru a nu se tăia în coralii ascuţiţi din recif. În cele din urmă, Kennedy îşi înfăşoară vesta de salvare din capoc în jurul corpului gol, ştiind că de felinarul dinăuntru depinde salvarea lor.

Kennedy intră iar în mare. Se gândeşte la baracudele uriaşe care trăiesc în aceste ape, despre care se zvoneşte că se reped din întuneric şi retează organele genitale ale înotătorilor care trec pe acolo. Fără pantaloni, el va fi cu siguranţă o ţintă ademenitoare.

Kennedy înoată singur în noapte până simte corali sub pantofi. Îşi croieşte drum pe suprafaţă tăioasă, pregătindu-se pentru momentul inevitabil când se termină reciful şi începe plaja. Dar reciful pare să nu se mai sfârşească. Ba şi mai rău, coralii îi sfâşie mâinile şi picioarele de nenumărate ori. De câte ori face un pas greşit şi îi alunecă piciorul în gol, lui Kennedy îi vin imediat în minte baracudele.

Kennedy nu găseşte plaja cu nisip. Aşa că, legându-şi pantofii de vesta de salvare, întreprinde o altă acţiune curajoasă şi puţin nebunească: înoată spre larg, cu felinarul ţinut în sus, sperând să semnalizeze unui PT aflat

în trecere pe acolo.

Dar în această noapte, spre deosebire de celelalte nopţi, Marina SUA nu trimite torpiloare de patrulare prin canalul Ferguson. Kennedy merge prin apă în bezna de nepătruns, aşteptând degeaba sunetul înăbuşit al motoarelor.

În cele din urmă, renunţă. Dar, când încearcă să revină înot la oamenii săi, curenţii i se împotrivesc. Îl duc departe, în strâmtoarea Blackett, iar el agită disperat felinarul ca să le facă semn oamenilor când trece pe lângă ei. Ei nu se pot pune de acord dacă lumina pe care o văd este o iluzie provocată de foame şi deshidratare, în timp ce căpitanul lor e purtat de valuri tot mai departe în întunericul de nepătruns.

John Kennedy îşi dă jos pantofii grei şi îi lasă să cadă pe fundul mării, gândindu-se că, fiind mai uşor, va putea să înoate mai repede. Pluteşte în derivă tot mai departe, în largul Pacificului. Oricât de energic înoată, curenţii îl împing în cealaltă direcţie. În cele din urmă, renunţă să mai lupte. Singur în beznă, cu corpul deja rece şi mintea plină de gânduri contradictorii, Kennedy pluteşte fără vlagă. Este un om enigmatic. Deşi are reputaţie de aventurier, a fost crescut în spiritul Bisericii Romano-Catolice. Credinţa i-a fost zdruncinată în ultimele luni, dar acum îi este un sprijin. Chiar dacă situaţia lui pare disperată, Kennedy nu şi-a pierdut speranţa.

Şi nu dă drumul felinarului.

* * *

Kennedy pluteşte toată noaptea, pe cât de singur şi neputincios poate un om să fie. Pielea de pe degete i se încreţeşte şi corpul i se răceşte mai mult.

Dar nu i-a sunat ceasul. Nu încă. Când răsare soarele, Kennedy e consternat să-şi dea seama că aceiaşi curenţi care îl împinseseră în larg l-au adus acum în locul

de unde plecase. Înoată înapoi la oamenii săi, fără să înfrunte nicio problemă. După ore întregi în care fusese ca un far, felinarul se stinge pentru totdeauna.

Trec zile în şir. Kennedy şi echipajul său supravieţuiesc hrănindu-se cu melci, pe care îi înghit cu greutate, şi lingând rouă de pe frunze. Îşi numesc adăpostul Insula Păsărilor, datorită abundenţei de guano care acoperă frunzele copacilor. Câteodată văd pe cer lupte aeriene, dar nu zăresc niciodată un avion de salvare. De fapt, în timp ce ei se luptă să rămână în viaţă, colegii lor de pe torpiloare organizează o slujbă funerară în onoarea lor.

După patru zile, Kennedy îl convinge pe George Ross din Highland Park să pornească înot cu el. De această dată, se îndreaptă spre o insulă numită Naru, unde e posibil să găsească soldaţi japonezi. În acest moment al calvarului lor, oamenii, chinuiţi atâta timp de foame şi de sete, ar prefera prizonieratul unei morţi sigure.

Cei doi înoată un ceas. Ajunşi la Naru, găsesc o barjă abandonată a inamicului şi zăresc doi japonezi într-o canoe îndepărtându-se grăbiţi de insulă. Kennedy şi Ross caută pe şlep provizii şi găsesc apă şi pesmeţi marinăreşti. Mai descoperă şi o canoe mică. După ce stau toată ziua ascunşi, Kennedy îl lasă pe Ross pe Naru şi pleacă în canoea de o persoană spre canalul Ferguson. Nemaiavând felinar sau altceva cu care să semnalizeze unui PT, JFK se simte disperat, venindu-i în minte gânduri nebuneşti. Dar, în ciuda sorţilor potrivnici, reuşeşte din nou să se descurce pe întuneric şi vâsleşte înapoi la oamenii lui.

În cele din urmă, primeşte şi o veste bună. Oamenii pe care îi crezuse soldaţi japonezi erau de fapt băştinaşii de pe insulă. Îi văzuseră pe Kennedy şi Ross şi vâsliseră până la echipajul lui PT-109 să-i avertizeze pe marinari că forţele japoneze se aflau în zonă.

Kennedy se întâlneşte cu localnicii a doua zi dimineaţă, când canoea sa se scufundă pe drumul de întoarcere la Naru. Aceşti oameni ai mării, cu multă experienţă, apar pe neaşteptate, îl scot din apele Pacificului şi îl duc cu piroga lor la George Ross. Înainte să plece băştinaşii, Kennedy scrijeleşte câteva rânduri pe o nucă de cocos căzută din copac: „INS NAURO… COMANDANT… BĂŞTINAŞI ŞTIU POZ lţ… POATE PILOTA… 11 ÎN VIAŢĂ… NEVOIE DE BARCĂ MICĂ… KENNEDY”.

Luând acest bilet criptic, băştinaşii se îndepărtează vâslind.

* * *

Se lasă noaptea. Toarnă cu găleata. Kennedy şi Ross dorm la adăpostul unui tufiş. Braţele şi picioarele le sunt umflate de la înţepăturile insectelor şi de la tăieturile coralilor din recif. Locuitorii de pe insulă le-au arătat unde era ascunsă o altă canoe pe Naru, iar Kennedy dă ordin să se întoarcă în larg şi să mai caute o dată un PT.

Doar că Pacificul este agitat acum. Ploaia devine torenţială. Sunt valuri de doi metri. Kennedy ordonă întoarcerea, iar piroga se răstoarnă. Cei doi se agaţă de barca răsturnată, dând cu putere din picioare, s-o îndrepte spre ţărm. Valuri uriaşe mătură acum reciful. Kennedy este smuls de lângă canoe. Forţa apei îl învârte şi îl ţine dedesubt. Din nou crede că e aproape de moarte. Însă, când totul pare pierdut, iese la suprafaţă şi respiră. Se luptă să ajungă la recif. Ross e lângă el, în viaţă. În ploaia torenţială, îşi fac drum spre plajă, peste coralii ascuţiţi care le taie din nou picioarele. De această dată, nu mai au timp să se gândească la baracude, ci doar la supravieţuire. Prea epuizaţi să le mai pese că-i văd japonezii, se prăbuşesc pe nisip şi adorm.

John Kennedy nu mai are soluţii. A făcut tot ce i-a

stat în puteri să-şi salveze oamenii. Nu mai are ce să facă.

Kennedy se trezeşte şi vede, ca într-un miraj, patru băştinaşi aplecaţi deasupra lui. Soarele răsare. Braţele şi picioarele lui Ross arată îngrozitor de la rănile făcute de corali, un braţ îi e umflat cât o minge de fotbal. Chiar şi corpul lui Kennedy a început să sufere din cauza infecţiei.

— Am o scrisoare pentru dumneavoastră, domnule, îi spune unul dintre localnici într-o engleză perfectă.

Neîncrezător, Kennedy se ridică în capul oaselor şi citeşte biletul. Băştinaşii duseseră nuca de cocos la un detaşament de infanterie din

5 5

Noua Zeelandă, ascuns prin apropiere. Biletul este de la comandant. Kennedy, este scris în el, ar trebui să-i lase pe localnici să-l ducă pe mare până într-un loc sigur.

Aşa se face că John E Kennedy e pus pe fundul unei pirogi, acoperit cu ramuri de palmier să nu-l vadă avioanele japoneze şi dus cu barca până într-un loc secret de pe insula New Georgia. Când canoea ajunge aproape de ţărm, din junglă iese un tânăr neozeelandez. Kennedy se ridică din ascunzătoarea sa şi coboară din pirogă.

— Ce mai faceţi? îl întreabă neozeelandezul, destul de oficial. Sunt locotenentul Wincote.

Îşi pronunţă rangul aşa cum fac englezii.

— Salut! Eu sunt Kennedy. Cei doi îşi strâng mâinile. Wincote face semn din cap spre junglă. Vino în cortul meu să bem o ceaşcă de ceai.

Kennedy şi oamenii lui sunt salvaţi curând de Marina SUA. Şi aşa se termină saga torpilorului şi ia naştere legenda lui PT-109.

* * *

Mai are loc un accident care influenţează drumul lui John Kennedy spre Biroul Oval. Fratele lui mai mare, Joe, nu are aşa mult noroc să păcălească moartea.

Bombardierul experimental *Liberator* cu care zboară deasupra Angliei explodează în aer pe 12 august 1944. Nu se găseşte corpul pentru a fi înmormântat şi nu există nicio amintire pe biroul lui JFK. Dar această explozie a marcat momentul în care John a devenit politician şi a pornit pe drumul care îl va duce la cea mai înaltă demnitate în stat, cea pe care o ocupă acum.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

* * *

La mai puţin de şase luni de la terminarea războiului, John Fitzgerald Kennedy este unul dintre cei zece candidaţi desemnaţi pentru Congres în alegerile preliminare din Partidul Democrat la a 11-a Convenţie de la Boston. Politicienii cu experienţă şi liderii politici din oraşul partizan nu-i dau nicio şansă de a câştiga. Dar JFK studiază fiecare circumscripţie electorală din district, delectându-se cu rolul de candidat minor. Îl recrutează pe Dave Powers, un veteran din Al. Doilea Război Mondial cu multe relaţii, să-l ajute în campanie. Powers, el însuşi o stea în ascensiune pe firmamentul politicii, ezită la început să-l ajute pe tânărul slab ca un ţâr care i se prezintă astfel:

— Mă cheamă Jack Kennedy. Candidez pentru Congres.

Însă Powers îl urmăreşte cu respect pe Kennedy când stă în faţa Sălii Legiunii, într-o sâmbătă dimineaţă rece din ianuarie 1946 şi rosteşte un uimitor discurs de campanie. Ocazia este o întrunire a asociaţiei mamelor care şi-au pierdut fiii în Al. Doilea Război Mondial. Kennedy nu vorbeşte decât zece minute, spunând doamnelor strânse acolo de ce vrea să candideze pentru Congres. Publicul nu poate vedea că îi tremură mâinile de emoţie. Dar îl aude rostind cuvinte bine alese când le aminteşte femeilor de propria experienţă în război şi le explică de ce sacrificiul

copiilor lor a fost atât de important, vorbind cu sinceritate şi onestitate de bravura lor.

Kennedy face o pauză, apoi îl evocă domol pe fratele lui Joe, căzut la datorie:

— Cred că ştiu ce simţiţi voi ca mame. Vedeţi, şi mama mea e una

J! 5 5 *7* 5

dintre voi.

Femeile se îmbulzesc în faţă la sfârşitul discursului. Cu lacrimi în ochi, întind mâinile să-l atingă pe acest tânăr care îi aminteşte fiecăreia de fiul pe care l-a pierdut, asigurându-l de sprijinul lor. În acea clipă, Dave Powers e convins. Avea să lucreze pentru, Jack" Kennedy chiar atunci şi acolo, formând nucleul a ceea ce va deveni cunoscut sub numele de „Mafia irlandeză" a lui Kennedy. Dave Powers este acela care înţelege că PT-109[2] e un aspect important al campaniei şi trimite votanţilor câte un exemplar al poveştii despre acea noapte din august 1943, care demonstrează bravura şi altruismul unui tânăr bogat pentru care oamenii poate nu ar fi votat.

Datorită stăruinţei lui Dave Powers de a scoate totul din PT-109, John E Kennedy este ales congresman.

* * *

În primele luni de preşedinţie, nuca de cocos pe care scrijelise un strigăt de ajutor îi aminteşte incidentul de la care pornise pe drumul spre Casa Albă.

Nuca de cocos îi aminteşte, de asemenea, zilnic faptul că JFK îşi datorează parţial preşedinţia intuiţiei politice a lui Dave Powers. Bostonianul cel înalt, cu şapte ani mai mare ca JFK, a fost pe statul de plată al lui Kennedy din acea noapte de ianuarie 1946. Ca asistent

---

2 în 1963 va fi turnat un film cu acest titlu, zugrăvind acţiunile lui John F. Kennedy ca ofiţer de marină, comandant al torpilorului PT-109 în războiul din Pacific.

special al preşedintelui, nu este membru al cabinetului şi nici măcar consilier – doar un prieten foarte apropiat care pare să-i anticipeze mereu dorinţele şi de a cărui companie JFK, întotdeauna loial, se bucură foarte mult. Powers a fost descris drept „bufonul de curte" al preşedintelui, lucru foarte adevărat: atribuţiile sale oficiale la Casa Albă sunt predominant sociale. Dave Powers e gata să facă orice pentru John Kennedy.

Dar nici măcar Dave Powers, cu remarcabila sa intuiţie, nu are de unde să ştie ce înseamnă „orice" – nici nu poate să prevadă că, aşa cum a fost martor al primului discurs politic al lui JFK, va fi martor şi al ultimului.

Capitolul 2

Casa Albă Februarie 1961 ora 13.00

Preşedintele e gol puşcă şi îşi respectă programul. În fiecare după-amiază, la ora 13 fix, intră în bazinul acoperit dintre Casa Albă şi Aripa Vestică, întotdeauna cu apă încălzită la 32 de grade Celsius în scop terapeutic. John Kennedy face asta pentru a-şi calma durerile de spate, o problemă pe care o are de când era student la Harvard. Calvarul prin care trecuse pe *Amăgiri* îi agravase afecţiunea de la coloană, aşa că a trebuit să facă o intervenţie chirurgicală, dar fără rezultat. Durerea este continuă şi chinuitoare, astfel încât Kennedy are deseori nevoie de cârje ca să umble, dar nu le foloseşte niciodată în public. Poartă un corset, doarme pe o saltea extrem de tare şi i se fac regulat injecţii cu procaină pentru a-i calma durerile. Consilierii lui ştiu că, atunci când îşi încordează maxilarul, înseamnă că spatele îi joacă din nou feste. Jumătatea de oră de înot bras şi apa caldă din bazin fac parte din tratamentul lui Kennedy. Înoată fără costum de baie pentru a-şi demonstra virilitatea. Bărbaţii adevăraţi înoată bras *au naturii*, asta e.

Stafful de la Casa Albă nu şi l-a închipuit niciodată pe

fostul preşedinte Dwight Eisenhower înotând gol pe undeva, la nicio oră. Bătrânul general şi soţia lui, Marnie, erau la fel de convenţionali ca atunci când veniseră acolo. Foarte puţine lucruri neaşteptate s-au întâmplat la Casa Albă în cei opt ani în care soţii Eisenhower locuiseră acolo.

Dar acum s-a schimbat totul. Soţii Kennedy sunt mult mai puţin oficiali decât familia Eisenhower. Fumatul e permis în camerele oficiale. Formalităţile de anunţare a oaspeţilor au fost desfiinţate, dând funcţiilor oficiale un aspect mai relaxat. Prima-doamnă îşi instalează o scenă în Camera Estică, pentru spectacole date de cei mai remarcabili muzicieni ai Americii, precum violoncelistul şi compozitorul Pablo Casals şi cântăreaţa Grace Bumbry.

Totuşi, Casa Albă rămâne un loc unde domneşte seriozitatea. Programul zilnic al preşedintelui nu e mereu acelaşi: perioadele de muncă intensă alternează cu cele de relaxare. Se trezeşte în fiecare dimineaţă înjur de şapte şi începe imediat să citească presa zilei în pat, inclusiv *New York Times*; *Washington Post* şi *Wall Street Journal*. Kennedy este un cititor rapid, capabil să parcurgă 1 200 de cuvinte la fiecare 60 de secunde. Termină cu ziarele în doar cincisprezece minute, apoi se apucă de teancul de rapoarte informative despre evenimentele din toată lumea.

Urmează micul dejun în pat. E o masă hrănitoare – suc de portocale, costiţă, pâine prăjită cu gem, două ouă fierte moi şi cafea cu frişcă. În general, nu e prea mâncăcios. Îşi menţine cu grijă greutatea în jur de 80 de kilograme. Dar este un om care ţine la obiceiuri: mănâncă acelaşi mic dejun aproape în fiecare zi din săptămână.

La puţin timp după opt dimineaţa, Kennedy intră în cadă şi face o baie scurtă. În cadă, aşa cum va face toată ziua, bate darabana cu mâna dreaptă, de parcă aceasta ar fi o extensie a procesului său de gândire activă.

Preşedintele intră în Biroul Oval la ora nouă fix. Stă

rezemat în fotoliul său şi îl ascultă pe secretarul responsabil cu întâlnirile, Ken O'Donnell, care îi prezintă programul din ziua respectivă. Întreaga dimineaţă, pe când primeşte telefoane şi îşi ascultă consilierii informându-l despre ce se petrece în restul lumii, este întrerupt de personalul său de încredere. În afară de bufonul curţii Dave Powers şi de isteţul Kenny O'Donnell, fiul antrenorului de fotbal al Universităţii Holy Cross, printre oamenii preşedintelui se mai numără şi asistentul special, ochelarist şi fost profesor de istorie de la Harvard, Arthur Schlesinger;

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Preşedintele Kennedy şi David Powers, ajutorul său

de încredere şi membru al „Mafiei irlandeze” din Casa Albă a familiei Kennedy (1961)

(Abbie Rowe, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy”, Boston)

Ted Sørensen, născut în Nebraska, consilier special şi sfătuitor, şi Pierre Salinger, fostul copil-minune pianist care este acum secretar de presă.

Cu excepţia lui Evelyn Lincoln, secretara personală a preşedintelui, Casa Albă pe timpul lui Kennedy seamănă foarte mult cu o frăţie, în care fiecare om îi este profund loial liderului său charismatic. Conversaţia alunecă deseori spre chestiuni lumeşti, întrucât trecutul de ofiţer de marină al preşedintelui confirmă zicala „înjură ca un marinar”.

— Nu i-am făcut pe oamenii de afaceri pungaşi, s-a plâns el odată că fusese citat greşit în *New York Times*; ci doar imbecili.

Tonul e mai curtenitor când sunt femei prin preajmă. Preşedintele, de exemplu, nu i se adresează niciodată secretarei lui altfel decât cu „doamnă Lincoln”. Dar şi atunci, grosolănia poate fi mascată. Odată, în prezenţa soţiei sale, a folosit o versiune a alfabetului fonetic militar, pentru a se dezlănţui împotriva unui jurnalist, făcându-l un „Charlie-unde-Nan-Tare”[3].

Gând prima-doamnă îl roagă să-i explice, el schimbă cu abilitate subiectul.

* * *

Partida de înot a lui Kennedy de la prânz e un tonic eficient pentru durerile lui, însă câteodată o foloseşte ca să-şi rezolve treburile, invitând membri ai staffului şi chiar jurnalişti să înoate alături de el. Şiretlicul? Trebuie să fie şi ei complet goi. Dave Powers, un partener de înot obişnuit, e deprins cu asta. Totuşi, pentru unii din stafful de la Casa

3 Traducere aproximativă: „ticălos“, „om de nimic“

Albă, scena este aproape suprarealistă.

În mod enigmatic, obiceiul preşedintelui de a înota în pielea goală dezminte faptul că este opusul vicepreşedintelui său, cu maniere mai mult decât relaxate. Lyndon Johnson e cunoscut pentru obiceiul său de a cuprinde oamenii de umeri şi de a-i bate pe spate, dar Kennedy păstrează o distanţă concretă între el şi ceilalţi. Dacă nu e în campanie – o corvoadă care îi face plăcere –, preşedintelui îi vine foarte greu şi să strângă mâna cuiva.

După înot, Kennedy ia un prânz rapid la etaj – un sandviş sau poate o supă. Apoi se duce în dormitor, îşi pune o bluză de pijama şi trage un pui de somn de exact 45 de minute. Şi alte mari personalităţi din istorie, cum ar fi Winston Churchill, obişnuiau să doarmă în timpul zilei. Pentru Kennedy, somnul înseamnă refacere.

Prima-doamnă îl trezeşte şi stă de vorbă cu el în timp ce se îmbracă. Apoi preşedintele se întoarce în Biroul Oval, lucrând, de obicei, până la opt seara. Stafful său ştie că, după orele de lucru, Kennedy îşi pune adesea picioarele pe birou şi le mişcă în ritmul gândurilor. Pentru el este momentul cel mai plăcut al zilei.

După ce pleacă toată lumea, Kennedy urcă din nou la etaj, în apartamentul său personal, unde fumează un trabuc *Upmann*, savurează un *Ballantine's* cu apă, fără gheaţă, şi se pregăteşte pentru cină. Adesea, Jackie Kennedy dă petreceri pe neaşteptate, ceea ce preşedintele tolerează.

Sincer vorbind, JFK ar prefera să se uite la un film. În sala de la Casa Albă se poate proiecta orice film din lume, oricând doreşte preşedintele. Preferatele sale sunt filmele despre Al. Doilea Război Mondial şi westernurile.

Fixaţia lui Kennedy pentru filme rivalizează cu cealaltă distracţie preferată a lui: sexul.

Coloana sa şubredă nu-l împiedică să aibă aventuri,

ceea ce e foarte bine, căci JFK i-a spus odată unui prieten că nu poate să doarmă dacă nu face sex. El şi Jackie au dormitoare separate care comunică prin camera comună pentru haine. Dar nu trebuie să ne gândim că John Kennedy îşi rezumă activitatea sexuală la prima-doamnă. Deşi are o căsnicie fericită, e departe de a fi monogam.

* * *

Lăsând deoparte flirturile preşedintelui, cea mai mare diferenţă între administraţia Kennedy şi cea Eisenhower o face stăpâna casei. La 31 de ani, Jackie Kennedy are jumătate din vârsta lui Marnie Eisenhower. Fosta primă-doamnă era o bunică bine cunoscută pentru zgârcenia ei, care îşi petrecea timpul liber uitându-se la seriale siropoase. Spre deosebire de ea, lui Jackie îi place să asculte discuri cu *bossa nova* şi se menţine în formă sărind pe o plasă elastică şi ridicând gantere în fiecare zi. Ca şi soţul ei, Jackie îşi supraveghează cu atenţie greutatea de 55 kilograme, pentru o înălţime de 1, 70 m.

Singurul ei viciu este pachetul de ţigări pe care îl fumează zilnic – Salem sau L & M – la care nu renunţă nici în timpul sarcinilor. Aşa cum face soţul ei în privinţa durerilor, Jackie Kennedy fumează în secret – în

Jacqueline Bouvier Kennedy; înfăţişată aici la o petrecere inaugurală din 1962, a adus strălucire în rolul său de primă-doamnă.

(Abbie Rowe, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial „John F. Kennedy", Boston)

timpul recentei campanii prezidenţiale, unul din consilieri trebuia să stea aproape de ea, cu o ţigară aprinsă în mână, ca să poată trage şi ea câte un fum pe ascuns ori de câte ori avea chef. Părinţii ei divorţaseră înainte să împlinească 12 ani, dar a fost crescută în lux şi bogăţie de mama ei, Janet. A fost la pensioane scumpe şi apoi la Universitatea Vassar, înainte să-şi petreacă al treilea an de studii la Paris. La întoarcerea în SUA, Jackie s-a transferat la Universitatea George Washington din D.C.,

unde şi-a luat diploma în 1951.

În toţi anii de formare, Jackie a fost învăţată să fie extrem de retrasă şi să-şi ţină gândurile bine ascunse. Îi place să păstreze „un fel de mister în privinţa ei”, va remarca mai târziu o prietenă. „Oamenii nu ştiau ce gândeşte sau ce face în viaţa particulară – iar ea voia să rămână aşa”.

Adevărul e că Jacqueline Bouvier Kennedy nu-şi deschide sufletul nimănui – nici măcar soţului ei, preşedintele.

* * *

În îndepărtatul Minsk, Lee Harvey Oswald se confruntă cu o situaţie opusă. Femeia pe care o iubeşte nu se mai opreşte din vorbit. Pe 17 martie, la un bal al sindicatului, întâlneşte o frumuseţe de 19 ani care poartă o rochie roşie, pantofi albi şi părul aranjat după cum crede el că ar fi „moda franţuzească”. Marina Prusakova ezită să zâmbească din cauza dinţilor ei urâţi, dar cei doi dansează toată seara, iar el o conduce acasă – împreună cu alţi posibili pretendenţi vrăjiţi de Marina cea vorbăreaţă.

Dar Lee Harvey e sfidător, ca de obicei. Ştie că bărbaţii ceilalţi vor rămâne curând nişte amintiri.

Şi are dreptate. „Ne-am plăcut imediat”, scrie dezertorul în jurnalul său.

Marina se născuse în afara căsătoriei, iar cu doi ani în urmă, după moartea mamei, fusese trimisă la unchiul ei Ilia, colonel la Ministerul Sovietic de Afaceri Interne şi membru respectat al Partidului Comunist. Are calificare de farmacistă, dar a renunţat la serviciu de ceva vreme.

Lee Harvey ştie toate astea şi încă multe altele despre Marina, pentru că au petrecut mult timp împreună în nopţile dintre 18 şi 30 martie. „Ne plimbăm, scrie el, eu îi spun câte ceva despre mine, ea vorbeşte mereu despre propria persoană”.

Dar relaţia lor ia altă turnură pe 30 martie, când Oswald se internează la Spitalul 4 ca să fie operat de polipi. Marina îl vizitează de multe ori şi, până să iasă din spital, el ştie că „trebuie să fie a mea”. Pe 30 aprilie se căsătoresc. Marina rămâne însărcinată aproape imediat.

Viaţa se complică din ce în ce mai mult pentru Lee Harvey Oswald.

* * *

În iarna lui 1961 încep frământări în lumea din afara zidurilor Casei Albe. Războiul Rece s-a acutizat. Americanii sunt îngroziţi de Uniunea Sovietică şi arsenalul său de arme nucleare. La 150 de kilometri de Florida, Fidel Castro a preluat recent conducerea în Cuba, instaurând un regim binevoitor faţă de sovietici.

În sudul Statelor Unite, conflictele rasiale se accentuează.

Apare pe piaţă un nou contraceptiv numit pur şi simplu „Pilula”.

La radio, Chubby Checker le sfătuieşte pe tinerele americane să danseze twist[4], iar Elvis Presley întreabă femeile de pretutindeni dacă se simt singure în acea seară.

Dar la Casa Albă, Jackie are grijă ca niciuna dintre aceste tulburări politice şi sociale să nu afecteze atmosfera perfectă în care îşi creşte copiii. Programul ei se învârte în jurul acestora. În pauzele luate de la tradiţionalul stil de educaţie, când copiii sunt lăsaţi în grija personalului din casă, ea se implică total în viaţa lui Caroline, în vârstă de trei ani acum, şi a micuţului John, luându-i cu ea la întâlniri şi la cumpărături.

Deoarece se simte în largul ei la Casa Albă, Jackie îşi va îmbarca uneori copiii în Pontiacul Combi albastru, se va deghiza folosind un fular şi o haină lungă şi îi va duce la

---

4 Compozitor şi cântăreţ american (1941) bine-cunoscut pentru interpretarea melodiei The Twist (n. red.)

circ sau într-un parc – urmată discret de agenţi ai Serviciului Secret.

Tabloul oferit de prima-doamnă jucându-se cu copiii ei pe peluza din sud va deveni, de asemenea, ceva obişnuit, făcându-l pe unul dintre privitori să remarce că Jackie „seamănă extrem de mult cu o fetiţă care încă nu s-a maturizat”. Într-adevăr, vorbeşte cu aceeaşi voce întretăiată, aproape copilărească, a actriţei Marilyn Monroe.

Prima-doamnă se vrea a fi o soţie tradiţională şi îşi adoră soţul. Dar

5 5 5 5 5

are şi ceva foarte independent şi rebel în fire, încălcând protocolul Casei Albe prin refuzul ei de a se duce la miile de ceaiuri şi evenimente sociale pe care le suportaseră alte prime-doamne. Jackie preferă să-şi petreacă timpul cu copiii ei sau să facă schiţe pentru o renovare luxoasă a Casei Albe, o activitate neinteresantă pentru soţul ei, care nu are simţ estetic

Jackie era o mamă devotată copiilor săi, Caroline şi John E Kennedy jr, pe care-l vedem în această poză jucându-se cu colierul mamei sale în Dormitorul de Vest.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

când vine vorba de asemenea lucruri. Jackie îşi numeşte noul cămin „casa preşedintelui" şi se inspiră din Casa Albă a lui Jefferson, decorată cu mult bun-gust de către fostul ambasador al Franţei.

Aspectul actual datează din administraţia Truman. Multe piese de mobilier sunt imitaţii, nu originale din epoca respectivă, punând o amprentă de meschinărie pe cea mai remarcabilă reşedinţă din America, în loc să-i confere o aură de măreţie. Jackie strânge un grup de colecţionari renumiţi pentru a înfrumuseţa Casa Albă în oricare alt mod.

Crede că are în faţă ani de zile ca să termine de redecorat.

Cel puţin patru! Poate chiar opt.

Aşa crede.

Capitolul 3

Washington, D.C./ Golful Porcilor, Cuba

17 aprilie 1961

9.40

John F. Kennedy îşi încheie, distrat, nasturii hainei de la costum. E la bordul lui *Marine One*, elicopterul prezidenţial, care semnalizează pentru a ateriza pe peluza sudică a Casei Albe. A petrecut un weekend foarte agitat la Glen Ora, proprietatea de 162 de hectare din Virginia, căreia Serviciul Secret i-a dat numele de cod Château.

Preşedintele este meticulos în privinţa înfăţişării sale, şi astăzi îşi va schimba complet hainele de cel puţin trei ori, punându-şi de fiecare dată altă cămaşă scrobită, altă cravată şi alt costum cumpărat de la Brooks Brothers. Sacourile sunt întotdeauna gri-închis sau bleumarin. Dar nu din vanitate provine obsesia lui John Kennedy pentru îmbrăcăminte. E mai degrabă o ciudăţenie a personalităţii sale faptul că nu se simte în largul său dacă poartă o haină prea mult timp. Îl înnebuneşte pe valetul său George Thomas, angajat de mult timp, cu schimbatul lui continuu.

Dar, în momentul de faţă, Kennedy nu se concentrează asupra aspectului său, deşi tot îşi duce mâna la cap ca să se asigure că fiecare fir de păr e la locul lui. Te dezbari greu de obiceiuri.

Pe Kennedy îl preocupă situaţia din Cuba. La aproximativ 2000 de kilometri sud de Washington, D.C., un câmp de bătaie începe să prindă contur. Kennedy a aprobat o invazie secretă a insulei, trimiţând 1400 de exilaţi anticastrişti să facă o treabă pe care armata Statelor Unite nu o poate face, din cauza reglementărilor internaţionale. Scopul luptătorilor pentru libertate nu este altul decât să răstoarne guvernul cubanez. Planul fusese

făcut cu mult înainte de alegerea lui Kennedy. Atât CIA, cât şi şefii Statelor – Majore Reunite l-au asigurat pe preşedinte că misiunea avea să reuşească. Dar Kennedy este cel care a dat semnalul de începere – şi tot el va purta vina în caz de eşec.

Odată ce elicopterul UH-34 a aterizat pe rampele metalice special instalate în iarbă, JFK scoate primul capul pe uşă, păşind apoi pe peluza primăvăratică. Preşedintele pare calm şi imperturbabil – dar stomacul îi bolboroseşte de-a binelea. Stresul din weekend, determinat de plănuirea în ultima clipă a atacului riscant, îi provocaseră o diaree severă şi o infecţie serioasă a tractului urinar. Doctorul lui i-a prescris injecţii cu penicilină şi o dietă pe bază de lichide pentru a-i uşura suferinţa. Dar tot se simte groaznic. Aşa prost cum păreau să stea lucrurile acum, preşedintele ştia că acea zi de luni va deveni şi mai rea.

j) 5

Preşedintele pare liniştit în timp ce se plimbă prin superba Grădină de Trandafiri a Casei Albe, chiar dacă exilaţii cubanezi care formează Brigada 2506 sunt în mare pericol, blocaţi pe o insulă, pe o fâşie de nisip îndepărtată.

Locul acesta va fi acoperit de ruşine, sub numele de Golful Porcilor.

John E Kennedy se îndreaptă trecând prin Grădina de Trandafiri, spre intrarea din Biroul Oval, cu covorul său gri şi pereţii albi. Iarna, când copacii îşi pierd frunzele, poate privi afară către National Mall prin ferestrele mari ale biroului. În zare, ascuns vederii lui Kennedy de Old Executive Office Building, se ridică Memorialul Lincoln. Dar Kennedy nu se aşază, nici nu aruncă vreo privire pe fereastră către domnul Lincoln.

E mult prea îngrijorat de ce se întâmplă în Cuba ca să stea jos.

* * *

Nu a fost o săptămână bună pentru America. Pe 12 aprilie, sovieticii au uimit întreaga lume trimiţând primul om în spaţiu, dovedind tuturor că au rachete capabile să transporte focoase nucleare până în America. Sorţii Războiul Rece dintre cele două naţiuni, care dura de peste zece

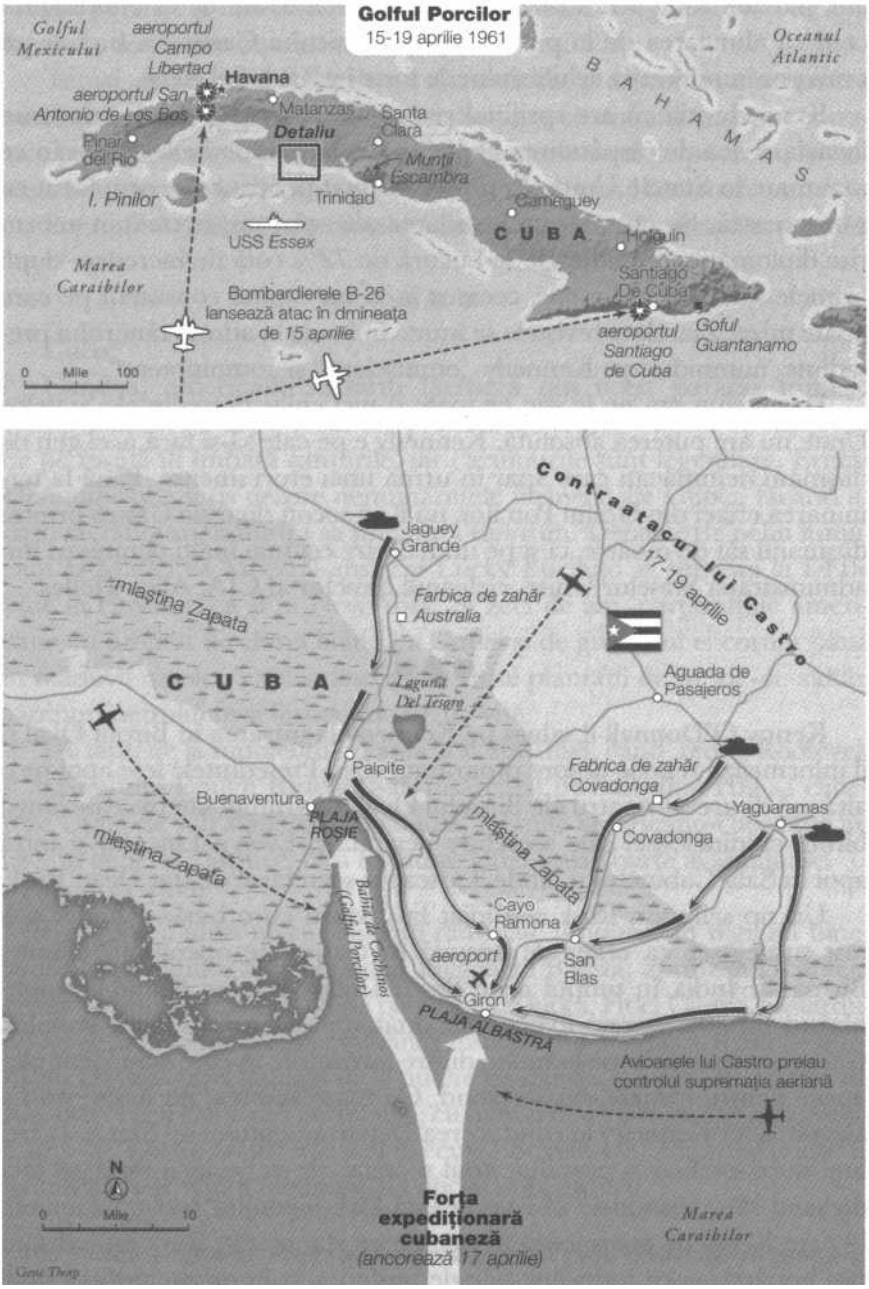
Golful Porcilor
15-19 aprilie 1961
Golful Mexicului
aeroportul Campo Libertad
Havana
aeroportul San Antonio de Los Baos
Pinar del Río
Matanzas
Santa Clara
Detaliu
Munții Escambra
Trinidad
I. Pinilor
USS Essex
Marea Caraibilor
Bombardierele B-26 lansează atac în dmineața de 15 aprilie
0 Mile 100
Oceanul Atlantic
BAHAMAS
Camaguey
CUBA
Holguin
Santiago De Cuba
aeroportul Santiago de Cuba
Golful Guantanamo
Contraatacul lui Castro
17-19 aprilie
Jaguey Grande
Farbica de zahăr
Australia
mlaștina Zapata
CUBA
Laguna Del Tesoro
Aguada de Pasajeros
Palpite
Fabrica de zahăr Covadonga
Buenaventura
PLAJA ROȘIE
Yaguaramas
Covadonga
Bahia de Cochinos (Golful Porcilor)
Cayo Ramona
aeroport
San Blas
Giron
PLAJA ALBASTRĂ
Avioanele lui Castro prelau controlul supremația aeriană
N
0 Mile 10
Forța expediționară cubaneză
(ancorează 17 aprilie)
Marea Caraibilor

ani, păreau să fie acum favorabili sovieticilor. Mulţi de la Washington cred că alungarea de la putere a prosovieticului Castro va fi doar un prim pas în refacerea echilibrului de forţe în Războiul Rece.

Kennedy ştia că are sprijinul poporului american când autorizase invazia. Frica de răspândirea globală a comunismului era din ce în ce mai mare în Statele Unite. Ar fi fost aclamat pentru orice ar fi făcut ca ş-o oprească. Şi, cu toate că invadarea altei ţări presupune un enorm risc diplomatic, preşedintele se bucură de 72% cotă de încredere după primele sale luni în funcţie, ceea ce îi dă un capital consistent pe care poate miza. Ziarele şi revistele se întrec în laude la adresa tânărului preşedinte, numindu-l pe Kennedy „omniscient” şi „omnipotent”.

Dar niciun om nu le ştie pe toate şi nici chiar preşedintele Statelor Unite nu are puterea absolută. Kennedy e pe cale să-şi facă acel gen de duşmani neîmpăcaţi care apar în urma unei erori imense. Până la terminarea crizei din Golful Porcilor, nu îl va socoti doar pe Castro printre duşmanii săi de moarte, ci şi pe unul dintre cei mai înalţi demnitari din administraţia Statelor Unite, vicleanul director al CIA, Allen Dulles.

* * *

Kenny O’Donnell îl salută pe Kennedy la intrarea în Biroul Oval şi îl informează repede despre programul zilei. Preşedintele iese apoi pe o altă uşă dintre cele patru ale Biroului Oval. În drumul său trece pe lângă biroul credincioasei sale secretare personale, Evelyn Lincoln, şi intră apoi în Sala Cabinetului, unde îl aşteaptă secretarul de stat Dean Rusk.

Un tip sclipitor, Rusk a studiat la Oxford cu o bursă Rhodes şi a fost strateg-şef ca ofiţer de armată în teatrul de operaţiuni China-Birmania-India în timpul celui de AI Doilea Război Mondial, organizând misiuni secrete foarte

asemănătoare celei din Golful Porcilor. Georgianul participase la multe dintre întrunirile în care s-au făcut planurile pentru invazia din weekend. Cu toate acestea, nu fusese prima alegere a lui Kennedy la conducerea Departamentului de Stat şi, la trei luni după preluarea postului, noul secretar de stat e încă rezervat faţă de şeful său, ferindu-se să-i vorbească fără înconjur. Într-un moment în care Kennedy are imensă nevoie de un sfat avizat, Rusk nu e dispus să-i împărtăşească îndoielile sale de profesionist în privinţa operaţiunii

Golful Porcilor şi nici convingerea lui că „această brigadă firavă de exilaţi cubanezi n-are absolut nicio şansă de reuşită”.

Totuşi, ezitarea lui Rusk de a-l sfătui sincer şi deschis este acum cea mai mică dintre grijile preşedintelui. Se pare că nimeni nu-l va contrazice pe preşedinte. Întrucât JFK aşteaptă acum veşti de pe front, îşi doreşte nespus compania cuiva care să-i spună adevărul fără menajamente.

Presimţind o criză, preşedintele ridică receptorul şi formează un număr.

* * *

Cuba.

Cândva, americanii înstăriţi făcuseră din acest paradis tropical torid, îmbibat cu rom, locul lor preferat de joacă. Plajele cu nisip alb de pe insulă îţi îmbată simţurile, iar cazinourile sunt legendare. Ernest Hemingway a scris despre nenumăratele farmece ale Cubei, făcând libaţii cu daiquiri, băutura sa preferată din rom. Departe de ochii lumii, capi ai Mafiei ca Meyer Lansky şi Lucky Luciano se simţeau la fel de bine la Havana, ca şi în New York. Şi zeci de ani, corporaţiile americane au profitat de clima blândă a Cubei şi de guvernul ei corupt până în măduva oaselor, exploatând acolo vaste plantaţii de trestie-de-zahăr,

câmpuri petrolifere şi ferme imense de vite.

De fapt, de la momentul memorabil din 1898, când Teddy Roosevelt şi aşa-numiţii Rough Riders[5] l-au însărcinat pe San Juan Hill să elibereze Cuba de sub stăpânirea spaniolă, relaţiile americano-cubaneze au fost, în general, paşnice, fără tensiuni, altfel spus, foarte avantajoase. Până în 1959.

Corupţia a atins nivelul maxim din toate timpurile în regimul binevoitor americanilor al generalului Fulgencio Batista, aprinzând scânteia revoltei printre cubanezi. După patru ani de luptă, Fidel Castro, bastardul de 32 de ani al unui fermier cubanez înstărit, şi-a condus armata de gherilă în Havana şi l-a alungat de la putere pe Batista. (Generalul a murit de atac de cord în exilul din Portugalia, cu numai două zile înainte ca asasinii trimişi de Castro să încerce să-l execute.) Statele Unite au reacţionat la schimbarea de regim recunoscând oficial noul guvern.

* * *

Castro e un om cu multe secrete. În cel mai sângeros episod din viaţa lui, la unsprezece zile după ce a luat puterea în 1959, 75 de deţinuţi politici au fost scoşi din Santiago în toiul nopţii şi duşi, cu mâinile legate la spate, într-un câmp deschis din afara oraşului. Nu era acolo niciun drum, iar cei care rămâneau în urmă sau se poticneau erau împunşi cu baioneta în spate. Deodată, mai multe camioane ale armatei au aprins farurile, luminând un şanţ de doi metri adâncime şi de 50 de metri lungime. De-a lungul şanţului erau parcate buldozere, cu cupele coborâte şi gata să încarce movilele proaspete de ţărână şi să le arunce în groapa cea mare.

Execuţiile trebuiau să rămână un secret, dar soţiile şi iubitele deţinuţilor tot au aflat şi au stat de veghe,

5 Sau întâiul Regiment Voluntar de Cavalerie, aflat sub comanda preşedintelui Théodore Roosevelt

urmărind procesiunea de la oarecare distanţă, cutremurându-se de groază când farurile au luminat ceea ce avea să fie în curând o groapă comună. În vreme ce suspinele şi vaietele lor răsunau în aerul calm al nopţii, soldaţii lui Castro i-au aliniat pe soţii, fiii şi iubiţii lor umăr la umăr la marginea şanţului, timp în care şi-au bătut joc de femei, huiduindu-le şi înjurându-le. Femeile au plâns şi s-au rugat până în momentul inevitabil când mitralierele au deschis focul şi cei dragi lor s-au prăbuşit.

Aşa a început regimul de teroare al lui Fidel Castro. Curând după aceea, un judecător cubanez a fost împuşcat în cap pentru că îi achitase pe piloţii militari care atacaseră forţele lui Castro în timpul războiului de gherilă. Apoi Castro a dat ordin ca piloţii să fie condamnaţi pentru genocid. Când noul judecător i-a condamnat la muncă silnică în loc de moarte, a fost şi el împuşcat în cap. Liderul cubanez, aşa cum se descrie el însuşi, este „un om violent, căruia îi sare uşor muştarul, nedrept, manipulator, sfidând orice autoritate”.

Cubanezii şi-au dat repede seama că plăteau un preţ prea mare pentru greşeala de a fi sprijinit ascensiunea lui Castro. Dar în străinătate aparenţa lui de revoluţionar iubit de oameni a prins. Un jurnalist britanic scria: „Figura de tânăr cu barbă a domnului Castro a devenit un simbol al respingerii brutalităţii şi minciunii în America Latină. Este foarte clar că el nu va accepta să conducă dictatorial prin violenţă”. În aprilie 1959, Castro a ţinut o cuvântare la Facultatea de Drept a Universităţii Cambridge, Massachusetts. Chiar dacă îşi folosise cunoştinţele juridice pentru a suspenda în Cuba dispoziţia *habeas corpus* şi chiar dacă s-a scris în *New York Times* despre masacrul din 12 ianuarie, discursul lui Castro de la Harvard a fost întrerupt de nenumărate ori de aplauze şi ovaţii entuziaste.

În cursul aceleiaşi vizite în America, liderul cubanez s-a întâlnit cu vicepreşedintele Richard Nixon, care a fost imediat impresionat de Castro. De fapt, Nixon i-a scris lui Eisenhower, într-o notă secretă de patru pagini, că „singurul lucru de care putem fi siguri este acela că are acele calităţi greu de definit, care fac din el un lider al maselor".

John E Kennedy, pe atunci senator al Statelor Unite, cu multe luni înainte să-şi înceapă campania prezidenţială, ştia că Batista era un tiran crud care ordonase moartea a peste 20.000 din compatrioţii săi. Nu vedea nimic rău în faptul că Fidel Castro ajunsese la putere. Şi, la fel ca şi Hemingway, lui Kennedy îi plăcea să bea, din când în când, câte un daiquiri.

În 1959, Kennedy şi Castro erau pe punctul de a deveni doi dintre cei mai mari rivali ai secolului XX. Amândoi erau tineri, charismatici, idealişti şi iubiţi de adepţii lor fanatici. Ambilor le plăcea un trabuc de calitate şi aveau politica în sânge, ajungând fiecare să-şi conducă ţara. Dar fiecare s-a izbit de câte o piedică în drumul spre putere – Castro a fost întemniţat în primii ani ai revoluţiei; durerile de spate şi boala Addison aproape l-au omorât pe Kennedy. Cea mai izbitoare asemănare între ei era aceea că amândoi, un fel de masculi alfa cu spiritul competiţiei extrem de dezvoltat, nu acceptau să piardă, indiferent de împrejurări şi de preţul care trebuia plătit pentru victorie.

* * *

În Cuba preţul revoluţiei a fost foarte mare. Sângele curgea în valuri pe străzile Havanei, aşa că era doar o chestiune de timp până să înţeleagă America adevărul. În februarie 1960, la treisprezece luni după ce a ajuns Castro la putere, un raport al CIA către Consiliul Naţional de Securitate avertiza că Uniunea Sovietică îl „sprijinea activ" pe Castro şi deplângea totodată dezorganizarea din rândul

forţelor anti-Castro. Administraţia Eisenhower a început să facă în secret planuri pentru răsturnarea regimului Castro, autorizând CIA să înceapă instrucţia trupelor paramilitare de exilaţi cubanezi la o bază secretă din Guatemala.

Castro a devenit un subiect-cheie în campania prezidenţială din 1960. Kennedy a atacat în forţă administraţia Eisenhower, folosind situaţia din Cuba pentru a-i demonstra slăbiciunea în lupta împotriva comunismului. „În 1952, republicanii aveau în program să desfiinţeze Cortina de Fier care desparte Europa de Est de cea de Vest, avertiza Kennedy naţiunea. Astăzi Cortina de Fier este la 150 de kilometri de coasta Statelor Unite”.

Invazia în Cuba a devenit o chestiune necesară, trebuia doar ales momentul. În discursul din 31 decembrie 1960, Castro avertiza Statele Unite că orice forţă armată care va ajunge în Cuba va suferi pierderi mai mari decât la Debarcarea în Normandia.

„Dacă vor să ne invadeze şi să ne distrugă rezistenţa, nu vor reuşi… pentru că, atâta timp cât rămâne în viaţă un singur bărbat sau femeie de onoare, va exista şi rezistenţă”, tuna el. Câteva zile mai târziu, pe 3 ianuarie 1961, Castro a sporit teama fiecărui american de Războiul Rece, anunţând că „ţara mea are dreptul să încurajeze revoluţia în toată America Latină”.

În timp ce Kennedy se pregătea să-şi preia mandatul, unul din nouăsprezece cubanezi ajunsese deţinut politic. America rupsese relaţiile diplomatice cu Havana. Pe 10 ianuarie, *New York Times* a publicat pe prima pagină un articol intitulat „SUA pregăteşte forţele anticastriste la o bază terestră din Guatemala”, dezvăluind faptul că trupele de comando erau instruite în lupta de gherilă pentru un atac planificat asupra Cubei. Articolul din *Times* i-a atras atenţia lui Castro, care a reacţionat ordonând amplasarea de mine terestre în potenţialele zone de invazie.

În cadrul sistemului de securitate american, CIA şi directorul ei, Allen Dulles, deveniseră obsedaţi să-l omoare pe Fidel Castro. Într-o zi, se va afla că au elaborat peste 600 de planuri de a-l asasina, inclusiv prin metode neortodoxe, în stil mafiot, cum ar fi împuşcarea sau ţigările care explodează. Pe 11 martie, la un an după ce Dwight Eisenhower autorizase antrenarea forţelor rebele, preşedintelui Kennedy i s-au prezentat oficial planurile de invazie. Debarcarea va avea loc ziua, iar locul va fi o plajă cu numele de cod „Trinidad”.

Operaţiunea i-a pus în faţă lui Kennedy o mare dilemă. Pe de o parte, candidase la preşedinţie ca promotor al schimbării, promiţând naţiunii un nou început, după politicile lui Dwight Eisenhower legate de

Războiul Rece. Pe de altă parte, ridiculizase cu sarcasm atitudinea lui Eisenhower faţă de Castro, ştiind că va părea prea blând cu comunismul dacă nu face nimic să-l oprească pe crudul dictator. Pe 7 aprilie, *New York Times* a publicat pe prima pagină un alt articol în care se spunea că rebelii cubanezi se pregătesc să înceapă invazia, făcându-l pe Kennedy să remarce în particular că Fidel Castro nu are nevoie de spioni în Statele Unite – nu trebuie decât să citească ziarul.

Pe 12 aprilie, Partidul Comunist din Guatemala a transmis Moscovei informaţia potrivit căreia trupele de gherilă cubaneze sponsorizate de americani pentru a lupta împotriva lui Castro vor lansa invazia în câteva zile. Totuşi, sovieticii, nefiind siguri de informaţia secretă pe care o primiseră, nu l-au înştiinţat pe Castro. În aceeaşi zi, Kennedy a încercat să dezmintă orice amestec american în invazie, explicând că „nu va avea loc, în niciun fel de condiţii, vreo intervenţie a forţelor americane în Cuba”. Kennedy s-a ferit cu grijă să menţioneze faptul că Statele Unite i-au finanţat, i-au antrenat pe rebeli şi au plănuit

asaltul condus de aceştia.

Tânărul preşedinte încerca o manevră diplomatică abilă, sperând să contracareze o ameninţare foarte concretă, dacă nu lăsa personalul militar al Statelor Unite să se implice. Remarcile sale puteau denatura adevărul, dar conotaţia lor nu putea fi mai clară: invazia devenise o chestiune personală. Nu mai era un conflict între Statele Unite şi Cuba, ci între John F. Kennedy şi Fidel Castro, doi oameni foarte ambiţioşi care se luptau pentru controlul ideologic asupra emisferei vestice. În zilele următoare, fiecare din ei avea să considere acţiunile celuilalt un afront personal. Şi amândoi vor fi hotărâţi să câştige cu orice preţ.

La Moscova, un alt dictator fără scrupule, Nikita Hruşciov, care nu se dăduse în lături să ucidă în drumul său ascendent spre politica de vârf a Uniunii Sovietice, era derutat. „De ce să-i fie frică unui elefant de un şoarece?” se întreba el. Atitudinea sfidătoare a lui Castro fată de

3 3

Statele Unite îi menţinea popularitatea în Cuba la cote foarte înalte. Hruşciov a înţeles că, şi dacă invazia în Cuba reuşea, ar trebui să se facă mari presiuni asupra poporului cubanez pentru a accepta o marionetă americană drept noul său lider. De războiul de gherilă ulterior, purtat de susţinătorii lui Castro, ar putea beneficia Uniunea Sovietică, instalând o prezenţă militară în emisfera vestică pentru a-l ajuta pe dictatorul cubanez.

Scopul final al lui Hruşciov avea foarte puţin legătură cu Fidel Castro şi Cuba. Principalul său obiectiv era dominaţia asupra întregii lumi. Orice distrăgea atenţia sau slăbea puterea Statelor Unite era de folos Uniunii Sovietice.

* * *

În zilele premergătoare invaziei, preşedintele

Kennedy a fost lipsit de convingere cu privire la planul CIA. Plaja Trinidad semăna prea mult cu zonele de debarcare din Normandia. Preşedintele voia ca invazia să pară operaţiunea exclusivă a exilaţilor cubanezi, ascunzând astfel implicarea americanilor. Kennedy dorea un loc izolat, unde oamenii şi echipamentele să ajungă la ţărm neştiuţi de nimeni, iar apoi să se strecoare neobservaţi în inima tării.

5)

Atunci CIA a propus alt loc, cunoscut sub numele de *Bahia de Cochinos* – sau Golful Porcilor. Aterizarea urma să aibă loc noaptea. Spre deosebire de plajele întinse din Trinidad sau chiar Normandia, kilometri întregi de mlaştini de netrecut mărgineau Golful Porcilor, străbătut de puţine drumuri.

Însă, deşi America executase în trecut multe invazii de pe mare, puţine dintre acestea fuseseră pe întuneric. Erau numai două strategii prin care misiunea putea să aibă succes. Conform primei, trupele trebuiau să părăsească plaja imediat şi să preia controlul căilor de acces. Iar în a doua, avioanele rebelilor trebuiau să controleze spaţiul aerian, să distrugă forţele aeriene ale lui Castro şi apoi să mitralieze trupele şi tancurile dictatorului când înaintau spre Golful Porcilor. Dacă nu dominau spaţiul aerian, misiunea ar fi fost sortită eşecului.

Kennedy este mare amator de romane cu spioni (James Bond fiind preferatul său) şi fascinat de lumea plină de riscuri în care se învârt agenţii sub acoperire. Directorul CIA Alan Dulles, un domn civilizat şi bogat, de aproape 70 de ani, e simbolul aurei de secretomanie şi intrigi ascunse a serviciilor de spionaj. L-a asigurat pe Kennedy că planul va avea succes.

Preşedintele l-a crezut la început. Pe 14 aprilie, la doar două zile după ce promisese într-o conferinţă de

presă că nu va exista nicio intervenţie a forţelor americane în Cuba, Kennedy a dat undă verde Operaţiunii Zapata, adică invazia din Golful Porcilor.

14 aprilie era într-o vineri. După lansarea operaţiunii, preşedintele nu avea altceva de făcut decât să aştepte. Aşa că s-a dus cu avionul la Glen Ora să fie cu Jackie şi copiii în weekendul petrecut într-o aşteptare înfrigurată a veştilor din Cuba. Gând au venit, în cele din urmă, aproape niciuna nu era bună.

Operaţiunea a început sâmbătă dimineaţă, când opt bombardiere B-26 pilotate de luptători pentru libertate cubanezi au atacat trei baze aeriene din Cuba. Planul iniţial era cu 16 avioane, dar Kennedy s-a speriat şi a ordonat înjumătăţirea efectivului.

În urma acestei întâmplări, bombardamentele au fost ineficiente, abia aducând câteva stricăciuni forţelor aeriene cubaneze. Dar Fidel era furios. Şi-a revărsat imediat mânia asupra administraţiei Kennedy, lansând acuzaţii publice cu privire la amestecul Statelor Unite.

În urma acestei întâmplări, lucrurile s-au înrăutăţit. Debarcarea diversionistă de sâmbătă trebuia să aducă pe ţărmul Cubei, lângă golful Guantánamo, cam 160 de cubanezi, dar a fost anulată din cauza defectării unuia dintre cele mai importante vase. Alt incident a fost că forţele cubaneze au arestat un mic grup de luptători pentru libertate, care era deja pe insulă cu o încărcătură mare de arme.

Sâmbătă după-amiază, ambasadorul cubanez la Naţiunile Unite s-a adresat Adunării Generale, denunţând atacul Statelor Unite – la care Adlai Stevenson, ambasadorul SUA la ONU, a repetat promisiunea lui JFK că forţele americane nu vor purta niciodată un război împotriva Cubei.

Pe când se întâmplau toate acestea, John Kennedy se

ascundea la ţară. Evenimentele de până acum nu fuseseră decât preludiul invaziei. Tensiunea era deja prea mare pentru Kennedy. A anulat al doilea val de bombardamente, deşi ştia perfect că această decizie putea sorti eşecului întreaga operaţiune.

În toiul nopţii, imediat după ce a trecut duminica şi s-a făcut luni, forţa debarcată, de 1400 de exilaţi cubanezi din Brigada 2506 a pornit spre Golful Porcilor la bordul unei mici flote de vase de transport şi acostare. Aveau speranţe mari – visul lor era să preia din nou controlul asupra patriei lor.

Foarte puţini dintre invadatori sunt soldaţi. Sunt oameni care aparţin tuturor păturilor sociale, care au fost antrenaţi de veterani americani din

Coreea şi din Al. Doilea Război Mondial – iar acei veterani călţi în lupte sunt impresionaţi de ce văd.

Dar, când au debarcat, bravii luptători pentru libertate n-au avut habar că preşedintele anulase al doilea val de lovituri aeriene. Acum oamenii din Brigada 2506 trebuiau să securizeze singuri plajele – o misiune aproape imposibilă.

Luni dimineaţă, chiar în momentul când luptătorii pentru libertate s-au confruntat cu primul val de apărători ai lui Castro, preşedintele s-a întors cu *Marine One* la Washington, sperând că rebelii cubanezi vor reuşi să facă imposibilul.

* * *

În afară de John Kennedy, doar doi oameni aveau voie să intre în Biroul Oval pe uşa din Grădina de Trandafiri: vicepreşedintele Lyndon Johnson şi procurorul general Robert Kennedy. Acest privilegiu, dublat de dispreţul reciproc, era tot ce aveau în comun.

Texanul înalt de peste 1, 93 metri este un om care a reuşit prin forţe proprii şi un politician de carieră, fost

profesor de liceu, al cărui fizic impresionant ascunde o personalitate fragilă şi uneori nesigură pe ea. La 51 de ani, LBJ, aşa cum i se spune, a fost probabil cel mai puternic şi de succes lider al majorităţii din Senat din istoria SUA, adept al parteneriatelor şi al mobilizării simpatizanţilor partidului său în vederea votării unor măsuri legislative importante.

Bobby, cu puţin peste 1, 73 metri, rosteşte numele fratelui său cu un puternic accent bostonian. Este obsedat de sport, s-a născut într-un mediu privilegiat şi nu a deţinut niciodată o funcţie aleasă. LBJ ştie asta şi se bucură că, în calitate de lider al majorităţii din Senat, este un pic mai presus de maşinăria politică a relativ neexperimentatului Kennedy.

Duşmănia lor datează din toamna anului 1959, când Bobby Kennedy s-a dus să-i facă o vizită lui Johnson la marea lui fermă texană. Fratele său l-a trimis în Texas să afle dacă Johnson va candida împotriva lui la nominalizarea democraţilor pentru preşedinţie, în 1960.

Obiceiul lui LBJ era să-şi ia oaspeţii importanţi la vânătoare de căprioare, pe vastul său domeniu, iar Bobby n-a făcut excepţie. La început, Bobby şi LBJ s-au înţeles foarte bine. Asta până când Bobby a împuşcat o căprioară. Recul puştii l-a aruncat la pământ şi s-a rănit la arcada unui ochi. Johnson, ajutându-l pe Bobby să se ridice, nu a rezistat tentaţiei de a-l lua peste picior. „Băiete, i-a zis el, trebuie să înveţi să tragi cu o armă ca un bărbat adevărat”.

Nimeni nu-i vorbeşte aşa lui Bobby Kennedy. În asemenea momente neînsemnate iau naştere marile duşmănii.

Se apropiau alegerile din 1960, iar Bobby se împotrivea cel mai tare nominalizării lui Lyndon Johnson ca vicepreşedinte. Şi tot Bobby a fost acela care l-a vizitat pe Johnson în apartamentul său de la hotel în timpul

Convenţiei Partidului Democrat din Los Angeles pentru a-i oferi candidatura – deşi încercase înainte să-l convingă să o refuze.

Acum, criza din Cuba marca momentul în care carierele lor aveau s-o ia în direcţii diametral opuse. Steaua lui Bobby va urca repede pe cer, căci fratele său se va referi curând la el ca fiind „al doilea cel mai puternic om din lume”.

Johnson, care îl numeşte în particular „pungaşul ăla mic şi arogant”, regretă deja că a părăsit Senatul. LBJ este un om în declin. Preşedintele Kennedy nu are încredere în el şi abia îl tolerează. JFK îl desconsideră atât de mult pe Johnson, încât se întreabă, adresându-i-se lui Jackie:

— Îţi închipui ce s-ar întâmpla cu ţara asta dacă Johnson ar fi preşedinte?

Să fii vicepreşedinte, a remarcat John Nance Garner, primul vicepreşedinte al lui Franklin Delano Roosevelt, e ca şi cum ai fi „o cană cu scuipat cald”. Odată, John Adams şi-a descris funcţia astfel: „Nu sunt nimic”. Lyndon Johnson ştie foarte bine ce voiau să spună predecesorii lui. Nu mai este senator, nu mai are influenţă politică, nu mai are niciun pic de autoritate.

De pildă, vicepreşedintele nu are un avion personal. Gând îndatoririle îi impun să călătorească, Johnson trebuie să ceară unuia dintre consilierii lui Kennedy permisiunea de a folosi avionul prezidenţial. Deşi este, teoretic, al doilea om în stat, solicitarea lui Johnson nu are mai multă greutate decât cea a unui membru al cabinetului. Uneori i se refuză. Când se întâmplă astfel, vicepreşedintele Statelor Unite e nevoit să ia un avion de linie.

Cea mai mare insultă nu este totuşi că Johnson şi-a pierdut influenţa politică în Washington, ci că şi-a pierdut-o complet în Texasul natal. În pofida rolului crucial pe care îl jucase Johnson, aducându-i lui Kennedy

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Preşedintele Kennedy şi fratele său, procurorul general Robert E Kennedy au avut o relaţie tensionată cu vicepreşedintele Lyndon B. Johnson.

(Abbie Rowe, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy”, Boston)

voturile din Texas în ziua alegerilor, senatorul Ralph Yarborough începe să controleze politica texană, iar secretarul forţelor navale, John Connally, intenţionează să candideze la funcţia de guvernator. Unul dintre ei – sau amândoi – va deţine puterea politică în Texas. Johnson devine lipsit de importanţă. Dacă John Kennedy îşi alege alt vicepreşedinte cu care să candideze la următoarele alegeri, pentru al doilea mandat, LBJ nu va mai avea ce să caute în politică.

Însă Johnson are acum privilegiul destul de rar acordat de a intra în Biroul Oval pe uşa dinspre Grădina de

Trandafiri. Dar, atunci când Kennedy ridică receptorul să ceară ajutor în dimineaţa lui 17 aprilie, nu-l sună pe Lyndon Johnson.

Bobby Kennedy răspunde la telefon în Virginia. E plecat din Washington să ţină acolo un discurs.

„Nu cred că merge aşa bine cum ar trebui, îi spune preşedintele fratelui său mai mic. Întoarce-te aici”.

John Kennedy şi-a orientat intenţionat fratele spre problemele de politică internă, lăsându-i pe alţii să-l consilieze în chestiunile internaţionale. În ciuda frecventelor convorbiri telefonice cu el, preşedintele îşi consideră fratele mai mic un tip care a avut beneficii de pe urma nepotismului, căci Joseph Kennedy a fost cel care a insistat ca JFK să-l numească pe Bobby procuror general. Dar acum, într-o clipă de cumpănă, John Kennedy înţelege cât de înţelept a fost tatăl său. Chiar dacă Bobby nu fusese informat de CIA asupra operaţiunii din Cuba în urmă cu trei luni, el este singurul om pe care se poate bizui preşedintele.

În acest timp, Lyndon Johnson se îndepărtează din ce în ce mai mult de centrul puterii politice.

* * *

John Kennedy stă în picioare în Biroul Oval, incapabil să pună capăt la ce începuse. Preşedintele ar fi putut să contramandeze invazia până în noaptea de duminică, când bărbaţii şi adolescenţii excelent antrenaţi din Brigada 2506 ar fi coborât din vasele de transport în bărcile care aveau să-i ducă la ţărm.

Dar, ca să schimbe cursul lucrurilor, i-ar fi trebuit un curaj extraordinar. Kennedy ar fi pierdut respectul lui Allen Dulles, al CIA, al consilierilor săi apropiaţi şi al şefilor de state-majore.

Pentru acest gen de decizii nepopulare fusese ales. Iar acum, şovăiala lui Kennedy de a face acele alegeri

grele ameninţă să-i distrugă administraţia.

A făcut un drum lung de la acele zile în care era la comanda torpilorului PT-109. Dar încă învaţă, la fel ca Abraham Lincoln, că decizia de a folosi forţa n-ar trebui luată de oameni ale căror cariere depind de felul în care fac uz de ea.

Dar nu CIA sau şefii Statelor – Majore Reunite dăduseră ordinul de începere a invaziei, ci John Kennedy.

Bobby s-a întors în mare grabă din Virginia, iar acum intră în Biroul Oval, unde îşi găseşte fratele într-o stare de pasivitate.

— Mai bine să fiu făcut agresor decât om de nimic, se lamentează JFK. Veştile de pe plajele unde s-a debarcat nu sunt bune – luptătorii pentru libertate nu au reuşit să ocupe drumurile principale şi punctele strategice. Oamenii din Brigada 2506 nu aveau pe unde să părăsească plaja. Forţele cubaneze îi blocaseră acolo. Invazia era oprită.

Disperat, JFK îi mărturiseşte fratelui mai mic temerile sale. Preşedintele ştie că, atunci când vorbeşte cu Bobby, nu are a se teme de scurgeri de informaţii sau de încercări de a i se submina autoritatea. Dar şi acum, cu Bobby alături, John Kennedy simte teribila singurătate a unui preşedinte al Statelor Unite. El făcuse încurcătura asta în Cuba, şi tot el trebuia să găsească un mijloc de a transforma un potenţial fiasco într-o victorie răsunătoare.

* * *

Dar nu a fost să fie.

Marţi, 18 aprilie, Castro în persoană ajunge pe plajă într-un tanc T-34, ca să-i alunge pe invadatori. Zeci de mii de soldaţi cubanezi ocupaseră poziţii pentru a opri înaintarea rebelilor. Cubanezii controlează acum cele trei drumuri principale de la şi spre Bahia de Cochinos. Mai important ca toate, din cauză că preşedintele SUA anulase acoperirea aeriană, aviaţia cubaneză controlează fără

probleme spaţiul aerian cu aparatele lor T-33.

Pe 18 aprilie, la amiază, consilierul pe probleme de securitate naţională, McGeorge Bundy, îi raportează preşedintelui pe un ton sfios că „forţele armate cubaneze sunt mai puternice, reacţia populaţiei este slabă şi poziţia noastră tactică e mai şubredă decât sperasem. Tancurile au intrat într-o zonă a plajei şi poziţiile noastre sunt precare faţă de ale lor”.

În acea seară, la şedinţa de la Casa Albă, care se ţine la puţin timp după miezul nopţii, Kennedy este îmbrăcat la patru ace în timp ce ascultă încă un raport despre eşecul invaziei. Mai devreme în acea seară fusese chemat de la o recepţie dată de Casa Albă pentru Congres – îndatoriri oficiale chiar şi în mijlocul acelei crize.

Sala Cabinetului e decorată cu o hartă a Caraibelor, pe care au fost plasate cu magneţi machete de nave care indică poziţia diverselor vase staţionate pentru a sprijini invazia. Printre acestea sunt portavionul *Essex* şi escorta lui de vase protectoare.

— Nu vreau să implic Statele Unite în asta, izbucneşte Kennedy, neîncrezător, în timp ce studiază harta.

Amiralul Arleigh Burke, comandantul Marinei SUA, trage aer adânc în piept şi spune adevărul:

— La naiba, domnule preşedinte, dar *suntem* implicaţi!

Într-o încercare disperată de a salva invazia, preşedintele autorizează şovăielnic o oră de acoperire aeriană, de la 6.30 la 7.30, cu aparate nemarcate de pe *Essex*. Avioanele de luptă urmează să se alăture bombardierelor B-26 pilotate de luptătorii pentru libertate şi să ţină în şah forţele aeriene cubaneze. Cu toate acestea, piloţii Marinei SUA nu trebuie să atace ţinte terestre şi nici să lupte în aer – încă un semn că JFK şi-a

pierdut curajul.

După şedinţa de la miezul nopţii, preşedintele iese din Biroul Oval în Grădina cu Trandafiri, purtând pe umeri povara lumii libere şi a sorţii celor o mie de oameni. E singur şi se plimbă o oră prin iarba umedă.

În dimineaţa zilei de 19 aprilie, alte veşti proaste: incredibil, dar CI şi Pentagonul nu luaseră în consideraţie diferenţa de fus orar între Cuba şi Nicaragua, ţara în care se afla baza aeriană a luptătorilor pentru libertate. Avioanele de pe portavionul *Essex* şi bombardierele B-26 din America Centrală sosesc în punctul de întâlnire la o oră diferenţă. Cele două escadrile nu se întâlnesc în aer. În consecinţă, mai multe bombardiere sunt doborâte de forţele aeriene cubaneze. Pierre Salinger, secretarul de presă al preşedintelui, îl găseşte pe Kennedy singur în Casa Albă, plângând la auzul veştilor.

Jackie nu şi-a văzut niciodată soţul atât de abătut. Îl mai văzuse necăjit de doar două ori înainte, aşa că a uimit-o când el şi-a pus capul în mâini şi a început să plângă în hohote. Bobby o roagă pe prima-doamnă să rămână cu soţul ei, pentru că preşedintele are nevoie de consolare. În această zi, Kennedy nu-şi face griji nici pentru înfăţişarea lui, de obicei atât de bine pusă la punct, întâmpinând un senator venit la şedinţa din Biroul Oval cu părul răvăşit şi cravata strâmbă.

Bobby Kennedy sare în apărarea fratelui său când Lyndon Johnson se plânge că fusese ţinut pe dinafară. Bobby măsoară cu pasul Sala Cabinetului, uitându-se din când în când urât la harta Caraibelor şi la navele cu magneţi.

„Trebuie să facem ceva”, repetă el mereu. Când vede că CIA şi comandanţii militari nu-i răspund, se întoarce spre ei şi le spune pe un ton tăios: Aşa deştepţi cum sunteţi, voi toţi l-aţi băgat pe fratele meu în asta, şi, dacă

nu faceţi ceva acum, ruşii îl vor privi pe preşedintele Statelor Unite ca pe un tigru de hârtie.

Între timp, preşedintele îşi petrece restul zilei copleşit de durere, fără să încerce să-şi ascundă depresia de ochii staffului de la Casa Albă. „Cum de am fost atât de prost?” murmură el pentru sine, întrerupând adesea o conversaţie pe cu totul alte teme ca să repete aceste cuvinte: „Cum de am fost aşa prost?”

* * *

La 5.30 după-amiaza, pe 19 aprilie, forţele cubaneze preluaseră în întregime controlul asupra Golfului Porcilor. Invazia s-a terminat.

Pe lângă morţii şi prizonierii luaţi la faţa locului, forţele lui Castro au scufundat aproape o duzină de vase implicate în invazie, inclusiv pe acelea care transportau alimente şi muniţie, şi au doborât nouă bombardiere B-26.

Înfrângerea este o mare umilinţă pentru Statele Unite. Kennedy e nevoit să convoace o conferinţă de presă şi să-şi asume întreaga vină.

„Un vechi proverb spune că victoria are o sută de taţi şi că înfrângerea e orfană. Ceea ce contează, zice el, este că eu sunt cel răspunzător din guvern”.

Într-o zi, JFK va privi în trecut şi se va gândi că greşeala de la Golful Porcilor i-ar fi putut oferi Armatei SUA un motiv de a se amesteca în treburile guvernului civil pe temeiul faptului că preşedintele nu e potrivit pentru funcţia pe care o ocupă.

Însă, după şase luni, directorul CIA, Allen Dulles, este cel concediat. Şeful CIA e foarte amărât şi indignat. Această ofensă este una pe care bătrânul spion şi agenţia lui nu o vor uita prea repede.

* * *

La o săptămână de la dezastrul din Golful Porcilor, Kennedy îşi cheamă consilierii, inclusiv pe Bobby, în Sala

Cabinetului. Prezenţa la şedinţă a lui Bobby, consilier pe probleme de politică externă, nu este una obişnuită, iar la început, fratele preşedintelui îşi ţine gura.

Preşedintele se reazemă în scaunul său şi îşi bate uşurel dinţii cu un

3 3 3 3 3

creion pe când subsecretarul de stat Chester Bowles citeşte o declaraţie lungă care exonerează Departamentul de Stat de orice vină cu privire la operaţiunea Golful Porcilor.

JFK vede că Bobby fierbe de mânie. Cei doi fraţi îl consideră pe Bowles un plângăreţ şi un ipocrit.

Preşedintele ştie de o viaţă, în care şi-a observat fratele mai mic, că acesta va exploda în curând. L-a autorizat pe Bobby să vorbească în numele lui la această şedinţă. JFK aşteaptă, păstrându-şi o expresie imperturbabilă, ascultând şi bătând cu creionul în dinţi.

În cele din urmă, Bobby ia cuvântul. Îl face praf pe Chester Bowles, cuvintele lui sunt intenţionat menite să-l înjosească.

— Asta-i cel mai absurd şi ridicol lucru pe care l-am auzit vreodată. Voi, cei de aici, sunteţi atât de dornici să vă păziţi fundurile, că vă e teamă să faceţi ceva, orice. Tot ce vreţi să faceţi e să daţi întreaga vină pe preşedinte. Ne-ar fi tuturor mult mai bine dacă v-aţi da demisia şi aţi lăsa politica externă în seama altora, mârâie Bobby ameninţător, ridicând tonul.

Preşedintele urmăreşte scena, impasibil, creionul acela făcând un zgomot aproape imperceptibil la contactul cu dinţii lui de un alb imaculat.

„Mi-am dat brusc seama, va scrie mai târziu consilierul lui Kennedy, Richard Goodwin, că polemica dură a lui Bobby reflecta emoţiile ascunse ale preşedintelui, pe care mi le împărtăşise mai devreme, într-

o conversaţie particulară. Ştiam de pe atunci că exista o duritate interioară, adesea o furie trecătoare, dincolo de purtarea prietenoasă, prevenitoare, controlată cu grijă, a lui John Kennedy”.

Dacă Lyndon Johnson este vicepreşedintele, se va scrie într-o zi, atunci Bobby urmează să devină în curând înlocuitorul preşedintelui – dar numai după ce dezastrul din Golful Porcilor îi va lega şi mai mult pe cei doi fraţi şi îi va schimba lui JFK modul de a lucra la Casa Albă. De acum înainte, ori de câte ori preşedintele vrea să-şi contrazică guvernul sau consilierii, se va bizui pe Bobby, care va vorbi în locul lui şi va suporta orice critică ulterioară sau dispută, în aşa fel încât fratele lui mai mare să nu iasă slăbit din asemenea lupte.

* * *

În mod surprinzător, cota de încredere în preşedintele Kennedy a crescut la 83% după invazie, dovedindu-i lui JFK că poporul îl susţine cu tărie în acţiunile lui împotriva lui Castro. În secret, planurile Statelor Unite de a-l răsturna pe liderul cubanez se înmulţesc, iar Castro îl sfidează făţiş pe Kennedy, întărind astfel convingerea răspândită că fiecare dintre ei îl voia mort pe celălalt.

Între timp, chiar dacă procentul de încredere al lui Kennedy face din el unul dintre cei mai populari preşedinţi din secolul XX, el ştie că trebuie făcut ceva pentru a restabili prestigiul Americii pe plan internaţional. Într-un interviu dat lui James Reston de la *New York Times*, Kennedy lasă deoparte situaţia din Cuba. În schimb, recunoaşte cu onestitate că „avem o problemă în a ne credibiliza puterea, şi Vietnamul mi se pare locul cel mai potrivit”.

Vietnam.

Mică şi nebăgată în seamă de America de-a lungul

istoriei, naţiunea asiatică suferă enorm din cauza revoltei comuniste din tara sa. Acum, preşedintele o consideră esenţială pentru securitatea naţională americană. În mai, 1961 JFK îl însărcinează pe vicepreşedintele Lyndon Johnson să plece într-o vizită de informare în Vietnam, trimiţându-l mai departe ca oricând de Biroul Oval.

Motivele au la fel de mult de-a face cu securitatea naţională ca şi faptul că preşedintele ştie cât îl costă pe vicepreşedinte să se simtă neputincios.

— Nu-i mai suport afurisita de faţă lungă, îi destăinuie JFK unui senator. Nu face decât să intre aici, să stea la şedinţele cabinetului, făcând o mutră acră. Nu spune niciodată nimic. Pare atât de trist.

Atunci când bunul prieten al lui Kennedy, senatorul de Florida George Smathers, îi sugerează ca Johnson să plece într-o călătorie în jurul lumii, JFK este încântat, părându-i-se „o idee a naibii de bună”.

Pentru a se sublinia importanţa acestei călătorii, vicepreşedintelui i se dă permisiunea de a folosi avionul prezidenţial.

* * *

Peste 110 oameni nu ar fi murit dacă JFK ar fi contramandat invazia din Golful Porcilor. Şi peste 1200 de luptători pentru libertate nu ar fi fost făcuţi prizonieri şi apoi condamnaţi la ani grei în puşcăriile lui Castro. Operaţiunea Golful Porcilor nu numai că a pus în lumină deficienţele politicii externe a lui Kennedy, dar i-a şi erodat puterea dăruită de votanţii săi – chiar dacă aceştia nu o ştiau pe atunci. Kennedy a fost nehotărât într-un moment când trebuia să fie ferm. S-a lăsat indus în eroare. E imposibil să stabilim de ce. Dar rămâne o certitudine faptul că JFK a picat primul test important al administraţiei sale.

Însă zilele chinuitoare din aprilie 1961 i-au învăţat pe

fraţii Kennedy o lecţie de neuitat: sunt singuri, consilierii lor nu sunt buni nici să le facă ghetele. Pentru a restabili poziţia de forţă a Americii, fraţii Kennedy vor trebui să găsească o cale de a-şi înfrânge duşmanii, atât din străinătate, cât şi mai ales din Washington, D.C.

* * *

În acest timp, în Uniunea Sovietică, Departamentul de Stat al SUA a decis să-i dea înapoi lui Lee Harvey paşaportul american ca să se poată întoarce acasă. Dar deşi Oswald e dornic să plece din Uniunea Sovietică, el nu mai este nomadul independent care dezertase cu doi ani înainte. Îşi amână plecarea până când Marina şi copilul încă nenăscut pot călători cu el.

Amână şi să-i spună Marinei că se duc undeva.

Până la urmă, Oswald îi împărtăşeşte soţiei planurile sale. „Nevasta mea e un pic speriată", scrie el în jurnal pe 1 iunie, după ce îi spusese Marinei că părăsesc Uniunea Sovietică, cel mai probabil pentru totdeauna, „dar mă încurajează să fac ce îmi doresc".

Marina e pe cale să lase în urmă tot ce cunoaşte pentru o viaţă nesigură cu un bărbat pe care îl ştie de numai două luni. Dar acceptă s-o facă, deşi îi e greu, deoarece a învăţat acest mare adevăr despre Harvey Oswald: e un om care face întotdeauna ce vrea, indiferent câte piedici i se pun în cale. Întotdeauna.

Capitolul 4

Washington, D.C. 14 FEBRUARIE 1962 ora 20.00

Prima-doamnă merge singură, cu paşi uşori, pe un hol, venind direct spre camera de televiziune aflată la doi metri înălţime, pe care se vede emblema postului CBS: un ochi. Poartă un taior roşu-aprins, ca rujul de pe buzele ei pline, pe care acesta i le pune în valoare, alături de părul înfoiat de un castaniu-auriu. Camera transmite numai imagini alb-negru, aşa că 45 de milioane de americani vor

pierde acest detaliu când vor da pe NBC sau CBS pentru a vedea turul televizat al Casei Albe. Aceasta este clipa în care Jackie se află în centrul atenţiei naţiunii, un prilej pentru ea de a se mândri cu eforturile ei constante de a restaura scumpa ei „Maison Blanche”.

Jackie încearcă să uite de prezenţa camerei de luat vederi. Tot aşa trece şi prin viaţă, mimând ignoranţa şi păstrând o distanţă discretă faţă de toată lumea, în afară de câţiva prieteni de încredere. În pofida detaşării sale practice, Jackie este perfect conştientă de condiţia ei, căci a scris şi editat ea însăşi scenariul, adnotând documentul cu povestea fiecărei piese de mobilier şi numele donatorilor bogaţi. Nu cunoaşte doar stadiul de renovare al fiecăreia dintre cele 45 de camere ale Casei Albe, ci şi istoria completă a clădirii vechi de 170 de ani.

Şi totuşi, aşa cum va afla America în cursul transmisiei, primadoamnă nu pare atotştiutoare sau încrezută. De fapt, nici nu-i place să i se spună „prima-doamnă”, pentru că are impresia că această titulatură sună ca numele unui cal de curse. Capacitatea ei de a râde de ea însăşi o face să pară vulnerabilă şi timidă mai degrabă decât cu nasul pe sus, chiar dacă vorbeşte cu accentul unei femei din clasele privilegiate. Mulţi bărbaţi o găsesc atrăgătoare, iar multe femei o văd ca pe un idol abordabil. În primul an de mandat al soţului ei, accesibilitatea ei perceptibilă a făcut ca Jackie Kennedy să fie îndrăgită atât de americani, cât şi de oameni din toată lumea.

Preşedintele Kennedy a scos în evidenţă acest fapt când s-au dus la Paris, în 1961, într-o vizită oficială pentru a se întâlni cu preşedintele francez Charles de Gaulle. Dezastrul din Golful Porcilor se întâmplase cu şase săptămâni înainte, iar imaginea lui Kennedy era grav compromisă în ochii multor lideri europeni. Dar nu şi ai lui

Jackie. Când Air Force One a aterizat pe aeroportul Orly, ea a fost aclamată ca imaginea perfectă a farmecului, frumuseţii şi seninătăţii. Preşedintele a observat cu siguranţă droaia de fotografi care o urmau, făcându-i poze. Vorbind în faţa unei mulţimi de demnitari la Palatul Chaillot, JFK şi-a început cuvântarea descriindu-şi statutul în tonuri sumbre, dar cu realism. „Nu cred că ar fi deplasat să mă prezint singur acestei onorabile adunări, a spus el, cu o expresie sinceră pe faţă. Sunt bărbatul care a însoţit-o pe Jacqueline Kennedy la Paris – şi mi-a făcut multă plăcere”.

* * *

După ce trece în faţa camerei CBS, prima-doamnă îşi începe emisiunea specială cu un scurt istoric al Casei Albe. Telespectatorii îi ascultă vocea calmă în timp ce pe ecran apar schiţe şi fotografii. Cuvintele îi sunt pline de simţire, subliniind legătura ei afectivă cu clădirea. Vorbeşte pe un ton apreciativ despre Aripa Vestică adăugată de Theodore Roosevelt, unde au fost mutate birourile preşedintelui şi ale staffului său din înghesuitul etaj doi al reşedinţei într-un loc mai spaţios şi propice treburilor administraţiei.

Vocea îi devine un pic tragică atunci când descrie evacuarea Casei Albe în 1948. Podeaua din biroul lui Truman începuse să se zguduie de parcă stătea să se prăbuşească. O inspecţie atentă a scos la iveală faptul că întreaga clădire era gata să cadă, pentru că nu fusese renovată şi consolidată de mai multe decenii.

— Întregul interior a fost dărâmat. Doar pereţii exteriori au rămas, spune Jackie cu emoţie în glas, în timp ce pe micul ecran apar poze cu buldozere enorme care distrug podelele şi tavanele originale. Ar fi fost mai uşor şi mai ieftin să demoleze întreaga clădire. Dar Casa Albă e un simbol atât de puternic pentru americani, încât pereţii exteriori s-au păstrat.

Prima-doamnă îşi încheie monologul amintind că a studiat cu atenţie toate detaliile renovărilor din trecut şi din prezent:

— Bucată cu bucată, interiorul casei preşedintelui a fost reconstituit. Priveliştile exterioare au rămas exact aceleaşi pe care le văzuseră americanii în acest secol, cu excepţia balconului din Porticul Sudic – pe care l-a adăugat preşedintele Truman.

Cuvintele din scenariu conţin o ironie voalată. Truman a fost criticat fără menajamente pentru adăugarea balconului în 1947. Coloanele sale au fost văzute ca o profanare a exteriorului arhitectonic al Casei Albe. Preşedintele Kennedy a privit la început cu rezerve restaurarea plănuită de Jackie, temându-se să nu fie criticată şi ea la fel ca Truman. Dar, în loc să dea înapoi în faţa soţului ei, aşa cum făcea de obicei, primadoamnă nu a vrut să cedeze. Asta „nu va fi ca balconul lui Truman”, a insistat ea. Ea avea să renoveze din interior spre exterior, terminând, în sfârşit, treaba începută de buldozere în 1948. Scopul era, nici mai mult nici mai puţin, să transforme Casa Albă din reşedinţa foarte spaţioasă a unui birocrat într-un palat prezidenţial.

Lui Marnie Eisenhower îi plăcea pe timpuri să se refere la Casa Albă şi la obiectele de acolo ca la lucrurile ei personale – „casa mea” şi „covoarele mele”. Avea, de asemenea, o pasiune pentru culoarea roz. Jackie, care nu o aprobă pe predecesoarea ei, s-a descotorosit de mobilierul ieftin al lui Marnie, precum şi de covoarele şi pereţii zugrăviţi în roz.

Aşa cum sunt pe cale să vadă în curând americanii, Casa Albă îi aparţine acum lui Jacqueline Bouvier Kennedy.

Prima-doamnă păşeşte din nou în faţa camerei pentru a-i lua pe telespectatori la o plimbare prin noua ei casă, fiind urmată acum de gazda emisiunii, Charles

Collingwood de la CBS. Amprenta personală a lui Jackie se vede peste tot, de la draperiile noi, ale căror modele le-a schiţat chiar ea, până la noul ghid pe care l-a scos ca să strângă fonduri pentru restaurare (vânzând 350.000 de exemplare în numai şase luni). A desfiinţat lucrurile ciudate, precum fântânile cu apă de băut, care făceau Casa Albă să arate mai degrabă ca o clădire de birouri decât o comoară naţională.

Prima-doamnă a scotocit prin depozitele Galeriei Naţionale, unde a descoperit tot felul de comori, cum ar fi tablouri de Cézanne, căni din care băuse Teddy Roosevelt şi tacâmuri franţuzeşti din aur ale lui James Monroe. Biroul preşedintelui Kennedy este o altă descoperire a lui Jackie. Biroul Deciziilor, aşa cum i se spune, era făcut din lemnul unui vas britanic fără noroc şi era un cadou din 1880 de la regina Victoria pentru preşedintele Rutherford B. Hayes. Jackie îl găsise în camera pentru transmisii radio şi TV de la Casa Albă, îngropat sub un maldăr de aparate electronice. L-a adus imediat în Biroul Oval.

Nimeni în afară de personalul vechi al Casei Albe nu cunoaşte atât de bine secretele clădirii ca Jackie. Dar, în ciuda vastelor ei cunoştinţe, sunt şi multe lucruri pe care *nu vrea* să le ştie.

Primele pe această listă sunt numele femeilor cu care se culcă soţul ei. Şi sunt multe. E acolo Judith Campbell, amanta care îi serveşte lui Kennedy drept legătură clandestină cu capul mafiei din Chicago, Sam Giancana, care se plânge că JFK e mai puţin tandru cu ea de când a ajuns preşedinte. Şi femeia divorţată, de 27 de ani, Helen Chavehavadze, cu care se vedea JFK înainte de investire. Mai sunt şi prostituate aduse de Dave Powers. Printre amantele preşedintelui sunt şi prietene ale lui Jackie, şi femei din staff. Jackie şi-a făcut obiceiul să plece la proprietatea lor Glen Ora în cele mai multe zile de joi, într-

un weekend în care călăreşte mult. Nu se întoarce până luni. Preşedintele rămâne stăpân la Casa Albă cât timp este ea plecată. Aşa că lista amantelor lui se prelungeşte necontenit.

Jackie Kennedy nu e proastă. Ştie de aventurile lui JFK încă de când era senator. Sentimentele îi sunt profund jignite, dar lasă deoparte flirturile preşedintelui de dragul aparenţelor, pentru prestigiul de a fi prima-doamnă şi, înainte de toate, pentru că îşi iubeşte soţul – şi crede că o iubeşte şi el.

5 5

Prima-doamnă este fascinată de aristocraţia europeană şi ştie că nu e ceva neobişnuit – poate chiar normal – ca bărbaţii puternici să aibă aventuri. Scumpul ei tată, John „Black Jack" Bouvier, călca deseori pe de lături. Şi socrul ei, Joseph Kennedy, e notoriu pentru aventurile lui. Prima-doamnă nu are niciun motiv să creadă că preşedintele Statelor Unite, cel mai puternic om din lume, este altfel. Pe lângă asta, e o tradiţie în familia lui. „Toţi bărbaţii Kennedy sunt aşa", i-a spus odată lui Joan, soţia fratelui celui mai mic al lui JFK, Teddy. „Nu trebuie să te necăjeşti. Nu poţi s-o iei drept un afront personal".

Odată, pe când trecea prin biroul lui Evelyn Lincoln cu un reporter francez, Jackie a văzut-o pe asistenta secretarei, Priscilla Wear, stând într-un colţ al camerei aglomerate. Utilizând franceza în locul englezei, l-a informat pe jurnalist că:

— Probabil asta-i fata care se culcă cu soţul meu.

Însă, în ciuda resemnării aparente, pe Jackie o doare foarte mult. Din când în când, prietenii ei observă că nu e foarte fericită în căsnicie. Chiar şi cei din Serviciul Secret, care o simpatizează şi o respectă, văd suferinţa primei-doamne.

Dar, deşi suferă, prima-doamnă are mult simţ practic.

Are grijă să-i comunice mereu lui Kenny O'Donnell ora exactă la care pleacă şi se întoarce din orice excursie în afara Casei Albe, ca să fie sigură că nu-l prinde pe preşedinte *în flagrante delicto* cu o femeie.

Prima-doamnă s-a gândit să-şi ia un amant. Cinează adesea singură cu secretarul apărării, Robert McNamara. Flirtează şi citesc poezii împreună. Şi, când Jackie este în New York, se duce la apartamentul lui Adlai Stevenson, ambasadorul Americii la Naţiunile Unite. Se sărută întotdeauna când se văd şi se duc la spectacole de balet şi de operă împreună.

O intrigă aceşti bărbaţi şi ştie despre zvonurile care circulă în legătură cu flirtul ei cu actorul William Holden, dar cel mai mult îşi doreşte dragostea soţului ei. Până de curând, nu era nimic spectaculos în felul lor de a face dragoste. Erau vagi tentative de preludiu – într-adevăr, cu toate aventurile lui, preşedintele făcea dragoste cu Jackie de parcă ar fi fost o datorie. Ea se întreba adesea de ce Jack simţea nevoia de a împărţi patul cu alte femei şi a început să se gândească dacă nu cumva *ea* era problema. În ciuda faptului că o adorau milioane de bărbaţi din toată lumea, trebuia să existe vreun motiv pentru care propriul soţ nu era atras de farmecele ei în pat.

În primăvara lui 1961, când Jackie şi-a scrântit glezna în timp ce juca o variantă mai blândă a fotbalului american la Hickory Hill, casa lui Bobby din Virginia, Bobby l-a chemat pe vecinul său, doctorul Frank Finnerty, să o trateze. Finnerty este un cardiolog de 37 de ani care predă medicina la Universitatea din Georgetown. E şi extrem de chipeş şi de simpatic. Jackie descoperă că este şi un bun ascultător. După o săptămână, când glezna era vindecată, l-a întrebat dacă îl poate suna din când în când, să stea de vorbă. Deşi surprins, doctorul a fost foarte încântat să accepte.

E clar că Jackie se gândea la sex când i-a făcut propunerea, dar nu la sex cu dr. Finnerty. În cursul mai multor convorbiri, i-a spus lui Finnerty numele femeilor cu care era încurcat soţul ei şi a recunoscut cât de prost o făceau să se simtă aventurile lui JFK. Căsnicia cu el era concepută, în opinia lui Jackie, ca „o relaţie între un bărbat şi o femeie, în care bărbatul era liderul şi femeia – soţia lui, care trebuia să-l admire pentru că era bărbat”. Această concepţie se extindea şi în dormitor, unde plăcerea lui era de maximă importanţă. Ea s-a întrebat de ce făcea preşedintele dragoste atât de repede, fără să-l preocupe cum se simţea ea. Totul era pentru el, iar ea era uitată.

— Se grăbeşte prea mult şi apoi adoarme, s-a plâns ea doctorului.

Dr. Finnerty a venit cu o soluţie. A aşternut pe hârtie o discuţie pe care Jackie putea s-o aibă cu soţul ei, în care să-i sugereze moduri de a face dragoste, prin care să fie şi ea mulţumită. Finnerty a sfătuit-o să-i vorbească deschis şi să-i descrie exact ce voia şi cum ar putea să sporească plăcerea preşedintelui.

Astfel pregătită, Jackie a deschis emoţionată subiectul într-o seară, la cina luată cu JFK. în timp ce preşedintele o asculta amuzat, soţia lui, de obicei timidă şi inhibată sexual, i-a spus exact ce voia de la el în pat. Jackie a minţit când a fost întrebată cum ajunsese deodată atât de cunoscătoare, zicându-i că aflase totul de la un preot, un ginecolog şi din cărţi foarte detaliate.

Preşedintele a fost impresionat. „Nu s-a gândit niciodată că ea îşi va da atâta osteneală ca să se bucure de sex”, îşi va aminti Finnerty mai târziu.

Pe urmă Jackie i-a spus doctorului că sexul cu JFK se îmbunătăţise şi că, orice temeri avusese în privinţa propriilor performanţe, se risipiseră acum pentru totdeauna.

Cu toate că preşedintele nu încetase să aibă aventuri, Jackie ştia acum că soţul ei este satisfăcut în patul conjugal.

* * *

— Vă mulţumesc, domnule preşedinte, spune în încheiere reporterul Charles Collingwood. Şi dumneavoastră, doamnă Kennedy, vă mulţumesc că mi-aţi arătat casa minunată în care locuiţi şi toate lucrurile fru

5 J J

moaşe pe care le-aţi făcut aici.

John Kennedy s-a alăturat soţiei lui pentru ultimele câteva minute ale emisiunii speciale, explicând importanţa eforturilor susţinute ale lui Jackie şi ce înseamnă simbolul Casei Albe pentru America. Primadoamnă nu spune nimic, doar zâmbeşte călduros şi se uită la camera de luat vederi. Jackie arată impecabil şi, la sfârşitul transmisiei, niciun fir de păr nu i s-a clintit de la locul lui, şiragul de perle de la gât nu i s-a deplasat câtuşi de puţin.

Dar aparenţele înşală. Transmisia de o oră de la Casa Albă a fost de fapt înregistrată cu o lună în urmă, iar pentru o emisiune de un ceas au trebuit şapte ore de filmări. O Jackie nervoasă fuma una după alta ţigări L & M, ori de câte ori se opreau camerele, dar s-a relaxat după aceea, pieptănându-şi părul tapat în jos.

A dat pe gât şi un pahar mare de whisky.

* * *

Transmisia specială a lui Jackie este unul dintre cele mai urmărite filme din istoria televiziunii. În fond, i-a adus primei-doamne un premiu Emmy special. America este acum complet vrăjită. Jacqueline Kennedy e un star de primă mărime.

În acest timp, restaurarea Casei Albe continuă. Departe, la capătul listei de lucruri care trebuie remediate, sunt draperiile cenuşii din Biroul Oval, care nu vor fi

înlocuite decât către sfârşitul lunii noiembrie 1963.

Capitolul 5

24 MARTIE 1962

Palm Springs, California ora 19.00

John F. Kennedy e obosit, dar bine dispus. Stă în curtea interioară a casei în stil spaniol, deţinută în Palm Springs de legendarul cântăreţ Bing Crosby. Dar Crosby nu e acolo în această seară, căci şi-a împrumutat locuinţa confortabilă lui JFK şi anturajului său pentru weekend. Kennedy se uită la petrecerea care se desfăşoară în jurul piscinei aglomerate în seara aceasta caldă de primăvară. Se aud râsete şi zgomote făcute de oameni care se bălăcesc în aerul plăcut al nopţii. În spatele piscinei, preşedintele vede munţii presăraţi cu bolovani înălţându-se deasupra proprietăţii de 4.000 de metri pătraţi şi formând un fundal deşertic uimitor.

Ieri, Kennedy a ţinut un discurs impresionant în faţa a 85.000 de oameni, la Universitatea din California. A vorbit despre democraţie şi libertate, teme-cheie pe toată durata Războiului Rece. Apoi a zburat spre sud cu Air Force One, la baza aeriană militară Vandenberg, unde a asistat la lansarea primei şi ultimei rachete spaţiale din viaţa lui. Zvelta rachetă albă *Atlas* s-a desprins de la pământ fără niciun incident, dovedind că Statele Unite recuperau teren în competiţia spaţială din ce în ce mai strânsă cu Uniunea Sovietică, stat cu care în aceeaşi săptămână tocmai încheiase un acord de colaborare în cercetarea spaţială.

Palm Springs şi casa izolată a lui Bing Crosby constituie un refugiu perfect de weekend după agitata călătorie pe Coasta de Vest. Avusese parte mai devreme şi de treburi oficiale, când preşedintele se întâlnise cu Dwight Eisenhower ca să discute probleme de politică externă. Dar acum, JFK putea în sfârşit să se relaxeze

fumând un trabuc şi bând un daiquiri sau două.

Dar preşedintele nu e complet relaxat. Ştie că l-a jignit pe bunul şi vechiul său prieten şi susţinător Frank Sinatra schimbându-şi planul de a petrece weekendul la el şi stând la Bing Crosby – un republican get-beget –, dar preşedintele se va ocupa de asta mai târziu. Astă-seară nu vrea decât să se simtă bine.

Foarte bine.

E sâmbătă, ceea ce înseamnă că, în mod normal, Jackie şi copiii îşi petrec weekendul la proprietatea Glen Ora. Dar prima-doamnă, aşa cum ştie întreaga lume din multele relatări ale presei, a străbătut jumătate de glob ca să facă o vizită oficială în India şi Pakistan. Succesul transmisiei televizate speciale a confirmat ce ştia soţul ei de ani buni: Jacqueline Bouvier Kennedy este capitalul politic cel mai important al lui John Fitzgerald Kennedy. El face deja planuri de a creşte popularitatea soţiei sale pentru campania de realegere din 1964.

Şi, cu toate că preşedintele ar fi nebun să-şi strice căsnicia (şi cariera) printr-un act sfidător de infidelitate în public, acest om, de obicei pragmatic, are momente când nu se poate stăpâni să nu se îndrepte spre autodistrugere.

Întocmai ca acum.

Printre musafirii din casa lui Bing Crosby este şi cea mai fermecătoare şi poate cea mai controversată femeie de la Hollywood. JFK cultiva o relaţie cu ea de aproape doi ani şi era absolut sigur că în seara asta va fi în sfârşit a lui.

Preşedintele Statelor Unite mai trage un fum din trabuc şi intră în dormitor. Soţia lui e la 13.000 de kilometri depărtare. Poate să facă tot ce vrea în seara asta. Orice. Şi nu e chip ca să-l surprindă nevasta.

* * *

Prima-doamnă la bordul unei nave, în Rajasthan, în timpul vizitei sale ojiciale jacute în 1962 în India şi Pakistan.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John E Kennedy", Boston)

„Soţia mea a călărit un elefant pentru prima şi ultima oară!" a anunţat JFK într-o doară mulţimea strânsă pe stadionul Universităţii din California în ziua precedentă.

Toţi au chiuit şi au râs în semn de aprobare.

Aşa vorbea JFK Americii despre Jackie – ca şi cum cei prezenţi ar fi auzit fără să vrea o conversaţie particulară. Oamenii erau înnebuniţi să afle chiar şi cel mai neînsemnat detaliu din viaţa intimă a cuplului. Instinctul politic al preşedintelui îi spune – deşi el nu o afirmă niciodată cu voce tare – că soţii Kennedy nu sunt nu doar cel mai încântător cuplu din America, ci şi din întreaga lume. Relaţia lor, când înflăcărată, când rezervată, îi inspiră pe

îndrăgostiţii de pretutindeni.

Copiii familiei Kennedy se vor juca deseori în Biroul Oval în timp ce preşedintele se ocupă de atribuţiile sale oficiale.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

E adevărat: soţii Kennedy se iubesc *sincer*. JFK e un tată înnebunit după copiii lui şi un soţ iubitor. Îi lasă pe Caroline şi John să se joace în Biroul Oval în timp ce lucrează acolo, iar cada preşedintelui este adesea plină de răţuşte şi purceluşi roz de cauciuc, deoarece ştie că jucăriile îl amuză pe micuţul John. Se opreşte câteva minute în dormitorul lui Jackie în fiecare dimineaţă înainte să coboare la birou şi îi place când soţia lui face pentru el acelaşi lucru în fiecare după-amiază – îl trezeşte din somn şi ascultă amândoi ştirile zilei cât timp se îmbracă el.

Singurul lucru care îl nemulţumeşte pe preşedinte la

soţia sa este că e profund indiferentă faţă de disciplina financiară. Cheltuieşte mai mult pe haine decât primeşte preşedintele de la guvern. (Venitul net al lui

JFK e de peste 10 milioane de dolari. Îşi dă salariul de 100.000 de dolari pe opere de caritate ca Boy Scouts şi United Negro Collège Fund.)

Totuşi, există o imensă contradicţie în căsnicia de altfel fericită a lui Kennedy. Apetitul sexual nepotolit al preşedintelui este elefantul pe care preşedintele îl călăreşte zi de zi, deşi pretinde că, de fapt, nu există.

Primei-doamne îi este imposibil să ţină pasul cu el. Ea îşi creşte copiii, restaurează Casa Albă şi încearcă să facă faţă unui program încărcat de evenimente sociale. Jackie ar trebui să fie o fiinţă supranaturală ca să satisfacă nevoile sexuale ale preşedintelui. În plus, el n-ar fi satisfăcut cu o singură femeie. Numărul enorm de prostituate, femei mondene, starlete şi stewardese conduse la Casa Albă de câte ori Jackie şi copiii sunt plecaţi întrece cu mult capacităţile fizice şi morale al unui bărbat normal. Situaţia a ajuns până în punctul în care Serviciul Secret nici măcar nu mai verifică numele şi naţionalitatea femeilor pe care le procură Dave Powers pentru preşedinte.

Mai mulţi agenţi federali cred că situaţia e periculoasă. Numărul de femei care au acces la preşedinte constituie, cu siguranţă, o breşă în securitatea acestuia, care l-ar putea distruge, fie prin şantaj sau chiar, să zicem, printr-un asasinat greu de descoperit, cu ajutorul unei injecţii hipodermice. Este un subiect de discuţie printre cei din Serviciul Secret. Dar treaba lor e să-l apere pe preşedinte, nu să-i ţină predici. Agenţii se fac că nu îi observă comportamentul, iar unii dintre ei chiar îi oferă acoperire. Să faci parte din corpul de pază al Casei Albe înseamnă să te dedici total serviciului, iar cele cincizeci

sau optzeci de ore suplimentare din fiecare lună îţi pot mări salariul cu mai mult de 1.000 de dolari pe an. Un agent ar fi nebun să renunţe la toate acestea de dragul unei lecţii de morală.

Şi corpul de presă de la Casa Albă se face că nu vede nimic. Viaţa particulară a preşedintelui nu e treaba lor sau a publicului. Reporterii acreditaţi la Casa Albă ştiu că preşedintele ţine mult la loialitate şi că le-ar refuza complet accesul dacă n-ar putea conta pe ei. Niciun cuvânt despre infidelităţile bănuite nu este tipărit sau difuzat. În fond, editorul-şef al *Washington Post*, Ben Bradlee, un prieten foarte apropiat al preşedintelui, va susţine cu îndârjire că nu ştie nimic despre flirturile preşedintelui.

Între timp, preşedintele face sex cu cumnata lui Bradlee.

Câteodată, amantele preşedintelui lucrează chiar la Casa Albă, ca secretara lui Jackie, Pamela Turnure, şi asistenta lui Evelyn Lincoln.

Priscilla Wear. Acest lucru face cuceririle preşedintelui mai uşoare din punct de vedere logistic şi al protecţiei, dar creează alte pericole.

De exemplu, preşedintelui îi place foarte mult să înoate uneori după-amiaza cu secretarele de douăzeci şi ceva de ani Priscilla Wear şi Jill Cowen – poreclite Escroaca şi Proasta de către Serviciul Secret. Un agent este postat întotdeauna în faţa uşii, ca să nu intre nimeni.

Dar, într-o zi, a apărut prima-doamnă la intrarea în bazin, dornică să facă o partidă de înot. Asta nu se mai întâmplase niciodată. Agentul cuprins de panică a blocat uşa cu trupul său şi a încercat să-i explice lui Jackie că nu trebuia să folosească bazinul Casei Albe, pe care o restaura cu atâta grijă.

JFK a auzit agitaţia de afară, şi-a pus repede halatul şi a fugit de la bazin cu puţin timp înainte să fie surprins.

Agenţii îşi vor aminti mai târziu că paşii lui mari şi uzi şi cei mai mici ai partenerelor sale de înot au lăsat urme foarte clare, pe care Jackie nu le-a văzut, căci plecase în grabă de acolo.

* * *

Chiar când o parte din creierul preşedintelui concepea strategii inteligente de a trata cu Fidel Castro, Nikita Hruşciov şi Charles de Gaulle, o alta căuta mijloace prin care să aibă parte de oricât sex voia, fără să dea Jackie peste el. Şi, cu cât Kennedy se simte mai în largul său la Casa Albă, cu atât mai scandaloase devin aventurile lui.

— Am ajuns să spunem: „ce mai e nou?” îşi amintea mai târziu un membru al Serviciului Secret de pază al lui Kennedy. Erau femei peste tot. Foarte des, în funcţie de schimbul în care erai, le vedeai urcând la etaj sau plecând dimineaţa. Femeile dădeau cu aspiratorul, şi portarii erau prin preajmă. Câteva dintre ele veneau în mod regulat. Dar nu şi când era Jackie acolo.

Dacă trec câteva zile fără sex extraconjugal, Kennedy devine cu totul alt om. Se schimbă aşa de mult, că oamenii din Serviciul Secret răsuflă uşuraţi de câte ori Jackie îşi ia copiii şi pleacă undeva în weekend.

— Când era ea acolo, nu era nicio distracţie, va recunoaşte mai târziu un agent, cu mulţi ani de serviciu la activ. Avea mereu dureri de cap. Îl vedeai cum se prăbuşeşte pentru că nu făcea sex. Era ca un cocoş lovit în cap cu un furtun.

Sexul era călcâiul lui Ahile pentru Kennedy. De ce Dumnezeu îi face aşa ceva lui Jackie? Şi ce implicaţie are asupra naţiunii?

* * *

La numai câteva săptămâni după ce a fost numit procuror general, Bobby Kennedy a primit un dosar special

de la J. Edgar Hoover, băgăreţul şi machiavelicul director al FBI. În dosar erau probe legate de relaţiile extraconjugale ale preşedintelui. Deşi reiese că ziarele vedeau altfel situaţia, FBI-ul urmărise aventurile lui JFK încă de la sfârşitul anilor 1940, pentru că se întâlnea cu o femeie bănuită că spiona pentru Germania nazistă. Dosarul era ideea lui Hoover despre treaba lui în securitate. Vrea să ştie toată lumea că FBI-ului nu-i va diminua niciodată importanţa – şi că nu se petrece nimic ilegal în America de care el să nu ştie. Din raţiuni de securitate naţională, nici preşedintele Statelor Unite nu e scutit de investigaţiile FBL-ului.

La începutul lui 1962, când se plănuia vizita preşedintelui la Palm Springs, o anchetă a Departamentului de Justiţie referitoare la crima organizată dezvăluie faptul că Frank Sinatra, actorul şi cântăreţul, are legături strânse cu Mafia. Ceea ce nu e bine pentru familia Kennedy – americanii ştiu că Sinatra nu numai că îl susţine pe preşedinte, dar e şi unul dintre prietenii lui foarte apropiaţi. Un dosar nou-nouţ trimis de Hoover lui Bobby cu doar câteva săptămâni înainte de excursia la Palm Spring face lucrurile şi mai delicate. În acesta se arată că preşedintele se culcă cu iubita lui Sam Giancana – nu numai unul dintre cei mai notorii mafioţi din ţară, dar şi printre primii pe lista capilor Mafiei pe care Bobby Kennedy încearcă să-i distrugă. Numele femeii e Judith Campbell, iar Hoover o consideră un risc major pentru securitatea naţională. Şi, dacă asta nu e de-ajuns să-i compromită pe procurorul general şi pe preşedintele Statelor Unite, soţul surorii lor Patricia, actorul de cinema Peter Lawford, este unul dintre membrii faimoasei Rat Pack[6] a lui Sinatra.

---

6 Rat Pack a fost iniţial un grup de actori format în jurul lui Humphrey Bogart. După moartea lui Bogart, la conducerea grupului au ajuns Frank

Fără ştiinţa Patriciei, Peter Lawford datorează afilierea la grup apartenenţei la familia Kennedy. Sinatra dorea de mult timp să fie mai aproape de centrul puterii supreme. Când şi-a dat seama că familia Kennedy era pe cale să devină cea mai puternică din America, l-a primit pe Lawford în cercul său intim. În plus, Patricia Kennedy a finanţat scenariul pentru *Banda celor 11*, presupunând că soţul ei va juca un rol principal alături de Sinatra. Însă cel care a primit rolul a fost Dean Martin. Sinatra îl tratează pe Peter Lawford ca pe un parazit, bănuind că Patricia Kennedy, ca majoritatea celor din afara Hollywoodului, va face aproape orice să împartă strălucirea şi celebritatea cu un star.

Şi Sinatra are dreptate. În ciuda a numeroase certuri, soţii Lawford rămân dornici să facă parte din „lumea fascinantă" a acelei Rat Pack.

Astfel, femeia care i-a transmis lui JFK invitaţia de a sta în casa cântăreţului din Palm Springs când venea în oraş nu e nimeni alta decât Patricia Kennedy Lawford.

După ce a citit dosarul lui Sinatra de la Hoover, Bobby Kennedy i-a spus preşedintelui să stea în altă parte în Palm Springs. Lui Bobby nu-i pasă că această ofensă ar putea pune capăt relaţiei politice de lungă durată cu Sinatra, care nu numai că făcuse o campanie masivă pentru Kennedy în 1960, dar şi muncise intens ca să organizeze gala de investire.

Adevărul e că Bobby nu are de ales. Sinatra avea legături solide cu zece dintre capii crimei organizate. Rapoartele se referă nu numai la orele şi datele la care telefonează cântăreţul de acasă, ci şi la faptul că mafioţii îl sună pe numărul lui secret. „Natura activităţii lui Sinatra îl pune uneori în contact cu personaje din lumea interlopă", scrie în raport. „Dar asta nu explică prietenia şi/sau

---

Sinatra, Dean Martin şi Sammy Davies jr.

afacerile lui cu oameni ca Joe şi Rocco Fischetti, verii lui AI Capone, Paul Emilio D'Amato, John Formosa şi Sam Giancana – care sunt toţi pe lista gangsterilor".

FBI păstra dosare ale lui Sinatra de la sfârşitul anilor 1940, consemnând legăturile sale cu alţi mafioţi notorii ca Lucky Luciano şi Mickey Cohen. Încă din februarie 1947 se găseau rapoarte în care scria că îşi petrecuse vacanţa la Havana cu Luciano şi bodyguarzii săi, iar cei trei fuseseră văzuţi „la hipodrom, cazinou şi la petreceri private". Faptul că Luciano fusese recent eliberat condiţionat din închisoare şi deportat în

Preşedintele Kennedy\ cândva prieten apropiat cu

Frank Sinatra, împreună în California (*AFP/ Getty Images*)

Sicilia dădea acestor apariţii un caracter extraordinar. Asemenea apariţii mult prea evidente în public la Havana erau felul lui de a-şi bate joc de aplicarea legii în Statele Unite.

Lista cu presupusele legături dubioase ale cântăreţului era foarte lungă. Însă adevărata surpriză a lui Bobby în privinţa lui Sinatra nu e că acesta are legături cu Mafia, ci că FBI are dovezi care, prin cântăreţ, leagă Casa Albă de crima organizată. De fapt, Hoover adunase ani de zile probe care dovedeau relaţia strânsă dintre Sinatra, familia Kennedy şi capi ai Mafiei ca Giancana – care poartă pe degetul mic un inel cu safir dăruit de nimeni altul decât Sinatra. Cele mai îngrijorătoare rapoarte menţionează că Giancana îl vizitează frecvent pe Sinatra la reşedinţa din Palm Springs. Agenţii au înregistrat şi o serie de convorbiri telefonice dintre buna prietenă a lui Giancana, Judith Campbell, şi Evelyn Lincoln, secretara preşedintelui, ceea ce sugerează o legătură incontestabilă între Casa Albă şi Mafie.

Frank Sinatra şi John Kennedy au băut şi s-au distrat împreună de multe ori şi, după cum sugerează FBI-ul, au şi împărţit o femeie sau două. Într-o investigaţie din februarie 1960, agenţii FBI l-au urmărit pe JFK la hotelul Sands în Las Vegas, unde era cu grupul Rat Pack, iar „dansatoare din tot oraşul intrau şi ieşeau din apartamentul senatorului”. Sinatra şi cei din Rat Pack au cântat imnul naţional la deschiderea Con

venţiei Democratice din 1960 în Los Angeles. Sinatra a fost în vizită la proprietatea familiei Kennedy de la Hyannis Port, unde i-a uimit odată pe oaspeţi cântând la pianul din salon. Sinatra a şi schimbat cuvintele hitului său din 1959, *High Hopes*; pentru a-l face imnul campaniei lui

Kennedy.

Circulă zvonuri că John F. Kennedy s-a folosit de Mafia pentru a-i influenţa pe votanţi la alegerile din 1960.

Dosarul este doar un avertisment: Hoover îl anunţă pe Bobby că legătura dintre familia Kennedy şi crima organizată e pe punctul de a fi făcută cunoscută marelui public. Şi doar Hoover poate să oprească asta.

În ciuda vechii lor prietenii, JFK îl ascultă pe Bobby şi rupe imediat legăturile cu Sinatra. A terminat-o cu el. Cântăreţul devenise o capcană în care putea să cadă Kennedy şi să se distrugă – şi nicio prietenie nu merită să pierzi preşedinţia. „Crud" este un epitet asociat deseori cu Bobby, dar şi preşedintele putea fi uneori la fel de fără suflet.

* * *

Bobby îl sună pe Peter Lawford să-i dea vestea că preşedintele nu va mai sta în casa lui Sinatra. Lawford îi datorează cariera lui Sinatra. Se teme de el şi şovăie să-i dea un telefon şi să-i spună că preşedintele nu-şi va mai petrece weekendul în casa lui.

Aşa că JFK îl sună personal pe Lawford. „Ca preşedinte, nu pot cu niciun chip să stau la Sinatra şi să dorm în acelaşi pat în care au dormit Giancana şi alţi mafioţi", îi spune el cumnatului său. Apoi îi cere două favoruri. Primul e să-i găsească alt loc de întâlnire cu Monroe în weekendul de la Palm Springs. Al doilea e să-i dea vestea lui Sinatra. „Te descurci tu, Peter", îşi va aminti mai târziu Lawford că i-a zis Kennedy, imitând accentul bostonian al preşedintelui.

Peter Lawford nu are de ales decât să dea telefoanele cerute. Chris Dumphy, un republican din Florida, îi face legătura cu Bing Crosby, rezolvându-i astfel prima problemă. Pofta preşedintelui de femei e secretul lui Polichinelle. Crosby, care e plecat din oraş, bănuieşte ce se

poate întâmpla în casă, dar nu-i pasă. A lucrat destulă vreme la Hollywood ca să ştie că infidelitatea e foarte răspândită.

Dar nu îi este uşor să-i dea lui Sinatra veştile.

5 5

Cântăreţul de 46 de ani se pregătise de luni bune pentru această vizită. Mai achiziţionase nişte terenuri lângă proprietatea sa şi construise locuinţe pentru cei din Serviciul Secret. Instalase linii telefonice speciale, de ultimă oră. O plăcuţă din aur fusese pusă în dormitorul unde avea să stea preşedintele, pentru veşnica amintire a nopţii în care, John F. Kennedy a dormit aici". Poze ale lui JFK sunt expuse peste tot în corpul principal al clădirii. Un catarg pentru steag a fost pus pe casă pentru ca drapelul prezidenţial să fluture acolo. Pe lângă toate acestea, Sinatra a dat ordin să se construiască o platformă specială de beton pentru aterizarea elicopterului prezidenţial. Este entuziasmat de vizită. Atât de fericit, încât nu-l deranjează că preşedintele se va întâlni în casa lui cu vechea sa prietenă – Marilyn Monroe.

Adevărul e că familia Kennedy e oarecum stânjenită că Sinatra crede că proprietatea lui va deveni Casa Albă din Vest. Nu este vorba că familia Kennedy nu-l place pe Sinatra – deşi Jackie nu poate să-l sufere –, dar preferă să-l ţină la distanţă pe extravagantul cântăreţ.

În cele din urmă, Peter Lawford îi dă vestea prin telefon. Sinatra ascultă, dar numai până când îşi dă seama că e alungat din cercul de prieteni ai preşedintelui. Cântăreţul trânteşte receptorul în furcă şi aruncă telefonul pe jos.

„Vrei să ştii unde stă? zbiară el la valet. La Bing Crosby. Acolo. Şi e republican!"

Sinatra nu va uita niciodată această jignire. Îl apostrofează pe Kennedy în toate felurile, îl sună înapoi pe

Lawford şi îl alungă din cercul lui intim. Se întoarce repede în casă şi smulge fotografiile lui Kennedy de pe pereţi, apoi ia un baros şi fuge afară să distrugă platforma de beton cu propriile mâini.

* * *

John Kennedy stă în faţa unei uşi din spate, urmărind cum intră şi iese puhoiul de lume din casa lui Bing Crosby. Agenţi ai Serviciului Secret sunt postaţi de jur-împrejurul peluzei şi la umbra palmierilor şi tufişurilor de la marginea terenului. Marilyn Monroe e deja lângă preşedinte, iar amândoi fac gesturi atât de languroase, încât nu mai încape nicio îndoială că vor împărţi patul noaptea.

Monroe a băut mult. Foarte mult. Sau *aşa* pare.

Starul de 35 de ani nu e o femeie proastă, cu toate că uneori joacă acest rol atât pe ecran, cât şi în viaţă. „Credeam că eşti proastă”, i se spune personajului ei din *Bărbaţii preferă blondele*. „Pot fi deşteaptă când e vorba de ceva important, răspunde ea, dar majorităţii bărbaţilor nu le place”.

E o replică pe care însăşi Norma Jean Baker a sugerat-o. După ce şi-a petrecut o mare parte din copilărie cu părinţi adoptivi, în adolescenţă a devenit model şi a obţinut un contract pentru un film în 1946, schimbându-şi numele în Marilyn Monroe. Având părul natural brunet, s-a vopsit şi a început să cultive imaginea de „blondă proastă” care a ajuns cartea ei de vizită şi a dus la evoluţii remarcabile în filmele *Cum să te măriţi cu un milionar*, *Şapte ani de căsnicie* şi *Unora le place jazzul* A fost măritată şi a divorţat de trei ori, fiind recunoscută că bea enorm şi ia prea multe medicamente. Aceste excese îi distrug încet-încet cariera. Dar e încă voluptuoasă, vioaie şi destul de deşteaptă în momentele de luciditate, când îi iese la iveală inteligenţa nativă.

Kennedy a întâlnit-o pentru prima oară pe Monroe în

anii 1950, la o recepţie. Relaţia lor a început pe 15 iulie 1960, seara în care el acceptase nominalizarea democrată la preşedinţie în Los Angeles. Cei doi au flirtat în seara aceea, spre iritarea personalului lui Kennedy, care şi-a făcut imediat griji că perechea ar putea avea o aventură în timpul campaniei. Patricia Kennedy Lawford a mers atât de departe, încât a luat-o pe Marilyn deoparte şi a avertizat-o să nu facă sex cu fratele ei.

Dar asta fusese cu aproape doi ani în urmă. Şi, ironia sorţii, tot Patricia a fost cea care i-a invitat pe Marilyn şi pe JFK la o petrecere în casa ei din New York, la sfârşitul lui februarie 1962. Marilyn a ajuns cu întârziere, cum îi era obiceiul. Băuse mult vin de Xeres. Rochia ei minusculă era făcută mai mult din mărgele şi paiete. „Era cea mai strâmtă rochie pe care am văzut-o vreodată pe o femeie", îşi va aminti mai târziu Milt Ebbins, legendarul manager din lumea divertismentului, de scena dinaintea petrecerii. „Nu reuşeam să i-o punem peste şolduri. Bineînţeles că Marilyn nu avea nimic pe dedesubt, ca de obicei. Stăteam în faţa ei, în genunchi… trăgând în jos de rochie cu toată puterea, încercând să-i acopăr fundul mare".

Ebbins a reuşit până la urmă să o îmbrace, iar JFK a avut ochi numai pentru ea, după ce şi-a făcut apariţia la petrecere. Un fotograf a încercat să le facă o poză, dar preşedintele s-a întors imediat cu spatele, căci nu voia să fie fotografiaţi împreună. Din prudenţă, Serviciul Secret a confiscat filmul din aparat.

La sfârşitul petrecerii, JFK a invitat-o pe Marilyn în Palm Springs pe 24 martie. Ca să se asigure că vine, i-a spus că, Jackie nu va fi acolo".

* * *

Acum, la petrecerea din casa lui Crosby, Marilyn poartă o rochie mai largă. E „calmă şi relaxată", cel puţin aşa o vede unul dintre invitaţi.

Preşedintele e fermecat de spiritul şi inteligenţa ei şi ar fi încântat să adauge un asemenea sex-simbol celebru pe lista cuceririlor lui. Îşi dă seama că este şi sufletistă. După ce Kennedy se plânge de durerile sale cronice de spate, ea îl sună pe prietenul ei Ralph Roberts, un actor şi masor care se pricepe la afecţiuni ale coloanei. Când îl dă pe Kennedy la telefon, Roberts nu ştie că vorbeşte cu preşedintele. Dar observă că vocea omului de la celălalt capăt al firului seamănă cu a lui John Fitzgerald Kennedy. Roberts îi pune repede un diagnostic şi închide după câteva minute, gândindu-se că Marilyn se bagă din nou într-o belea.

În unele privinţe, nu se poate abţine. Marilyn a fost căsătorită cu doi bărbaţi celebri şi foarte puternici – jucătorul de baseball Joe DiMaggio şi dramaturgul Arthur Miller dar JFK îi eclipsează pe amândoi.

— Marilyn Monroe e un soldat, îi va spune mai târziu terapeutului ei, vorbind despre ea la persoana a treia. Comandantul ei suprem este cel mai măreţ şi mai puternic om din lume. Prima datorie a unui soldat este să-şi asculte comandantul. Procurorul general îi atrăsese atenţia.

— E ca în marină – preşedintele e căpitanul, iar Bobby secundul, îi va spune terapeutului. Bobby ar face orice pentru ţara lui, la fel şi eu. N-o să-l stingheresc niciodată. Cât timp îmi aduc aminte, John Fitzgerald Kennedy îmi aparţine.

Totuşi, cu toată pasiunea şi frumuseţea, Marilyn Monroe nu e o femeie la locul ei. Cele trei căsătorii ale ei nu sunt acceptabile din punct de vedere social în lumea catolică a lui Kennedy, şi nici aventura cu Frank Sinatra. Ştie că i-a stricat căsnicia lui Arthur Miller pentru a se mărita cu dramaturgul. Şi un fapt prevestitor de rău e că preşedintele bănuieşte că Monroe speră că se va muta în curând la Casa Albă. JFK i-a spus răspicat că „nu are

stofaprimă-doamnă”.

Dar Marilyn nu o va înlocui pe Jackie, indiferent ce şi-a imaginat ea în cele două nopţi pe care le petrece cu preşedintele în Palm Springs. Marilyn îi dăruieşte lui JFK o brichetă cromată Ronson Adonis pentru a-i aminti de timpul petrecut împreună, deşi preşedintele nu are nevoie de un suvenir ca să ţină minte nopţile de dragoste cu sex-simbolul întregii lumi.

* * *

Veştile despre aventura lui Kennedy cu Monroe ar arunca totul în aer. Întrebarea pe care şi-o pun cei din Serviciul Secret şi prietenii apropiaţi ai preşedintelui din Mafia irlandeză este de ce continuă Kennedy să-şi asume asemenea riscuri. Unii cred că e o reminiscenţă a neamului

5 5

Irlandez al lui Kennedy, când conducătorul unui clan avea dreptul să se culce în afara căsătoriei cu oricâte femei dorea. Până la recentul său atac cerebral, Joseph Kennedy se purtase exact la fel.

În plus, alţii cred că loviturile pe care soarta i le-a dat lui John Kennedy – moartea unuia din fraţii lui şi a copilului său foarte mic, precum şi ocaziile în care scăpase de moarte ca prin urechile acului – contribuiseră la atitudinea sa fatalistă. Profită la maximum de sex în viaţa lui trăită conform dictonului *carpe diem*.

Apoi mai sunt şi durerile cronice. John Kennedy pare un bărbat robust, dar suferă de boala Addison (o tulburare a glandelor suprarenale), de coloană şi stomac. Activităţile lui fizice se limitează la plimbări şi, ocazional, la o partidă de golf sau la sporturi nautice. Abia se poate sui pe un cal. Şi nu mai participă atât de des ca înainte la partidele legendare de fotbal american ale familiei Kennedy.

Sexul este pentru preşedinte aproape singurul mod de relaxare care i-a rămas. Este dependent de adrenalină,

iar psihicul său are nevoie de surescitare clandestină. Aşa cum i-a spus unui prieten de familie: „Urmărirea vânatului e mai amuzantă decât uciderea lui64.

* * *

— La mulţi ani, domnule preşedinte.

La două săptămâni după weekendul lor din Palm Springs, Marilyn Monroe stă în faţa unei mulţimi uimite, strânsă în Madison Square Garden, cântând tradiţionala urare de aniversare în cel mai lasciv mod posibil. Rochia ei perfect mulată lasă loc imaginaţiei, atât în partea din faţă cât şi în cea din spate, chiar pe când cuvintele rostite sacadat trezesc numeroase întrebări. Marilyn, încă jignită de afirmaţia fără menajamente a lui JFK că nu are stofă de primă-doamnă, încearcă disperată să aprindă din nou focul din nopţile de dragoste de la Palm Springs.

— La mulţi ani, toarce ea în microfon.

Asta se întâmplă pe 19 mai 1962 – cu zece zile înainte de ziua de naştere a lui JFK. Jackie nu este lângă soţul ei nici acum, dar ştie totul despre Marilyn. Nu este atât jignită, cât dezgustată, dându-şi, pe bună dreptate, seama că preşedintele profită de o femeie cu tulburări emoţionale, pradă uşoară pentru un bărbat atât de puternic ca el.

Preşedintele o evită pe Marilyn, pare-se cherchelită, când se suie pe scena din Madison Square Garden. Îi aruncă doar o privire pofticioasă.

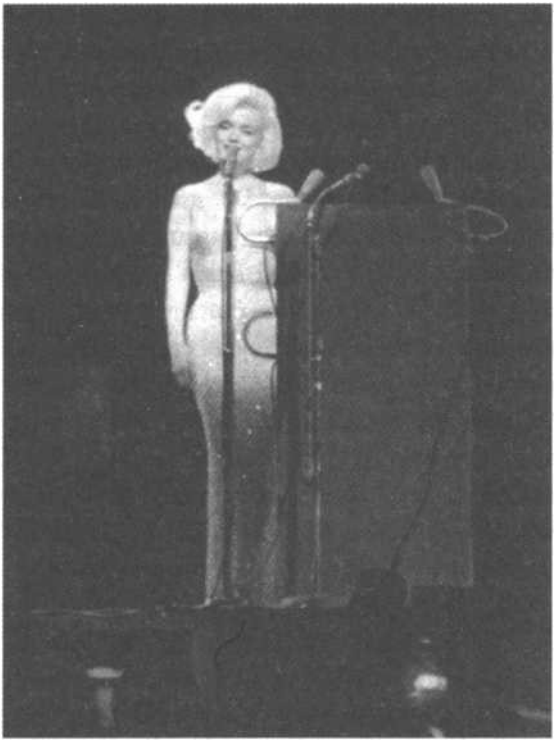

„La mulţi ani, domnul preşedinte”.

Marilyn Monroe îi cântă o serenadă lui JFK cu ocazia zilei lui de naştere, în 1962.

(Getty Images)

pe care un jurnalist o va descrie mai târziu „ca o privelişte demnă de admirat şi, dacă am văzut vreodată o apreciere a frumuseţii feminine în ochii unui bărbat, asta a fost la John E Kennedy în acel moment”.

Marilyn Monroe a devenit atât de obsedată de JFK, încât îl sună mereu la Casa Albă, dar interpretarea ei nu a avut efect. Preşedintele merge mai departe, îndepărtându-se de Marilyn la fel de mult ca şi de Sinatra.

Marilyn, ca şi Sinatra, este o capcană în care poate să cadă uşor şi să-şi rişte mandatul. Latura pragmatică a

lui Kennedy e mai puternică acum decât libidoul. E dispus să-şi asume riscuri personale pentru a-şi satisface nevoile sexuale, dar nu şi când e vorba de preşedinţie. Mai bine să-i aibă pe Monroe, Sinatra şi Mafie duşmani pe care îi poate supraveghea de la o distanţă prudentă decât prieteni care îl pot trage la fund.

Pe podium, în faţa simpatizanţilor din New York, preşedintele îşi ia aerul unui băiat de altar.

— Acum mă pot retrage din politică, după ce mi s-a cântat „La mulţi ani!” atât de dulce şi convingător, spune preşedintele la microfon, vorbele lui abile sugerând că este mai presus de asemenea escapade amoroase.

Dar preşedintele n-a renunţat la aventurile sale extraconjugale. Tocmai începe o nouă relaţie de durată cu o virgină de 19 ani, pe care o deflorează în patul lui Jackie.

* * *

Preşedinţia e o treabă descurajantă pe care trebuie s-o faci singur. Momente ca acela din Madison Square Garden sunt un răgaz binevenit de la tensiunea zilnică. Preşedintele se bucură enorm de felicitările pentru ziua sa de naştere, primite în timpul unei adunări în care strânge un milion de dolari pentru Partidul Democrat.

Preşedintele nu are de unde să ştie că îşi va mai sărbători ziua doar o singură dată.

* * *

În îndepărtatul oraş sovietic Minsk, Lee Harvey Oswald a reuşit în cele din urmă să iasă din hăţişul birocratic care îl împiedicase să se întoarcă acasă.

Acum planul pentru Lee Harvey, Marina şi micuţa June Lee este să ia trenul până la Moscova, de unde vor obţine documentele de călătorie de la ambasada Americii.

Pe 18 mai, Oswald este dat afară din slujba de la fabrica de electronice Gonzont (Orizont). Puţini sunt trişti să-l vadă plecat. Directorul uzinei îl crede pe Oswald

neglijent, prea sensibil şi lipsit de iniţiativă. Chiar şi Marina ştie că soţul ei este indolent şi că detestă să primească ordine.

Marina şi Lee Harvey Oswald cu fiica hr, June Lee, în 1962. (*Getty Images*)

Familia Oswald soseşte în Moscova pe 24 mai 1962, în aceeaşi zi în care pilotul de încercare al marinei, Scott Carpenter, devine al doilea american lansat pe orbită în jurul Pământului. Preşedintele Kennedy nu întârzie să-l felicite pe Carpenter pentru curajul şi priceperea sa, chiar în timp ce se bate cu Congresul asupra chestiunii asigurării medicale convenabile întregii naţiuni.

Pe 1 iunie, familia Oswald, aflată la Moscova, se urcă într-un tren cu destinaţia Olanda. Lee Harvey are la el un cec de 435, 71 de dolari de la ambasada Statelor Unite, care să-l ajute să înceapă o nouă viaţă în America. Pe 2 iunie, pe când secretarul marinei americane John Connally

câştigă alegerile preliminare din Partidul Democrat pentru nominalizarea în cursa electorală pentru postul de guvernator al Texasului, trenul lui Oswald trece graniţa Uniunii Sovietice la Brest. După două zile, familia se îmbarcă pe *SS Maasdam*, cu destinaţia America, unde stau sub punte cea mai mare parte a călătoriei. Lui Lee Harvey îi este ruşine de rochiile ieftine ale Marinei şi nu vrea să fie văzută în public. Îşi petrece timpul în cabina lor înghesuită, scriind cu patos despre deziluzia lui din ce în ce mai pregnantă faţă de puterea guvernamentală.

Vasul *Maasdam* acostează în Hoboken, New Jersey – oraşul de baştină al lui Frank Sinatra – pe 13 iunie 1962. Soţii Oswald trec prin vamă fără niciun incident şi îşi iau o cameră la hotelul Times Square, în New York. Vor să stea aici până îşi permit să plece cu avionul în Texas, unde Lee are un frate, Robert. Acolo Oswald poate, în sfârşit, să se stabilească şi să-şi găsească de lucru.

A doua zi dimineaţă, în îndepărtatul Vietnam, soldaţii sud-vietnamezi sunt paraşutaţi de elicoptere americane ca să lupte împotriva poziţiilor întărite ale comuniştilor, forţându-l pe preşedintele Kennedy să dea înapoi în mod public în problema amestecului direct al Statelor Unite în Asia de Sud-Est, un război pe care îl consideră vital pentru stăvilirea răspândirii comunismului în toată lumea.

Între timp, mulţumită unui împrumut de la fratele său, Lee Harvey Oswald şi familia lui zboară la Dallas. Oraşul clocoteşte de o mânie

care reflectă în multe privinţe nefericirea personală crescândă a lui Oswald. Sudul Profund votase pentru Kennedy în timpul alegerilor, dar mai erau grupuri de militanţi în care furia persista împotriva primului preşedinte romano-catolic, a dorinţei sale de a aduce egalitate rasială şi a ceea ce unii considerau tendinţele lui

comuniste.

5 5

Acesta este mediul în care soseşte Oswald cu familia. Aterizează pe un aeroport din Dallas, numit Love Field[7], acolo unde preşedintele şi prima-doamnă vor ateriza cu Air Force One peste nici şaptesprezece luni.

Oswald e supărat că întoarcerea sa în Statele Unite nu a atras atenţia întregii prese – sau, de fapt, a niciunei publicaţii. Dar, exact pe când spumegă de furie că nu vede niciun reporter, Lee Harvey Oswald habar n-are că e urmărit în secret. De către un concern foarte puternic.

Capitolul 6

23 august 1962

Washington, D.C./Beirut, Liban la amiază

Preşedintele e impotent.

Sau aşa crede Nikita Hruşciov, conducătorul Uniunii Sovietice. Nu din punct de vedere fizic, bineînţeles, ci în lupta din arena mondială a *realpolitikului*.

Hruşciov l-a urmărit îndeaproape pe Kennedy de la Golful Porcilor încoace, căutând semnele slăbiciunii şi indeciziei care l-au caracterizat pe Kennedy în acea criză. Hruşciov, în vârstă de 68 de ani, care a venit la putere după o feroce luptă politică după moartea lui Stalin, ştie foarte bine cum să evalueze punctele forte şi pe cele slabe ale unui adversar. Nu vede în Kennedy unul demn de a fi luat în serios. În septembrie se vor împlini zece ani de când e Hruşciov la putere. Plănuieşte să celebreze, cu această ocazie, dominaţia Uniunii Sovietice asupra lumii. Dacă poate umili un preşedinte american în acest scop, cu atât mai bine.

Ruşii, cum li se spune adesea sovieticilor, fac mare caz de controlul asupra spaţiului extraterestru, căci au

7 Aeroport al Dallasului, situat la circa 10 kilometri de oraş; literal se traduce „Câmpul Iubirii“.

trimis pe orbită nu una, ci două nave spaţiale în acelaşi timp. Piloţii de la bordul fiecărei nave s-au mândrit apoi cu tehnologia spaţială a sovieticilor, vorbind unul cu altul printr-un aparat cunoscut ca radiotelefon.

În plus, Hruşciov şi guvernul său comunist iau în râs interzicerea experienţelor nucleare, detonând două bombe nucleare de 40 de megatone deasupra Arcticii, la un interval de o săptămână.

Construiesc şi un zid lung de 140 de kilometri prin inima Berlinului, în Germania. Zidul desparte sectorul controlat de sovietici de restul oraşului, controlat de Aliaţi. Bariera nu e menită să-i ţină pe oameni afară, ci să-i întemniţeze pe cetăţenii din Germania de Est comunistă, împiedicându-i să fugă şi să-şi găsească libertatea în Germania de Vest. Urmările sunt oribile. Pe 23 august 1962, grănicerii est-germani împuşcă un tânăr de 19 ani, poliţist la căile ferate, care încearcă să fugă printr-o gaură din zidul neterminat încă. Se uită cum tânărul se târăşte pe ultimii câţiva metri spre libertate, apoi nu fac nimic să-l ajute când se prăbuşeşte şi moare.

Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu o săptămână înainte, când alt tânăr german a fost împuşcat în timp ce încerca să evadeze din Germania de Est. Grănicierii l-au privit un ceas sângerând, până a murit. Nimănui nu i s-a dat voie să-i sară în ajutor. În Berlinul de Vest au izbucnit revolte împotriva comportamentului sovieticilor, dar acesta a continuat fără nicio scuză.

În acest timp, preşedintele Kennedy s-a abţinut să facă ameninţări publice sau să critice atrocităţile comise de sovietici. Poporul american îl sprijinea încă pe JFK într-o proporţie covârşitoare. Este cel mai popular preşedinte din istoria Americii moderne, cu o cotă medie de încredere de 70, 1% – cu aproape şase puncte peste Eisenhower şi cu 25 peste Harry Truman. Dar publicul nu-i va mai ierta altă

greşeală ca aceea de la Golful Porcilor, aşa că JFK face paşi prudenţi în politica mondială la nivel înalt.

* * *

Lyndon Johnson nu e la fel de prudent când vine vorba de relaţiile internaţionale. Vicepreşedintele – căruia Serviciul Secret i-a dat numele de cod „Voluntarul” – stă acum în picioare pe locul din faţă al unei maşini decapotabile, în Beirut, Liban. Acest „Paris al Orientului Mijlociu” îl iubeşte. Face semn cu mâna mulţimilor strânse de o parte şi de alta a străzii pe care e dus spre hotelul Phoenicia.

Oriunde călătoreşte, vicepreşedintele face băi de mulţime, dând oamenilor pixuri şi brichete cu iniţialele „LBJ” gravate pe ele. Apoi se lansează în conversaţii mobilizatoare. Fie dacă e vorba de un lepros din Dakar sau de un cerşetor rufos din Karachi, vicepreşedintele tot le strânge mâinile şi le spune că visul american nu e un mit. Există speranţă chiar şi în cea mai cruntă sărăcie.

3 3

Cel mai bine este că LBJ chiar crede ce spune. Johnson a fost şi el crescut în sărăcie. Ştie din experienţă ce ravagii fac neglijarea şi condiţiile improprii de trai. În multe privinţe, vicepreşedintele se simte mai legat de mulţimile nespălate de pe trotuare decât de diplomaţii bogaţi care îl găzduiesc.

Johnson are o statură impozantă la cei peste 1, 90 metri ai săi, cu pungi mari sub ochi şi mânecile cămăşii ude de transpiraţie. Întors la Washington, se învârte fără rost, deplângându-şi lipsa de putere. Dar când pleacă în străinătate are succesul unui star rock. Apucăturile lui de străin devin legendare, mai ales obiceiul de a opri coloana oficială ca să poată sări din limuzina decapotabilă în mijlocul mulţimii.

Nici la Beirut nu e altfel. Aceasta este prima oprire

din călătoria de 19 zile în care va face vizite şi în Iran, Grecia, Turcia, Cipru şi Italia. Libanul trebuia să fie doar o escală de alimentare a Boeingului 707, dar, când află că este primul politician american de rang înalt care face o vizită oficială în Ţara Cedrilor, Johnson hotărăşte să mai stea un timp. Escala de alimentare devine o vizită oficială şi vicepreşedintele este luat imediat de la aeroport şi dus în inima Beirutului.

Când coloana oficială încetineşte, Johnson vede un grup de copii la o tarabă cu pepeni de pe trotuar. Îl roagă pe şofer să oprească. Scoţându-şi ochelarii ca să-i poată privi în ochi, Johnson sare din maşină şi se îndreaptă spre copiii miraţi, apoi le vorbeşte despre forţa visului american. Unii dintre ei par nedumeriţi. Unui copil care purta o şapcă pe care scria „Champion Spark Plugs" îi spune că Statele Unite apără „libertatea şi integritatea" Libanului.

Vocea lui Johnson e tunătoare şi vicepreşedintele face gesturi largi când vorbeşte. Agenţii Serviciului Secret îl înconjoară în grabă, fiind din nou enervaţi de ignoranţa lui cu privire la securitate. Pe urmă, într-o clipită, Johnson ajunge înapoi pe locul din faţă al maşinii, stând în picioare cât e de înalt şi făcând semne mulţimii cu ambele mâini pe când îşi continuă drumul spre inima Beirutului.

Lyndon Johnson este un călător pretenţios. Pe lângă limuzină, LBJ ia cu el baxuri de whisky Cutty Sark, un cap special de duş ale cărui jeturi foarte subţiri de apă le preferă şi cere o saltea de peste doi metri în fiecare cameră de hotel, pe care să-i încapă corpul său de uriaş. Nu că ar dormi prea mult: după ce stafful său se duce la culcare, IJB mai lucrează, dând telefoane la Washington şi citind telegramele diplomatice.

La început, Johnson i se împotrivise lui Kennedy, pentru că nu voia să fie un ambasador itinerant, dar acum

ajunsese să-i placă această misiune. La Washington, dorinţa sa de autoritate îi făcuse pe mulţi de la Casa Albă să-i spună Seward, o referire la secretarul de stat avid de putere al lui Abraham Lincoln. Dar, când e plecat peste hotare, Johnson are cu adevărat putere. Vorbeşte în numele preşedintelui, dar se îndepărtează adesea de la mesajul primit pentru a spune ce gândeşte; acestea sunt momentele pe care le savurează Johnson.

Dar pe fraţii Kennedy – John şi Bobby – îi irită acest obicei al lui, mai ales când IJB spune lucruri iresponsabile. Într-o vizită în Asia, îl laudă pe preşedintele Vietnamului de Sud, Ngo Dinh Diem, un dictator care a torturat şi omorât în jur de 50.000 de oameni bănuiţi că ar fi comunişti. Incredibil, Johnson îl declară pe Diem un Winston Churchill al Asiei, ceea ce ridică unele semne de întrebare asupra sănătăţii sale mintale.

In Thailanda, LBJ susţine o conferinţă de presă la 3 dimineaţa îmbrăcat în pijama. În aceeaşi călătorie, i se atrage atenţia că a mângâia oamenii pe cap e considerat insultător în cultura Thai. După care, se suie imediat într-un autobuz şi atinge cu mâna lui enormă capetele pasagerilor.

Apoi, în Saigon, întrece orice măsură: la o conferinţă de presă ţinută în camera lui de hotel sufocantă, IJB rămâne deodată gol-puşcă, îşi şterge transpiraţia de pe corp cu un prosop şi îşi pune un costum curat – toate în timp ce răspunde la întrebările jurnaliştilor.

Dar la Beirut nu are nevoie să stea în pielea goală. Hotelul Phoenicia se află la numai două străzi de Mediterană. Căldura din august e domolită de o briză răcoroasă dinspre mare. Aceasta va fi cea mai lungă călătorie făcută vreodată de Johnson, dar vicepreşedintele se bucură de fiecare minut, pentru că, în fiecare dintre cele nouăsprezece zile cât e plecat din Statele Unite, este

unul dintre cei mai puternici şi respectaţi oameni din lume.

* * *

În acest timp, acasă, Bobby Kennedy duce o luptă pentru putere total diferită, cel mai bine rezumată printr-un incident din urmă cu şapte ani.

Mississippi, 1955. Un băiat afro-american de 14 ani, pe nume Emmett Louis „Bobo" Till, îşi vizitează rudele din oraşul Money, situat în delta fluviului Mississippi. Till e din Chicago şi s-a dus în Sudul Profund să vadă cu ochii lui locul unde crescuse mama sa. A avut poliomielită când era mic, în urma căreia rămăsese bâlbâit. Acum este un băiat musculos. Deşi are doar 1, 62 metri, Emmett pare destul de matur ca să treacă drept un adult, dar, dacă te uiţi atent la faţa lui netedă, îţi dai seama că e încă un copil.

Mama l-a avertizat pe Till că e o mare diferenţă între Chicago şi Mississippi, şi nu se referea la vreme. Cu numai o săptămână înainte de călătoria lui Till în sud, un negru a fost împuşcat mortal în faţa unui tribunal dintr-un oraş nu departe de Money. Ucigaşii lui aveau să fie curând achitaţi.

Till îi spune mamei sale că înţelege climatul rasist din sud. Se va dovedi că nu e chiar aşa.

Adolescentul ajunge în căsuţa cu două camere a unchiului său Mose Wright de 64 de ani pe 21 august 1955. După trei zile, într-o miercuri, se duce cu alţi băieţi, rude ale lui, la băcănia şi carmangeria lui Bryant, o mică afacere care îi aprovizionează pe localnici. E 7.30 seara. Proprietarul, Roy Bryant, un bărbat de 24 de ani, fost soldat, e plecat în Texas să transporte creveţi din New Orleans la San Antonio. Soţia lui, de 21 de ani, Carolyn, o femeie minionă cu păr negru şi ochi căprui, are grijă de magazin în lipsa lui.

Emmett este printre cei opt tineri negri care au parcat în faţa magazinului un Ford din 1946. Au vârste cuprinse între 13 şi 19 ani. Se întâlnesc cu un alt grup de

adolescenţi negri care joacă dame la mesele de pe veranda din faţa prăvăliei. Emmett, la sute de kilometri departe de casă şi încercând din răsputeri să se facă simpatic, le arată fotografia unei fete albe pe care o avea în buzunar, apoi se laudă că e iubita lui.

Celor din grup, care numără acum aproape douăzeci de băieţi şi fete, nu le vine să-şi creadă urechilor. Asemenea relaţii între rase diferite sunt de neconceput în Mississippi. Toaletele publice, ţâşnitorile şi restaurantele sunt separate. Un negru nici nu visează să dea mâna cu un alb decât în cazul când acesta din urmă i-o întinde. Negrii îşi coboară privirile când vorbesc cu albii, arătându-le întotdeauna respect şi adresându-li-se cu „domnule”, „doamnă” sau „domnişoară”, şi niciodată pe numele mic. Iar Emmett Till pretinde nu numai că a vorbit cu fata, dar că a şi dezbrăcat-o şi a făcut dragoste cu ea, însă ceilalţi nu-l cred.

Aşa că îi cer să le-o dovedească. Îl provoacă să intre în băcănie şi să stea de vorbă cu Carolyn Bryant. Simţind pericolul, Emmett încearcă să dea înapoi. Dar asta îi face pe cei din grup să insiste şi încep să-l ia peste picior, făcându-l laş. Emmett cedează. Deschide uşa cu plasă şi intră în magazin. Se duce la recipientul cu dulciuri şi cere gumă de mestecat de doi cenţi. Când Carolyn îi dă guma, Emmett îşi pune mâna peste a ei şi îi cere o întâlnire femeii albe căsătorite, mamă a doi băieţei.

Acasă în Chicago, dacă un bărbat atinge mâna unei femei, nu e mare lucru. Dar în sud, contactul pielii între negri şi albi e interzis. Când schimbă bani într-un magazin, un negru îi pune pe tejghea, nu în mâna unei persoane albe. La fel, când se dă restul, acesta este pus tot pe tejghea. Iar Till nu numai că atinsese mâna unei femei albe şi căsătorite, dar îi şi ceruse o întâlnire.

Carolyn se trage înapoi, uluită. Emmett se întinde

după ea, de această dată luând-o de talie.

— Nu trebuie să-ţi fie frică de mine, scumpo, o asigură el. Am mai fost cu fete albe.

Indignată, femeia îl împinge de lângă ea. Emmett iese din magazin până la urmă. Dar Carolyn se ia după el, furioasă, şi dă fuga la maşină să ia puşca soţului ei. Se face târziu şi se teme că nu mai e în siguranţă.

Dar Emmett Till nu vrea să-i facă niciun rău. Când se bâlbâie ca acum, are obiceiul să fluiere în loc să vorbească. Carolyn Bryant e din nou şocată. Aşa sunt şi adolescenţii negri care privesc scena ce se desfăşoară în faţa lor. „Au ştiut că fluieratul va aduce necazuri, se va scrie în raportul oficial al FBI. Şi au plecat în grabă, luându-l pe Till cu ei”.

Când Roy Bryant se întoarce acasă şi aude ce s-a întâmplat, nu pierde timpul şi începe propria anchetă. Pe 28 august, la 2.30 după-amiază, bate la uşa casei unchiului lui Emmett, Moses Wright. Roy e însoţit de prietenul său, J.W. Milam „Zdrahonul”.

Milam Zdrahonul este cu 12 ani mai mare decât Roy Bryant. Este o matahală extravertită, originar din Mississippi, care s-a lăsat de şcoală după clasa a IX-a şi s-a luptat cu nemţii în Al. Doilea Război Mondial. Fiecare din ei are o armă Colţ 45, Bryant un revolver şi Milam un pistol automat. Cei doi bărbaţi îl forţează pe Moses să-i ducă la „cioroiul cu gura mare”.

Speriat, Moses îi duce pe cei doi la un mic dormitor din spatele casei, unde Emmett împarte un pat cu trei veri de-ai lui. Milam Zdrahonul luminează fata băiatului cu o lanternă.

— Tu eşti cioroiul cu gura mare?

— Mda, vine răspunsul lui.

— Nu-mi zice tu mie mda. Îţi zbor capul de pe umeri. Îmbracă-te.

Moses şi nevasta lui îi imploră pe cei doi să se mai

gândească, le oferă chiar bani să-l lase în pace pe băiat, dar Roy şi Zdrahonul nici nu vor să audă. Îl scot pe Emmett din cameră, îl suie la camioneta Zdrahonului şi demarează în noapte.

Planul lor e să-l ducă pe Emmett la o stâncă de pe râul Tallahatchie, unde vor să-l bată cu pistoalele şi să-l sperie amenințându-l că o să-l arunce de acolo. Dar pe întuneric Zdrahonul nu găseşte locul respectiv. După trei ore de condus, se întoarce acasă, unde are un şopron cu două camere în curtea din spate. Îl aduc pe Emmett înăuntru, îl mai lovesc cu patul pistoalelor şi îi zdrobesc faţa. Dar, în loc să dea înapoi, Emmett îi sfidează.

— Jigodii ce sunteţi, nu mi-e frică de voi! Sunt la fel de bun ca voi, le spune el, cu faţa tumefiată, dar fără să-i curgă sânge.

Asta îl înfurie pe Milam şi mai tare.

— Nu sunt un bătăuş, va explica el revistei *Look*. N-am bătut niciodată un cioroi. Îmi plac negroteii – cei care stau la locul lor –, ştiu cum să-i iau. Dar am decis că sosise timpul să avertizez câţiva oameni. Cât trăiesc şi pot acţiona cumva, cioroii vor şti care le e locul.

Dar este evident că Emmett nu ştie care îi e locul, pentru că nu încetează să le spună răpitorilor săi că este egal cu ei şi chiar se laudă că a făcut sex cu femei albe. Convingerea lui că negrii sunt egali cu albii, pe care Emmett o consideră destul de răspândită în Chicago, îi înfurie la culme pe Milam şi Bryant.

— Stăteam acolo în şopron şi-l auzeam pe cioroiul ăla mic cum scuipă cu venin, îşi va aminti Milam. Şi m-am hotărât brusc. „Măi, băiete din Chicago, i-am zis, m-am săturat să vină aici unii ca tine şi să ne facă necazuri. Fir-ai al naibii, o să dau un exemplu cu tine – ca să ştie toată lumea cum stau lucrurile la noi”.

Zdrahonul şi Roy nu mai vor doar să-l bată pe

Emmett. Vor să-l omoare.

Zdrahonul îşi aminteşte că o fabrică de bumbac din apropiere tocmai a schimbat motorul la o maşină de egrenat. Partea înlocuită e perfectă pentru intenţiile Zdrahonului. Motorul e enorm – are un metru diametru şi 34 de kilograme greutate. Se duc la fabrică, fură motorul rămas şi conduc până la un loc ferit de pe malul lui Tallahatchie, unde îi place Zdrahonului să vâneze veveriţe. Îl silesc pe Emmett să care motorul până la râu, apoi să se dezbrace.

— Mai eşti la fel de bun ca mine? îl întreabă Zdrahonul.

— Mda. Chiar şi stând în pielea goală în faţa celor doi bărbaţi cu douăzeci de ani mai în vârstă decât el, Emmett tot nu-şi pierde curajul. Sângele îi curge pe faţă şi oasele obrajilor îi sunt zdrobite. Unul din ochi i-a fost scos.

— Tot te mai lauzi că „ai avut” femei albe?

— Mda.

Zdrahonul îşi scoate Colţul 45 şi îl împuşcă pe Emmett în cap. Glonţul intră pe lângă urechea dreaptă şi îl omoară imediat pe băiatul de 14 ani. Apoi Zdrahonul şi Roy îi trec nişte sârmă ghimpată în jurul gâtului şi leagă celălalt capăt de motor. Îi rostogolesc corpul în râu, cu tot cu monstrul de metal, pe urmă se duc acasă ca să spele sângele din spatele camionetei.

În ciuda motorului greu legat de gât, trupul lui Emmett este luat de curent. După trei zile, nişte pescari îi găsesc cadavrul umflat plutind pe râu, la vreo 13 kilometri în josul apei. Capul îi e aproape aplatizat de loviturile de pistol.

După ce corpul lui Emmett este adus înapoi la Chicago, mama lui insistă să fie înmormântat într-un sicriu deschis, pentru ca toată lumea să vadă cum îi fusese ucis fiul. Fotografii ale lui Emmett stâlcit în bătaie şi cu capul

aplatizat apar în presa din întreaga Americă. Zeci de mii de oameni îi văd trupul neînsufleţit, iar indignarea publică se răspândeşte în toată ţara.

Dar nu şi în Mississippi. Deşi poliţia îi arestează mai târziu pe Roy Bryant şi J.W. Milam, amândoi sunt achitaţi la proces de către un juriu alcătuit din albi, după trei luni. Profitând de principiul juridic conform căruia o persoană nu poate fi judecată de două ori pentru aceeaşi infracţiune, după un timp, cei doi se vor lăuda unui jurnalist de la revista *Look* că l-au omorât pe Emmett Till.

* * *

Până în 1962, nici Bobby Kennedy, nici JFK n-au fost dornici să conducă lupta pentru drepturi civile, ştiind amândoi că, dacă luau poziţie în favoarea negrilor, ar fi avut necazuri în Partidul Democrat. De fapt, palmaresul preşedintelui în probleme rasiale fusese cel mult să negocieze în Senat unele aspecte ale acestora. De la procesul răsunător din 1954, intentat de Brown Comisiei pentru Educaţie şi judecat la Curtea Supremă, care a hotărât să se permită accesul negrilor în sistemul de învăţământ, tensiunile din sud între albi şi negri au fost mai mari ca niciodată, iar evenimente ca asasinarea lui Emmett Till nu mai constituie o excepţie. „Sângele omenesc ar putea mânji pământul sudului în multe locuri din cauza acestei decizii”, profeţea corect un editorial dintr-un ziar din Mississippi, la puţin timp după această hotărâre.

Bobby Kennedy începe să folosească Departamentul de Justiţie de sub conducerea sa ca pe un amvon, pentru a forţa întărirea drepturilor civile pe tot cuprinsul Americii, mai ales în sud. Îşi asumă o luptă epuizantă, permanentă, care începuse din ziua când primii sclavi africani au fost aduşi în America, în anul 1619. Fraţii Kennedy poartă această bătălie crâncenă, ştiind foarte bine că le va aduce

o mulţime de adversari periculoşi.

Cu un an în urmă, în 1961, Bobby Kennedy i-a ajutat cu transportul pe activiştii pentru drepturi civile cunoscuţi sub numele de „Freedom Riders” să se deplaseze cu autobuzele în sud pentru a lupta împotriva segregării rasiale. Compania Greyhound, temându-se să nu-i fie vandalizate autobuzele, a refuzat să le închirieze activiştilor din nord. Kennedy a făcut presiuni asupra companiei Greyhound, care s-a înduplecat în cele din urmă.

Dar JFK nu a putut opri ce s-a întâmplat după aceea. De îndată ce activiştii au coborât din câteva autobuze, au fost bătuţi cu ţevi şi bâte de gloata înfuriată. Aplicarea legii pe plan local n-a reuşit să stăvilească manifestările violente.

În ciuda – sau poate din cauza violenţelor comise de adversarii săi, mişcarea pentru drepturile civile câştigă teren, iar Robert Kennedy acordă acum mare atenţie unuia dintre cei mai remarcabili lideri ai săi, un charismatic pastor baptist de 33 de ani, pe nume Martin Luther King.

Directorul FBIJ. Edgar Hoover avea dosarele multor lideri ai mişcării pentru drepturi civile şi chiar un dosar despre preşedinte.

(Abbie Rowe, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

Pastorul King e tot atât de înflăcărat şi de enigmatic ca preşedintele Kennedy. Este un om cu valori religioase profunde, dar are şi aventuri cu femei în afara căsătoriei. Tonul pe care vorbeşte şi retorica sa sunt îndrăzneţe şi pasionale, dar este adeptul aceloraşi metode non violente pentru realizarea scopurilor ca şi cele folosite de Gandhi în India. King pare a fi simpatizant al comunismului. Acest lucru îl pune pe Bobby în poziţia ingrată de a trebui să-l supravegheze pe King pentru a determina dacă este comunist sau nu, dar şi de a se asigura că pastorul are parte de protecţia corespunzătoare şi că i se garantează dreptul de a vorbi liber în numele cauzei drepturilor civile. Avusese deja loc o tentativă de asasinare a lui King, când o negresă bolnavă psihic îl înjunghiase în piept în 1958, şi

sunt temeri constante că pastorul va fi linşat într-o zi în timpul călătoriilor sale prin Sudul Profund.

Sincer vorbind, mişcarea pentru drepturi civile e o teribilă durere de cap pentru Bobby Kennedy. Braţul său înarmat, FBI-ul, nu e prea interesat de mişcarea pentru drepturi civile şi nici să facă incursiuni în lumea crimei organizate, cealaltă mare grijă a lui Bobby. În schimb, pe J. Edgar Hoover îl preocupă cel mai mult să oprească răspândirea comunismului. Este extrem de încântat să joace rolul lui Pilat din Pont, spălându-se pe mâini de sângele victimelor rasismului. În fond, în anul 1962, FBI are pe teren doar o mână de agenţi negri.

Totuşi, Hoover e foarte interesat de pastorul King. Însă doar din pricina credinţei răspândite în FBI că mişcarea pentru drepturi civile face parte dintr-un complot comunist mai extins împotriva Americii. Unul dintre şefii de departament din FBI îl va caracteriza pe King ca fiind „cioroiul cel mai periculos pentru viitorul acestei naţiuni din punctul de vedere al comunismului şi al securităţii naţionale”.

* * *

Adevărul – şi Bobby Kennedy îl ştie – este acela că, în multe zone din sud, americanii negri nu sunt decât foarte puţin protejaţi de prejudecăţi şi violenţe. Deşi tradiţia familiei Kennedy e să pună politica mai presus de problemele sociale, cei doi fraţi crescuţi în liberalismul prosper din nord au devenit din ce în ce mai interesaţi să pună capăt nedreptăţilor rasiale.

J. Edgar Hoover crede că această preocupare e o nebunie şi că vorbele pastorului King vor fi uitate într-o zi. Pentru el, drepturile civile sunt doar o modă trecătoare. Aşa că Hoover îşi continuă jocul politic pe care l-a jucat de când a intrat în Departamentul de Justiţie, în timpul celui de AI Doilea Război Mondial. Va suporta stilul peste

măsură de expansiv al lui Bobby Kennedy, exact cum va consemna imprudenţele preşedintelui. Dar prioritatea lui va fi să-şi păstreze postul.

Dar asta nu înseamnă că şeful FBI trebuie să-i placă pe fraţii Kennedy – şi nici nu îi simpatizează.

Bobby ştie că unul dintre primele acte oficiale ale lui JFK după realegerea sa din 1964 va fi să-l concedieze pe J. Edgar Hoover. Aşa că-şi îndeplineşte în continuare obligaţiile, investigând încălcările drepturilor civile fără sprijinul directorului FBI. Îi e greu să continue. Ceva atât de simplu ca angajarea unui judecător aprobat de Senat într-un post liber de la o curte federală este obstrucţionat când senatorul care conduce subcomitetul ordonă ca procedurile să fie oprite pe perioadă nedeterminată. Deloc surprinzător, judecătorul pe care îl are în vedere, Thurgood Marshall, e negru. Şi, la fel de puţin surprinzător, senatorul care a oprit procedurile este alb.

Dar Robert Kennedy e procurorul general al Statelor Unite, care a depus jurământ să susţină legile statului. Şi, atâta timp cât tineri ca Emmett Till sunt linşaţi din cauza culorii pielii lor, Bobby trebuie să poarte acest război.

* * *

E o căldură ucigătoare în Fort Worth, în Texas, pe 16 august 1962. Agenţii speciali FBI John Fain şi Arnold J. Brown, luptători în războiul dus de. Edgar Hoover împotriva comunismului, au aşteptat toată ziua să-l vadă pe Lee Harvey Oswald. Stau într-o maşină fără semne distinctive, mai încolo pe strada Mercedes, unde Oswald închinase recent un apartament cu două camere, chiar după colţul cu magazinul universal Montgomery Ward.

Agentul special Fain mai are exact două luni şi îşi termină cei 20 de ani de serviciu în FBI. După pensionare, are de gând să se retragă la Houston. Acolo va trăi din pensie şi va lucra pentru fratele lui, chirurg ortoped.

Aceasta va fi încă o schimbare majoră în cariera agentului veteran. Fain este un om cu o viaţă tumultuoasă la cei 55 de ani ai săi: a predat la şcoală, a candidat pentru o funcţie publică şi a intrat în baroul statului Texas înainte să se angajeze în FBI în 1942. Cazul Oswald nu are nimic nou pentru el. În trecut, când Lee Harvey a fugit în Uniunea Sovietică, Fain a fost desemnat să facă o scurtă anchetă referitoare la mama lui Oswald, pentru că aceasta îi trimisese 25 de dolari fiului ei în URSS. Când vine vorba să distrugă comunişti, nicio piatră nu e prea mică pentru a fi răsturnată de ancheta FBI-ului condus de Hoover.

Tot John Fain a fost acela care a discutat între patru ochi cu Lee Harvey cu doar opt luni înainte, pe 26 iunie 1962. Cazul lui Oswald a fost considerat o investigaţie de securitate internă, pe baza faptului că dezertarea lui ar putea reprezenta un pericol pentru securitatea naţională. Treaba lui Fain era să afle dacă ruşii l-au pregătit şi dotat pe Oswald să spioneze în Statele Unite. Protocolul cere ca la orice anchetă de securitate internă să fie prezenţi doi agenţi, pentru ca declaraţiile să poată fi coroborate.

Ceva în legătură cu primul interogatoriu, care a durat şase ore, i se pare ciudat lui Fain. Nu-i place atitudinea lui Oswald, considerându-l „prea mândru, arogant… şi insolent”. Iar răspunsurile sale la majoritatea întrebărilor par incomplete. Fain cunoaşte amănunţit lupta dusă de Oswald pentru a se întoarce în America şi ştie că, la început, ruşii nu i-au permis să-i ia cu el pe Marina şi copilaşul. Dar Oswald a refuzat să plece fără ei, aşa că autorităţile sovietice au cedat în cele din urmă. Singura întrebare la care Oswald nu a răspuns niciodată complet sincer a fost dacă ruşii i-au cerut ceva în schimbul permisiunii de a se întoarce în America.

John Fain are nevoie de un răspuns clar la această întrebare. E un om foarte meticulos şi îşi asumă personal

sarcina de a-l interoga din nou pe Lee Harvey Oswald.

La 5.30 după-amiază, cei doi agenţi îl văd pe Lee Harvey pe stradă, în drum spre casă de la noua sa slujbă de sudor la uzina de maşini Leslie. Oswald minţise în formularul de solicitare a slujbei, afirmând că părăsise onorabil corpul de marină, ceea ce nu era adevărat. Oswald fusese dat afară pentru o serie de infracţiuni minore. De asemenea, Lee Harvey a omis să-i spună angajatorului de perioada petrecută în Uniunea Sovietică. Şi, cu toate că lucrează de numai o lună, Lee Harvey s-a săturat deja de această slujbă umilă. Vrea să-şi dea demisia, sperând să găsească un serviciu mai bun în Dallas.

Fain vine cu maşina în dreptul lui Oswald.

— Bună, Lee. Ce mai faci? îi spune el pe fereastră. N-ai vrea să vorbeşti cu noi măcar câteva minute?

— Da, nu vreţi să intraţi în casă? răspunde el politicos, amintindu-şi-l pe Fain de la ultimul interogatoriu.

Pe agentul Brown nu-l cunoaşte. În iunie, Fain fusese însoţit de alt agent.

— Păi, o să vorbim aici, răspunde Fain. Vom fi doar noi şi vom discuta neoficial. Totul va fi bine.

Brown coboară din maşină ca să-l lase pe Lee Harvey să urce pe bancheta din spate. Fain stă la volan, iar Brown se aşază lângă Oswald.

Fain se întoarce spre ei să explice că nu l-a căutat pe Oswald la serviciu, nevrând să-l facă să se simtă prost în faţa noului său angajator. Şi că nu vor să discute cu el în apartament ca să n-o deranjeze pe Marina. Aşadar, în maşină.

Cei trei stau de vorbă cu puţin peste o oră. Geamurile maşinii sunt deschise numai cât să nu se sufoce din cauza căldurii dinăuntru. Dar oamenii tot transpiră – mai ales agenţii, în costume şi cu cravate. Oswald abia terminase o

zi grea de muncă manuală, iar mirosul corpului său se răspândeşte în maşină. În ciuda disconfortului, Lee Harvey e mai prietenos şi mai puţin defensiv. Le explică agenţilor că a luat legătura cu ambasada URSS, dar numai pentru că Marina, fiind cetăţean sovietic, trebuie să-i informeze pe cei de la ambasadă unde locuieşte, la anumite intervale de timp. Când ei insistă să le spună dacă asta nu a presupus şi discuţii cu reprezentanţii serviciilor secrete sovietice, Oswald e modest, întrebându-se cu voce tare de ce ar vrea cineva să discute despre spionaj cu un tip ca el.

— Nu se simţea destul de important pentru ei, va declara Fain mai târziu. Ne-a spus că va colabora cu noi şi ne va transmite orice informaţie interesantă.

Dar Fain tot nu e mulţumit. Face presiuni asupra lui Oswald să-i spună de ce s-a dus în Uniunea Sovietică. Agentului nu i se pare logic. Puşcaşii marini ai SUA sunt cunoscuţi pentru deviza lor, *Semper jidelis* – întotdeauna credincios. De ce ar renunţa unul dintre ei la America şi

j s-ar stabili într-o ţară care reprezintă cel mai mare pericol pentru SUA?

Asta e singura întrebare la care Oswald nu răspunde. O evită cu abilitate, vorbind despre „motive personale” şi spunând că „a fost ceva ce am făcut”.

La 18.45, lui Oswald i se dă voie să iasă din maşină şi omul intră în casă. Timpul petrecut cu agenţii a fost, de fapt, un răgaz de la tensiunea din familia sa. De şase luni încoace, el şi Marina se tot certau, uneori cu destulă violentă. Conflictele se înmulţiseră de la sosirea în America.

5 5

Motivul iniţial fusese că Oswald era singura persoană cu care putea vorbi Marina, care nu ştia engleza. Dar acum ea îşi făcuse noi prieteni în comunitatea restrânsă a expatriaţilor ruşi din Dallas. Printre aceştia, şi un domn pe

nume George de Mohrenschildt, care nu numai că putea să aibă legături cu CIA, dar o cunoscuse pe Jackie Kennedy pe când era copil. De Mohrenschildt era bun prieten cu mătuşa lui Jackie, Edith

Bouvier Beale. Noii prieteni ai Marinei îl găseau pe soţul ei necivilizat şi îi luau ei partea în conflictele conjugale.

Şi erau multe. Lui Oswald îi place să fie „comandantul" în căsnicie, să dicteze tot ce trebuia făcut în viaţa lor. Nu vrea s-o lase pe Marina să înveţe englezeşte, de teamă că îşi va pierde controlul asupra ei. Ea e jenată de dinţii ei urâţi şi vrea un aparat dentar, dar el o tot duce cu vorba. Şi mai rău e că, la mânie, Lee Harvey îşi loveşte adesea nevasta.

Dar Marina nu e o mimoză. Ţipă la el că nu aduce destui bani în casă şi se plânge de indiferenţa lui faţă de ea. Relaţiile lor sexuale sunt atât de rare, încât îl acuză că nu e bărbat. Îl bate la cap tot timpul, iar când el se compară cu marii oameni de stat din biografiile istorice pe care le citeşte cu multă plăcere, ea îi răspunde cu sarcasm. Marina chiar îi scrie unui fost iubit din URSS că a făcut o mare greşeală măritându-se cu Oswald. Din păcate pentru ea, scrisoarea vine înapoi pentru că nu avea destule timbre. Lee Harvey o deschide, apoi îşi bate nevasta. În chip ciudat, Marina îi tolerează violenţa. Chiar şi această mică dovadă de pasiune, oricât de greşită ar fi, e mai bună pentru ea decât răceala din firea lui, pe care femeia o găseşte frustrantă.

Fricţiunile conjugale, combinate cu interogatoriul FBI-ului, ar fi de obicei suficient pentru ca Oswald să facă una dintre crizele lui specifice – în care perorează la nesfârşit pe tema guvernelor represive. Dar în seara asta îl aşteaptă un exemplar din *The Worker*[8], buletinul

8 în română, Muncitorul (n.trad.)

informativ al Partidului Muncitoresc Socialist American. Oswald se apucă să-l citească.

Agentul special Arnold J. Brown, nu Fain, este cel care pregăteşte raportul final privitor la discuţia din maşină. Acesta este predat pe 30 august 1962. Dar Fain, veteranul cu 20 de ani de carieră în FBI, este cel care decide dacă există sau nu vreun motiv de a crede că Lee Harvey Oswald este agent secret al Uniunii Sovietice infiltrat în Statele Unite.

Mulţumit de răspunsurile date de Oswald şi aşteptându-şi cu nerăbdare pensionarea, agentul special John Fain solicită încheierea investigaţiei de securitate internă în cazul lui Lee Harvey Oswald. La urma urmei, nu deţine nicio armă şi nici nu pare a fi o ameninţare.

Cazul e închis.

Dar Lee Harvey Oswald şi cei de la FBI se vor întâlni din nou, în curând.

Capitolul 7

16 OCTOMBRIE 1962 Casa Albă 8.45

Preşedintele Statelor Unite se hârjoneşte pe podeaua din dormitor cu copiii lui. La televizor, Jack Lalanne le spune lui JFK, lui Caroline şi lui John să-şi atingă degetele de la picioare. Kennedy nu poartă decât un tricou şi chiloţi. Covorul şi fotoliul de alături sunt de culoare

5 5 5

crem, contrastând perfect cu cuvertura albastră de pe patul cu baldachin al preşedintelui.

Volumul aparatului este „absolut asurzitor” în cuvintele lui Jackie, pe când JFK şi fiul său fac tumbe pe podea – destul de gălăgioşi, că Jackie iese în faţa dormitorului ei să vadă ce se întâmplă. Îi place lipsa de jenă a soţului ei, precum şi faptul că se simte în largul său în orice situaţie. Dar vede foarte bine că John Kennedy se relaxează cel mai bine dimineaţa cu copiii. Îi iubeşte la

nebunie, lăsând-o pe Jackie să fie cea severă cu ei, şi e fericit să fie cu ei. Pe ea o îngrijorează comportamentul lor nedisciplinat. Preşedintele îl consideră o binecuvântare. Singurul său mare regret e că spatele nu-i permite să-l azvârle pe micuţul John în aer ca să-l prindă, un joc care îl încântă pe fiul preşedintelui. JFK îi roagă pe cei din stafful său sau chiar pe demnitarii veniţi în vizită să-l arunce pe puşti în locul lui.

Ca preşedinte, JFK nu mai e nevoit să candideze în alegeri prea curând sau să-şi petreacă ore în şir la Senat. Lucrează acasă. Ceea ce era odată un ritual solitar de dimineaţă a ajuns o treabă de familie. S-a apropiat mai mult ca oricând de copiii lui şi savurează fiecare clipă pe care o petrec împreună. Încep fiecare zi în dormitorul lui, în timp ce el face baie, extensii, se rade şi mănâncă.

Preşedintele tocmai şi-a terminat baia şi va lua în curând micul

dejun. Puştii nu se dezlipesc de el şi se uită la desene animate. Jackie fie se întoarce la ea în dormitor, fie rămâne cu el şi îi aranjează corsetul înainte să-şi pună cămaşa elegantă pe care i-a pregătit-o valetul său George Thomas, de mult timp în serviciul său. Apoi vin la rând pantofii preşedintelui, cel stâng cu o talonetă de un centimetru înălţime. Pe urmă, o privire rapidă în oglinda de deasupra măsuţei de toaletă, ca să se asigure că totul e în regulă. În rama oglinzii sunt prinse o mulţime de cărţi poştale, fotografii de familie şi alte lucruri, cum ar fi programul slujbelor duminicale de la catedralele St. Stephen şi St. Matthew. Se duce la liturghie şi se împărtăşeşte regulat, deşi Kennedy se opreşte când fotografii îi fac poze în timp ce se spovedeşte. Recunoaşterea păcatelor ar trebui făcută în intimitate, cu umilinţă.

Uneori, în timpul zilei, John şi Caroline intră în Biroul

Oval şi se joacă pe jos sau chiar sub biroul preşedintelui. Jackie îşi apără copiii cu îndârjire de ochii marelui public. Dar preşedintele are vederi mai largi, dându-şi seama că America e fascinată de tânăra lui familie şi cere cu insistenţă orice amănunt din viaţa lor cotidiană. Caroline şi John au devenit adevărate vedete – deşi nu o ştiu. Datorită fotografilor, jurnaliştilor, ziarelor şi revistelor, poveştile vieţii lor de copii au ajuns ceva obişnuit.

Lui John, la aproape doi anişori, îi place să se oprească la maşina de scris a lui Evelyn Lincoln, în drum spre Biroul Oval, şi pretinde că bate la maşină o scrisoare. Caroline, care are cinci ani, aduce adesea pe unul sau toţi cei trei câini ai familiei când vine în vizită la tatăl ei. De fapt, copiii Kennedy au transformat Casa Albă într-o adevărată menajerie, cu hamsteri, câini, papagali, o pisică şi chiar un ponei pe nume Macaroni. JFK e alergic la părul de câine, dar nu se plânge niciodată.

Câteodată preşedintele le întoarce favoarea făcându-i Carolinei şi colegilor ei la mica şcoală particulară de la etajul trei al Casei Albe o vizită pe neaşteptate.

Şcoala e unică; înfiinţată de Jackie Kennedy pentru a-şi proteja propriii copii şi pe cei ai cumnatei sale, Ethel Kennedy. Prima-doamnă a adus doi profesori pentru a-i instrui pe cei mici la cel mai înalt nivel posibil.

Serile, preşedintele devine un mare povestitor, născocind poveşti despre gigantul imaginar din *Bobo Lobo* şi creaturile adâncurilor, mâncătoare de ciorapi, din *Rechinul alb* şi *rechinul negru*.

Vizitele în clasă şi poveştile dinainte de culcare nu sunt programate. Dar dimineaţa, tăvălitul pe podea este un obicei îndrăgit. Kennedy, ca fiecare preşedinte de la primul rezident la Casa Albă din 1800, John Adams, a învăţat că viaţa între aceşti patru pereţi e complicată. Dimineţile sunt singurele perioade ale zilei când preşedintele poate fi lipsit

de griji; nu trebuie să-şi repete discursurile şi e liber ca pasărea cerului, ferit de ochii publicului curios.

Dar în această dimineaţă de marţi, din octombrie, o bătaie la uşa dormitorului îi tulbură preşedintelui timpul petrecut cu copiii lui. Această bătaie va schimba totul.

* * *

Consilierul pe probleme de securitate naţională, McGeorge Bundy, intră în cameră. Pantofii perfect lustruiţi şi dunga impecabilă a pantalonilor de la costum îi conferă intelectualului slab, cu ochelari, aspectul unui om foarte organizat, în contradicţie cu haosul din sentimentele şade.

Bundy e pe punctul să dea veşti foarte proaste. Le-a aflat cu o seară în urmă, dar a aşteptat până în acest moment să i le spună preşedintelui. John Kennedy a fost la New York să ţină un discurs şi s-a întors foarte târziu la Casa Albă. Consilierul a vrut să se asigure că preşedintele dormise bine o noapte întreagă, înainte să intre în apartamentul prezidenţial. Bundy ştia că, de acum şi până se va rezolva această problemă, preşedintele nu se va putea odihni ca lumea. Căci ce avea să-i spună McGeorge lui JFK putea să schimbe cursul istoriei.

— Domnule preşedinte, îl informează calm Bundy, un om de 43 de ani, avem acum probe fotografice concludente, pe care le veţi vedea mai târziu, cum că ruşii au rachete ofensive în Cuba.

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Avioanele de spionaj U-2 care zboară deasupra Cubei au confirmat că şase rachete balistice cu rază medie de acţiune şi douăzeci şi unu de

5! J 5

bombardiere IL-28 cu rază medie de acţiune se află acum la doar 145 de kilometri de Statele Unite. Fiecare dintre avioane e capabil să lanseze bombe nucleare de la

mii de metri înălţime. Fiecare dintre rachetele balistice – de tip MRBM – poate ajunge până în Montana.

Focoasele nucleare detonate ar putea omorî 80 de milioane de americani în numai câteva minute. Alte milioane ar muri mai târziu, ca urmare a radiaţiilor.

Preşedintele avusese parte de criză după criză de când îşi începuse mandatul, cu douăzeci şi una de luni în urmă. Dar nimic – nici Golful Porcilor, nici mişcarea pentru drepturi civile, nici Zidul Berlinului – nu se putea compara cu asta.

* * *

Criza din Golful Porcilor, aşa defectuos gestionată cum fusese, a avut o influenţă hotărâtoare asupra mandatului prezidenţial al lui Kennedy. Acum, ascultându-l pe consilierul pe probleme de securitate naţională, JFK nu mai este atât de agitat, nici copleşit ca în aprilie 1961. Se poartă ca un preşedinte al Statelor Unite, un om care nu mai aparţine unui partid.

Kennedy ştie că trebuie să acţioneze cu multă prudenţă. Golful Porcilor va fi întotdeauna o rană deschisă. O a doua greşeală în Cuba poate fi devastatoare – nu numai pentru mandatul său prezidenţial, ci şi pentru propriii copii. Gândul de a-i pierde pe John şi Caroline într-un atac nuclear îl înspăimântă pe Kennedy, căci se gândeşte mereu la copiii săi când tratează cu sovieticii şi se pune problema unui război atomic. Preşedintele susţine interzicerea testelor nucleare pe plan internaţional şi se autocaracterizează ca „preşedintele generaţiilor nenăscute – nu numai americane”.

Într-o vizită la zona pentru teste nucleare din New Mexico, Kennedy este uluit de dimensiunile enorme ale craterului făcut de o recentă explozie subterană. Şi mai îngrijorătoare este opinia exprimată de doi fizicieni care îi spun cu zâmbetul pe buze că proiectează o bombă mai

puternică, dar care va lăsa un crater mult mai mic.

„Cum se pot bucura de un lucru ca ăsta?” s-a plâns preşedintele unui jurnalist, după aceea. Asta e cu totul ieşit din comun la el. Comportamentul obişnuit al lui Kennedy se caracterizează printr-o aparentă atitudine prietenoasă şi o mare rezervă interioară. De obicei, preşedintele nu spune ce gândeşte. Aşa că această dezvăluire a propriilor sentimente este un semn clar al anxietăţii sale. „Îmi tot spun că, dacă ar face mai multe teste, ar concepe o bombă mai curată. Dacă ai de gând să omori o sută de milioane de oameni, ce importanţă are că e curată sau murdară?”

* * *

JFK îi ordonă lui Bundy să convoace imediat, în mare secret, o întrunire a staffului implicat în securitatea naţională. Apoi îi telefonează lui Bobby, căruia îi spune că „avem un mare necaz. Vreau să vii aici”. Preşedintele decide să nu-şi schimbe programul normal, nevrând ca veştile din Cuba să se răspândească încă în afara zidurilor Casei Albe. Unul dintre motive e că nu vrea ca publicul american să intre în panică. Ştie foarte puţin despre situaţie şi nu are un plan de acţiune. Dacă veştile încep să circule acum, când nu are răspunsuri la multe dintre întrebările pe care i le va pune presa, va părea slab şi indecis.

Al doilea motiv de a păstra secretul asupra acestei „a doua crize din Cuba” are legătură cu interesele politice majore ale lui JFK. Preşedintele i-a asigurat pe americani cu mult timp în urmă că nu va permite Uniunii Sovietice să instaleze arme ofensive în Cuba. Hruşciov vrea să-l facă pe Kennedy să greşească acum, când nu mai sunt decât câteva săptămâni până la alegerile pentru Congres de la mijlocul mandatului. Preşedintele nu are de unde să ştie dacă sovieticii au de gând să folosească rachetele, dar

simpla lor prezenţă îi arată că Hruşciov continuă să-şi dorească un ascendent asupra lui.

Asta nu trebuie să se întâmple. Ca întotdeauna la mijlocul mandatului, voturile date de naţiune vor constitui un referendum privitor la politicile adoptate de administraţia Kennedy. Partidul său deţine majoritatea în Senat, uşurându-i lui Kennedy promovarea agendei lui prezidenţiale. Pierderea acelei majorităţi îi va complica misiunea – şi îl va costa probabil înfrângerea la alegerile din 1964.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

J

Preşedintele Kennedy, alături de fraţii săi, Robert şi Teddy.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

Mai există un motiv personal pentru care JFK vrea ca politicile sale să se bucure de popularitate: Teddy, cel mai mic frate al lui, candidează la Senat în Massachusetts. Ceva atât de catastrofal ca gestionarea greşită a noii situaţii din Cuba îi poate spulbera lui Teddy orice speranţă de a câştiga.

JFK e mândru de candidatura fratelui său de 30 de ani, dar s-a ţinut departe de campanie. Declaraţia oficială a preşedintelui s-a limitat la faptul că „fratele său preferă ca locuitorii din Massachusetts să decidă în această chestiune şi că preşedintele nu ar trebui să se amestece". JFK este nemulţumit de spaţiile generoase pe care le acordă presa candidaturii lui Teddy, printre care editorialul sarcastic publicat de *New York*

Times despre relativa lipsă de experienţă a fratelui său, dar şi alte articole scrise de jurnaliştii care avertizau asupra instaurării unei dinastii Kennedy.

Dar nu asta îl tulbură cu adevărat pe preşedinte. Ştie că, dacă Teddy pierde în statul de baştină al familiei Kennedy, eşecul său va da de gândit în privinţa puterii politice a lui JFK – sau a lipsei acesteia.

Ultimul şi cel mai important motiv pentru care preşedintele nu doreşte să se scurgă informaţii despre rachetele din Cuba este că nu vrea ca guvernanţii ruşi să ştie că el e la curent cu secretul lor. În acest fel, Kennedy crede că va putea deţine un oarecare control asupra evenimentelor îngrijorătoare.

Pentru că, în dimineaţa zilei de 16 octombrie, când Kennedy iese din dormitor şi se duce în Biroul Oval, un lucru e clar: dacă sovieticii lansează acele rachete, nici alegerile parţiale, nici candidatura lui Teddy şi nici opinia poporului american nu vor mai avea importanţă. Pentru că nu va mai fi Washington, D.G. – şi nu va mai rămâne mare lucru din Statele Unite ale Americii.

Orice se întâmplă în continuare nu are nicio legătură cu faptul că preşedintele este democrat sau republican, ci cu luarea celei mai bune decizii pentru poporul american. Dacă este ceva care arată cât de mult s-a maturizat Kennedy ca politician de când a depus jurământul de preşedinte, acest ceva este fermitatea sa în această clipă de cumpănă.

* * *

La 10 dimineaţa, preşedintele a ieşit de la o scurtă convorbire în Biroul Oval cu Wally Schirra, astronautul de la bordul navei *Mercury 7*, care petrecuse nouă ore în spaţiul extraterestru cu două săptămâni în urmă. JFK intră în biroul alăturat, al lui Kenny O'Donnell. Secretarul responsabil cu întâlnirile şi-a exprimat anterior opinia că votanţilor americani nu le mai pasă de Cuba.

— Crezi că problema din Cuba nu e importantă? îl întreabă Kennedy cu un aer inocent.

— Deloc. Votanţii nu dau nicio para chioară pe Cuba.

Preşedintele îi spune calm ce aflase de la McGeorge Bundy în urmă cu o oră.

— Nu cred.

— Ai face mai bine să crezi, îi spune Kennedy înainte să pornească spre Biroul Oval.

După două ore, Kennedy îşi părăseşte din nou biroul. Se duce la Caroline, în Sala Cabinetului de alături, apoi o trimite în apartamentul ei, aşteptându-i pe cei convocaţi la şedinţa ultrasecretă pe tema rachetelor din Cuba. Se aşază la mijlocul mesei, nu în capul ei. Bobby stă vizavi de el, ca şi LBJ. Mai participă alţi unsprezece oameni, aleşi cu grijă pentru experienţa lor şi loialitatea faţă de preşedinte.

Fotografiile făcute de avioanele de spionaj U-2 arată că sovieticii pregătesc rachetele de lansare, dar deocamdată probabil că le lipsesc focoasele nucleare care le vor face letale. Discuţia se îndreaptă spre opţiunile

militare. După ce ascultă diferitele opţiuni, preşedintele îşi expune propria listă. Prima opţiune este un atac aerian limitat. A doua este un atac mai extins, cu mai multe ţinte. A treia e o blocadă navală a apelor cubaneze, care să împiedice vasele sovietice transportoare de focoase să ajungă la rachete.

Bobby, care ascultase în tăcere toată şedinţa de 70 de minute, ia cuvântul în final, sugerând că ar putea fi necesară o invazie masivă în Cuba. După el, este singurul mod de a-i împiedica pe ruşi să mai instaleze rachete nucleare pe pământ cubanez.

Deşi folosirea forţei militare pare să fie singura soluţie, JFK tot nu-şi dă seama ce mobil au sovieticii. De ce îi provoacă Nikita Hruşciov pe americani la război?

Preşedintele nu ştie răspunsul. Dar două lucruri sunt evidente: rachetele trebuie retrase de acolo. Şi, mult mai important, nu trebuie permis cu niciun chip ca focoasele nucleare să ajungă în Cuba.

Niciodată.

* * *

E sâmbătă după-amiază, în data de 20 octombrie. John Fitzgerald Kennedy îşi petrece weekendul în centrul oraşului Chicago, adunându-i pe membrii de încredere ai Partidului Democrat la o strângere de fonduri. Cu două zile înainte, s-a întâlnit în particular cu ministrul de externe sovietic Andrei Gromîko. Gromîko ceruse întrevederea, neştiind că americanii au descoperit că ruşii amplasaseră rachetele în Cuba. Subiectele discuţiei au fost situaţia din Berlin şi apropiata vizită a lui Hruşciov în America. Kennedy a îndreptat cu abilitate discuţia spre tema armelor nucleare. Apoi Gromîko l-a minţit în faţă pe preşedinte, declarând cu multă tărie că „Uniunea Sovietică nu va trimite niciodată arme ofensive în Cuba”.

Din acest motiv, Kennedy îl face acum pe Gromîko

„nemernic mincinos”.

Atmosfera din Chicago e foarte departe de tensiunile din Washington. Când Air Force One aterizează pe aeroportul O’Hare, preşedintele este întâmpinat de un grup de cimpoieri ai armatei şi mulţi politicieni locali, iar de-a lungul autostrăzii Northwest se înşiră jumătate de milion de oameni care vor să salute coloana prezidenţială. După discursul lui Kennedy din seara de vineri, la dineul de o sută de dolari tacâmul, dat pentru strângerea de fonduri, un spectacol de artificii luminează cerul deasupra lacului Michigan. Ca prin vrajă, exploziile luminoase conturează profilul preşedintelui în chip de efigie.

Dar adulaţia publicului formează un contrast puternic cu zbuciumul intens din sufletul lui John Kennedy. JFK nu i-a spus nici soţiei sale ce se întâmplă în Cuba. Aşa-numita criză a rachetelor din Cuba începuse de patru zile, iar Comitetul Executiv al Consiliului Naţional de Securitate era aproape de formularea unei strategii agresive menite să evite un atac nuclear. Sunt trimise în Caraibe o sută optzeci de nave. Prima Divizie de Blindate a Armatei este mutată din Georgia în Texas. Comandamentul Strategic al Forţelor Aeriene a transferat peste 500 de avioane de luptă şi alimentare în Florida şi se grăbeşte să facă rost de suficientă muniţie pentru dotarea lor.

Legendarul Comandament Strategic are escadrile de bombardiere B-47 şi B-52 gata de decolare, cu piloţii mobilizaţi în unităţi de „alertă”. Majoritatea acestor baze de bombardiere cu rază lungă de acţiune sunt în partea de nord a Statelor Unite – Mâine, New Hampshire şi nordul Michiganului. Motivul e simplu: de acolo este ruta cea mai scurtă până în Uniunea Sovietică, care s-a crezut mult timp a fi principala ţintă în caz de război. Piloţii şi navigatorii cunosc bine aceste coordonate, pe care s-au antrenat ani de zile. Ruta spre Havana este cu totul nouă

pentru ei.

Preşedintele o sună pe prima-doamnă din apartamentul prezidenţial. Jackie şi copiii sunt la proprietatea Glen Ora din Virginia.

— Mă întorc la Wahington azi după-amiază. De ce nu vii şi tu înapoi? o întreabă el.

Jackie simte „ceva ciudat" în vocea lui JFK.

— De ce nu vii tu *aici*? îl întreabă ea pe un ton glumeţ.

Jackie şi copiii tocmai ajunseseră acolo. Toamna e destul de caldă ca Jackie să facă plajă când o sună soţul ei.

Dar e ceva în tonul lui JFK care o alertează pe Jackie. El ştie cât de importante sunt pentru ea aceste weekenduri în Virginia şi ce mult vrea să se relaxeze după încordarea de la Casa Albă. Nu îi mai ceruse niciodată să-şi scurteze un weekend.

— De ce? întreabă din nou prima-doamnă.

Îşi va aminti mai târziu îngrijorarea de care a fost cuprinsă când şi-a dat seama că „dacă eşti măritată cu cineva şi îţi cere ceva – ei bine, asta înseamnă în fond să fii căsătorită –, trebuie să-i simţi tulburarea din voce şi să nu întrebi de ce".

Dar întreabă oricum.

— Bine, las-o baltă, răspunde JFK, fără să-i spună motivele lui. Dar de ce nu te-ai întoarce la Washington?

Dar deodată preşedintele se răzgândeşte. Într-un moment ca acesta, nu doreşte nimic mai mult decât să scape de povară şi să fie cu familia lui. Aşa că îi spune până la urmă lui Jackie de posibilitatea izbucnirii unui război atomic.

— Te rog, nu mă trimite de lângă tine la Câmp David. Te rog, nu mă trimite nicăieri, îi răspunde Jackie.

Familia şi-a schimbat destinaţia de weekend de la

ginia în acest refugiu prezidenţial consacrat. Jackie ştie că, în cazul unui atac, vila din Maryland va fi evacuată, iar ea şi copiii vor fi duşi departe de JFK – poate pentru totdeauna.

— Chiar dacă nu mai e loc în adăpostul antiaerian de la Casa Albă. Atunci, te rog, aş vrea să fiu pe peluză când se întâmplă. Nu vreau să fiu decât cu tine, să mor cu tine şi cu copiii.

Preşedintele îşi asigură soţia că nu o va trimite de lângă el. Apoi, dându-i instrucţiuni lui Pierre Salinger să transmită presei că este răcit, JFK se întoarce cu avionul la Washington. *New York Times* va scrie că „o uşoară infecţie respiratorie a tractului superior" e motivul pentru care preşedintele îşi scurtează vizita de trei zile, ziarul neştiind că JFK se întoarce la Washington să facă efortul de a evita un război termonuclear global.

Jackie şi copiii îl aşteaptă la sosire.

* * *

Noaptea se preface în zi la Casa Albă, în timp ce conflictul din Cuba escaladează. Preşedintele are dureri de spate atât de mari, încât umblă de colo-colo în cârje, ceea ce sporeşte tensiunea. Doarme doar o oră sau două la rând, apoi se trezeşte şi vorbeşte la telefon ore întregi în Biroul Oval, înainte să se întoarcă în pat ca să mai moţăie puţin. Jackie doarme cu el acum, fie zi sau noapte. Uneori dorm în patul lui îngust, alteori în cele două paturi din camera ei, care au fost unite pentru a forma un pat matrimonial. Adesea, vorbesc despre criză până noaptea târziu. Într-una dintre nopţi, Jackie se trezeşte şi îl vede pe Mac Bundy stând la picioarele patului, după care JFK se scoală imediat şi dispare pentru mai multe ore, timp în care poartă convorbiri telefonice ultrasecrete.

Jackie îşi va aminti mai târziu acele zile şi nopţi ca

perioada în care a fost cel mai aproape de soţul ei. Intră mereu în biroul preşedintelui şi îi aduce din când în când pe copii în vizite-surpriză, ca să-l mai înveselească. Aranjează o cină la care cere să-i fie trimisă cu avionul la Washington mâncarea de la un restaurant preferat din Miami, specializat în fructe de mare. Preşedintele şi prima-doamnă se strecoară deseori în Grădina de Trandafiri pentru o plimbare tihnită, unde el îi mărturiseşte că gravitatea conflictului devine din ce în ce mai mare.

Gând preşedintele se întoarce la treabă, nu e singur – şi nici Jackie. Cât Bobby Kennedy lucrează cu fratele său, soţia lui, Ethel, şi cei trei copii ai lor vin deseori la Casa Albă. Ethel o instruieşte pe dădaca de la Casa Albă, Maud Shaw, cum să-i pregătească pe copii pentru un atac nuclear. Jackie prinde doar ultima parte. „Nu ştii că panica e contagioasă? Şi că toţi copiii se pot molipsi?” o dojeneşte primadoamnă pe Shaw.

Aceasta nu este Jackie cea timidă pe care o vede publicul, ci o mamă protectoare care îşi asumă responsabilitatea pentru familia ei.

Timp de două zile întregi, preşedintele şi anturajul său restrâns de la Casa Albă discută despre pericolul care pândeşte în taină Statele Unite. Fotografiile făcute de avioanele de spionaj arată că sovieticii muncesc contra cronometru la montarea focoaselor, ceea ce înseamnă că rachetele ar putea ataca America în câteva zile. Nimeni „nu-şi desface picioarele”, după cum se exprimă Kennedy, adică nu divulgă presei această informaţie ultrasecretă. Nici Congresul nu e informat.

În seara de luni, 22 octombrie, situaţia se schimbă. Preşedintele John Fitzgerald Kennedy apare la televiziunea naţională pentru a informa America despre rachetele potenţial letale din Cuba şi despre ce are de gând să facă în privinţa lor. Sfârşitul lumii nu i se poate ascunde naţiunii

americane.

* * *

— Bună seara, dragi concetăţeni, salută John Fitzgerald Kennedy naţiunea americană din biroul său de la Casa Albă.

Are cearcăne mari sub ochii lui albaştri, care îi dau un aer istovit în loc de aspectul tineresc cu care şi-a obişnuit poporul.

Faţa lui JFK este buhăită de la hipotiroidismul său cronic. Poartă un costum albastru şifonat, o cravată tot albastră şi o cămaşă albă scrobită, deşi telespectatorii nu-l văd decât în alb-negru. E şapte dimineaţa în Washington, D.C.

Această transmisie de la Casa Albă este total diferită de cea a lui Jackie din urmă cu doar zece luni. John Fitzgerald Kennedy trebuie să ţină cel mai convingător discurs din viaţa lui. Nu zâmbeşte. Expresia îi este severă. Are în ochi un licăr ameninţător. Nu e bine dipus, nici măcar încrezător. Cuvintele îi sunt mânioase, au o vehemenţă care îi şochează pe unii telespectatori. Kennedy vorbeşte ca un om care a făcut compromisuri, dar e hotărât să nu mai facă. Şi acum ripostează.

— În cursul săptămânii trecute, dovezi incontestabile au stabilit faptul că s-au instalat o serie de rachete ofensive în diverse locuri de pe această insulă întemniţată. Scopul acestor baze nu poate fi altul decât acela de a oferi capacitatea nucleară necesară unui atac asupra emisferei vestice.

Aici preşedintele face o pauză pentru ca vorbele să îi fie pe deplin înţelese. Apoi relatează vizita ministrului de externe sovietic Andrei Gromîko de joia trecută, îl citează pe Gromîko pe tema rachetelor din Cuba – apoi îl face mincinos ca să audă toată lumea.

— Anii 530 ne-au dat o lecţie foarte clară. Atitudinea

agresivă, dacă este lăsată în voia ei, fără să i se răspundă energic, duce până la urmă la război. Această naţiune se opune războiului. De asemenea, ne ţinem de cuvânt. De aceea, obiectivul nostru principal trebuie să fie să împiedicăm aceste rachete să acţioneze împotriva noastră sau a oricărei alte ţări şi să ne asigurăm că sunt retrase din emisfera vestică sau anihilate.

Preşedintele vorbeşte acum tot mai repede, pe măsură ce se înfurie. Pronunţă „Cuber" în loc de „Cuba".

După ce îşi termină discursul, preşedintele va avea parte de o cină tihnită la etaj, cu Jackie, Ethel, Bobby şi câţiva invitaţi. Urmărind discursul, musafirii preşedintelui – printre care Oleg Cassini, creatorul de modă, şi sora lui Jackie, Lee Radziwill – sunt şocaţi când îşi dau seama că nu va fi o petrecere voioasă, tipică pentru Casa Albă. Chiar dacă li se serveşte vin franţuzesc în recent redecoratul Birou Oval de la etajul doi, iar JFK îşi joacă rolul de amfitrion simpatic în stilul său discret, încordarea de la masă va fi totuşi atât de mare, încât n-o vor uita niciodată.

* * *

La 2000 de kilometri distanţă, în Dallas, Texas, Lee Harvey Oswald ascultă discursul lui Kennedy. Spre deosebire de majoritatea semenilor săi, Oswald crede că Uniunea Sovietică are tot dreptul să fie în Cuba. În opinia lui, ruşii trebuie să apere poporul lui Castro de comportamentul terorist al Statelor Unite. Oswald este ferm convins că preşedintele Kennedy aduce lumea în pragul unui război nuclear prin atitudinea lui atât de agresivă faţă de sovietici. Pentru el, ticălosul este Kennedy.

Oswald s-a mutat din Fort Worth la Dallas mai devreme în acea lună şi a închiriat o cutie poştală cu numărul 2915 la oficiul poştal de la intersecţia străzilor Bryan şi North Ervay. Cu vreo câteva săptămâni înainte, găsise de lucru la firma Jaggars-Chiles-Stovall ca asistent

de fotograf. În mod surprinzător, firma colabora cu Serviciul de Cartografie al Armatei Statelor Unite, ceea ce includea fotografiile ultrasecrete făcute de avioanele de spionaj U-2 deasupra Cubei. George de Mohrenschildt, prietenul rus al Marinei Oswald, îl ajutase să se angajeze. Dacă FBI-ul, cu tot zelul agenţilor săi de a opri răspândirea comunismului, şi-ar face griji că un fost dezertor în URSS are acces la documentele ultrasecrete furnizate de avioanele U-2 în punctul de maximă tensiune al Războiului Rece, în acest caz nu o arată.

* * *

La televizor, preşedintele e pe cale să arunce mănuşa.

— Deci, acţionând în apărarea propriei securităţi şi a întregii emisfere vestice, şi cu autoritatea acordată de Constituţie, aşa cum a fost întărită de Congres, am dat ordin să fie luate imediat primele măsuri.

După luni în care a fost diplomat şi a părut slab în ochii sovieticilor, preşedintele şi-a arătat adevărata faţă. JFK promite să ţină Cuba în „carantină”, folosind forţa Marinei Statelor Unite pentru a împiedica orice vas sovietic să intre în apele teritoriale cubaneze. El declară că e pregătit, dacă e necesar, să facă uz de forţa militară. Afirmă fără echivoc că orice rachetă lansată de cubanezi sau sovietici va fi considerată un act de război şi că Statele Unite vor răspunde cu propriile focoase nucleare. Preşedintele plasează responsabilitatea pe umerii adversarului său. Întregul discurs e bazat pe acest moment.

— În cele din urmă, fac apel la secretarul general Hruşciov să înceteze sau să elimine această ameninţare clandestină, nesăbuită şi provocatoare la adresa păcii în lume şi a bunelor relaţii între naţiunile noastre. Fac apel la el să renunţe la această politică de dominaţie asupra lumii

şi să se alăture acestui efort istoric de a pune capăt cursei înarmărilor pentru a da alt curs istoriei omenirii.

Fermitatea discursului ţinut de preşedinte şi veştile groaznice pe care le dă acum publicului vor face ca acest moment să se întipărească pentru totdeauna în mintea tuturor celor care îl urmăresc. Kennedy consemna odată că „singurele două date pe care nu le va uita majoritatea oamenilor sunt declanşarea atacului de la Pearl Harbour şi moartea preşedintelui Roosevelt”.

Discursul rostit de Kennedy cu ocazia crizei rachetelor din Cuba se adaugă acum pe această listă.

Cât timp vor trăi, bărbaţii şi femeile îşi vor aminti ce au simţit şi ce făceau când au primit acele veşti teribile. Vor putea să-i descrie pe oamenii de lângă ei şi reacţiile lor. Vor vorbi de ştirile cu litere de-o şchioapă din ziarele de a doua zi şi despre cum se schimba lumea lor din cauza acelor veşti traumatizante. Vor începe deodată să aprecieze fiecare răsărit sau apus de soare, fiecare surâs de copil.

Din nefericire, un alt eveniment din scurta viaţă a lui JFK se va adăuga pe lista momentelor de neuitat. Şocul şi oroarea acestuia vor pune în umbră veştile din Cuba, rachetele şi minciunile sovieticilor. Dar John Kennedy nu va şti niciodată că a avut loc.

Acel eveniment se va produce de astăzi în exact treisprezece luni. Dar acum criza rachetelor din Cuba este suficient de dramatică. Iar John Kennedy, charismatic ca întotdeauna, nu îşi poate încheia discursul fără un punct culminant care să-i electrizeze pe ascultători. Fie că este vorba de discursul său de aur dintr-o sală din Boston cu ocazia primei sale candidaturi la Congres, despre cel de la investire din 1961 sau despre cel televizat de acum, JFK ştie cum să capteze atenţia ascultătorilor – sau să-i „înnebunească”, aşa cum îi place adesea să spună – şi să le

câştige suportul emoţional.

— Scopul nostru nu este victoria forţei, ci a dreptăţii. Nu pace în dauna libertăţii, ci atât pace, cât şi libertate – aici în emisfera vestică şi, sperăm, în toată lumea. Cu ajutorul lui Dumnezeu, acest scop va fi atins.

Platoul de la Casa Albă se cufundă în întuneric.

* * *

Forţele americane din toată lumea se pregătesc de război. Tot personalul flotei şi marinei este pe cale să facă ore suplimentare pe un termen nedefinit. Vasele de război şi submarinele americane formează un perimetru defensiv în jurul Cubei, pregătindu-se să oprească şi să caute cele douăzeci şi cinci de nave sovietice aflate acum în drum spre insula sfidătoare.

La baza aeriană Torrejon din Spania, tot echipajul celui de-al 509-lea bombardier B-47 aude cuvintele preşedintelui în megafoanele din camerele lor, starea de alertă cuprinzând întreaga armată americană. Căpitanul Alan Dugard, un tânăr pilot de bombardier, îşi face bagajele pentru a pleca în Germania într-o permisie de o săptămână. Când starea de pregătire pentru apărare a forţelor aeriene (DEFCON) este ridicată la Defeon 2 – doar Defeon 1, care înseamnă război nuclear iminent, este mai mare –, căpitanul Dugard îşi dă imediat seama că nu va mai avea parte de vacanţă.

Bombardierele Forţelor Aeriene ale Statelor Unite vor fi curând în văzduh 24 de ore din 24. Echipajele vor descrie cercuri pe cerul Europei şi al Americii, aşteptând codul de „pornire” pentru a lovi în inima Uniunii Sovietice. Dârele lăsate pe cer de motoarele lor amintesc în mod vizibil care e miza jocului.

Brigada aeriană permanentă ştie un singur lucru: Statele Unite sunt gata să recurgă la represalii şi să distrugă URSS.

* * *

La 8.000 de kilometri depărtare, în Moscova, Nikita Hruşciov, furios, îşi compune răspunsul la mesajul lui JFK.

Liderul sovietic este exact opusul lui JFK atât ca aspect, cât şi ca aplomb. Abia atinge 1, 60 metri înălţime, cântăreşte 90 de kilograme şi e chel ca un clovn de la circ. Hruşciov are o aluniţă enormă chiar sub ochiul stâng, o strungăreaţă mare între dinţii din faţă şi un obicei cu totul nedemn de un om de stat, acela de a acapara atenţia camerelor foto. Când a coborât din avion în vizita din 1959 în Statele Unite, o femeie din mulţime a aruncat o privire la Hruşciov şi a exclamat: „Ce omuleţ caraghios!”

Dar nu e nimic caraghios la Hruşciov. Liderul sovietic crede în diplomaţia bazată pe „teamă”. Decizia lui de a amplasa rachete în Cuba este calculată şi nemiloasă. „Am ajuns la concluzia că, dacă facem totul în secret, iar americanii află de acţiunea noastră după ce instalăm rachetele şi le pregătim de lansare, vor trebui să se gândească de două ori înainte să ia decizia riscantă de a ne distruge rachetele cu forţa lor militară”, va scrie Hruşciov mai târziu.

Totuşi, dictatorul sovietic se dovedeşte a fi abil şi îşi alege cu grijă cuvintele când începe răspunsul la discursul lui Kennedy. „Dumneavoastră, domnule preşedinte, nu declaraţi o blocadă, îi dictează Hruşciov secretarului său, ci mai degrabă daţi un ultimatum şi ne ameninţaţi că veţi folosi forţa dacă nu ne conformăm solicitărilor voastre. Gândiţi-vă mai bine ce spuneţi!”

Liderul sovietic vorbeşte în rusă. „Guvernul sovietic consideră că încălcarea libertăţii de a folosi apele internaţionale şi spaţiul internaţional este un act de agresiune care împinge omenirea spre abisul unui război nuclear mondial”, îi ţine Hruşciov o predică lui JFK. „Normal, noi nu vom privi nepăsători acţiunile navelor

americane în largul mărilor. Vom fi siliţi să luăm, la rândul nostru, măsurile pe care le considerăm necesare şi potrivite pentru a ne apăra drepturile. Dispunem de tot ce e necesar ca s-o facem”.

Hruşciov concepuse singur planul de a instala rachete în Cuba. Apoi l-a prezentat Comitetului Central al guvernului sovietic, iar apoi lui Fidel Castro cu doar trei luni în urmă. Credea că rachetele pot fi ascunse de Statele Unite şi că, şi dacă le descoperă, Kennedy nu va vrea să acţioneze.

Hruşciov mai pretinde şi că decizia lui este un gest de bunăvoinţă faţă de poporul cubanez, în caz că ar avea loc o altă invazie a SUA, ca aceea din Golful Porcilor. Luând parte la Al. Doilea Război Mondial, Hruşciov ştie că e aproape imposibil din punct de vedere logistic să declanşezi un război în cealaltă emisferă. Aşa că vrea să-şi aducă arsenalul

5 >

mai aproape de SUA, iar Cuba îi oferă această oportunitate. Armele pe care l-a convins pe Castro să le ia sunt fabricate de sovietici, mânuite de sodaţi şi tehnicieni sovietici, prevăzute cu focoase nucleare sovietice – şi aduse în Cuba cu nave sovietice.

Fiind în trecut comisar politic în Armata Roşie, Hruşciov e conştient de puterea cuvintelor. El spune lumii că Uniunea Sovietică are „o justificare morală şi legală” de a amplasa rachete în Cuba. Vasele sovietice au tot dreptul să intre în apele teritoriale cubaneze

Premierul sovietic Mkita Hruşciov a colaborat cu primul-ministru cubanez Fidel Castro, provocându-l pe preşedintele Kennedy în Emisfera Vestică, departe de sediul puterii sovietice.

(Associated Press)

şi să descarce tot ce doresc, iar carantina navală americană – un eufemism pentru „blocadă”, care e un act de război – este condamnabilă. Hruşciov se simte persecutat de americani. Este indignat că Uniunea Sovietică a îndurat două războaie pe teritoriu propriu, pe când Statele Unite au suferit foarte puţine pagube acasă. Hruşciov ştie foarte bine şi că bomba atomică detonată la Hiroshima a avut o forţă echivalentă cu 20.000 de tone de trinitrotoluen. Asta îl face pe dictatorul sovietic să zâmbească: focoasele lui nucleare sunt echivalente cu *un milion* de tone.

Nikita Hruşciov nu e străin de exterminarea în masă. Era în armată la bătălia de la Stalingrad din Al. Doilea

Război Mondial, în care au fost uciși un milion de oameni – inclusiv mulți dintre soldații germani pe care îi interogase Hruşciov personal. Dar aceste crime pălesc

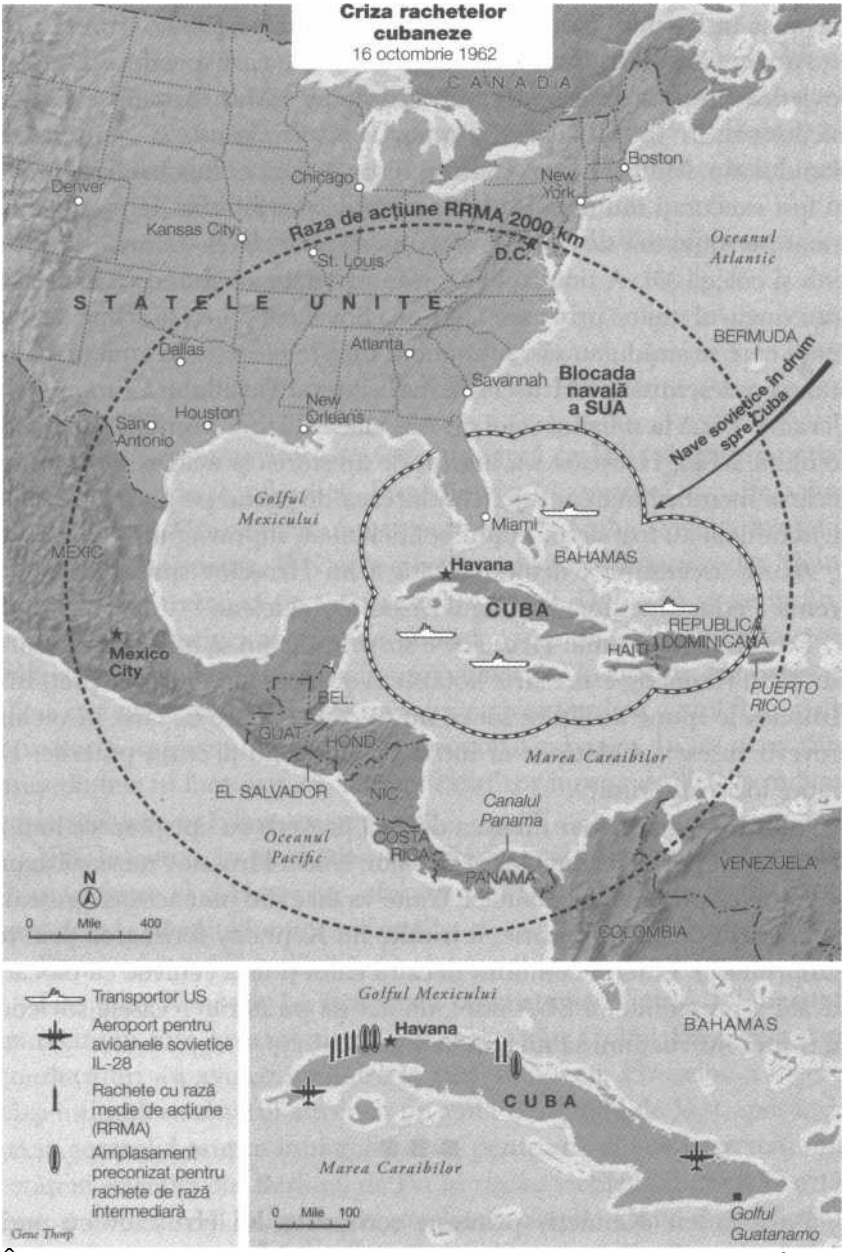

În comparaţie cu metodele sadice folosite de tânărul

Hruşciov pentru a avansa în Partidul Comunist la începutul anilor 1930.

Atunci când Iosif Stalin, criminalul în serie care a condus Uniunea Sovietică timp de treizeci de ani, a ordonat „Marea epurare” a inamicilor săi, în 1934, Nikita Hruşciov a participat cu zel la realizarea planului său. Milioane de comunişti suspectaţi că ar fi neloiali regimului au fost executaţi sau deportaţi în puşcăriile din Siberia. Hruşciov a ordonat personal mii de execuţii şi a autorizat uciderea câtorva din prietenii şi colegii săi. A ţinut o cuvântare în 1936, afirmând că execuţiile erau singurul mijloc prin care Uniunea Sovietică putea să scape de disidenţii care se străduiau să-i submineze marile succese. În anul următor, Stalin l-a desemnat pe Hruşciov conducător al Partidului Comunist din Ucraina. Până la sfârşitul celui de AI Doilea Război Mondial, în funcţia deţinută acolo, Hruşciov s-a îngrijit de arestarea şi uciderea a aproape fiecărui membru marcant din conducerea de partid pe plan local. Sute de ucraineni au fost ucişi. Puţini politicieni au supravieţuit.

Acum ascensiunea neînduplecată a lui Hruşciov spre puterea supremă a adus omenirea în pragul războiului nuclear.

Dar era o problemă: Hruşciov e surprins acum să afle că adversarul său, John Kennedy, este foarte hotărât să-şi apere ţara cu orice preţ. Însă Hruşciov le spune acoliţilor săi că nu va ceda. Crede cu tărie în vechiul proverb rusesc: „Odată ce ai intrat în luptă, nu-ţi cruţa puterile. Dă înapoi tot ce ai primit”.

John Kennedy habar nu avea de acel proverb cu optsprezece luni în urmă, în timpul crizei din Golful Porcilor. Nikita Hruşciov mizează acum pe faptul că preşedintele Statelor Unite va face din nou aceeaşi greşeală.

În seara de 24 octombrie, îi trimite lui Kennedy scrisoarea prin teleimprimator. Liderul comunist declară calm şi fără echivoc că blocada navală a preşedintelui SUA este „un act de piraterie”. Vasele sovietice au primit instrucţiuni să nu o ia în seamă.

* * *

Preşedintele Kennedy primeşte scrisoarea lui Hruşciov cu puţin timp înainte de 11 noaptea, pe 24 octombrie. Îi răspunde cu trei ore mai târziu, afirmând cu răceală că blocada este necesară şi dă toată vina pentru criză pe Hruşciov şi pe sovietici.

Devine din ce în ce mai clar că John Kennedy nu va da înapoi *niciodată*. În seara de 24 octombrie, marina americană a încărcat un cargobot cu destinaţia Cuba. Distrugătorul *USSJ – oseph Kennedy jr*, botezat după fratele decedat al preşedintelui, este, din coincidenţă, nava însărcinată cu misiunea de a întări blocada riscantă.

— Ai trimis-o? îl întreabă Jackie de vapor când află despre asta.

— Nu, răspunde preşedintele. Nu e ciudat?

* * *

În timp ce conducătorii sovietici aşteaptă ca JFK să cedeze nervos, acesta îşi continuă ofensiva. Preşedintele îşi petrece ziua de vineri, 26 octombrie, făcând planuri pentru invazia în Cuba. Niciun detaliu nu este trecut cu vederea. JFK cere o listă cu doctorii cubanezi din Miami, în caz că vor trebui să fie aeropurtaţi în Cuba. Dă ordin să fie încărcat pe un vas al marinei americane un radar sensibil şi dus în largul coastelor cubaneze, pentru a fi mai puţin vulnerabil la atacuri. Kennedy ştie că va strânge navele necesare invaziei şi chiar verifică textul fluturaşilor care vor fi aruncaţi din aer pentru poporul cubanez. În tot acest timp, preşedintele îşi face griji că „atunci când vor începe ostilităţile militare, acele rachete vor fi lansate spre noi”.

JFK le spune, în particular, consilierilor săi că acum are loc o confruntare între el şi Hruşciov, „doi oameni din colţuri opuse ale lumii”, care decid „sfârşitul lumii civilizate”.

Este o competiţie îndârjită. O pierde cel care clipeşte primul.

Dar John Kennedy l-a mai văzut pe Hruşciov clipind. La începutul mandatului său, la scurt timp după criza din Golful Porcilor, cei doi conducători au avut o întâlnire la vârf în Viena. Hruşciov a încercat să-şi intimideze tânărul adversar pe tema Berlinului de Vest, sperând să preia controlul asupra întregului oraş, pentru că din ce în ce mai mulţi cetăţeni sovietici din Berlinul de Est îşi riscau vieţile în numele libertăţii

5 9 5?

fugind în teritoriul învecinat, controlat de Statele Unite şi de aliaţii săi din Al. Doilea Război Mondial. Kennedy nu a vrut să cedeze, aşa că

Hruşciov, simţindu-se jignit, a început să construiască Zidul Berlinului pentru a-şi salva onoarea.

Dar timpul e de partea lui Hruşciov de această dată. Construcţia rampelor de lansare pentru rachetele din Cuba e aproape gata.

În timp ce restul lumii se pregăteşte pentru sfârşitul iminent, Nikita Hruşciov îşi petrece seara de 28 octombrie la Teatrul de Operă şi Balet Balşoi.

— Poporul nostru şi străinii vor vedea asta şi se vor calma, le spune el tovarăşilor săi din conducerea sovietică. Dacă Hruşciov şi ceilalţi li

J 5 J

den merg la teatru într-o clipă ca asta, înseamnă că toţi oamenii pot să doarmă liniştiţi.

Dar Nikita Hruşciov e cel mai neliniştit om din Moscova şi nu se

??

poate odihni acum. Cel puţin douăsprezece nave sovietice au fost interceptate de vasele de război americane şi întoarse din drum cu propriul acord. Vasele ruseşti uşor înarmate nu se pot compara cu forţele navale ale Statelor Unite.

După balet, Hruşciov rămâne în Kremlin toată noaptea – în caz că încep violenţele. Liderul sovietic este gânditor, contrar firii sale. Îl frământă ceva. La scurt timp după miezul nopţii, se aşază la birou şi dictează alt mesaj pentru preşedintele Kennedy.

* * *

E şase după-amiaza în Washington şi două dimineaţa la Moscova când e transmis mesajul. JFK şi-a petrecut ziua punând la punct amănuntele apropiatei invazii în Cuba. Îl dor oasele de oboseală, funcţionând doar pe baza unei rezerve ascunse de energie. Corpul lui îndurerat este într-o stare de totală răvăşeală. Preşedintele suferă de mult de o maladie cunoscută sub numele de sindrom poliendocrin autoimun de tip 2 (SPA2), care nu numai că i-a provocat hipotiroidism – insuficienţa hormonului tiroidian –, dar şi o maladie a glandelor suprarenale, potenţial mortală, numită boala lui Addison, care trebuie monitorizată tot timpul. Boala Addison blochează producerea hormonilor necesari organismului, cum ar fi cortizolul, care reglează presiunea sanguină, funcţia cardiovasculară şi zahărul din sânge. Dacă nu este ţinută sub control, boala lui Addison provoacă extenuare, pierderi de greutate, slăbiciune şi chiar moarte. În 1946, înainte să-i fie diagnosticată maladia, Kennedy leşinase la o paradă, se învineţise şi se îngălbenise atât de tare, încât s-a crezut că făcuse un infarct.

Aşa ceva nu trebuie să se întâmple acum.

Lui JFK i se fac injecţii cu hidrocortizon şi testosteron

ca să lupte cu boala lui Addison. Ia antispastice pentru a-şi ţine sub control colita şi diareea cronică. Preşedintele suferă de o infecţie dureroasă a tractului urinar, care necesită tratament cu antibiotice. Toate acestea se adaugă durerilor de coloană, puternice şi continue. Un om mai puţin hotărât ar fi zăcut în pat de mult timp, dar John Kennedy refuză ca durerile şi suferinţa permanentă să se pună în calea îndeplinirii obligaţiilor sale.

Jackie a ales să nu se îngrijoreze de oboseala lui, căci îl văzuse pe JFK trecând printr-o campanie grea, rămânând până noaptea târziu la un dineu consacrat strângerii de fonduri, iar apoi trezindu-se în zori ca să stea în faţa unei fabrici sau oţelării ca să dea mâna cu muncitorii care intrau în schimb. Dar acum e altfel, şi ea nu ştie cât îl mai ţin puterile. Vede cu câtă greutate se aşază la întâlniri în balansoarul lui preferat, pentru că asta îi mai uşurează durerile de spate.

Dar mai îngrijorător e faptul că Jackie ştie că boala lui Addison fusese cât pe ce să-l omoare pe JFK cu 15 ani în urmă. Îşi aminteşte şi că, în 1954, lui JFK i se pusese o tijă metalică la coloană (pentru a contracara o boală degenerativă), iar infecţia postoperatorie îl adusese în stare de comă. Încă o dată, lui JFK i s-a dat ultima împărtăşanie a Bisericii Romano-Catolice. Şi a revenit din nou la viaţă.

Sunt cu totul trei ocazii – pe torpilorul PT-109, boala Addison şi operaţia la coloană – în care JFK a sfidat moartea. Jackie ştie că bărbatul ei, preşedintele Statelor Unite, este foarte rezistent. Va persevera. Aşa a făcut întotdeauna.

Dar cei din Comitetul Executiv o îngrijorează mai tare pe primadoamnă. Jackie şi-a lipit urechea de uşă şi a auzit ce spuneau la întruniri. Şi-a dat seama ce eforturi făceau. Crede că aceşti oameni lucrează

la „limita rezistenţei umane” ca să salveze lumea.

Şi McGeorge Bundy e sigur că oamenii din Comitetul Executiv sunt pe punctul de a ceda nervos. Sunt în picioare zi şi noapte de aproape două săptămâni. Au devenit foarte sensibili din cauza extenuării, având opinii şi invidii mărunte care le vor caracteriza relaţiile de acum încolo. Una dintre cele mai puternice voci este aceea a generalului forţelor aeriene, Curtis E. Lemay, care nu vede nimic rău în a şterge Cuba de pe harta lumii.

* * *

Apoi soseşte mesajul lui Hruşciov. Tonul este personal, un apel de la un lider la altul pentru a face ce trebuie. Liderul sovietic insistă că el nu vrea să provoace un război nuclear: „Doar nebunii şi sinucigaşii care vor să moară şi să distrugă întreaga lume înainte să piară ei ar putea face aşa ceva”, scrie el. Apoi continuă să bată câmpii în legătură cu motivele lui Kennedy.

Hruşciov îşi încheie scrisoarea tachinându-l pe Kennedy de o manieră oarecum confuză. Paragraful care le atrage atenţia celor din Comitetul Executiv este: „Dacă nu v-aţi pierdut complet controlul şi vă daţi seama la ce ar putea duce asta, atunci, domnule preşedinte, eu şi dumneavoastră n-ar mai trebui să tragem de capetele sforii în care aţi făcut nodul războiului, deoarece, cu cât tragem mai tare, cu atât va fi mai strâns nodul. Şi va veni o clipă în care nodul va fi atât de strâns, că nici cel care l-a făcut nu-l va mai putea dezlega şi va trebui tăiat”.

Membrii Comitetul Executiv nu cred că mesajul lui Hruşciov înseamnă o capitulare totală. Dar toţi sunt de acord că e un început.

Pentru prima dată într-o săptămână, John F. Kennedy se simte încrezător. Totuşi, nu ridică blocada. Mai sunt încă aproape o duzină de vase sovietice care se îndreaptă

spre linia de carantină – şi nu dau niciun semn că s-ar întoarce din drum.

Tensiunea creşte în după-amiaza următoare, când la urechile lui JFK ajunge ştirea că rachetele cubaneze sol-aer au doborât un avion spion U-2. Pilotul, maiorul Rudolf Anderson jr, a fost omorât.

Ca represalii, şefii Statelor – Majore Reunite îi cer preşedintelui să ordone în 48 de ore un atac masiv cu bombardiere asupra Cubei, urmat de o invazie totală.

Cel mai rău este că fotografiile făcute de avioanele-spion confirmă că instalarea rachetelor sovietice s-a terminat. Odată ce vor fi ataşate focoasele, pot fi lansate douăzeci şi patru de rachete nucleare balistice cu rază medie de acţiune. Fiecare are o rază de aproape 1700 de kilometri – fiind destul de uşor să lovească Washingtonul. Diplomaţii sovietici de la ambasada din Washington sunt atât de convinşi că războiul e iminent, încât au început să ardă documentele secrete.

Criza nu s-a terminat. Pericolul unui război nuclear nu a fost niciodată atât de mare. Statele Unite sunt atât de aproape să invadeze Cuba, încât o glumă proastă care se face în şedinţele interminabile ale Comitetului Executiv este că Bobby Kennedy va fi în curând primarul Havanei.

Kenny O'Donnell, secretarul responsabil cu întâlnirile la Casa Albă, rezumă cel mai bine starea de spirit actuală, descriind şedinţa Comitetului Executiv din seara de sâmbătă, 27 octombrie, ca fiind „cea mai deprimantă oră pe care a petrecut-o oricare din noi la Casa Albă în mandatul preşedintelui Kennedy".

JFK îl trimite pe Bobby să se întâlnească în secret cu oficialii sovietici la Washington, promiţând să nu invadeze Cuba dacă rachetele sunt luate de acolo şi să retragă şi rachetele americane din Turcia, care au acum Uniunea Sovietică în raza lor de acţiune. Turcii nu vor fi încântaţi,

dar preşedintele e dispus să facă această concesie pentru a opri izbucnirea războiului.

E un război care poate să înceapă în numai câteva ore.

* * *

Apoi Hruşciov clipeşte.

Liderul comunist e atât de sigur că preşedintele Kennedy joacă la cacealma, încât nici nu a pus armata sovietică în stare de alertă maximă. Cu toate acestea, rapoartele serviciilor de spionaj indică acum că Statele Unite au intenţia foarte serioasă de a invada Cuba. Dacă se întâmplă asta, ruşii vor trebui să lanseze rachetele nucleare. Dacă nu o fac, Hruşciov şi Uniunea Sovietică vor ajunge de râsul lumii. Şi mult mai rău, comunitatea internaţională va crede că John Kennedy este mai puternic decât Nikita Hruşciov.

Cu niciun chip, conducerea sovietică sau poporul rus nu vor îndura o asemenea umilinţă. Hruşciov va fi alungat de la putere.

În ciuda acestei posibilităţi, liderul sovietic devine mai puţin belicos. „Omuleţul caraghios" este mai degrabă înclinat spre meditaţie când e vorba de război. Şi-a pierdut prima nevastă, care s-a îmbolnăvit de tifos în Al. Doilea Război Mondial. Poate că Hruşciov îşi aminteşte de

5 J J

scumpa lui Eufrosina când spune despre război că „a bântuit prin sate şi oraşe, semănând moarte şi distrugere peste tot". Dictatorul sovietic îşi dă seama că preşedintele american e dispus să poarte un război nuclear dacă este forţat. Da, Statele Unite vor dispărea de pe hartă. Dar şi Uniunea Sovietică.

Duminică dimineaţa la ora nouă, Radio Moscova anunţă poporul sovietic că preşedintele Hruşciov a salvat lumea de la distrugere. Cuvintele crainicului îl au ca ţintă

şi pe JFK, când spune că sovieticii au ales „să demonteze armele pe care le-aţi descris ca ofensive, să le ambaleze şi să le trimită înapoi în Rusia sovietică”.

După treisprezece zile interminabile, criza rachetelor din Cuba ia sfârşit.

* * *

În Dallas, Lee Harvey Oswald a urmărit evenimentele cu atenţie. Reacţia lui de solidaritate cu ruşii şi cubanezii se concretizează prin înscrierea în Partidul Socialist al Muncitorilor.

Lee Harvey este singur în noul său apartament dintr-o clădire de cărămidă cu două etaje, pe care l-a închiriat în strada Elsbeth şi o aşteaptă cu nerăbdare pe Marina. Ea şi fetiţa lor June locuiesc la nişte prieteni în Fort Worth, iar el se simte singur fără nevasta lui, în ciuda conflictelor violente pe care le-au avut. Totuşi, când Marina soseşte în sfârşit la Dallas, pe 3 noiembrie, certurile dintre soţi reîncep. Ea numeşte noua lor locuinţă sărăcăcioasă o „cocină”. Ţipă unul la celălalt două zile întregi. Lee Harvey se jură că are s-o „bată până cade lată” şi apoi merge mai departe, ameninţând că o omoară în bătaie.

Marina e sătulă până-n gât. Îl părăseşte din nou şi se mută la nişte prieteni ruşi. Atât de definitivă pare despărţirea lor, încât nu-i dă lui Lee Harvey noua ei adresă. Membrii micii comunităţi ruse din Dallas, care nu l-au plăcut niciodată pe Oswald, refuză să-l ajute să-şi caute soţia.

Alungat de toţi, neînţeles şi singur, Lee Harvey Oswald, care se consideră un bărbat măreţ, destinat să înfăptuiască lucruri mari, clocoteşte de furie în sinea lui.

E în pragul deznădejdii.

* * *

Pe 6 noiembrie 1962, Teddy Kennedy devine unul dintre primii beneficiari ai soluţionării crizei, instalându-se

în postul de senator de Boston proaspăt ales. Acum vor fi trei fraţi Kennedy în Washington. Şi, cu toate că în timpul crizei rachetelor din Cuba rata de încredere a lui JFK crescuse la 77%, nu toată lumea e încântată de influenţa crescândă a familiei Kennedy. Şefii Statelor – Majore Reunite sunt mânioşi pe JFK că nu a invadat Cuba – iar acum *nu o va mai face* în niciun caz. Fidel Castro se simte trădat de sovietici şi îşi vede influenţa deja scăzând în America Latină, pentru că ruşii făcuseră din el o marionetă. Clocotind de mânie, dă vina pe Kennedy pentru toate nemulţumirile.

De asemenea, promisiunea făcută de preşedinte lui Hruşciov, că nu se va amesteca în treburile Cubei, înseamnă anularea Operaţiunii Mangusta a CIA. Concepută de Kennedy, Mangusta presupunea infiltrarea în Cuba a unor grupuri de exilaţi, care să instige la revoltă împotriva lui Castro. Iniţial, era şi Mafia implicată în secret, cu principalul obiectiv de a-l asasina pe Castro. Preşedintele n-a folosit niciodată cuvântul „asasinat66 în anul cât a durat operaţiunea, dar Mafia nu este o organizaţie militară şi implicarea ei bine documentată a dus Mangusta dincolo de o răsturnare populară a dictatorului de către exilaţi, pe tărâmul crimelor politice plănuite cu grijă.

* * *

Legătura dintre John şi Bobby Kennedy a devenit mai strânsă ca oricând în timpul crizei rachetelor din Cuba, chiar pe când Lyndon Johnson călca iar în străchini. Vicepreşedintele a făcut enorma greşeală de a-i fi neloial preşedintelui Kennedy, situându-se de partea generalilor intransigenţi care susţineau o invazie în toată regula. În acest timp, Bobby s-a situat pe poziţia contrară. El credea că un atac asupra Cubei ar aminti lumii de Pearl Harbour – o opinie în perfectă concordanţă cu aceea a lui JFK.

Acum, după ce criza a fost dezamorsată cu succes, John Fitzgerald Kennedy este în al nouălea cer. Compară soluţionarea reuşită a crizei rachetelor din Cuba cu regimul stabil al lui Abraham Lincoln, care pusese capăt Războiului Civil. „Poate că asta-i seara în care ar trebui să mă duc la teatru”, glumeşte JFK cu Bobby, amintindu-şi că Lincoln fusese la o piesă când s-a terminat războiul – doar ca să fie asasinat.

Este o ironie îndrăzneaţă la adresa unui preşedinte ca el, care fusese asasinat; aproape că-şi ispitea soarta, ceea ce nu-i stă în caracter lui John Kennedy, un om a cărui viaţă are aşa multe puncte comune cu a lui Lincoln: de la faptul că a dormit în camera lui Lincoln în noaptea investirii, la o secretară pe nume Lincoln şi la folosirea unei limuzine decapotabile Continental Lincoln. Dar, după tensiunea extraordinară din timpul crizei, John Kennedy simte că poate să-şi îngăduie un pic de umor negru. Chiar şi o glumă atât de morbidă aduce bună-dispoziţie în negurile care i-au învăluit viaţa în aceste ultime treisprezece zile.

Preşedintele şi procurorul general râd cu poftă.

— Dacă mergi la teatru, îi răspunde Bobby, vreau să vin şi eu cu tine.

Habar nu au ce macabre sunt, de fapt, aceste cuvinte.

Partea II

Se lasă cortina

Capitolul 8

8 IANUARIE 1963 Washington, D.C. ora 21.30 P.M.

Umerii goi şi bronzaţi ai lui Jackie Kennedy îi pun în valoare rochia roz fără bretele de la Oleg Cassini. Poartă cercei lungi cu diamante, creaţi de celebrul bijutier Harry Winston. Are mănuşi albe până peste cot. Conversează cu omul pe care îl adoră, André Malraux, scriitorul de 61 de ani care este acum ministru al culturii în Franţa. Prima-doamnă zâmbeşte cu ochi scânteietori după vacanţa de

Crăciun tihnită, petrecută cu familia în Palm Beach, Florida.

În seara aceasta, prima-doamnă arată chiar ca o zână.

Şi, fără să ştie nimeni, în afară de un singur om din cei o mie care umplu Sala Vestică de Sculptură a Galeriei Naţionale de Artă, primadoamnă e însărcinată.

Preşedintele stă la mai puţin de un metru de ea, neacordându-i deloc atenţie. Se uită admirativ la o frumuseţe brunetă, de două ori mai tânără ca el, pe nume Lisa Gherardini. E binecuvântată cu buze pline şi roşii care contrastează fermecător cu tenul ei neted şi măsliniu. Are un zâmbet sfios. În decolteul adânc al rochiei i se zăresc sânii mari. Nu seamănă câtuşi de puţin cu prima-doamnă.

Sunt acolo o sumedenie de camere de televiziune, reporteri de la ziare şi cei o mie de invitaţi. Fiecare mişcare a preşedintelui este atent supravegheată, dar el nu se teme, ţinându-şi privirea aţintită asupra tinerei femei ispititoare. Este preşedintele Statelor Unite, omul care tocmai a salvat omenirea de la un război termonuclear global. Totul merge după placul lui. Lui John Kennedy i se poate îngădui, cu siguranţă, să admire frumuseţea acestei tinere de douăzeci şi ceva de ani.

Făcând în ciudă celor care îi urmăresc îndeaproape, JFK îi zâmbeşte fermecătoarei Lisa. Dar e alt om de la criza rachetelor din Cuba, mult mai vrăjit de Jackie decât de alte femei – cel puţin până acum. Faptul că a fost atât de aproape de o catastrofă i-a amintit cât de mult îşi iubeşte nevasta şi copiii.

Noul Congres îşi începea lucrările a doua zi, iar până la cuvântarea preşedintelui despre starea naţiunii e mai puţin de o săptămână. Kennedy va face presiuni pentru „o substanţială reducere şi revizuire a impozitului federal pe venit” ca fiind „cea mai bună măsură” pentru a transforma

America într-o ţară mai competitivă în economia mondială. Dar reducerea impozitului va fi controversată, greu de aprobat în noul Congres dominat de Partidul Democrat. În această seară, treburile lui de preşedinte al Statelor Unite sunt mai urgente decât să petreacă un timp cu Lisa Gherardini.

Preşedintele pleacă de la muzeu.

* * *

Dar Jackie rămâne, întorcându-se cu spatele la Malraux, ca s-o privească admirativ pe aceeaşi tânără fermecătoare. Lisa Gherardini nu este în realitate aici, în carne şi oase, ci într-un tablou atârnat pe un perete al galeriei. Mai e cunoscută sub numele de Mona Lisa, o soţie şi mamă cu cinci copii, care a pozat pentru acest portret la începutul secolului al XVI-lea.

Jackie se bucură enorm de prezenţa *Monei Lisa*, având un profund sentiment de reuşită, căci visul ei dintotdeauna a fost să aducă cel mai renumit tablou din lume la Galeria Naţională de Artă. Cam cu un an în urmă, i-l ceruse cu discreţie lui Malraux, care aranjase apoi împrumutul – spre indignarea parizienilor, mulţi dintre ei considerând America o ţară lipsită de cultură.

Dar aceasta nu e prima dată când a călătorit *Mona Lisa*. Napoleon a atârnat-o pe vremuri pe un perete din dormitorul său şi o admira în fiecare dimineaţă. În 1911, tabloul a fost furat de la Luvru şi nu a fost returnat muzeului timp de doi ani. În timpul celui de AI Doilea Război Mondial, a fost mutat în mai multe locuri, ca nu cumva să cadă în mâinile naziştilor. Dar Jackie a adus acum capodopera lui da Vinci în America, unde Mona-mania e gata să izbucnească. Milioane de americani stau la coadă să vadă tabloul înainte să fie înapoiat Franţei în martie – şi totul datorită lui Jackie Kennedy.

John Walker, directorul Galeriei Naţionale, a fost

împotriva împrumutului, temându-se pentru cariera lui în caz că nu ar reuşi să apere *Mona Lisa* de furt sau de stricăciunile care ar putea surveni la transportul peste ocean, în toiul iernii, al acestui tablou fragil, vechi de 460 de ani. De fapt, pe 17 octombrie, tocmai când JFK şi stafful său începeau să priceapă cât de gravă era situaţia în Cuba, Walker i-a telefonat primeidoamne şi i-a spus cu menajamente că aducerea tabloului în America era o idee nefericită. Numai gândul la asta îl îngrozea.

Dar, ca mulţi alţi americani, Walker a fost curând distras de bombardamentul mediatic de la radio şi televizor despre criza rachetelor din Cuba. A fost profund mişcat de latura maternă a lui Jackie şi de insistenţele ei de a rămâne la Casa Albă cu soţul şi copiii. Walker şi-a dat seama că prima-doamnă era o femeie adevărată, nu doar o tânără bogată, cu o pasiune pentru cultura franceză.

Aşa că Walker s-a răzgândit. Cu mult timp înainte să se termine criza rachetelor din Cuba, a făcut aranjamentele necesare pentru a o aduce pe *Mona Lisa* în America.

Sarcina lui Walker a devenit mult mai uşoară când JFK a ordonat celor mai buni bodyguarzi din lume să vegheze asupra inestimabilei opere de artă – nu erau nimeni alţii decât cei dispuşi să-l apere pe preşedinte cu preţul vieţii lor: agenţii Serviciului Secret.

* * *

Numele de cod al preşedintelui dat de Serviciul Secret este Lancer. Cel al primei-doamne e Lace. Ale lui Caroline şi John sunt Lyric şi Lark. Aproape tot şi toţi din familia prezidenţială poartă un nume de cod. Al lui LBJ este Voluntarul, limuzina prezidenţială Lincoln e SS-100-X, Dean Rusk e Libertate, iar Casa Albă, Castelul. Lucruri a căror prezenţă în viaţa familiei e temporară au nume de cod cum ar fi Cărbune, denumire dată reşedinţei

preşedintelui când nu se află la Casa Albă. Multe serii de nume şi locuri încep cu aceeaşi literă: L pentru familia prezidenţială, W pentru stafful Casei Albe, D pentru agenţii Serviciului Secret, C pentru Castel, aşa cum e cunoscută Casa Albă, şi aşa mai departe.

Protecţia acordată de Serviciul Secret preşedintelui Kennedy este neîntreruptă, contrastând puternic cu aceea oferită lui Abraham Lincoln în urmă cu o sută de ani. Pe atunci, Serviciul Secret nici nu exista. Agenţia nu a fost înfiinţată decât la trei luni după asasinarea lui Lincoln, însă principalul său rol era să împiedice fraudele valutare, nu să-l protejeze pe preşedinte.

Pe vremea lui Lincoln, cetăţenii de rând puteau să intre în Casa Albă ori de câte ori voiau. Vandalismul era la ordinea zilei, căci vizitatorii prea entuziaşti furau lucruri din casa preşedintelui pe post de suvenire. Departamentul Afacerilor Interne a reacţionat angajând un grup de ofiţeri selectaţi cu grijă din Poliţia Metropolitană de la Washington pentru protecţia clădirii. Dar, cum ameninţările cu moartea la adresa lui Abraham Lincoln se înmulţeau în zilele tulburi ale Războiului Civil, aceşti ofiţeri de poliţie au început să se concentreze asupra preşedintelui. Doi ofiţeri rămâneau lângă el de la opt dimineaţă până la patru după-amiază. Altul îl păzea pe Lincoln până la miezul nopţii, şi al patrulea era în schimbul de noapte. Toţi ofiţerii erau dotaţi cu pistoale de calibrul 38.

Dar preşedintele Lincoln nu era niciodată în perfectă siguranţă, după cum a dovedit-o şi asasinarea lui. În seara când Lincoln a fost împuşcat în cap, John Parker, ofiţerul care trebuia să-l apere, se dusese la o cârciumă să bea bere. Şi chiar dacă preşedintele Statelor Unite fusese împuşcat mortal după ce Parker şi-a părăsit postul, ofiţerul nu a fost niciodată condamnat pentru neglijenţă în serviciu

– incredibil, i s-a permis să rămână în cadrul forţelor de poliţie.

Înainte de asasinarea lui Lincoln, mulţi credeau – inclusiv Lincoln însuşi – că americanii nu erau genul de oameni care să-şi omoare conducătorii. Un singur foc de pistol tras de John Wilkes Booth a contrazis zgomotos această teorie. Însă unii au continuat să creadă în mitul siguranţei preşedintelui. Moartea lui Lincoln, a fost considerată o anomalie – chiar şi când un al doilea preşedinte, James Garfield, a fost asasinat cu şaisprezece ani mai târziu. Protecţia obligatorie a vicepreşedintelui nu a început până în 1962; întărind astfel ideea că vicepreşedinţia este o funcţie fără putere sau satisfacţii.

* * *

Bodyguarzii lui John Kennedy au o umflătură evidentă – un revolver de calibrul 38 – sub hainele de la costum. Dar alte aspecte ale protecţiei rămân ascunse. Deviza Serviciului Secret este „Demn de încredere”, iar agenţii dau greutate acestui mesaj prin echilibrul şi profesionalismul lor. Sunt bărbaţi atletici şi mulţi au diplome universitare şi de instruire militară. Să bea bere în timpul serviciului nici nu se poate concepe. Sunt opt agenţi în fiecare dintre cele trei ture de opt ore şi fiecare agent este antrenat să folosească o varietate de arme letale. Sediul Serviciului Secret din Casa Albă este o cămăruţă fără ferestre de la intrarea din nord a Aripii Vestice, în care le stă la dispoziţie un arsenal de puşti cu gloanţe de cauciuc şi pistoale-mitralieră Thomson. Există mai multe bariere de protecţie între JFK şi un potenţial asasin, începând de la porţile Casei Albe şi până în holul cu dale albe şi negre din faţa Biroului Oval, unde este postat un agent de câte ori preşedintele lucrează acolo. Dacă John Kennedy vrea cumva să-l cheme imediat în ajutor, are sub birou un buton special pentru cazuri de urgenţă.

Cel mai uşor poate fi atacat preşedintele în afara Casei Albe. Serviciul Secret are ca dovadă recentele evenimente din Franţa. Preşedintele

Charles de Gaulle este practic de neatins în Palatul Élysée, unde locuieşte şi lucrează. Dar pe 22 august 1962, nişte terorişti au deschis foc asupra coloanei oficiale în suburbia franceză Petit Clamait. Au tras o sută cincizeci şi şapte de gloanţe. Paisprezece au nimerit maşina, găurind două cauciucuri ale Citroënului lui de Gaulle, dar şoferul său a virat imediat într-un loc sigur. Exact când *Mona Lisa* este arătată Americii, conducătorul complotului e judecat la Paris. Jean Bastien-Thiry, un fost locotenent-colonel nemulţumit al forţelor aeriene, va fi găsit vinovat şi va fi ultimul om din istoria Franţei împuşcat de un pluton de execuţie.

Pentru a împiedica în America o tentativă de asasinat ca a lui Bastien-Thiry avându-l ca ţintă pe preşedintele Kennedy, opt agenţi ai

Serviciului Secret se duc înaintea lui să cerceteze viitoarea destinaţie

a preşedintelui ori de câte ori acesta pleacă de la Casa Albă. Odată ce preşedintele părăseşte Casa Albă, alţi opt formează un scut uman în jurul lui de fiecare dată când se deplasează undeva.

Pentru cei care îl păzesc pe preşedinte, agitaţia aproape continuă a acestuia este partea cea mai grea a misiunii lor.

John Kennedy vrea să pară curajos în ochii publicului, aşa că îşi riscă deseori viaţa făcând băi de mulţime şi strângând mâini, spre groaza serviciului de protecţie. Orice nebun cu un pistol îl poate împuşca uşor pe preşedinte în asemenea momente. Dacă se întâmplă

cumva, fiecare agent e gata să se pună între preşedinte şi glonţ, sacrificându-se pentru binele ţării.

E de ajutor faptul că agenţii chiar îl plac pe preşedinte. Acesta îi ştie pe nume şi îi place să-i tachineze. În pofida acestei familiarităţi, cei din Serviciul Secret nu uită niciodată că John Kennedy este preşedintele Statelor Unite. Decenţa lor e evidentă în felul respectuos în care i se adresează lui Kennedy, un bărbat a cărui viaţă intimă o cunosc bine. Faţă-n faţă cu el, îi spun „domnule preşedinte". Când doi agenţi vorbesc despre el, se referă la JFK ca fiind „şefuă". Iar când vorbesc cu vizitatorii sau oaspeţii, îi spun „preşedintele Kennedy".

Agenţii Serviciului Secret o plac la fel de mult şi pe Jackie. Agentul însărcinat cu paza ei, Clint Hill, un bărbat de 1, 83 metri (cu numele de cod „Dazzle"), i-a devenit prieten apropiat şi confident.

Astfel, e aproape normal ca şi *Mona Lisa* să beneficieze de protecţia Serviciului Secret. Mulţimile entuziaste care vor înconjura capodopera lui da Vinci sunt la fel ca acelea care îi aclamă pe JFK şi pe Jackie în călătoriile lor în jurul lumii.

Tabloul traversează oceanul în propriul apartament de clasa I de la bordul lui *S.S. France*, unde agenţi francezi îl păzesc 24 de ore din 24. *Mona Lisa* călătoreşte cu vaporul, nu cu avionul, de teama unui accident în care s-ar putea pierde pentru totdeauna. În caz că se scufundă pachebotul de lux, lada din metal special în care se află tabloul este concepută să plutească. Numai căpitanului vasului *S.S. France* i se spune că *Mona Lisa* e la bord, iar măsurile de securitate sunt atât de mari când este adusă pe vapor, încât pasagerii cred că lada conţine un dispozitiv nuclear secret. Dar când află până la urmă ce comoară este în cutie, pasagerii transformă vasul într-un loc unde se dau mereu petreceri în cinstea *Monei Lisa*, cu gustări

speciale şi valuri de băutură.

După ce acostează la New York, *Mona Lisa* este dusă în Washington cu o escortă motorizată a Serviciului Secret, care nu se opreşte pe drum sub niciun motiv. Încă o dată, se preferă transportul cu maşina, de teama unui accident de avion. Lunetişti ai Serviciului Secret sunt postaţi pe acoperişuri de-a lungul traseului, iar agentul John Campion în persoană se află lângă *Mona Lisa* în camioneta neagră a Galeriei Naţionale de Artă.

Vehiculul este dotat cu amortizoare excelente care absorb şocurile care ar

putea să desprindă fărâme de vopsea de pe tablou.

La sosirea în Washington, *Mona Lisa* este încuiată în spatele uşilor de oţel ale camerei blindate cu climatizare, în care temperataura este menţinută mereu la 17°C. Dacă e vreo pană de curent, generatorul propriu va prelua controlul. Chiar şi în camera blindată, Serviciul Secret o supraveghează printr-un circuit închis de televiziune.

Protecţia oferită capodoperei lui da Vinci este extraordinară. Totuşi, există o diferenţă enormă între a-l păzi pe preşedinte şi a proteja această încărcătură de preţ: *Mona Lisa* e doar un tablou. Nişte nebuni furioşi îi aduseseră stricăciuni de trei ori în trecut. Unul încercase s-o împroaşte cu spray. Altul o atacase cu un cuţit. Un al treilea aruncase în ea cu o cană de ceramică. Şi, desigur, fusese şi furată o dată. Dar Lisa Gherardini în carne şi oase zăcea în mormânt de aproape cinci secole. Nu avea cum să fie împuşcată mortal.

Însă despre preşedinte nu se putea spune acelaşi lucru.

De aceea Serviciul Secret nu lăsa niciodată garda jos.

Cel puţin nu încă.

* * *

— Politica şi arta, viaţa activă şi cea spirituală, lumea evenimentelor şi cea a imaginaţiei sunt una singură, le spune John Kennedy celor din mulţimea selectă adunată la dezvelirea *Monei Lisa*. Pronunţă „Moner Liser” cu accentul său bostonian.

Preşedintele şi prima-doamnă nu s-au bucurat niciodată de mai mult succes la public ca acum, când simbolizează cel mai bine America. De asemenea, relaţia lor de cuplu nu a fost niciodată mai fericită. Serviciul Secret a remarcat că preşedintele pare mai puţin interesat de alte femei.

Prietenii i-au văzut pe soţi trecând de la relaţia rece şi oficială din primii doi ani de mandat la una mult mai afectuoasă. Există o nouă tandreţe în felul în care îşi vorbesc şi îşi petrec timpul împreună, o transformare care a făcut din ei cel mai faimos cuplu la putere din istorie. Statele Unite sunt „cea mai puternică naţiune din lume”, după cum spune creatorul de modă Oleg Gassini, „reprezentată de cel mai uluitor cuplu imaginabil”.

O privire aruncată prin sala aglomerată confirmă vorbele lui Cassini. Toţi sunt aici, de la judecătorii Curţii Supreme la senatori, diplomaţi şi magnaţi ai petrolului, pentru a-şi prezenta omagiile. Chiar dacă preşedintele, în discursul său, face o paralelă inteligentă între *Mona Lisa* şi politica Războiului Rece, Jackie este cea care pune la punct toate amănuntele acestei seri de neuitat. *Mona Lisa* poate este uimitoare în spatele geamului securizat. Însă petrecăreţii se opresc în general doar câteva secunde să admire tabloul, pe când unii se holbează la Jackie toată seara. Frumuseţea, ţinuta, graţia şi farmecul ei nu au egal.

În această seară unică, nu *Mona Lisa*, ci prima-doamnă îi cucereşte pe toţi cei prezenţi acolo.

* * *

Jackie a ajuns să considere Casa Albă un loc mitic –

un „Camelot american”. Prima-doamnă se referă la spectacolul muzical de pe Broadway, cu Richard Burton în rolul legendarului rege Arthur, fermecătoarea Julie Andrews în cel al reginei Guinevere şi Robert Goulet în rolul lui Sir Lancelot. În piesă, Camelot reprezintă o oază de fericire idilică într-o lume dură şi rece. Un număr din ce în ce mai mare de americani sunt de acord cu Jackie că acea Casă Albă locuită de familia Kennedy este un loc mitic asemănător şi un refugiu al idealismului în mijlocul unei lumi înspăimântate de Războiul Rece.

Şi pe preşedinte îl inspiră *Camelot*, Pune în multe seri discul cu coloana sonoră a spectacolului de pe Broadway înainte să se ducă la culcare.

Dar există şi o parte întunecată a Camelotului, una pe care Serviciul Secret o cunoaşte foarte bine.

Ceva nu e în regulă în sondajele de popularitate ale preşedintelui; 70% din naţiune îl iubeşte pe JFK, dar 30% îl urăşte din tot sufletul. Castro cu certitudine îl vrea mort. La Miami, mulţi din comunitatea cubanezilor exilaţi sunt nemulţumiţi de dezastrul din Golful Porcilor şi vor răzbunare. În Sudul Profund, furia faţă de eforturile preşedintelui pentru egalitate rasială este atât de răspândită, încât chiar şi democraţii sudişti iau atitudine împotriva lui.

Aici în Washington, CIA nu este deloc încântată de planurile lui JFK de a pune agenţia sub o mai strictă supraveghere prezidenţială care va cădea în sarcina lui Bobby Kennedy. De asemenea, o serie de lideri militari de la Pentagon nu au încredere în judecata lui Kennedy. Preşedintele a afirmat public că îi crede pe generali în stare să comploteze pentru a-l alunga de la preşedinţie.

Şi în sfârşit Mafia, de care Kennedy fusese odată atât de apropiat, încât capul mafiot Sam Giancana îi spunea lui JFK, Jack” în loc de „domnule preşedinte”, este supărată

că Kennedy îi răsplăteşte anii de prietenie lăsându-i pe Bobby şi Departamentul de Justiţie să organizeze o vânătoare de vrăjitoare împotriva Mafiei. „Am făcut totul pentru el, se plânge Giancana, iar el îl pune pe frate-su să ne hăituiască până la moarte”.

JFK e conştient că are duşmani. Şi mai ştie că pericolul nu va dispărea, indiferent cât de des se ascunde în camera lui noaptea şi ascultă muzica din *Cament*.

* * *

Dacă Serviciul Secret ştie de existenţa lui Lee Harvey Oswald, acest lucru nu e consemnat nicăieri.

Ignoranţa agenţilor nu e ceva neobişnuit. De ce ar urmări puternicul Serviciu Secret un umil fost puşcaş marin care locuieşte acum în Dallas, Texas?

Lee Harvey şi Marina sunt din nou împreună. De câte ori se împacă, relaţia lor devine mai tandră, iar această ultimă dată nu face excepţie. Marina Oswald este acum din nou însărcinată.

În ciuda vieţilor atât de diferite, Jackie Kennedy şi Marina Oswald sunt totuşi două femei tinere care se bucură de primele zile de sarcină. Jackie urmează să nască în septembrie. Marina în octombrie. Şi mai au ceva în comun: ca şi Jackie, Marina îl găseşte pe JFK un bărbat atrăgător. Ceea ce-l face pe soţul ei instabil psihic mai gelos ca de obicei.

* * *

Viaţa lui Lee Harvey Oswald continuă să se caracterizeze printr-un echilibru fragil între pasiune şi furie. Pe 27 ianuarie 1963, când lumea face coadă în Washington ca s-o vadă pe *Mona Lisa*, Oswald îşi comandă prin poştă un revolver 38 Special. Preţul e de 29, 95 de dolari. Lee Harvey pune în plic o bancnotă de 30 de dolari, urmând să plătească taxele poştale la livrare. Ţine în secret de Marina această achiziţie, solicitând să-i fie

trimisă la căsuţa lui poştală, şi chiar foloseşte numele fals de „A.J. Hidell”.

Oswald nu are încă planuri clare cu noul său pistol. Nimeni nu i-a ameninţat viaţa şi, deocamdată, nu vrea să omoare pe nimeni. Mai degrabă îl încântă gândul că deţine o armă – în caz de nevoie.

* * *

Luna ianuarie se sfârşeşte odată cu şederea *Monei Lisa* în Washington. Pe 4 februarie, o altă escortă motorizată de mare securitate conduce maşina cu tabloul la New York, unde Mona-mania ajunge pe culmi şi mai înalte.

Ianuarie a fost o lună uimitoare pentru preşedinte şi pentru doamna Kennedy. Atracţia exercitată de *Mona Lisa* a pus temporar în umbră teama de Războiul Rece. La doi ani de când a devenit Kennedy preşedinte, americanilor le este clar că John şi Jackie deţin controlul asupra destinului naţiunii.

Aşa că Jackie are probabil dreptate: acesta ar putea fi *Camelot* – sau măcar o parte din el. Căci nu se întrezăreşte nicio latură nefastă a poveştii – deşi aceasta există cu siguranţă.

Când se gândeşte la *Camelot*, Jackie se axează pe ultimul act al piesei, în care regele Arthur îşi redobândeşte harul şi speranţa. Şi trece cu vederea restul poveştii. *Camelot* este plin de tragedii, lupte interne şi trădări. Sunt acolo primejdii şi moarte. Peste jumătate din Cavalerii Mesei Rotunde sunt ucişi înainte să cadă cortina la sfârşit.

Şi regina Guinevere, eroina cu care se identifică Jackie, rămâne singură până la urmă.

Capitolul 9

11 MARTIE 1963

St. Augustine, Florida ora 20.00

Cel mai singuratic om din Camelot vrea să fie

preşedinte al Statelor Unite.

Lyndon Baines Johnson stă în lumina reflectoarelor. Discursul bătut la maşină e în faţa lui pe podium, dar el nu se concentrează asupra cuvintelor. E mai interesat de cele două mese cu votanţi aflate pe undeva în sală, care i-ar putea împlini într-o zi visul aproape irealizabil de a ajunge preşedinte.

Ceea ce doreşte Lyndon Johnson mai presus de orice este să revină la putere. Adoră puterea. Şi ar îndura orice pentru a simţi din nou această senzaţie îmbătătoare.

Orice.

Vicepreşedintele caută cu ochii prin sală „mesele negroteilor", disperat să afle dacă jocul său politic va merita efortul.

* * *

Şi Robert Francis Kennedy vrea să fie preşedintele Statelor Unite.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Cu cinci ani înainte de alegerile din 1968, un articol de Gore Vidal din revista *Esquire* numărul din martie, îl face să câştige nominalizarea democraţilor în lupta cu Lyndon Johnson.

Bobby Kennedy are atâta putere politică, încât chiar şi vicepreşedintele crede că nu are destulă forţă pentru a-l împiedica pe Bobby să câştige în 1968.

Totul pare simplu: JFK până în 1968, apoi vine Bobby la Casa Albă şi câştigă din nou în 1972, iar pe urmă poate chiar Teddy în 1976 şi 1980. Dinastia Kennedy se va instala la preşedinţie în următorii douăzeci de ani. E un lucru aproape sigur.

Dar în politică nu e nimic sigur. ŞI LBJ nu ştie că Bobby are un secret – unul care ar putea distruge dinastia politică a familiei Kennedy.

* * *

5 august 1962. Marilyn Monroe zace goală, cu faţa în jos, în patul ei. E moartă. Ancheta poliţiei nu găseşte urme de traumă. Medicul legist din Los Angeles va trage mai târziu concluzia că actriţa a murit în urma unei supradoze de barbiturice. Şi totuşi, stomacul ei este aproape gol, fără resturi de pastile de niciun fel.

Publicul pune imediat moartea lui Marilyn pe seama unei vieţi de excese. Tabloidele au stabilit categoric că lua medicamente cu pumnul. Aşa că publicul nu insistă să se investigheze mai cu atenţie ce s-a întâmplat cu superba actriţă.

Dar circulă o teorie mai sumbră în cercurile crimei organizate. Voci din Mafia sugerează că legătura între bătrânul Giancana şi CIA din timpul Operaţiunii Mangusta funcţionează încă. Teoria susţine că Giancana a aranjat ca Monroe să fie omorâtă de patru ucigaşi plătiţi, care au intrat în casă, i-au pus căluş în gură şi i-au injectat o soluţie letală de barbiturice şi clorhidrat pe cale anală. Au făcut asta pentru a o împiedica să vomite, lucru ce se întâmplă de obicei după o supradoză luată pe cade orală. Căluşul i-a fost scos din gură după ce a murit, şi corpul lui Monroe a fost spălat cu multă atenţie.

Motivaţia lui Giancana era să se răzbune pe Bobby Kennedy, care continua investigaţiile Departamentului de Justiţie în lumea crimei organizate. Intenţia ucigaşilor, după cum umbla vorba în Mafie, era să-l implice pe Bobby în crimă. Dar planurile lor au dat greş când Bobby a aflat din surse anonime că Marilyn Monroe a murit pe neaşteptate. Procurorul general i-a cerut lui Peter Lawford să angajeze un detectiv particular pe nume Fred Otash, care să scotocească împreună cu el în toată casa lui Marilyn pentru a se asigura că nu există absolut nicio dovadă a relaţiilor ei cu preşedintele Kennedy sau cu

familia acestuia. Cei doi au curăţat totul, luând până şi jurnalul lui Marilyn.

Mai rămăsese problema înregistrărilor telefonice ale lui Marilyn. Acestea aveau să arate cu cine vorbise ea la telefon în ultimele 48 de ore ale vieţii. Se spune că Bobby a apelat laj. Edgar Hoover şi FBI pentru a şterge acele înregistrări. Nevrând să scape şansa de a folosi moartea lui Monroe în propriile scopuri politice, continuă legenda, comandantul Poliţiei din Los Angeles, William Parker, a obţinut o copie a acelor înregistrări, pe care a păstrat-o în garajul său ani de zile, pentru şantaj. Benzile, avea să spună Parker, sunt „paşaportul meu pentru postul lui Hoover după ce ajunge Bobby Kennedy preşedinte".

Peter Lawford va susţine mai târziu că Bobby a fost la Marilyn acasă în acea noapte, zburând din zona Golfului San Francisco, unde stătea cu Ethel şi cu patru dintre copiii lor. Versiunea lui Lawford, neconfirmată de nimeni altcineva, susţine că Marilyn avea de gând să dezvăluie presei relaţia ei din trecut cu JFK şi că Bobby se dusese la Los Angeles, încercând să limiteze pagubele.

Atât amintirile membrilor Mafiei, cât şi cele ale lui Lawford au fost examinate cu cea mai mare atenţie. Niciunde nu s-au dovedit adevărate. Nici zvonurile că Bobby şi Marilyn aveau şi ei o aventură.

Adevărul e că Marilyn Monroe i-a telefonat lui Bobby de mai multe ori în cursul verii lui 1962. Era nefericită că relaţia ei cu JFK se terminase şi vorbea vrute şi nevrute prin tot Hollywoodul. Presa a început să pună întrebări despre presupusa aventură şi se părea că aceasta va ieşi la iveală în timpul alegerilor din 1964. Dar ferma din nordul Californiei, unde stăteau Bobby şi familia lui în noaptea morţii lui Marilyn, era totuşi la o oră de cel mai apropiat aeroport şi la cinci ore cu maşina de Los Angeles. Asta face puţin probabil ca RFK să fi plecat pe furiş, fără să-l

vadă nimeni.

Amestecul lui Bobby Kennedy în moartea lui Marilyn Monroe, fie că a fost sinucidere sau crimă, presupune o conspiraţie fără nicio probă concretă.

Totuşi, nu e nicio umbră de îndoială că dezvăluirile publice ale lui Marilyn ar fi fost suficiente să distrugă orice campanie prezidenţială. JFK era perceput ca un soţ şi tată devotat familiei. Detaliile picante ale relaţiei lui cu bomba sexy ar fi afectat iremediabil imaginea Camelotului.

Cu familia strâns unită în jurul lui, Bobby Kennedy e sigur că va câştiga campania pentru poziţia de vicepreşedinte. Asta înseamnă că trebuie să facă mari eforturi să-şi discrediteze rivalul, pe Lyndon Johnson, înainte s-o facă acesta.

În acest timp, Bobby Kennedy se distanţează pe tăcute de investigaţiile făcute împotriva Mafiei.

Nu are rost să-şi supere inutil vechii prieteni.

* * *

LBJ îşi face noi prieteni. Este încântat de prezenţa votanţilor negri la discursul său de la dineul din St. Augustine. Este luni seara şi a 500-a aniversare a întemeierii oraşului, un eveniment de care lui LBJ nu prea îi pasă. Ce contează sunt raţiunile simbolice pentru care a zburat mai întâi în Florida – curtea pe care le-o face americanilor de culoare.

Ochii căprui ai lui LBJ scrutează publicul predominant alb din sala de bal a hotelului Ponce de Leon. În cele din urmă, găsesc aşa-numitele „mese de negrotei”. Vicepreşedintele a insistat să se facă această integrare când s-a angajat să ţină un discurs.

Johnson vede chiar în faţa lui ambele mese la care stau câţiva negri într-o mare de sudişti albi. Aceştia dau din cap posomorâţi în timp ce vorbeşte vicepreşedintele; par să aprecieze doar faptul că sunt în sală. Seara aceasta

este prima în care li s-a permis negrilor să ia masa în acest renumit hotel, totul mulţumită lui LBJ. Două mese nu înseamnă mult şi întreaga schimbare e numai pentru această seară, dar Johnson se poate întoarce la Washington lăudându-se că e în prima linie a luptei pentru egalitate rasială.

Aceasta îi dă sentimentul puterii. Însă la Washington, LBJ aproape a uitat ce înseamnă puterea. Când face vizite oficiale este un personaj important. Oamenii îl respectă. Se întâlneşte cu liderii locali. Lumea vrea să-l atingă sau să se bucure de una dintre strângerile sale de mână viguroase, acelea în care Johnson îi ia mâna altui om în pumnul său enorm şi i-o ţine cât stau de vorbă, legând astfel o prietenie cu acel om – şi, pe când era senator, câştigându-şi votul.

Dar acum e aproape invizibil la Washington. Pentru Johnson, Casa Albă a familiei Kennedy nu este Camelot. El compară experienţa lui acolo folosind alt cuvânt care începe cu „e”: castrare. LBJ se referă la el însuşi ca fiind un „taur jugănit” sau un „câine castrat”. Preşedintele îl exclude în mod deliberat de la întâlnirile importante, face haz de el pe la spate şi îl ignoră la dineurile de la Casa Albă – în caz că se osteneşte să-l invite.

Preşedintele nu e singurul care îl tratează cu dispreţ pe Johnson. Bobby Kennedy crede despre el că e un şarlatan politic. Jackie îl evită. Iar stafful de la Casa Albă abia îşi ascunde desconsiderarea. „Absolvenţii de Harvard”, cum le spune Johnson, iau în râs costumele lui prost croite, părul său lins şi pronunţia nazală a accentului de ţărănoi texan. Când Johnson face gafa de a pronunţa la o petrecere „whore doves”, în loc de „hors d’oeuvres”[9], devine obiectul batjocurii generale în Washington din

9 Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe asemănarea de pronunţie dintre franţuzescul „aperitive“ şi „curve de porumbiţe“, în engleză.

cauza manierelor nerafinate.

Porecla peiorativă dată lui Johnson este „Unchiul Ţărănoi”, de parcă ar fi vreun mocofan de doi bani, nu omul care l-a ajutat pe Kennedy să fie ales în 1960 în Sudul Profund. Unii îi spun, Judecătorul Crater”, numele magistratului din New York care a dispărut brusc în anii 1920 şi nu a mai fost văzut niciodată de atunci. Unul dintre membrii staffului de la Casa Albă a fost auzit glumind la un dineu: „Lyndon? Lyndon şi mai cum?”

Dar Johnson nu a dispărut nicidecum şi e departe de a fi un ţărănoi prost. Pe când era liderul majorităţii din Senat, dovedise o mare abilitate de a face să fie votate proiecte legislative dificile. Pasajul său preferat din Biblie, Isaia 1: 18, „Veniţi să ne judecăm”, ilustrează pasiunea lui de a construi coaliţii.

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Sincer vorbind, vicepreşedintele e un om ciudat, ale cărui gusturi merg de la cârnaţii condimentaţi de căprioară şi whisky-ul Cutty Shark până la valsuri vieneze. Şi e aproape la fel de activ sexual ca şi preşedintele – doar mult mai discret în privinţa aventurilor sale.

Discreţia lui se aplică şi în politică. Johnson cel expansiv şi-a înăbuşit personalitatea, impunându-şi să nu scoată o vorbă la întâlniri, ca să nu-l ofenseze pe preşedinte. Este un calvar pentru Johnson că trebuie să îndure un potop continuu de insulte. Vicepreşedintele a devenit temător, deprimat şi mai bătrân decât este, ca să fie pe placul altora. Abia dacă mănâncă. A slăbit aşa de mult, încât costumele lui mereu largi par acum enorme. Chiar nasul şi urechile vicepreşedintelui par prea mari în raport cu faţă – cel puţin aşa l-ar desena un caricaturist politic.

LBJ nu are de făcut aproape nimic. Telefonul lui abia mai sună din când în când. Din biroul său din Clădirea

Executivă, se poate uita pe fereastră pentru a-i vedea pe oamenii care intră şi ies din Casa Albă. Uneori, vicepreşedintele pleacă din birou şi rătăceşte pe coridoarele Casei Albe, dorind să participe la o şedinţă sau să ia o decizie. Alteori, ia loc pe holul din faţa Biroului Oval, sperând să-i atragă atenţia lui Kennedy şi să fie invitat înăuntru.

Dar asemenea ocazii sunt din ce în ce mai rare. Preşedintele şi vi

)?

cepreşedintele vor petrece mai puţin de două ore între patru ochi în anul 1963.

Cu toate acestea, Johnson suportă ultragiul. Pentru că, dacă nu mai e vicepreşedinte, nu mai are nimic. Nu există niciun fotoliu liber în Senat pentru Texas la care ar putea candida. Fostul om apropiat al lui Kennedy, John Connally, a devenit guvernator de Texas în urmă cu doar patru luni. Dar, la sfârşitul a încă patru ani, Johnson poate să candideze la cea mai mare demnitate din America.

Şi de ce n-ar fi LBJ preşedinte? Johnson şi-a slujit ţara doisprezece ani în Camera Reprezentanţilor, alţi doisprezece în Senat şi şase ani a fost lider al majorităţii. E versat în politica externă, cunoaşte bine legislaţia internă şi poate da lecţii oricui despre ce se întâmplă în spatele uşilor închise. Nu există în ţară politician mai calificat ca el pentru această funcţie.

LBJ luptă pentru cariera lui politică în timp ce depistează cele două mese care simbolizează integrarea rasială din St. Augustine. Şi, cu toate că ocazia oficială este aniversarea oraşului, această zi marchează şi momentul în care Lyndon Johnson sprijină public drepturile civile.

Fraţii Kennedy l-au ţinut intenţionat departe de lupta lor din ce în ce mai grea pentru egalitate rasială. Ştiu

amândoi că un politician din sud ar putea exploata chestiunea pentru a câştiga putere.

Johnson înţelege şi el asta. Şi face tot ce este cu putinţă ca să fie în linia întâi a campaniei lui JFK pentru drepturi civile.

Pentru Johnson, drepturile civile n-au nicio legătură cu binele sau cu răul. Luând atitudine, nu face decât o acţiune politică raţională.

Aşa că LBJ aşteaptă, castrat şi emaciat, sperând că va merita efortul.

* * *

Pe 4 martie, cu doar o săptămână înainte de discursul lui Lyndon Johnson din St. Augustine, procurorul general Robert Kennedy răspunde la articolul din *Esquire*, spunând presei: „Nu am de gând să candidez acum”. Ceea ce presa ştie că este o exprimare codificată pentru „Candidez”.

Dar are el calificarea necesară? Bobby Kennedy este un avocat care n-a pledat niciodată în instanţă şi un procuror general care şi-a obţinut postul cu ajutorul tatălui şi al fratelui. De atunci, şi-a neglijat adesea obligaţiile de la Departamentul de Justiţie pentru a servi fratelui său drept purtător de cuvânt şi placă de rezonanţă. Iar CIA nu îi aprobă performanţa. Pe un răspândit abţibild de pe bara din faţă a maşinilor de la sediul central al agenţiei din Langley, Virginia, scrie: „Mai întâi Ethel, acum noi!”, făcând o aluzie transparentă la multele dăţi în care şi-a lăsat procurorul general nevasta gravidă.

Dar lumea se schimbă din temelii, iar Bobby Kennedy reflectă tinereţea şi vitalitatea Camelotului, în locul valorilor plicticoase ale Războiului Rece, caracteristice lui Johnson, un om mai în vârstă. Cultura Americii e asediată de noi influente. O formaţie britanică de rock & roii, Beatles, îşi lansează primul album tocmai când Patsy Cline, o îndrăgită cântăreaţă de country, moare într-un accident

de avion.

Apare un nou personaj de benzi desenate, Omul de Fier.

Scriitoarea Betty Friedan stârneşte un nou val al mişcării feministe prin cartea ei *Mistica feminină*.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Penitenciarul draconic Alcatraz se închide pentru totdeauna. Ca pentru a marca evenimentul, CIA îşi extinde şi mai mult puterea în lumea lui J. Edgar Hoover, creând o divizie de operaţiuni interne.

Bobby Kennedy este conştient de influenţa lui culturală; înţelege bine vraja Camelotului. Totuşi, e încă obsedat de rivalitatea sa cu Lyndon Johnson. De fapt, îl urăşte. Bobby îşi ascunde atât de prost antipatia faţă de Johnson, încât prietenii îi fac odată cadou o păpuşă voodoo cu aspectul lui Johnson, împreună cu acele necesare.

Singurul lucru pe care Bobby nu poate să-l sufere este minciuna şi crede că Johnson minte tot timpul.

Însă e ceva la Johnson care îi inspiră teamă lui Bobby. Odată i-a spus unuia din stafful Casei Albe: „Nu pot să-l sufăr pe ticălos, dar e cel mai formidabil om pe care l-am cunoscut46.

Şi astfel, cei doi politicieni pasionali şi nemiloşi stau faţă în faţă, gata de luptă. Dar niciunul din ei nu are habar ce catastrofa urmează să se întâmple peste opt luni.

* * *

Lee Harvey Oswald se izolează şi mai mult. A transformat o debara din casă în birou. Acolo scrie diatribe adresate lumii din jurul lui. Oswald devine din ce în ce mai agitat şi oamenii încep să se teamă de el.

Pe 12 martie, în Dallas, la doar o zi de la discursul lui Lyndon Johnson din St. Augustine, Oswald decide să cumpere o a doua armă, pe lângă pistolul pe care îl ţine

ascuns în casă. De această dată e o puşcă achiziţionată prin numărul din februarie al revistei American *Rifleman*. Modelul italian Mannlicher-Carcano 91/38 a fost fabricat în 1940 şi proiectat iniţial pentru infanteria italiană în timpul celui de AI Doilea Război Mondial. Nu este o puşcă de vânat animale, ci pentru împuşcat oameni. Ga fost puşcaş marin, Oswald cunoaşte diferenţa, dar şi cum să cureţe, să menţină, să încarce şi să tragă drept la ţintă cu o astfel de armă.

Dintre toate lucrurile uimitoare care se întâmplă pe lume în martie 1963, această armă achiziţionată prin poştă pare lipsită de importanţă. În realitate, nimic nu va avea un impact mai mare decât această puşcă de 19 dolari din timpul războiului.

Arma soseşte pe 25 martie. Marina îi reproşează că ar fi putut lua mâncare de banii aceia. Dar Lee Harvey e mulţumit de achiziţie şi îşi face obiceiul să ia autobuzul până la o albie de râu secată, unde trage la ţintă într-un dig.

Pe 31 martie, în timp ce Marina pune la uscat scutece pe frânghie, Lee Harvey iese în curte, îmbrăcat în negru din cap până în picioare. Are pistolul cel nou pus la curea. Ţine puşca într-o mână şi două ziare comuniste în cealaltă. O roagă pe Marina, care e amuzată, să-i facă poze. Are de gând să le trimită la *Worker* şi la *Militant* ca să arate că e pregătit să facă orice pentru cauza clasei muncitoare.

Pe 6 aprilie 1963, Lee Harvey e dat afară din slujba deţinută la Jaggars-Chiles-Stovall. Aiurelile lui comuniste îi deranjau şi ofensau pe colegi, iar şefii lui susţin că nu pot avea încredere în el.

Pe 10 aprilie 1963, Oswald hotărăşte că a sosit momentul să omoare pe cineva.

Capitolul 10

9 APRILIE 1963 Washington, D.C. La amiază

Omul care mai are şapte luni de trăit îi vorbeşte lui Winston Churchill.

John Fitzgerald Kennedy e în Grădina de Trandafiri a Casei Albe, în faţa unei mulţimi entuziaste. Churchill, fostul prim-ministru, de 92 de ani, al cărui curaj a mobilizat oamenii să salveze Marea Britanie în Al. Doilea Război Mondial, se uită la transmisia în direct acasă la el, în Londra. Scopul acestei adunări publice este să-l facă pe Winston Churchill cetăţean american – singurul lider străin de la Lafayette căruia i se făcea aşa o onoare.

— Fiu al Americii, deşi supus al reginei Marii Britanii, îşi începe Kennedy cuvântarea, referindu-se la faptul că mama lui Churchill, născută Jenny Jérôme, era cetăţeană americană, a fost toată viaţa un prieten statornic şi credincios al Americii şi al naţiunii americane.

Fiul de 51 de ani al lui Churchill, Randolph, stă lângă JFK. Jackie Kennedy se află imediat în spatele soţului ei. Grădina de Trandafiri e plină de diplomaţi şi de cunoştinţe din Statele Unite şi Anglia. Tatăl preşedintelui, Joseph, care fusese ambasador în Marea Britanie înainte de Al. Doilea Război Mondial, priveşte scena din Casa Albă dintr-un scaun cu rotile – bătrânul Kennedy avusese un atac cerebral cu doi ani în urmă.

Dar, stând în faţa acestei mulţimi idilice şi văzând zâmbetele călduroase cu care aceasta îl onorează pe distinsul lider legendar al lumii, gândurile lui John Kennedy zboară la un alt „Churchill” – şi la alt război care se intensifică.

* * *

Dwight Eisenhower a fost primul preşedinte care a trimis trupe americane în Vietnam pentru a opri răspândirea comunismului în Asia de Sud-Est. Dar John Kennedy mărise treptat numărul de soldaţi de când

preluase preşedinţia, sperând astfel că Vietnamul nu va cădea sub comunişti, declanşând, poate, un efect de domino care va face şi alte naţiuni asiatice să întoarcă spatele democraţiei.

De bunele intenţii ale lui Kennedy s-a ales praful. Mâna de consilieri americani din Vietnam a crescut la aproape 16.000 de piloţi şi soldaţi. Piloţii americani lansează din cer bombe cu napalm pentru a distruge armata Vietcongului, care luptă acum împotriva regimului de la Saigon sprijinit de Statele Unite. Mii de soldaţi ai Vietcongului au fost ucişi – precum şi mii de ţărani vietnamezi nevinovaţi. „Corpurile carbonizate ale copiilor şi bebeluşilor zac în grămezi înfiorătoare în mijlocul ruinelor pieţei", relatează Associated Press după un astfel de bombardament.

În fiecare lună, piloţii zboară în sute de misiuni deasupra Vietnamului. Un proces sistematic de desfrunzire a început din cauza avioanelor americane care stropesc cu substanţe chimice peste junglă, ca să distrugă toată vegetaţia în care s-ar putea ascunde soldaţii inamicului. Desigur, recoltele multor fermieri nevinovaţi sunt distruse în acelaşi timp. Politica pământului pârjolit se va întoarce până la urmă împotriva SUA în mai multe feluri.

CIA s-a alăturat luptei din Vietnam, făcând misiuni clandestine de cercetare şi de distrugere în nordul comunist. Mitraliorii de la bordul elicopterelor americane au mână liberă să deschidă focul asupra ţăranilor care se întorc şi fug când văd aparatele militare năpustindu-se peste coroanele copacilor. Se presupune că fermierii fug pentru că le sunt inamici, nu pentru că ar fi superstiţioşi şi îngroziţi de forţele aeriene care le-au invadat cerul satelor primitive.

Kennedy crede cu tărie că America trebuie să pună capăt conflictului din Vietnam – deşi nu este încă pregătit

s-o declare public.

— Nu ne roagă nimeni să rămânem în Vietnam, îi va spune el în particular jurnalistului Charles Bartlett, câştigător al Premiului Pulitzer. Oamenii ăia ne urăsc. O să ne alunge cu picioare în fund în orice moment. Dar nu pot să las teritoriul acela în mâinile comuniştilor şi, în acelaşi timp, să conving poporul american să mă realeagă.

Pentru a-şi păstra şansele de a fi reales, preşedintele nu poate şi nici nu vrea să retragă trupele americane din Vietnam până după scrutinul din 1964. Războiul se bucură încă de succes printre votanţi. Între timp, speră să reducă implicarea Statelor Unite, citind informările în fiecare dimineaţă şi rugându-se ca preşedintele sud-vietnamez Ngo Dinh Diem să nu facă ceva prostesc sau iresponsabil care să alimenteze conflictul.

Diem este catolic, exact ca membrii familiei Kennedy. Dar credinţa lui e aproape fanatică, făcându-l să nu se mai concentreze asupra luptei împotriva comunismului. Poartă acum un război pe două fronturi. Primul e cu Vietcongul. Al doilea este un război sfânt împotriva populaţiei Vietnamului predominant budiste.

Însă tot Diem e omul pe care vicepreşedintele Johnson îl lăudase că este „Winston Churchill al Asiei”. Fraţii Kennedy detestă această exagerare scandaloasă. Spre deosebire de adevăratul Churchill, Diem nu este un prieten statornic şi credincios al poporului american şi al Statelor Unite. Este un asasin în masă, preocupat doar de glorificarea persoanei sale.

Iar acest narcisism îl va sorti curând pieirii.

* * *

În Grădina de Trandafiri, Kennedy îşi încheie cuvântarea. Îl ascultă acum pe Randolph Churchill citind discursul pregătit de tatăl său.

— Trecutul este cheia viitorului nostru, spune

Churchill în cuvinte care îi fac pe Kennedy şi pe legendarul lider britanic să pară doi oameni de stat foarte asemănători. Să nu ne subestimăm energiile, posibilităţile şi puterea statornică de a face binele.

* * *

Dar nu toţi oamenii cred în puterea statornică de a face binele.

John Kennedy nu poate fi numit un om violent. Detestă puştile şi urăşte vânătoarea de animale. Ceea ce nu se poate spune despre Lee Harvey Oswald. Acum, într-o noapte caldă de aprilie, Lee Harvey se ascunde în penumbra unei alei din Dallas. Noua sa puşcă este îndreptată spre generalul-maior Ted Walker, un anticomunist declarat.

Walker stă la birou, în casa lui din Dallas, uitându-se cu atenţie pe declaraţia de impozit pe 1962. Absolventul Academiei West Point, în vârstă de 53 de ani acum, este un homosexual care nu-şi recunoaşte orientarea şi un mare adversar al comunismului. Este 10 aprilie, miercuri seară, iar el e singur acasă, abia întors dintr-o călătorie controversată prin ţară. Lampa de birou este singura lumină din încăpere. O fereastră mică dă spre întunericul de afară. În mod normal, Walker ar putea să crape geamul şi să lase înăuntru aerul primăvăratic, dar astăzi s-a atins o temperatură record de 37°C. E tot cald şi la nouă seara. Walker dă drumul la aerul condiţionat.

5 J

Ascunzătoarea lui Lee Harvey pe alee este la numai patruzeci de metri distanţă. Urmăreşte fiecare mişcare a lui Walker prin cătarea telescopică a puştii italieneşti Mannlicher-Carcano. Bâzâitul aerului condiţionat acoperă zgomotul făcut de mişcările coregrafice ale lui Oswald. Acum se ascunde după gardul din spatele casei lui Walker. Ţeava puştii iese prin grilaj. Lângă casa lui Walker este o

biserică, unde s-au strâns enoriaşii la slujba de miercuri.

Toată asuprirea clasei muncitoare curge năvalnic prin venele lui Oswald. Găseşte putere în idealurile comunismului şi ale socialismului, întors acasă de aproape un an, l-a înfuriat şi mai tare nedreptatea sistemului capitalist. Oswald e destul de furios ca să ucidă pe oricine se declară public împotriva comunismului.

De aceea îl ţinteşte cu puşca lui nouă-nouţă pe Ted Walker drept în cap, cu intenţia de a-l omorî. Fostul general e în capul listei de oameni pe care îi dispreţuieşte Lee Harvey. Cu optsprezece ani în urmă, generalului i se ceruse să părăsească armata după ce spusese unui reporter că Harry Truman şi Eleanor Roosevelt erau aproape sigur comunişti. Şi-a dat demisia în loc să se pensioneze, un gest simbolic de sfidare, care l-a costat pensia. De atunci, veteranul din

Al. Doilea Război Mondial şi din Războiul din Coreea s-a dedicat cauzelor politice. A candidat la funcţia de guvernator al Texasului ca democrat – o afiliere ciudată pentru un om atât de departe la dreapta spectrului politic, trăind intenţionat în Dallas, un oraş violent în care democraţii sunt într-o asemenea minoritate, încât le este teamă să-şi exprime în public convingerile politice.

După ce se clasase pe ultimul loc în alegeri – câştigate de John Connally – Walker a plecat în Mississippi, încercând să blocheze integrarea negrilor la Universitatea Mississippi. Doi oameni au fost omorâţi şi şase şerifi împuşcaţi în răzmeriţa ulterioară, după care Walker a fost trimis pentru un timp la o clinică de boli nervoase şi reţinut sub acuzaţia de revoltă contra statului federal. Bobby a dat personal ordin să fie acuzat de acte de violenţă împotriva drepturilor civile ale unui cetăţean american.

Dar lui Oswald nu-i pasă de drepturile civile. A venit

la casa lui Walker pentru că *The Worker*, ziarul comunist la care e abonat, l-a indicat pe general ca fiind o ameninţare pentru convingerile lor. Şi pentru că Walker participase recent la Operaţiunea Midnight Râde, un tur la fel de avântat ca al lui Paul Revere[10], menit să-i avertizeze pe americani în privinţa flagelului comunist. Decizia marelui juriu din Mississippi de a retrage acuzaţiile împotriva lui Walker a fost pentru Oswald motivul pentru care şi-a cumpărat puşca. De la sosirea acesteia prin poştă, Oswald a venit frecvent cu autobuzul în zona casei lui Walker. S-a plimbat pe străzi şi pe alei şi a studiat configuraţia terenului, memorând locurile prin care putea să observe şi orarul bisericii. Oswald a făcut mai multe fotografii ale zonei şi le-a developat la serviciu înainte să fie concediat, în 6 aprilie. Toate informaţiile sale sunt într-un carnet albastru cu foi detaşabile.

Oswald ştie că Walker îşi petrece majoritatea serilor în birou. Distanţa scurtă din alee până în această cameră face imposibilă ratarea ţintei.

Lee Harvey nu i-a spus Marinei unde se duce în acea seară. Dar, înainte să plece din apartament, i-a scris un bilet în care îi spunea ce să facă dacă e arestat. Biletul conţine detalii despre facturile plătite, o înştiinţează câţi bani i-a lăsat şi unde este închisoarea din Dallas. Oswald i-a scris biletul în ruseşte ca să fie sigur că Marina va înţelege fiecare cuvânt. L-a lăsat pe masa de scris, în debaraua transformată în birou. Ea ştie că nu trebuie să intre acolo, dar, dacă lipseşte prea mult, Oswald e sigur că se va uita şi în acea cameră.

* * *

Întors pe alee, Oswald ocheşte cu sânge rece. Walker stă în profil, i se vede doar partea stângă a feţei. Generalul îşi poartă părul negru lins pe cap. Oswald îi vede fiecare fir

10 Argintar american, luptător în Războiul de Independenţă al SUA

prin cătare. N-a mai împuşcat niciodată un om şi nici n-a tras cu o puşcă la mânie. Dar Lee Harvey petrecuse ore întregi la poligonul de tragere când fusese în marină, iar în aceste ultime zile se antrenase serios în albia secată a râului Trinity, folosind digul drept ţintă. E aproape comic ca un om care plănuieşte un asasinat să meargă cu autobuzul la şi de la locul de trageri, precum şi la locul crimei. Dar Lee Harvey nu are de ales. Nu are maşină proprie.

Walter e consternat de numărul de formulare pentru taxe. Oswald trage aer adânc în piept, apoi îl dă încet afară. Ştie că trebuie să expire înainte să tragă şi să apese pe trăgaci la sfârşitul expiraţiei. Mai ştie şi să exercite treptat presiune pe trăgaci, apăsând încet, nu dintr-odată.

Pe când era în marină, Lee Harvey nu prea lua în serios tragerile, râzând din toată inima când se ridica steguleţul roşu botezat „chiloţeii lui Mary" de câte ori rata ţinta. Dar Oswald poate să tragă foarte bine dacă vrea, după cum o dovedeşte şi calificarea lui de „trăgător de elită". Iar acum vrea.

Lee Harvey Oswald apasă pe trăgaci. Trage un glonţ. Apoi se întoarce şi fuge cât îl ţin picioarele.

* * *

— L-am împuşcat pe Walker, îi spune Oswald gâfâind Marinei.

Eli.30 noaptea. Ea a citit deja biletul şi e bolnavă de îngrijorare.

— L-ai omorât? întreabă ea.

— Nu ştiu, răspunde el în ruseşte.

— O, Doamne, poliţia va fi aici din clipă în clipă. Ce-ai făcut cu puşca?

— Am îngropat-o.

Lee Harvey deschide radioul ca să vadă dacă se vorbeşte despre el la ştiri. În acest timp, Marina e

îngrozită şi temătoare. Umblă prin cameră şi se agită, pe când soţul ei, epuizat, se întinde până la urmă în pat şi adoarme buştean.

* * *

A doua zi dimineaţă, tentativa de asasinare a lui Walker e în toate ziarele şi la radio. Oswald se agaţă de fiecare cuvânt, cu toate că e îngrozit să afle că îl ratase complet pe Walker. Martori oculari afirmă că au văzut doi bărbaţi fugind de la locul faptei cu o maşină, iar poliţia din Dallas caută o armă cu muniţie total diferită de cea folosită de Oswald. Lee Harvey e descurajat. L-a împuşcat pe Walker pentru că voia să devină un erou în ochii Partidului Comunist – voia să fie cineva. Acum nu numai că nu nimerise cea mai uşoară ţintă din viaţa lui, dar poliţia caută un cu totul alt om. Poliţia va presupune mai târziu că glonţul ricoşase de rama geamului, ratând capul lui Walker cu doar şapte centimetri. Prin cătarea telescopică a lui Oswald, concepută pentru distanţe mari, geamul nu s-a văzut clar, însemnând că el nici n-a ştiut dacă era în linie de tragere când a ochit.

Dar nimic din toate acestea nu contează acum pentru Lee Harvey. A ajuns mai rău ca un ratat, este un anonim.

* * *

Trei zile mai târziu, Lee Harvey Oswald îşi arde carnetul albastru. Casa lui Walker e păzită 24 de ore din 24 şi o altă tentativă de asasinat ar fi aproape imposibilă. Marina ştie că soţul ei e instabil psihic şi tenace. Ura lui faţă de opozanţii comunismului este autentică şi puternică.

Foarte speriată, Marina propune măsuri drastice: vrea ca Lee Harvey să se mute cu familia la New Orleans. Crede că poliţia va bate la uşa lor din clipă în clipă. Crescând în statul sovietic, poliţienesc şi represiv, trăieşte cu teama că va fi dusă la închisoare în toiul nopţii şi va dispărea pentru totdeauna.

Pe 21 aprilie, Marina îl prinde pe Lee Harvey gata să plece din casă cu un pistol la curea. Poartă un costum. Marina îl întreabă, furioasă, unde se duce.

— Vine Nixon, îi spune Oswald. Mă duc să mă uit şi eu.

Fostul vicepreşedinte tocmai făcuse vâlvă în presă, cerând retragerea tuturor comuniştilor din Cuba. La fel ca Walker, Richard Nixon îşi făcea un nume în politică denunţându-i pe comunişti.

— Ştiu cum te uiţi tu, spune Marina.

Apoi, arătând ce puternică putea să fie când e dusă la exasperare, Marina Oswald îşi împinge soţul în baia lor înghesuită şi îl forţează să rămână acolo. Când îl eliberează, devine clar că, pentru propriul său bine, Lee Harvey trebuie să plece din Dallas.

* * *

La cinci zile după discursul lui John Kennedy din Grădina de Trandafiri, preşedintele şi prima-doamnă anunţă oficial că aşteaptă un copil. E prima oară când soţia unui preşedinte în funcţie va avea un copil, după anul 1893, când a născut nevasta lui Grover Cleveland.

Reacţia americanilor este afectuoasă şi entuziastă – şi mai mult decât

5 5 5

surprinsă. Pentru că, deşi e deja în patru luni, Jackie nu are deloc burtă. Bebeluşul va dormi în acelaşi pătuţ alb pe care îl folosise John când era mic. Alte draperii şi un covor nou aveau să fie puse într-o odăiţă din reşedinţă, care se va transforma în cameră pentru copii.

Cu fiecare clipă care trece, soţii Kennedy par să se bucure din ce în ce mai mult de o viaţă idilică, în care totul merge bine şi fiecare zi e mai frumoasă decât cea de dinainte. Spre deosebire de Abraham Lincoln, al cărui spate se încovoiase, care făcuse riduri şi obosise purtând

povara preşedinţiei, lui John Kennedy îi place misiunea lui şi o arată din plin. Prietenii au remarcat ce mult se maturizase JFK ca lider în timpul mandatului şi cu câtă vigoare îşi abordează îndatoririle.

Dar America se schimbă rapid. Kennedy va trebui să folosească, în curând, fiecare fărâmă din această pricepere prezidenţială atât de greu dobândită pentru a se descurca în vremuri tulburi. Provocările dure care i-au marcat mandatul – Cuba, Vietnam, puterea Mafiei, drepturile civile şi chiar viaţa lui personală – încă nu s-au terminat.

Deocamdată doar mocnesc. Dar în 1963, când primăvara se preface în vară, acele probleme se vor acutiza.

Capitolul 11

3 mai 1963

Birmingham, Alabama ora 13.00

— O să mergem mai departe, tot înainte, tot înainte. Libertate… Libertate… Libertate, scandează protestatarii când ies mărşăluind pe porţile masive de stejar ale bisericii baptiste din 16th Street.

E o zi de vineri, şi aceşti elevi negri ar trebui să fie la şcoală. În schimb, s-au adunat într-un marş pentru drepturi civile. Unii au sub zece ani. Majoritatea sunt adolescenţi. Sunt jucători de fotbal, regine ale balurilor, suporteri şi majorete. Cei mai mulţi sunt frumos îmbrăcaţi, băieţii poartă cămăşi închise la toţi nasturii şi pantaloni curaţi, iar fetele rochii şi funde.

Sunt peste o mie de tineri la marş. Toţi au plecat de la ore ca să fie aici. Unii chiar au sărit peste porţile închise. Obiectivul lor e să experimenteze ceva ce părinţii lor nu au cunoscut nici măcar o zi din viaţă: un Birmingham integrat, unde au toţi acces la restaurante, magazine, toaletele publice şi ţâşnitori.

„Cruciada copiilor”, aşa cum o va numi revista

Newsweek, se desfăşoară şi trece în marş prin parcul Kelly Ingram, o zonă verde de 4.000 metri pătraţi.

— O să mergem mai departe, tot înainte, tot înainte, tot înainte, continuă ei să scandeze.

Sunt paşnici, aproape spiritualizaţi. Sunt totuşi tensionaţi, pentru că e complet ilegal ce fac.

— Libertate… Libertate… Libertate.

Manifestanţii au de gând să mărşăluiască în cartierul de afaceri al albilor şi să intre paşnic în magazine şi restaurante. Cu o zi în urmă au fost arestaţi peste 600 de elevi care făceau acelaşi lucru. Cel mai tânăr avea doar opt ani. Asta a adus Cruciadei copiilor o recunoaştere naţională. Iar la 3 200 de kilometri distanţă, procurorul general Bobby Kennedy îi dojenea pe liderii negri ai mişcării pentru drepturi civile care au organizat marşul copiilor, spunându-le aşa: „Elevii care participă la manifestaţii de stradă nu sunt în siguranţă. Un copil rănit, schilodit sau mort este un preţ pe care niciunul dintre noi nu vrea să-l plătească”.

Chiar şi Malcom X, unul dintre cei mai aprigi lideri negri din America, spumega împotriva Cruciadei copiilor, afirmând că „bărbaţii adevăraţi nu-şi pun copiii în prima linie”.

Dar puştii aceştia vor să fie aici. Mulţi au venit fără consimţământul părinţilor. Nimic nu-i poate opri. Ştiu că, dacă mamele şi taţii lor ar face marşul, şi-ar pierde slujbele şi ar rămâne zile sau săptămâni fără niciun venit.

Ştiu că acest marş nu e doar pentru toaletele publice – marşul acesta este un act de sfidare. În ziua când s-a instalat în funcţie, în urmă cu patru luni, guvernatorul de Alabama George Wallace a ţinut să se ştie un lucru cât se poate de clar:

— O să pun problema rasială la baza politicii din acest stat, din această ţară, a declarat el. Am stat unde a

stat Jefferson Davis şi am făcut un jurământ poporului meu. Este foarte nimerit atunci ca, din leagănul Confederaţiei, această inimă a măreţului sud anglo-saxon, să batem astăzi toba libertăţii. Să ne ridicăm la chemarea sângelui iubitor de libertate care curge prin venele noastre. În numele celor mai mari oameni care au călcat vreodată pe acest pământ, trag o linie în ţărână şi arunc mănuşa la picioarele tiraniei. Şi proclam segregaţie acum! Segregaţie mâine! Segregaţie întotdeauna!

Acele cuvinte sunt o chemare la arme pentru negri şi albi deopotrivă, pentru toţi cei care nu sunt de acord cu Wallace. Pastorul Martin Luther King a venit la Birmingham să lupte pentru integrare mai devreme în această primăvară. Liderii negri din partea locului, temându-se de răzbunarea creditorilor albi, i-au spus lui King că nu-l vor în oraş. Acesta şi-a bătut joc de temerile lor, insinuând că sunt laşi şi făcându-i astfel de ruşine ca să se alăture cauzei.

Dar, în ciuda eforturilor lui King şi ale bunului său prieten Ralph Abernathy, lupta pentru Birmingham a încetat cu doar o săptămână în urmă. După luni de proteste şi arestări, presa naţională şi-a pierdut interesul. Nu mai erau bani pentru plata cauţiunii sutelor de arestaţi. Şi dimensiunile protestului s-au micşorat. Segregaţionieştii, conduşi de comisarul pentru siguranţă publică din Birmingham, Eugene Connor, supranumit „Taurul”, erau cât pe ce să câştige. Connor, fost membru al Ku Klux Klanului, la 65 de ani acum, a savurat din plin această luptă şi era foarte încântat la gândul de a-i ţine pe negri „la locul lor”.

Primul Marş al copiilor de pe 2 mai i-a stricat planurile lui Connor. Mii de oameni s-au adunat la biserica baptistă de pe Sixth Avenue ca să-l asculte pe doctor

Martin Luther King vorbind despre curajul copiilor din acea zi. Şi King jură că demonstraţiile vor continua.

— Suntem gata să negociem, spune el presei. Dar am vrea să negociem de pe poziţii de forţă.

Dar Connor Taurul are alte planuri.

* * *

— O să mergem mai departe; tot înainte, tot înainte. Libertate… Libertate… Libertate.

Cruciada copiilor a ajuns acum la umbra ulmilor din parcul Kelly Ingram. Sunt 27 de grade şi umiditate mare. În faţă, manifestanţii văd baricade şi maşini de pompieri. Câini-lup, dresaţi de poliţie să atace, latră şi îşi arată colţii când se apropie elevii, iar pe latura estică a parcului se înşiruie o mulţime imensă de spectatori negri şi albi, aşteptând să vadă ce se întâmplă. Adulţii negri îşi bat joc de poliţişti chiar când demonstranţii încep să cânte „Vom învinge”.

Martin Luther King le vorbeşte protestatarilor înainte ca aceştia să plece de la biserică, amintindu-le că puşcăria e un preţ neînsemnat pentru o cauză dreaptă. Ei ştiu că nu trebuie să riposteze poliţiei sau să se lase provocaţi. Eforturile lor vor fi inutile dacă marşul se transformă într-o răzmeriţă.

Dar Connor Taurul nu îi poate lăsa pe aceşti copii să ajungă în cartierul comercial al albilor. Le-a dat ordin pompierilor din Birmingham să-şi conecteze furtunurile la hidranţi şi să fie gata să-i împroaşte pe demonstranţi cu jeturi puternice de apă – suficient de puternice încât să scoată scoarţa de pe copaci sau mortarul dintr-o clădire de cărămidă. Dar, dacă manifestanţii ajung în cartierul comercial, folosirea furtunurilor ar putea să strice mărfurile scumpe din vitrine. Demonstranţii trebuie opriţi acum.

Primii copii din coloană sunt întâmpinaţi cu jeturi nu prea puternice. Totuşi, e suficient să-i oprească pe mulţi din drum. Unii dintre puşti se aşază pur şi simplu pe jos şi lasă apa să-i biciuiască, urmând ordinele de a nu fi violenţi – sau de a se retrage.

Connor, dându-şi seama că jumătăţile de măsură nu vor avea efect asupra celor mai hotărâţi dintre copii, ordonă să se dea jeturile la maximum. Toţi protestatarii sunt doborâţi. Mulţi copii sunt târâţi pe străzi şi trotuare, julindu-şi corpurile de beton şi iarbă. Hainele le sunt rupte de pe trupuri. Cei care fac greşeala să se lipească de ziduri ca să evite furtunurile devin ţinte uşoare.

— Apa şfichiuia ca un bici şi lovea ca un tun, îşi aminteşte mai târziu unul dintre copii. Forţa ei te dobora de parcă aveai doar zece kilograme, împingând oamenii de colo-colo de parcă erau nişte păpuşi de cârpă. Am încercat să ne ţinem de zidul unei clădiri, dar era inutil.

Apoi Connor dă drumul câinilor poliţişti.

Muşcătura unui câine-lup exercită o presiune de 145 de kilograme – jumătate din forţa celei a rechinului alb sau a leului. Dar câinelelup e mult mai mic decât aceste animale de pradă. Oricum, câinii poliţiei din Birmingham nu au egal când muşcă.

Connor Taurul se uită încântat la câinii-lup care sar pe copii, le sfâşie hainele şi carnea. Connor, omul cu un cap în formă de pară, chel şi cu ochelari, pare blajin. Dar, în realitate, este unul dintre foştii băieţi răi, ale cărui convingeri sunt chiar mai rasiste decât ale guvernatorului Wallace. Comisarul pentru siguranţa publică intră în acţiune, încurajându-i pe poliţişti să deschidă baricadele pentru ca albii din Birmingham să vadă mai bine cum îi mutilează câinii poliţişti pe copii.

Pe la trei după-amiază, totul pare să se fi terminat. Copiii care nu au fost arestaţi până acum şchiopătează

spre casele lor cu hainele rupte şi îmbibate cu apă, cu trupurile învineţite de jeturile tunurilor de apă. Nu mai sunt curajoşi şi sfidători, ci doar nişte puşti care trebuie să le explice părinţilor cum şi-au distrus hainele şi de ce au lipsit o zi de la şcoală.

Connor Taurul a mai câştigat o dată.

Sau cel puţin aşa se pare.

Dar, în această după-amiază, printre manifestanţii din Birmingham este şi un fotograf de la Associated Press, pe nume Bill Hudson. E considerat unul dintre cei mai buni în meseria lui, dispus să înfrunte orice pericol pentru o poză bună. A evitat gloanţele în războiul din Coreea şi cărămizile când făcea reportaje despre mişcarea pentru drepturi civile.

În această zi la Birmingham, Bill Hudson face cea mai reuşită fotografie din viaţa lui. Normal, e alb-negru. Fotografiază de la doar cinci metri distanţă. Poza e a unui ofiţer de poliţie din Birmingham – pare gata să dea ordine, purtând o cămaşă bine călcată, cravată şi ochelari de soare – şi încurajând un câine-lup să muşte o bucată din burta unui elev de liceu negru, pe nume Walter Gadsden.

A doua zi dimineaţă, fotografia cât trei coloane de ziar apare pe prima pagină din *New York Times*, peste îndoitură.

Şi astfel, începându-şi ziua ca de obicei cu cititul ziarelor, vede John Kennedy poza din Birmingham. Dezgustat de imagine, preşedintele ţine să le spună reporterilor că este „bolnavă” şi „ruşinoasă”.

Doar o privire şi JFK ştie instinctiv că America şi întreaga lume vor fi scandalizate de fotografia lui Hudson. Drepturile civile vor fi o problemă majoră în alegerile prezidenţiale din 1964. Şi Kennedy înţelege acum că nu mai poate rămâne un observator pasiv al mişcării pentru drepturi civile. Trebuie să ia atitudine – indiferent câte

voturi ar pierde în sud.

Între timp, faima lui Martin Luther King e în creştere. Va vedea, în curând, situaţia din Birmingham rezolvată în favoarea sa, mulţumită Cruciadei copiilor. După „victoria” iniţială a lui Connor, presiunea publică asupra autorităţilor devine atât de mare, încât schimbarea survine inevitabil.

În pofida victoriei repurtate, Martin Luther King şi John Fitzgerald Kennedy nu au aceleaşi vederi. De fapt, chiar opuse.

* * *

Nesupunerea civică nu se limitează doar la mişcarea americană pentru drepturi civile.

La cinci zile după ce marşul paşnic al copiilor din Birmingham a fost oprit cu tunuri de apă şi câini poliţişti şi la două zile după ce un

Această fotografie a unui activist nonviolmt pentru

drepturile civile atacat de câinii poliţişti a adus în atenţia opiniei publice naţionale brutalitatea poliţiei conduse de Connor Taurul (*Bill Hudson*/*Associated Press*)

locotenent din Armata Statelor Unite este omorât de Vietcong, lângă Saigon, mulţimi de budişti se strâng în oraşul Hue din Vietnamul de Sud. E 8 Mai, a 2527-a aniversare a lui Buddha.

Protestatarii au venit să demonstreze împotriva noii legi date de preşedintele Ngo Dinh Diem, prin care se interzice arborarea drapelului budist în Vietnam. Marea dorinţă a lui Diem e să-şi convertească ţara la catolicism, iar în acest scop trebuie făcute eforturi sistematice pentru a subjuga majoritatea budistă a naţiunii. Diem – al cărui regim a fost tolerat mult timp de Kennedy, dar a cărui poziţie antibudistă este contrară politicii externe a Americii – refuză să-i promoveze pe demnitarii cunoscuţi ca budişti şi se uită în altă parte când preoţii romano-catolici îşi organizează propriile trupe şi dărâmă pagodele, lăcaşuri de cult ale

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

budiştilor. Pentru a da credibilitate acestei cruciade în ochii americanilor, Diem insistă că budismul şi comunismul sunt acelaşi lucru – o sugestie înrudită cu credinţa neexprimată a lui J. Edgar Hoover că drepturile civile şi comunismul sunt sinonime.

Acum, când cei 3.000 de manifestanţi budişti neînarmaţi se strâng pe malul Fluviului Parfumului ca să dea glas frustrărilor lor, poliţia guvernamentală şi trupele armate deschid focul asupra mulţimii. Gloanţele şi grenadele îi împrăştie pe demonstranţi, omorând o femeie şi opt copii.

În revolta populară ulterioară, Diem pune victimele în cârca adversarilor săi din Vietcong – cu toate că poliţia

şi armata erau neîndoielnic sud-vietnameze. Aşa-numita „criză budistă” escaladează atunci când Diem refuză să-i pedepsească pe ucigaşi.

Tensiunea creşte pe tot cuprinsul Vietnamului în luna mai. Ca şi Connor Taurul în Birmingham, Diem pare să fie stăpân pe situaţie. Nu era nimic de făcut pentru a pune capăt acestui regim al terorii. Pe 3 iunie, trupele guvernamentale îi atacă din nou pe manifestanţii budişti din Hue, folosind gaze lacrimogene şi câini pentru a-i dispersa. Iar demonstranţii continuă să se strângă. Însă acum budiştii devin violenţi şi le strigă obscenităţi atacatorilor guvernamentali. În cele din urmă, trupele sud-vietnameze toarnă un lichid roşu pe capetele budiştilor care stau jos şi se roagă pe străzi. Şaizeci şi şapte de bărbaţi şi femei sunt duşi la spital cu arsuri pe pielea capului şi umeri.

Nemaiputând să ţină manifestanţii sub control, armata lui Diem instituie legea marţială în tot oraşul Hue.

Dar, aşa cum mişcarea pentru integrare din Birmingham îşi pierduse vlaga înainte de suflul nou dat de Cruciada copiilor, şi criza budistă a început să plictisească presa străină. Persecuţiile la care îi supunea Diem pe budişti nu mai erau ştiri proaspete.

Dar pe 11 iunie 1963, un călugăr budist în vârstă de 73 de ani le va oferi jurnaliştilor un subiect de prima pagină.

* * *

E aproape ora 10.00 dimineaţă când Thich Quang Duc stă jos pe un bulevard aglomerat din Saigon. E îmbrăcat într-o robă galbenă ca şofranul. Duc este un călugăr budist care îşi duce viaţa în sărăcie şi meditaţie. În această dimineaţă a ales să protesteze împotriva guvernului care îi interzice credinţa dându-şi foc în public.

Nu este o decizie luată sub impulsul momentului.

Mulţi din comunitatea budistă au căutat pe cineva care să se sacrifice pentru a atrage atenţia asupra situaţiei lor dificile. Aşa un gest şocant ar mobiliza presa din toată lumea. Într-adevăr, cu o zi înainte, jurnaliştilor din presa străină li s-a spus să fie azi în faţa legaţiei cambodgiene dacă vor să vadă ceva ieşit din comun.

Nu mulţi ziarişti au acceptat invitaţia, aşa că puţini sunt de faţă când berlina Austin gri se îndreaptă încet spre intersecţia bulevardului Phan Dinh Phung cu strada Van Duyet. După maşină vin trei sute cincizeci de protestatari budişti cu bannere în vietnameză şi engleză care acuză regimul lui Diem.

Austinul se opreşte în intersecţie. Din maşină iese Thich Quang Duc, strângându-şi roba pe lângă el. O pernă e pusă pe stradă, iar bătrânul călugăr se aşază pe ea. Se pune în poziţia lotus şi începe să se roage, murmurând la nesfârşit cuvintele: „Întoarce-te în pământul veşnic, o, Buddha”.

Duc a ajuns în această clipă a vieţii lui de bunăvoie, dar nimic nu l-a pregătit pentru momentul în care unul dintre manifestanţi îi toarnă cincisprezece litri de benzină pe capul chel. Combustibilul îi udă complet roba şi apoi curge în perna pe care stă, îmbibând-o.

Protestatarii fac un cerc în jurul lui Duc pentru a nu lăsa poliţia să se amestece. Într-o mână, călugărul ţine un şirag de mătănii din lemn de stejar, iar în cealaltă, un chibrit.

Duc aprinde chibritul.

Nici nu trebuie să apropie flacăra de corp, căci vaporii iau foc imediat. Faţa lui, printre flăcări, este masca schimonosită a torturii. Dar Duc nu ţipă, nu scoate niciun sunet. Ochii îi sunt închişi, cu pleoapele strânse. Trece un minut, apoi altul, dar el tot nu moare.

Poliţia nu poate să ajungă la el; e blocată de cercul

protector de manifestanţi din jurul lui. Când o maşină de pompieri încearcă să se apropie de călugăr şi să stingă focul, alţi călugări se aruncă sub roţile ei s-o oprească.

Într-un final, după zece minute chinuitoare, Thich Quang Duc se prăbuşeşte mort.

Ceilalţi călugări îi ridică trupul carbonizat şi îl pun în sicriul pe care l-au adus cu ei în acest scop. Corpul nu încape şi unul din braţele lui Duc iese de sub capac pe când îl duc spre pagoda Xa Loi. Dar inima lui, în ciuda focului intens, a rămas aproape intactă. Călugării o scot din pieptul lui Duc şi o expun într-un potir.

În lunile următoare, alţi călugări se vor supune aceluiaşi martiriu. Iar unul dintre demnitarii sud-vietnamezi va face greşeala de a-i spune unui reporter:

— N-au decât să-şi dea foc, noi îi vom aplauda.

Dar, ca şi la Birmingham, acest moment este începutul sfârşitului pentru cei care deţin puterea în Saigon. Şi încă o dată, o fotografie făcută de Associated Press va juca un rol-cheie.

Malcom Browne, şeful agenţiei Associated Press din Saigon, era unul dintre puţinii jurnalişti care asistaseră la martiriul lui Thich Quang Duc. Poza călugărului budist în flăcări îngrozeşte oamenii din toată lumea. Şi, la fel ca fotografia lui Bill Hudson cu manifestanţii nevinovaţi atacaţi de câinii poliţiei, şi aceasta va deveni una dintre cele mai emblematice imagini din anii 1960.

Şi John E Kennedy va citi iar ziarele de dimineaţă, oripilat de fotografie. Preşedintele îşi dă imediat seama că situaţia din Vietnam a devenit gravă. Nu îl mai poate susţine pe preşedintele Ngo Dinh Diem. Lumea se va întoarce împotriva liderului vietnamez după ce va vedea această imagine oribilă.

Diem trebuie să plece de la putere.

Întrebarea cu care se confruntă John Kennedy, şi el

catolic, este: cum?

* * *

E ora 17.45 în Washington, D.C. ziua de 29 mai. Preşedintele John Kennedy a avut o zi aglomerată, cu întruniri una după alta în Biroul Oval. Cu toate acestea, cravata roşie ca vinul de Burgundia îi stă bine la gât şi costumul bleumarin făcut pe comandă e la fel de imaculat ca atunci când l-a pus pe el după somnul de după-amiază. În momentul de faţă, JFK este chemat la Restaurantul Marinei, la un etaj mai jos în Casa Albă. Se ridică încet de la birou, îndreptându-se de spate, apoi coboară scările.

Preşedintele nu-şi face iluzii că nu se va afla. Astăzi împlineşte 46 de ani. Stafful său a dispărut deodată, făcându-l să creadă că se dusese deja la Restaurantul Marinei pentru o petrecere-surpriză.

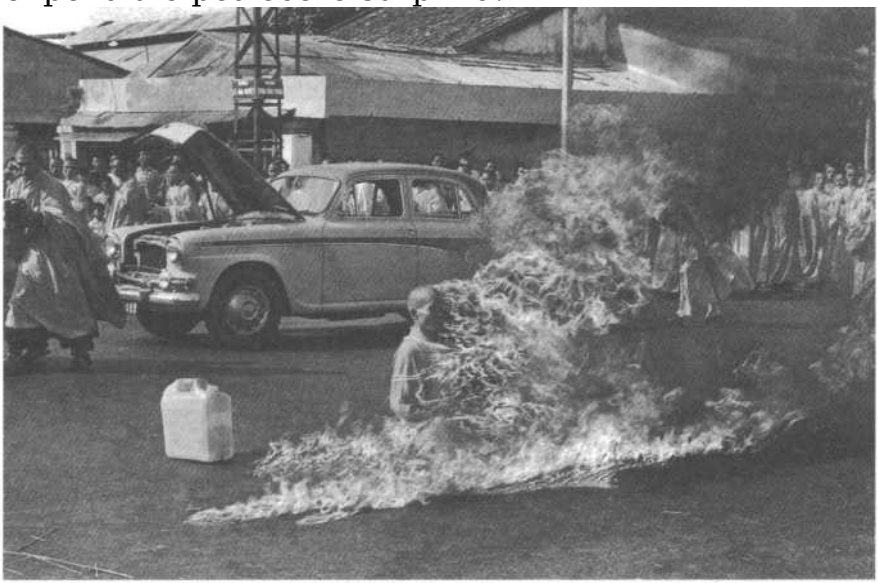

Imaginea terifiantă a unui călugăr budist autoincendiindu-se a devenit una dintre cele mai pregnante imagini ale protestelor împotriva războiului din Vietnam.

(Malcolm Browne/Associated Press)

Grijile lumii îl frământă pe Kennedy aproape mereu, chiar şi în timpul unei sărbători. Aşa că, atunci când se duce la petrecerea dată în cinstea sa, se gândeşte la o a treia situaţie incendiară. Problema nu are nicio legătură cu rasa, religia sau războiul. În schimb, este legată de una dintre cele mai primitive necesităţi ale omului: sexul. Şi are mai mult potenţial de a pune capăt preşedinţiei sale decât Birminghamul sau chiar Vietnamul.

JFK şi-a dat de mult seama că dezvăluirile despre flirturilor sale nu-i vor strica numai imaginea de familist atât de greu realizată, dar i-ar putea distruge şi viitorul de om politic. Acum nu trebuie decât să arunce o privire în Marea Britanie ca să vadă clar cum ar arăta căderea. John Profumo, un om energic, de 48 de ani, erou de război şi politician, fusese prins având o aventură cu o prostituată de 21 de ani numită Christine Keeler. Profumo e căsătorit, iar soţia lui, fosta vedetă de cinema Valerie Hobson, a ales să-l ierte. Dacă Profumo ar fi altcineva, povestea jenantă s-ar sfârşi aici.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Dar John Profumo e ministrul de război al Marii Britanii şi unul dintre cei mai puternici oameni din guvernul condus de premierul Harold Macmillan. Iar Christine Keeler nu numai că s-a culcat cu el, ci a făcut sex şi cu al doilea ataşat naval al Uniunii Sovietice. Când este învinuit de această aventură în Camera Comunelor, Profumo neagă totul. Pe 5 iulie, e obligat să recunoască faptul că a minţit. Căzut în dizgraţie, Profumo este evitat de colegii săi şi silit să demisioneze.

Profumo dispare din guvern şi din înalta societate. Umilinţa lui e completă când ia măsuri extraordinare pentru a-şi afla izbăvirea. Se oferă voluntar să cureţe toaletele de la un adăpost pentru săraci din Londra – o

penitenţă pe care o continuă mult timp după ce regina Elizabeta îl reabilitează în 1975, făcându-l comandor al Imperiului Britanic.

Prim-ministrul Macmillan nu se face vinovat de nicio indiscreţie, dar este omul care răspunde în ultimă instanţă de posibilitatea ca Profumo să-i fi dezvăluit informaţii amantei sale. 71% dintre britanici sunt pentru demisia lui Macmillan sau pentru şansa de a vota alt prim-ministru în alegerile generale anticipate.

John Kennedy este paralizat de acest scandal. Asemănările între el însuşi şi Profumo sunt prea mari ca să fie ignorate: amândoi au aproape aceeaşi vârstă, amândoi au soţii superbe, amândoi sunt veterani decoraţi din Al. Doilea Război Mondial şi amândurora li se spune, Jack".

Dar nu există comparaţie în dezmăţul lor. Aventurile lui JFK sunt mult mai numeroase decât ale lui Profumo. John Kennedy a avut noroc cu carul că până acum nicio femeie nu se lăudase în public că împărţise patul cu preşedintele. Şi nu avea niciun motiv să creadă că vreuna dintre femeile cu care îşi petrecuse nopţile la Casa Albă era spioană. Dar, după cum îi aminteşte fratele său Bobby, dacă o singură femeie făcea dezvăluiri tabloidelor, era suficient ca să-l distrugă. Ar fi fost mult mai rău decât insinuările făcute de Marilyn Monroe prin Hollywood înainte de moartea ei prematură.

Ironia sorţii era că, odată cu sarcina lui Jackie, Kennedy devenise mai devotat ca oricând soţiei şi copiilor săi. Stafful său îi vedea, în continuare, pe preşedinte şi pe prima-doamnă ţinându-se de mână şi petrecând mai mult timp împreună – deşi numai Jackie ştia că soţul ei spunea rugăciuni în genunchi înainte de culcare.

În ciuda infidelităţii sale, preşedintele Kennedy era devotat familiei sale, după cum se vede aici în Duminica Paste lui din 1963.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

În martie, agenţii Serviciului Secret au fost consternaţi când JFK a apărut la aeroport să-şi întâmpine soţia care se întorcea dintr-o călătorie cu John şi Caroline. „Nu încape îndoială că preşedintelui i-a fost dor de familia lui şi era nerăbdător să-i revadă pe toţi", va scrie mai târziu agentul Clint Hill.

Pe măsură ce sarcina lui Jackie devine mai vizibilă, cuplul Kennedy îşi petrece mai multe weekenduri împreună la Câmp David, reşedinţa prezidenţială din Maryland, denumită de Dwight Eisenhower după nepotul său. Situată în munţii Catoctin, proprietatea întinsă pe

ceva mai mult de 60 de hectare într-o pădure deasă, dispune de kilometri de poteci pentru plimbări, o cabană mare, numită Aspen Lodge, pajişti întinse, terenuri de golf, amenajări pentru trageri la ţintă, grajduri de cai şi o piscină încălzită în aer liber. Garduri de sârmă ghimpată pe lângă care patrulează paznici din Corpul de Marină înconjoară întreaga proprietate. Dar cel mai bine pentru familia Kennedy este că reşedinţa de la Câmp David constituie unul dintre singurele locuri din lume unde agenţii Serviciului Secret nu se învârt pe lângă ei în fiece minut al zilei. Se consideră suficient că sunt păziţi de puşcaşi marini.

Acum, în Restaurantul Marinei, Jackie dirijează corul care îi cântă „La mulţi ani!” soţului ei în clipa când acesta intră în încăpere. El se preface surprins când i se pune în mână o cupă cu şampanie, iar stafful său se strânge în jurul lui ca să-i dea tot felul de cadouri amuzante.

Dar, în această zi, Jackie Kennedy are mai multe surprize în mânecă. Căci petrecerea se mută în curând din Restaurantul Marinei pe iahtul prezidenţial, *Sequoia*. Sunt invitaţi doar membrii familiei şi câţiva prieteni. Pe când *Sequoia* navighează încet pe Potomac, petrecerea liniştită se transformă într-un chef de zile mari. Şampania Dom Perignon din 1955 curge în valuri şi muzica formaţiei de trei instrumentişti se revarsă nestăvilită în salon. Twistul a ieşit din modă, dar e preferatul preşedintelui, aşa că formaţia cântă melodii de Chubby Checker de multe ori. Agentul Serviciului Secret Clint Hill va spune mai târziu că nu i-a văzut niciodată pe John şi Jackie Kennedy distrându-se mai bine împreună ca atunci, „dansând twist, cha-cha şi orice altceva”.

Croaziera urmează să se termine la 10.30, dar JFK se simte atât de bine, că îl roagă pe căpitan să o mai prelungească încă o oră. Şi încă una. Şi apoi încă una,

ignorând furtuna şi fulgerele care îi ţin înăuntru pe Bobby, Ethel, Teddy şi restul petrecăreţilor.

E 1.20 dimineaţa când *Sequoia* acostează în cele din urmă. Washingtonul e cufundat în somn. John şi Jackie sunt îmbătaţi, la propriu şi la figurat, de aventura romantică din această noapte specială. Toate problemele legate de Birmingham, Vietnam şi Profumo, cu care se va confrunta din nou preşedintele dimineaţa, sunt foarte departe.

Omul care nu mai are decât şase luni de trăit nu se gândeşte la asta, dar cei apropiaţi lui îşi vor aminti că ultima petrecere de ziua lui a fost cea mai reuşită.

Capitolul 12

22 IUNIE 1963 Washington, D.C. Către PRÂNZ

— Ai citit de Profumo? îşi întreabă John Kennedy oaspetele. Preşedintele şi Martin Luther King jr se plimbă singuri prin Grădina de Trandafiri de la Casa Albă. E prima oară când se întâlnesc. Kennedy îl domină pe liderul mişcării pentru drepturi civile, înalt de doar 1, 67 metri. Astăzi e sâmbătă şi a început seria de întâlniri bine orchestrate dintre Casa Albă şi grupuri de afacerişti puternici, menite să mobilizeze susţinerea necesară mişcării pentru drepturi civile. Peste câteva ore, preşedintele se va îmbarca pe Air Force One pentru o călătorie în Europa, lăsând în urmă, pentru un timp, infernul rasial. Asta va pasa treburile Casei Albe în seama lui Lyndon Johnson şi a lui Bobby Kennedy, a căror duşmănie a atins punctul culminant.

Înainte să plece, JFK are ceva important să-i spună reverendului King. Preşedintele dispune de probe solide, furnizate de J. Edgar Hoover, care dovedesc că liderul mişcării pentru drepturi civile are ceva în comun cu politicianul englez căzut în dizgraţie, John Profumo.

Pe scurt, preşedintele îl avertizează pe King să fie deştept şi să-şi stăpânească libidoul.

Pentru binele amândurora.

John Kennedy a sprijinit mişcarea pentru drepturi civile cu toată puterea funcţiei sale. Dar a făcut-o şovăielnic. Preşedintele nu are prieteni negri. Tot ce-i place din cultura neagră e să danseze twistul lui Chubby Checker. În lumea lui John Kennedy, negrii sunt valeţi, bucătari, chelneri şi servitoare. Strămoşii lui erau nişte imigranţi săraci din Irlanda care au profitat repede de libertăţile din America pentru a se îmbogăţi. JFK ia libertăţile de parcă i se cuvin, chiar dacă generaţie după generaţie de copii, urmaşi ai imigranţilor africani aduşi cu sila aici, n-au avut niciodată asemenea oportunităţi.

Bobby Kennedy este forţa determinantă din spatele acestei noi poziţii a fratelui său. Bobby a devenit astfel un adept înfocat ai drepturilor civile, aşa că numele lui de botez e considerat în sud de-a dreptul o insultă. Susţinerea acordată în cele din urmă de JFK negrilor este şi o victorie pentru Bobby.

Mai 1963 a fost o lună chinuitoare, marcată de confruntări repetate în Birmingham, incitate de guvernatorul rasist George Wallace. Luptele continuau. Pe 11 iunie, după ce s-a asigurat că integrarea negrilor reuşise la Universitatea din Alabama, JFK a ţinut o cuvântare importantă despre drepturile civile la televiziunea naţională. Într-un discurs scris în grabă şi parţial improvizat, care avea să se numere într-o zi printre cele mai bune ale sale, preşedintele a promis că administraţia sa va face tot posibilul să pună capăt segregaţiei. A îndemnat Congresul să „adopte legi care să dea tuturor americanilor dreptul la acces în unităţile deschise pentru public”.

Chiar a doua zi, activistul pentru drepturi civile

Medgar Evers este împuşcat mortal pe aleea din faţa casei sale din Mississippi.

Însă integrarea nu înseamnă doar să faci ce este bine. Angajamentul lui JFK are multe ramificaţii extinse. De exemplu, mulţi americani pun semnul egal între drepturile civile şi comunism. Ultimul lucru de care are nevoie Kennedy în toiul Războiului Rece este să fie catalogat drept comunist *şi* simpatizant al „cioroilor" – cu toate că ştie prea bine că aşa îl vor considera foarte mulţi dintre locuitorii Sudului Profund.

Şi apoi mai sunt şi aventurile lui Martin Luther King jr, bine cunoscute în toată mişcarea pentru drepturi civile. În fiecare lună, King îşi petrece majoritatea timpului departe de casă şi de soţia lui Coretta, care e destul de înţeleaptă ca să nu-l întrebe dacă a călcat strâmb.

Potrivit rapoartelor FBI-ului şi mărturisirilor bunului său prieten, Ralph Abernathy, King a făcut sex cu prostituate, dame de companie şi chiar cu soţiile altor bărbaţi. Când e încolţit de prieteni, King nu îşi neagă flirturile, explicând că are nevoie de sex pentru a-şi potoli anxietatea în momentele grele, când se simte foarte singur (la aproape zece ani după ce Martin Luther King este asasinat în 1968, dosarele FBI despre viaţa lui intimă vor fi secretizate până în anul 2027).

Deoarece directorul Hoover crede că Luther King este comunist, FBI-ul îi ascultă telefoanele şi îi împânzeşte cu microfoane camerele de motel timp de un an şi jumătate. Hoover e obsedat să-l distrugă pe King. Şeful FBI îl descrie pe liderul mişcării pentru drepturi civile drept „un motan degenerat cu dorinţe sexuale obsesive". Hoover spumegă de furie când revista *Time* îl desemnează pe King „Omul Anului" în 1963 (Kennedy a fost ales în 1961; Johnson va câştiga competiţia în 1964). J. Edgar Hoover îşi petrece ore în şir ascultând înregistrările

secrete făcute de cei însărcinaţi să-l supravegheze pe King. Atât preşedintele, cât şi procurorul general sunt informaţi de conţinutul înregistrărilor. Şi Jackie Kennedy, care îl crede pe King un ipocrit, îşi va aminti mai târziu că soţul ei îi dezvăluise conţinutul unei benzi în care King „le chema pe aceste fete la o petrecere cu bărbaţi şi femei, de fapt, un fel de orgie la hotel, cu tot tacâmul”.

Cea mai dezgustătoare din înregistrările lui King va fi făcută pe 6 ianuarie 1964, la hotelul Willard, în Washington. Aşa cum relatează Taylor Branch în *Stâlp de Foc*; King este înregistrat când spune: „Fac [sex] pentru Dumnezeu. Astă-seară nu sunt un cioroi!”

Aceste isprăvi nu ar conta pentru John F. Kennedy în condiţii normale. Ce face King în viaţa particulară e treaba bunului pastor. Dar preşedintele s-a implicat în mişcarea pentru drepturi civile. Kennedy şi King, cea mai importantă voce a mişcării, sunt încătuşaţi unul de celălalt din punct de vedere politic – fie că le place sau nu.

Iar preşedintelui nu-i place deloc. Alianţa lui cu King este cu totul contrară instinctului său politic. Cei doi bărbaţi se aseamănă enorm. Kennedy poate fi impulsiv în unele aspecte ale vieţii sale, dar e cumpănit şi prudent când e vorba să se pregătească de alegeri. Infidelităţile lui King, simpatiile sale presupus comuniste şi inflexibilitatea lui în privinţa drepturilor civile fac din asocierea lor publică un risc politic

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Imens. Chiar şi faptul că se plimbă cu Martin Luther King în relativa intimitate din Grădina de Trandafiri îl face pe Kennedy să asude.

— King este atât de înflăcărat, îi mărturiseşte lui Bobby un JFK exasperat, înainte de sosirea pastorului. E ca şi cum ar veni [Karl] Marx la Casa Albă.

Lui Martin Luther King nu i-ar putea păsa mai puţin

de disconfortul preşedintelui. De fapt, vrea să strângă şi mai tare şurubul. King plănuieşte o demonstraţie uriaşă în august, pe Washington Mall. Asta mută lupta pentru drepturi civile din Sudul Profund în faţa ferestrelor Biroului Oval.

— Şi dacă fac pipi pe monumentul lui Washington? spune Kennedy, îngrozit când aude de planurile lui King.

Cuvintele preşedintelui scot la iveală un adevăr dureros: spre deosebire de criza rachetelor din Cuba sau de Golful Porcilor, drepturile civile sunt o problemă asupra căreia John Kennedy nu exercită un control direct. Martin Luther King este în prima linie a acestei bătălii. După victoria de la Birmingham, King e la comandă – şi amândoi ştiu acest lucru.

Acum JFK vrea înapoi ceva din această putere.

— Presupun că ştii că eşti sub strictă supraveghere, îl atenţionează el pe liderul negru.

Dar King nu ştie. Oricum, nu se pierde uşor cu firea. Reverendul e rotofei şi scund, iar Kennedy slab şi înalt. Educaţia lor nu poate fi mai diferită. Dar Martin Luther King este la fel de instruit, cult şi abil din punct de vedere politic ca şi preşedintele. Nu a ajuns atât de departe înclinându-se în faţa albilor.

Martin Luther King râde de avertizare. Kennedy se îngrijorează mai tare.

Dar Air Force One îl aşteaptă. Aceasta va fi prima vizită a preşedintelui în Europa după criza rachetelor din Cuba. Situaţia Războiului Rece este încă foarte tensionată. JFK va trece de la o încurcătură politică la alta.

Dar, înainte să plece, trebuie să ştie dacă Martin Luther King înţelege problema.

Kennedy contracarează dorinţa reverendului de a se eschiva. Se foloseşte de cazul Profumo pentru a-i explica interlocutorului său legătura potenţial trecătoare dintre

preşedinţie şi cruciada lui King.

JFK poate fi foarte vag când vorbeşte, lăsându-şi, în mod diplomatic, ascultătorii să tragă propriile concluzii. Dar acum este dureros de sincer. Nu poate fi vorba de nicio greşeală: King trebuie să rupă legăturile cu comuniştii şi să fie mai precaut în privinţa infidelităţilor.

— Trebuie să fii atent să nu-ţi duci cauza la pierzanie, îl avertizează preşedintele. Se exprimă cum nu se poate mai clar. Dacă te doboară pe tine, ne vor doborî şi pe noi. Aşa că ai grijă.

Preşedintele Statelor Unite a spus ce avea de spus. Nu mai are timp. JFK termină brusc conversaţia şi pleacă spre avion.

Martin Luther King mai are cinci ani de trăit.

John Fitzgerald Kennedy mai are exact cinci luni.

* * *

A

Între timp, lupta pentru controlul Casei Albe a început. Pe când e în curs şedinţa de după-amiază în Sala Cabinetului, preşedintele Kennedy este deja în drum spre Europa, avându-i cu el pe cei mai reprezentativi oameni din staff. Lui Lyndon Johnson şi Bobby Kennedy le rămâne să finalizeze pe 22 iunie întâlnirile cu reprezentaţii mişcării pentru drepturi civile.

Lyndon Johnson prezidează şedinţa. Preşedintele l-a lăsat pe neaşteptate în locul său, temându-se de o confruntare dacă nu făcea aceasta. Vicepreşedintele stă în fotoliul preşedintelui, la mijlocul mesei ovale din Sala Cabinetului. Deosebit prin tetiera sa faţă de celelalte scaune cu spătar drept, acest loc este ştiut drept centrul puterii. Douăzeci şi nouă de lideri ai mişcării pentru drepturi civile se înghesuie în această încăpere mică. Nu sunt destule scaune. Mulţi sunt nevoiţi să stea sprijiniţi de pereţi. Nu mai trebuie să spunem că nu fuseseră niciodată

atâtea chipuri negre în Sala Cabinetului.

Pentru Bobby Kennedy şi Lyndon Johnson, aceasta este ocazia ideală să arate adunării cine este şeful.

Vicepreşedintele face acest lucru perorând, dovedindu-le liderilor că este aliatul lor. De obicei, Lyndon Johnson îşi ţine gura cât mai mult posibil când prezidează preşedintele o şedinţă. Aşa îşi înfrânează el pasiunea pentru cuvântări măreţe. Dar acum, că e în fruntea bucatelor.

Bobby Kennedy era forţa motrice a noii poziţii adoptate de preşedinte în privinţa drepturilor omului Martin Luther Kmgjr şi alţi activişti pentru drepturile civile sunt reprezentaţi în această fotografie alături de Bobby şi de vicepreşedinte într-o vizită oficială la Casa Albă, în 1963.

(Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

Johnson turuie fără întrerupere despre drepturile civile, o chestiune care îl pasionează de la discursul său din St. Augustine. A continuat cu o altă cuvântare de Ziua Eroilor, pe câmpul de luptă de la Gettysburg, în Pennsylvania.

Discursul său elocvent a fost un triumf. Fiind rostit la sfârşitul lui mai, a avut consecinţa că l-a adus pe Johnson în competiţia cu fraţii Kennedy pentru rolul conducător în lupta pentru drepturi civile. Când s-a întors la Washington, Johnson se rugase „să fie lăsat cincisprezece minute singur cu preşedintele", pentru a clădi ceva pe baza acestui succes. Kennedy i-a acceptat cererea. Johnson s-a folosit de timpul acordat ca să se implice şi mai mult în bătălia pentru drepturi civile.

Discursul lung şi dezlânat al lui Lyndon Johnson din Sala Cabinetului nu e pe placul lui Bobby Kennedy. Drepturile civile sunt problema *lui*, şi fratele său s-a alăturat cauzei mai mult la îndemnul lui. Bobby nu-l vrea pe Lyndon Johnson numai afară din mişcarea pentru drepturi civile, ci şi din Casa Albă. Cum puterea politică a lui Johnson în sud scade rapid, poate nu vor avea nevoie de el la alegerile din 1964. Au mari şanse să câştige statul California, care, cu cei 32 de electori ai săi, ar compensa din plin pierderea celor 25 de voturi pe care le-ar putea aduce Johnson din Texas. Sunt din ce în ce mai multe dovezi că Johnson a ajuns atât de lipsit de putere în statul său natal, încât Texasul va fi pierdut dacă LBJ candidează.

Se vorbeşte şi despre un tandem Kennedy-Kennedy în 1964.

Aşa că Bobby e curajos pe când stă în faţa lui Johnson la masa din Sala Cabinetului – destul de îndrăzneţ ca să fie nepoliticos.

Procurorul general face un semn din deget în direcţia lui Louis Martin, un editor de ziar de culoare.

— Am o întâlnire cu o femeie, îi şopteşte lui Martin când acesta se apropie de el. Nu poţi să-i spui preşedintelui s-o mai scurteze?

Martin e înspăimântat. Îi ştie pe amândoi capabili de crize de furie. Cu diplomaţie, Martin se întoarce la locul său de la perete.

Bobby nu pierde timpul. Îi face din nou semn lui Martin.

— Nu ţi-am zis să-i spui vicepreşedintelui să tacă odată?

Martin n-are încotro. Îi e dator lui Bobby Kennedy o mare favoare foarte mare. Când bunul prieten al lui Louis Martin, Martin Luther King, a fost arestat pentru demonstraţiile din 1960, Bobby a găsit sprijin pentru cauza lui King, dând un telefon compătimitor soţiei pastorului, Coretta. Desigur, acel telefon i-a ajutat pe fraţii Kennedy şi din punct de vedere politic, căci JFK a primit multe dintre voturile populaţiei de culoare.

Camera nu este destul de mare pentru ca stânjeneala lui Martin să treacă neobservată. E clar pentru toţi cei din jurul mesei că se întâmplă ceva. Lyndon Johnson vorbeşte ca din amvon, stând în fotoliul cu tetieră, iar Bobby l-a chemat deja de două ori lângă el pe Martin, editorul în vârstă de 50 de ani.

Martin se bucură de atâta stimă, încât va fi într-o zi supranumit „naşul politicii negrilor”. Aşa că nu e un lacheu oarecare pe care l-a chemat Bobby. Şi procurorul a rostit clar câteva cuvinte mânioase la urechea lui Louis Martin.

Martin trece cu grijă printre numeroasele corpuri şi scaune. Lyndon Johnson se face că nu observă – chiar dacă nu e omul căruia să-i scape ceva vreodată.

Martin e prudent. Înaintează încet în jurul mesei pe

când toţi îl fixează cu privirea.

Lyndon Johnson continuă să vorbească de parcă nu se întâmplă nimic ieşit din comun. E adevărat că toţi se uită ţintă la el – dar numai pentru că Louis Martin a ajuns în sfârşit în spatele lui.

Martin se apleacă şi îşi lipeşte gura de urechea lui Johnson. Vicepreşedintele nu se opreşte din vorbit.

— Bobby trebuie să plece şi ar vrea să încheiaţi, îi şopteşte Martin.

Johnson întoarce capul şi îl sfredeleşte pe Martin cu privirea. Se uită la el cu o răceală de gheaţă, dar nici gând să se oprească din vorbit.

De fapt, spre furia lui Bobby Kennedy, Lyndon Johnson mai turuie vreun sfert de oră.

Lupta pentru controlul Casei Albe nu e numai pentru cele zece zile cât va sta JFK în Europa, ci pentru locul de pe biletul de vot din 1964. Şi, cu toate că Lyndon îşi poate termina discursul, gestul lui Bobby arată tuturor cine deţine puterea în această cameră.

Bobby Kennedy câştigă acest război. Cu cât îşi dă seama mai bine, cu atât mai bolnav şi deprimat va fi Lyndon Johnson. Nu mai slăbeşte, dimpotrivă, se îngraşă mult în timpul verii ca urmare a disperării sale. Faţa i se pătează, făcându-i pe unii să creadă că s-a apucat să bea vârtos.

Fraţii Kennedy l-au distrus pe politicianul care considera odinioară că făcea jocurile de putere la Washington.

* * *

Lee Harvey Oswald a avut două pasiuni în vara anului 1963: cititul şi minţitul.

Îşi petrece luna iunie lucrând ca mecanic de întreţinere la compania Reilly Coffee din New Orleans. Oswald ia ajutor de şomaj, deşi are o slujbă. Scrie la

Comitetul Fair Play pentru Cuba[11] în New York despre tot ce face în numele cauzei lor. Îşi tipăreşte cărţi de vizită cu numele fictiv de „A.J. Hidell”, dându-se drept preşedinte al Comitetului Fair Play şi chiar depune o cerere de paşaport cu date false. Lee Harvey Oswald a devenit un comunist înfocat, cu intenţia de a comite încă o faptă îndrăzneaţă pentru a-şi promova cauza.

Angajatorii lui Oswald nu sunt încântaţi de treaba pe care o face, plângându-se că îşi petrece prea multe dintre orele de lucru citind reviste despre arme.

Marina trăieşte cu el în alt apartament, unde nu-i place să stea. Familia doarme pe rogojini şi ea dă cu insecticid pe podea în fiecare seară ca să nu vină gândacii. Ştie că soţul ei solicită o viză pentru a se întoarce cu toţii în Uniunea Sovietică, dar ea nu vrea să plece acolo. De fapt, întrucât Oswald cere viză separat, se pare că încearcă să le trimită pe Marina, însărcinată acum, şi pe fiica lor June în Rusia fără el.

Lee Harvey Oswald e departe de a fi omul măreţ care crede că va deveni într-o zi. În momentul de faţă, este un pierde-vară care îşi petrece timpul liber încercând să facă vin din mure, abia ţinându-se de slujbă şi considerându-şi familia o pacoste.

Cititul îi alimentează lui Oswald furia. Citeşte pe nerăsuflate mai multe cărţi pe săptămână, de la biografia preşedintelui Mao la romane cu James Bond. Şi apoi, după primele săptămâni ale verii lui 1963, Oswald alege un subiect neabordat până acum: John F. Kennedy.

În fond, Lee Harvey e atât de încântat de bestsellerul lui William Manchester *Portraxt of a President*, încât, după ce se întoarce la biblioteca publică din New Orleans, împrumută *Profiles în Courage*, scrisă de Kennedy însuşi.

---

11 Asociaţie activistă înfiinţată în 1960, care sprijinea revoluţia cubaneză; în traducere liberă: „Dreptate pentru Cuba“.

Colecţia de eseuri care i-a adus lui John Kennedy un premiu Pulitzer în 1957 este o carte despre vieţile şi faptele a opt oameni măreţi.

Chiar şi în mizeria şi depresia care caracterizează vara petrecută de Oswald în New Orleans, Lee Harvey citeşte cuvintele alese cu grijă de JFK şi speră că, într-o zi, va da şi el dovadă de un curaj asemănător.

* * *

În a şaptea zi a turneului său european, John Kennedy străbate străzile înguste şi întortocheate ale oraşului Galway din Irlanda într-o limuzină decapotabilă deschisă. Mulţimea e înnebunită şi se înghesuie cât mai aproape de Cadillac. Multele viraje strânse îl obligă pe şoferul preşedintelui să reducă viteza cât mai mult posibil. Unii agenţi ai Serviciului Secret cred că porturile ca Galway prezintă un risc mai mare decât oraşele fără deschidere la mare, din cauza numărului mare de imigranţi şi, aşa cum se întâmplă întotdeauna când traseul coloanei oficiale îi impune maşinii preşedintelui să încetinească, întreaga intersecţie a fost verificată cu atenţie dinainte, de echipa premergătoare de agenţi.

Dar virajele strânse nu sunt singurul potenţial pericol: majoritatea clădirilor de pe traseu au două etaje. Distanţa dintre ferestrele de sus şi coloana prezidenţială e o treime din distanţa dintre generalul Ted Walker şi aleea unde se ascundea Lee Harvey Oswald în seara de 10 aprilie 1963.

De fapt, John E Kennedy trece prin zona ideală pentru un asasinat. Un om cu o puşcă poate să tragă un glonţ şi apoi să se refugieze în mulţime în câteva secunde. Iar preşedintele este perfect conştient că aşa ceva se poate întâmpla. Se gândise destul de mult la martiri în ultimul timp şi îi plăcea să citeze nişte versuri ale poetului irlandez Thomas Davis:

Am crezut că n-ai să mori – eram siguri că n-o să pleci de lângă noi;

Şi să ne laşi în cruntă suferinţă pe mâna crudului Cromwell – Oi fără păstor când zăpada cade din ceruri – *Q* de ce ne-ai părăsit, Coghan? De ce ai murit?

Dar astăzi, spectrul morţii nu pare să aibă importanţă. E sâmbătă, 29 iunie 1963. Circa 100.000 de cetăţeni irlandezi se înşiruie pe străzile zgomotosului oraş portuar de pe coasta vestică a Irlandei. Şase sute de *gardai* – poliţişti – sunt aici să împiedice înaintarea mulţimii entuziaste.

Din cauza multelor sarcini cu probleme din trecut, Jackie Kennedy nu şi-a însoţit soţul în Europa, aşa cum o făcuse cu atâta succes în urmă cu doi ani. John Kennedy a avut numai pentru el adulaţia publicului.

Mulţi s-au întrebat de ce s-a dus preşedintele în Europa într-o perioadă atât de nesigură. Titlul unui editorial din numărul de duminica trecută al ziarului *New York Times* era: „Este oare această călătorie necesară?”

„Deşi mulţi au fost împotrivă şi existau motive temeinice să nu plece, spunea mai departe în editorial, preşedintele Kennedy îşi continuă călătoria prin Europa într-o perioadă dintre cele mai nefaste”.

Dar John Kennedy cunoaşte puterea unei bune sincronizări politice, iar vizita a fost un succes zdrobitor. Într-o vreme când problema drepturilor civile ameninţa să-i afecteze grav preşedinţia, călătoria în Europa dovedeşte clar că este cel mai îndrăgit şi charismatic om din lume. Peste un milion de germani s-au înşiruit pe marginea traseului coloanei oficiale la Köln, cu o săptămână în urmă. Alte douăzeci de milioane de europeni l-au urmărit la televizor. Şi un alt milion l-au întâmpinat la Berlin. Acolo, când toţi îi scandau numele, Ken-ne-dy, a cucerit mulţimile cu un discurs convingător în favoarea democraţiei.

— Toţi oamenii liberi, oriunde ar trăi, sunt cetăţeni ai Berlinului, a spus preşedintele. Şi de aceea, ca om liber, mă mândresc să spun: „Ich bin ein Berliner”.[12]

Mulţimea a exaltat de bucurie.

Discursul lui JFK de la Berlin a fost un coşmar pentru Serviciul Secret. Preşedintele stătea singur şi nepăzit pe un podium în faţa a milioane de oameni. Cei prezenţi nu au fost controlaţi de arme, iar mulţi priveau spectacolul de pe acoperişuri sau de la ferestrele deschise. John Kennedy, după cum afirmă unul dintre agenţi, era o „ţintă fixă”.

Sau, potrivit altui agent: „N-ar fi nevoie decât de un glonţ bine ţintit”.

* * *

La Moscova, preşedintele sovietic Nikita Hruşciov, temându-se că popularitatea lui Kennedy va duce la erodarea sprijinului acordat de Berlinul de Est, a luat repede avionul şi s-a dus în acel oraş divizat, să reafirme solicitările naţiunii sale. Nu s-a întâlnit cu John Kennedy. De fapt, masele, o fracţiune din cele care l-au întâmpinat pe Kennedy, abia au observat că Hruşciov era în oraş, subliniind uimitoarea popularitate a lui JFK şi transmiţând clar mesajul că puterea lui Hruşciov e în declin.

Prezenţa lui John F. Kennedy în Europa îl afectează şi pe arogantul preşedinte francez Charles de Gaulle. De la înălţimea funcţiei sale din Paris, de Gaulle devenise conducătorul politic al Europei de Vest, dar şi-a găsit mai mult decât egalul în JFK, făcându-l pe un jurnalist de la *New York Times* să se minuneze că „pentru prima dată, preşedintele de Gaulle a fost confruntat cu un lider occidental ale cărui idei asupra viitorului sunt la fel de clare ca şi ale lui, a cărui încredere în victoria finală a ideilor sale e la fel de mare şi care, până la urmă, vorbeşte în numele celei mai puternice naţiuni din comunitatea

12 „Şi eu sunt berlinez“ (în lb. germană, în original)

internaţională”.

Kennedy şi de Gaulle nu se întâlnesc în călătoria preşedintelui american, dar liderul francez stă cu ochii pe fiecare mişcare a lui John Kennedy.

* * *

Şi urmează Irlanda.

— Dacă mergi în Irlanda, a precizat secretarul Kenny O’Donnell când Kennedy a adăugat această ţară în itinerarul său, oamenii vor spune că e o călătorie de plăcere.

— Asta şi vreau, a răspuns preşedintele. O călătorie de plăcere în Irlanda.

A fost lăudat peste tot unde s-a dus în această mică naţiune insulară, aclamat ca un fiu victorios care se întoarce în patrie.

Galway e programat în a patra zi a lui Kennedy în Irlanda şi este clar, după zâmbetul său plăcut şi modul relaxat în care interacţionează cu localnicii, că încordarea cauzată de afacerile interne, problemele externe şi apropiata naştere a celui de-al treilea copil al său pare să fie la un milion de kilometri depărtare.

Trei sute douăzeci de copii de la mănăstirea St. Mercy întâmpină elicopterul preşedintelui, care aterizează pe un câmp cu iarbă de la malul mării la 11.30 dimineaţă. Toţi sunt îmbrăcaţi în portocaliu, verde sau alb, culorile steagului irlandez, pe care îl reconstituie.

Apoi preşedintele face o plimbare scurtă într-un Cadillac decapotabil până în Eyre Square, în centrul oraşului. În dreptul unei case, Kennedy îi ordonă şoferului să oprească pentru a sta de vorbă câteva minute cu femeile care stăteau afară.

Cuvântarea ţinută în Eyre Square este cea mai călduroasă şi personală din întreaga perioadă prezidenţială a lui JFK, evocând cu emoţie începuturile

carierei sale politice în Boston. Preşedintele se simte foarte în largul său când se uită la miile de oameni din piaţa căreia i se va da numele lui într-o zi. Nu este o oprire de campanie, niciun dineu pentru o strângere de fonduri, nici măcar una dintre acele ocazii importante în care trebuie să ţină un discurs solemn, plin de o gravitate sumbră.

Aici e vorba de un om emoţionat de contactul cu poporul din patria sa într-un moment când are mare nevoie de aşa ceva, şi speră că vorbele lui vor avea acelaşi efect asupra irlandezilor.

— Dacă ziua ar fi îndeajuns de senină şi aţi cobori în golf, şi aţi privi spre vest, şi aţi avea văzul îndeajuns de bun, aţi vedea oraşul Boston, Massachusetts, le spune preşedintele mulţimilor de admiratori. Şi dacă aţi putea, continuă el, aţi vedea muncind în docurile de acolo mulţi Dougherty, Flaherty şi Ryan, precum şi veri de-ai voştri care au plecat la Boston să-şi facă o viaţă mai bună.

5 5

Apoi preşedintele cere mulţimii să ridice mâinile, întrebându-i pe oamenii din Galway dacă au rude în America. Piaţa se umple imediat de mâini ridicate spre cer. Mulţimea râde în hohote şi izbucneşte în aplauze. Preşedintele este într-adevăr unul de-ai lor.

Impactul e copleşitor. Kennedy vorbeşte despre încrederea în visul american. Dar cuvintele lui sunt mai mult decât un vis pentru aceşti oameni. În toată istoria omenirii, niciun copil de imigrant care s-a întors în patrie nu s-a bucurat de atâta admiraţie şi afecţiune. Dacă te uiţi doar o dată la

J! 5 5

Kennedy care priveşte mulţimea, te convingi că o familie poate să vină în America săracă lipită şi să ajungă într-o zi la cel mai înalt nivel. John F. Kennedy, un fiu al

Irlandei, este acum cel mai puternic om din lume.

* * *

Totuşi, în acea zi nu s-a spus că imigranţii de culoare din America încă nu au această oportunitate. Dar Kennedy face eforturi să le-o ofere.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Î

— Dacă ajungeţi vreodată în America, încheie preşedintele, după ce a vorbit de frumoasele zile petrecute în Irlanda, veniţi la Washington. Şi spuneţi, dacă vă întreabă la poartă, că sunteţi din Galway. Va umbla vorba, şi atunci veţi avea parte de „Cead Mile Failte", adică „o sută de urări de bun venit". Vă mulţumesc şi la revedere!

Kennedy este condus prin oraş înapoi la elicopterul, în care se îmbarcă la doar 45 de minute după sosire. Iubirea de patrie îi curge prin vene odată cu sângele. Preşedintele nu are de ce să se teamă în această coloană oficială din partea acestor oameni. Lui JFK i se fac mii de poze.

Multe dintre ele au rămas pe pereţii cârciumilor şi ai caselor din Galway până în ziua de astăzi.

Capitolul 13

7 AUGUST 1963

OSTERVILLE, MASSACHUSETTS

Dimineaţa

Bucurându-se de vara din Noua Anglie, Jackie Kennedy, însărcinată în ultimele luni, se apleacă peste gardul care-i ajunge la piept, ca să o supravegheze pe Garoline, fiica ei de cinci ani, luând primele lecţii de călărit. Prima-doamnă şi copiii îşi petrec vara la o casă închiriată, pe nume Bramebletyde, la mică distanţă de reşedinţa familiei Kennedy din Hyannis Port. În mod normal, familia preşedintelui ar sta în casa pe care o deţine lângă corpul principal de clădire.

Tatăl preşedintelui şi Bobby au case alături. Această enclavă e demult oaza familiei, unde pune la cale campanii, nunţi sau doar joacă un fotbal american, varianta blândă. Prezenţa familiei Kennedy acolo a făcut din Cape Cod, Massachusetts, un loc cunoscut pe hartă.

Atât de cunoscut, încât zona e invadată de turişti în fiecare vară. Mulţimile zgomotoase au început să calce în picioare vegetaţia şi să provoace probleme de trafic pe străduţele înguste de pe faleză, în dorinţa lor de a-i zări pe JF şi Jackie. Proprietatea de la Hyannis Port este, la rândul său, un coşmar şi pentru Serviciul Secret, motiv pentru care familia prezidenţială a închiriat o casă mai izolată în vara lui 1963. Jackie şi copiii stau acolo tot timpul, dar preşedintele vine de la Washington doar în weekenduri.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Brambletyde este ascunsă de păduri dese şi accesibilă numai de pe o alee îngustă cu pietriş. Din punctul de vedere al intimităţii şi securităţii, închirierea casei este perfect justificată.

Jackie a mai avut un motiv temeinic să aleagă Brambletyde: nu vrea ca presa să-i facă poze însărcinată. Nici nu se duce în oraş, lăsându-l pe şeful Serviciului Secret, Clint Hill, să-i aducă tabloide, pe care le savurează în secret.

Azi e miercuri. Hill îşi ia o zi liberă. Bătrânul agent o păzeşte cu vigilenţă pe prima-doamnă. Munceşte şase zile pe săptămână, uneori şaisprezece ore pe zi. Dar acum îi ţine locul agentul Paul Landis. Landis stă aproape de manej, urmărind-o cu un ochi experimentat pe primadoamnă, în timp ce agenta Lynn Meredith de la Divizia copii se învârte prin jurul lui Caroline.

Deodată, pe Jackie o trece un junghi puternic prin abdomen. Apoi altul. Şi curând durerea nu mai încetează.

— Domnule Landis, nu mă simt bine, spune ea,

presimţind ce are să se întâmple. Cred c-ar fi mai bine să mă duci înapoi în casă.

— Desigur, doamnă Kennedy.

Dar în mişcările lui Landis nu se întrevede nicio grabă.

— Acum, domnule Landis! îi ordonă Jackie.

În vocea ei se simte durerea.

Landis aleargă la maşină şi ţine deschisă portiera din spate. Faţa lui Jackie e schimonosită când se strecoară pe bancheta din spate. Durerea îi vine din pântece. Panica ei crescândă se datorează amintirilor dureroase ale celor două sarcini cu probleme care se terminaseră cu pierderea copiilor. Jackie a avortat spontan în 1955. A doua sarcină se terminase pe 23 august 1956 cu naşterea unei fetiţe moarte, pe care ea şi soţul ei au botezat-o Arabella. Pierderea unui singur copil este o lovitură teribilă. Dar să pierzi doi e un calvar. Să piardă al treilea copil, după ce născuse doi copii sănătoşi, ar fi de nesuportat pentru Jackie.

Prima-doamnă mai are doar câteva săptămâni până la termen, nu poate fi sigură de nimic când e vorba de copilul ei nenăscut.

Caroline rămâne cu agenta Meredith, în timp ce Landis conduce cu 130 de kilometri la oră pe drumul îngust, transmiţând în acelaşi timp prin radio să se pregătească un doctor şi un elicopter.

Anxietatea primei-doamne creşte pe măsură ce îşi dă seama că va intra în travaliu.

— Mai repede, te rog! îi porunceşte ea şoferului.

E timpul să meargă la un spital. Imediat. Dacă Landis nu poate să o ducă acolo la timp, e foarte probabil ca agentul Serviciului Secret să fie nevoit să tragă pe dreapta şi să îl aducă pe lume chiar el pe copilul preşedintelui, pe bancheta din spate a limuzinei prezidenţiale.

Agentul Landis apasă la maximum pe acceleraţie.

* * *

La Washington, preşedintele Kennedy se confruntă cu alt gen de problemă. Sondajele arată că popularitatea sa în statul crucial Texas a ajuns la un minim istoric – şi continuă să scadă. Statul devine din ce în ce mai conservator şi republican. Lyndon Johnson şi-a pierdut complet influenţa politică acolo. Asta doare nu numai în privinţa voturilor la viitoarele alegeri, ci şi în buzunare. Texas e de multă vreme o sursă importantă de fonduri pentru campaniile democraţilor, mulţumită buzunarelor adânci ale petroliştilor bogaţi şi ale altor oameni de afaceri. Şi, pe timpuri, se putea conta pe LJB să aducă acei bani. Dar acum, guvernatorul Texasului, John Connally, un democrat cu vederi conservatoare, ţine baierele pungii – şi, în taină, nu este un mare susţinător al lui Kennedy.

În asta constă problema: JFK îl tot îndeamnă pe Johnson să facă o călătorie pentru strângere de fonduri în Texas. Dar Johnson ştie că o astfel de călătorie i-ar dezvălui lipsa de influenţă, făcându-i mai clar preşedintelui faptul că guvernatorul Connally va fi omul care va aduce donatori importanţi pentru campania lui Kennedy. Asta va eroda, în continuare, şansele lui Johnson de a rămâne pe biletul de vot.

Ca să se încurce şi mai mult lucrurile, nu numai LBJ în mod deliberat a evitat aranjarea unei călătorii a preşedintelui în Texas, dar şi guvernatorul Connally a încercat să împiedice vizita lui Kennedy. Amândoi sunt democraţi, dar guvernatorul ştie că orice apariţie a lui alături de preşedinte îl va costa voturi din partea texanilor. Dar Kennedy are nevoie de Texas şi de banii proveniţi de acolo. Vrea neapărat să se deplaseze în acest stat. Aceasta este problema care-l obsedează în dimineaţa lui 7 august. Într-o secundă însă, aceasta va fi complet uitată.

Agentul serviciilor secrete Jerry Behn se apropie de biroul lui Evelyn Lincoln la 11.37 dimineaţa. Cu maximă discreţie, o informează căjackie a fost dusă cu avionul la clinica de la Otis Air Force Base, aflată lângă Falmouth Massachusetts, pe malul de vest de la Cape Code. Agentul îi mai spune secretarei că prima-doamnă nu doreşte ca soţul ei să fie derânjat în cazul în care încep durerile naşterii.

Evelyn Lincoln, cunoscând adâncul ataşament emoţional al lui Kennedy faţă de sarcina lui Jackie, intră totuşi în Biroul Oval.

— Jerry mi-a spus că doamna Kennedy este în drum spre Otis, informează ea calm, în aşa fel încât să nu-l tulbure pe preşedinte şi pe invitaţii săi.

Nu reuşeşte. Întâlnirea din Biroul Oval este amânată. O suită de telefoane nervoase confirmă faptul căjackie este sedată şi este pe punctul de-a naşte un nou copil prin cezariană. Preşedintele pune în alertă Air Force One. Dar astăzi, toate avioanele preşedintelui sunt indisponibile. Lui JFK nu-i pasă. El cere un avion cu orice preţ, orice avion, să fie la dispoziţia sa pe loc.

* * *

O oră mai târziu, în timp ce preşedintele, Serviciul Secret şi membrii de elită ai staffului său se grăbesc spre Otis Air Force Base, înghesuiţi într-un JetStar pentru doar şase pasageri, Patrick Bouvier Kennedy vine pe lume. Al doilea fiu al preşedintelui cântăreşte trei kilograme şi are cincizeci de centimetri. Totuşi, are afecţiuni respiratorii. Respiră greu şi insuficient. Copilul hârâie când expiră. Pielea sa are o paloare albăstruie, iar pieptul îi este scobit. Este imediat pus într-un incubator. Sarcina de a-l păzi revine unui agent al serviciilor secrete, deşi este limpede că toată primejdiile ce-l pot ameninţa vin din interiorul corpului său. În uterul mamei, plămânii sunt ultimele

organe care se dezvoltă, iar micuţul Patrick pare să sufere de o maladie pleurală, cea mai frecventă afecţiune care duce la moartea nou-născuţilor.

Prima-doamnă este încă sub efectul tranchilizantelor şi nu cunoaşte

?

suferinţa. Odată ce preşedintele soseşte, preia controlul situaţiei. Discută aprins cu doctorul John Walsh despre starea fiului său. Medicul îi spune că există totuşi posibilitatea ca micuţul să-şi piardă viaţa. Imediat Kennedy apelează la capelanul clinicii pentru a-l boteza pe Patrick, asigurându-se astfel că, dacă va pleca la Ceruri, copilul său se va afla sub protecţia tradiţiei romano-catolice. Doctorul Walsh sugerează apoi că micuţul ar putea fi mutat la Spitalul de Copii din Boston, unde există posibilităţi mai bune de tratare a afecţiunii de care suferă. Preşedintele este de acord.

5

La 17.55 după-amiază, Jackie este încă ameţită de sedative, iar Patrick Bouvier este pus într-o ambulanţă pentru un drum de o oră spre Boston.

Acest copil e o încărcătură preţioasă. Mult mai scumpă decât *Mona Lisa*. Atât de asemănător cu tabloul. Patrick face această călătorie cu o escortă completă a poliţiei din Massachusetts. Sirenele sunt puse în funcţiune când ambulanţa iese din spitalul forţelor aeriene.

Coloana nu se opreşte pe drum. Viaţa copilului trebuie salvată cu orice preţ.

* * *

Acum începe aşteptarea. Jackie rămâne în apartamentul ei de zece camere de la maternitate, refăcându-se. Aşa că preşedintele pleacă la Boston să stea de veghe la spitalul de copii. E cu totul alt om decât cel care, în 1956, aşteptase trei zile înainte să se întoarcă din

Europa să-şi vadă soţia după primul avort spontan. Acum fixează neputincios camera experimentală, de înaltă presiune, cu o lungime de zece metri, în care trupşorul nemişcat al fiului său gâfâie după aer. Patrick se vede clar prin ferestrele mici ale camerei. Secţia de terapie intensivă este golită de toţi vizitatorii de câte ori se află preşedintele la acel etaj, ceea ce îi sporeşte lui JFK singurătatea.

— Cum se simte micul Patrick? îl întreabă Evelyn Lincoln cu blândeţe.

A făcut drumul până la Boston să-l ajute pe preşedinte la treburile curente ale administraţiei.

— Are şanse de 50%, îi răspunde preşedintele.

— Asta-i tot ce are nevoie un Kennedy, îl asigură ea, ştiind că şeful ei, pe care-l cunoaşte de atâta timp, va aprecia acest gen de încurajare.

Lideri din toată lumea şi prieteni buni îl asaltează pe Kennedy cu telefoane şi mesaje, dar nu-i distrag atenţia de la fiul lui nou-născut.

Preşedintele iubeşte nespus copiii. Acest bebeluş, conceput imediat după criza rachetelor din Cuba, are pentru el o semnificaţie deosebită. Este copilul care n-ar fi venit niciodată pe lume dacă această criză s-ar fi terminat cu un război termonuclear. Patrick Bouvier Kennedy, care poartă numele bunicului lui JFK şi al tatălui lui Jackie, a fost un motiv de mândrie şi îngrijorare chiar din ziua în care prima-doamnă a anunţat că e însărcinată.

Preşedintele are la Ritz-Carlton o cameră cu vedere spre Parcul Central din Boston. În acest apartament petrece prima noapte din viaţa lui Patrick, citind agitat documentele privitoare la un tratat de interzicere a testelor nucleare. Dar a doua noapte preferă să şi-o petreacă mai aproape de fiul său suferind, aşa că se mută din luxul de la Ritz-Carlton într-o cameră goală de spital.

La două dimineaţa, agentul Larry Newman îl trezeşte

cu blândeţe. JFK sare imediat din pat şi ia liftul spitalului până la secţia de pediatrie de la etajul cinci, împreună cu doctorul Walsh şi agentul Newman. Veteranul Serviciului Secret a văzut multe la viaţa lui cât timp a fost agent de pază la Casa Albă şi cunoaşte stările sufleteşti ale preşedintelui şi problemele lui personale. Newman, care nu plânge uşor, a fost cât pe ce să izbucnească în lacrimi în timpul acestui calvar sfâşietor.

Acum agentul Newman vede chinul care îl împovărează pe preşedinte. Doctorul Walsh îl informează pe JFK că Patrick e într-o stare gravă şi probabil nu va rezista până dimineaţa. Plămânii subdezvoltaţi ai nou-născutului nu funcţionează cum trebuie. A început să aibă perioade prelungite de apnee, în care nu mai respiră deloc.

Uşile liftului se deschid. Holul e întunecat şi pustiu la ora aceasta matinală. John Kennedy se îndreaptă încet spre secţia de terapie intensivă pentru a-şi privi fiul muribund.

Apoi preşedintele aude un râs de copil. Curios, JFK îşi bagă capul în camera de unde vine sunetul. Două fetiţe se ridică în pat. Sunt mici, n-au decât trei sau patru ani. Amândouă au bandaje care le acoperă zone mari ale trupului.

— Ce-au păţit? îl întreabă pe doctorul Walsh.

Au suferit arsuri, îi explică doctorul, care adaugă că este posibil ca una din fetiţe să nu-şi mai poată folosi mâinile.

Preşedintele caută un creion prin buzunare. Nu are. Nu e ceva neobişnuit. Singurul lucru pe care îl are de obicei în buzunare este o batistă.

Agentul Newman şi doctorul Walsh găsesc un creion. O soră medicală, văzând că preşedintele nu are hârtie, aduce o coală din cabinetul asistentelor. Apoi JFK scrie un bilet copilelor, spunându-le să fie curajoase, căci

preşedintele Statelor Unite va avea grijă de ele. Sora îl asigură că va da biletul părinţilor celor două fetiţe.

— Nu s-a mai vorbit niciodată despre asta, îşi va aminti Newman mai târziu. Doar a făcut ce trebuia – s-a dus să-şi vadă fiul. Asta era o parte din dihotomia acestui om – diamantul neşlefuit.

Patrick Bouvier Kennedy moare după două ore.

— Era un copil aşa frumos, se vaită preşedintele asistentului său personal Dave Powers. A dus o luptă grea.

Kennedy îi ţine mâna micului Patrick când copilul îşi dă ultima suflare. În timp ce preşedintele încearcă să-şi ţină firea, îşi dă seama că suferinţa lui nu e o chestiune particulară. Asistentele, doctorii şi propriul stafi se uită la el să vadă cum suportă această lovitură groaznică. Încet, JFK pleacă din cameră şi rătăceşte pe holurile spitalului, cu durerea bine tăinuită în suflet.

* * *

În lumea exterioară se întâmplă multe. Un film despre torpilorul PT-109, comandat de Kennedy pe vremuri, devine un mare succes de public în vară, conferind mai multă strălucire imaginii eroice a preşedintelui. Situaţia politică în Texas se complică atât de mult, încât preşedintele va încerca s-o rezolve vizitând personal statul peste doar câteva luni. În Chicago, capul mafiot Sam Giancana jură să se răzbune pe fraţii Kennedy pentru că au întărit supravegherea asupra activităţii lui, chipurile criminală. La 150 de kilometri de Florida, Fidel Castro spumegă de furie când află de operaţiunile secrete ale americanilor, care continuă în Cuba. Pe plan intern, Martin Luther King e pe cale de a organiza un marş de protest cu sute de mii de participanţi, pe Washington Mall. În Vietnam, tiranul catolic Diem, fumător înrăit, îşi pierde controlul. Şi, în cele din urmă, în New Orleans, un pierde-vară pe nume

Lee Harvey Oswald e arestat pentru difuzare de literatură comunistă, iar FBI-ul se hotărăşte în sfârşit să reînceapă investigaţiile în privinţa lui.

Dar în momentul de faţă, niciuna dintre aceste probleme nu contează pentru John Fitzgerald Kennedy. 1

Fiul preşedintelui a murit. A trăit doar treizeci şi nouă de ore. Suferinţa este aproape insuportabilă.

JFK se întoarce cu liftul la etaj, în camera unde dormise. Acolo, se aşază pe pat, îşi ia capul în mâini şi plânge în hohote.

„Doar a plâns, a plâns şi a plâns", îşi va aminti Dave Powers mai târziu.

* * *

La o sută de kilometri depărtare, şi lui Jackie i se frânge sufletul de durere. Presa mişună în jurul spitalului de la baza aeriană Otis. După câteva ore, preşedintele soseşte ca să fie lângă soţia lui.

Chiar şi doborâtă de durere, prima-doamnă îşi dă seama cât de mult suferă soţul ei. Cu blândeţe, îi aminteşte că se au încă unul pe celălalt şi că îi au şi pe John şi Caroline.

— Singura lovitură pe care n-aş putea s-o suport, îi spune Jackie lui JFK, ar fi să te pierd pe tine.

Capitolul 14

28 AUGUST 1963 Washington, D.C. După-amiaza

— Cu o sută de ani în urmă, un mare american, în a cărui umbră simbolică stăm noi astăzi, a semnat Proclamaţia de emancipare, începe Martin Luther King.

Cuvintele lui sunt scrise pe hârtie. Ţinuta şi gesturile îi sunt neobişnuit de rigide, ca ale unui om care vorbeşte pentru prima dată în faţa unui public atât de numeros.

Statuia emblematică a lui Abraham Lincoln, realizată de sculptorul francez Daniel Chester, se profilează peste umărul lui King. Una din mâinile lui Lincoln descrie litera

„A” din limbajul semnelor, iar cealaltă litera „L”. Umerii marelui eliberator sunt căzuţi şi capul un pic în jos, de parcă ar purta încă imensa povară a preşedinţiei. Sunt o sută de ani de când Lincoln a eliberat sclavii, iar acum King îi spune mulţimii de sute de mii de oameni că americanii de culoare nu sunt încă liberi.

Mulţimea e tăcută când îşi începe el discursul. O vede foindu-se. Aplauzele sunt anemice şi politicoase, atunci când există.

— După o sută de ani, viaţa negrilor este, din păcate, încă schilodită de cătuşele segregaţiei şi de lanţurile discriminării, continuă King, sistemul de sonorizare purtându-i glasul dincolo de Mall, iar camerele de televiziune ducându-i imaginea şi vocea în casele americanilor.

John Kennedy, ca şi Luther King, este considerat un mare orator, căci foloseşte în discursurile sale cuvinte alese cu grijă şi o frazare de efect. Dar, în cele mai bune zile ale sale, reverendul King duce arta oratoriei pe culmi mai înalte decât Kennedy, adăugând tehnicile învăţate din cele peste o mie de predici rostite din amvon în dimineţile de duminică: vocea tună şi şopteşte, tonul se ridică şi coboară, ritmul se schimbă, când e mai rapid, când mai lent, pentru a-i face pe ascultători să-i soarbă fiecare cuvânt, lungeşte sau scurtează silabele în dorinţa de a-şi accentua ideile. Lui King îi place mai ales să pună accentul pe litera „t” când vrea să scoată ceva în evidenţă.

În mod normal, King vorbeşte avântat şi sigur pe el, prefăcând cuvintele furioase şi acuzatoare într-o rugăciune plină de speranţă.

Dar astăzi cuvântarea lui e monotonă. Silabele lungite şi cuvintele lui pregătite cu grijă nu sună altfel decât la alţi vorbitori ai zilei. Ca să fim sinceri, Martin Luther King plictiseşte publicul.

— După o sută de ani, negrul trăieşte izolat pe o insulă de sărăcie, în mijlocul unui vast ocean de prosperitate. După o sută de ani, negrul încă lâncezeşte la periferia societăţii americane şi se află în exil în propria patrie. Am venit azi aici în număr atât de mare ca să atragem atenţia asupra acestei stări ruşinoase, îi spune King publicului său, sperând să aprindă o scânteie în oameni.

Mulţi manifestanţi au făcut sute de kilometri ca să fie aici astăzi. Sunt negri şi albi. Ziua a fost lungă, s-au ţinut ore întregi cuvântări – dintre care multe a fost cu adevărat plicticoase.

Însă Marin Luther King este omul pe care au aşteptat să-l asculte. Iar cei 250.000 de oameni uită de oboseală, căldură şi claustrofobie, încordându-şi auzul ca să nu le scape nicio vorbă a oratorului. Au venit să susţină cauza drepturilor civile, dar şi să-l audă pe marele orator – o ocazie specială. În timp ce ascultă discursul, vocea melodioasă a lui King se revarsă peste bazinele reflectorizante dintre monumentul lui Lincoln şi cel al lui Washington, iar publicul ştie, în adâncul sufletului, că pastorul King va uni om cu om în numele unui ideal măreţ.

Asta aşteaptă de la el: să spună în încheierea cuvântării ceva atât de impresionant, încât această zi să nu fie uitată niciodată.

Mulţimea ascultă cu atenţia încordată, dar King vorbeşte deja de nouă minute şi nu a spus încă nimic mobilizator.

După două minute, totul se schimbă.

* * *

Între timp, la Casa Albă, John Kennedy urmăreşte discursul lui Martin Luther King la televizor. Sunt exact trei luni de când Jackie a intrat în travaliu şi l-a născut pe Patrick. Îl jeleşte în izolarea de la Cape Cod, zâmbetul ei

ştrengăresc fiind înlocuit de privirea tristă a ochilor aţintiţi în jos şi acoperiţi cu ochelari de soare supradimensionaţi. Preşedintele a fost vigilent şi a plecat din Washington de câte ori s-a putut ca să fie alături de ea.

Dar azi, miercuri, este o zi în care trebuie să fie neapărat în Washington. Bobby Kennedy şi fratele lor Teddy, noul senator de Massachusetts, i se alătură lui JFK în faţa televizorului.

Procurorul general este un mare susţinător al mişcării pentru drepturi civile, dar relaţia lui cu Martin Luther King e tensionată. Pe de o parte pentru că auzise înregistrările lui J. Edgar Hoover cu King şi, pe de altă parte, pentru că Bobby vrea să-l protejeze pe preşedinte.

De când anunţase King marşul din Washington, în urmă cu trei luni, Bobby devenise organizatorul şovăielnic al acestuia. Ştie că implicarea fratelui său în drepturile civile nu va avea succes dacă mitingul de la monumentul lui Lincoln devine violent sau nu strânge destui oameni. Aşa că procurorul general, împreună cu stafful Departamentului de Justiţie, s-a ocupat ca marşul să aibă proporţiile potrivite pentru a fi uşor de controlat. S-a asigurat că monumentul lui Lincoln era locul unde avea să ţină King cuvântarea, pentru că e mărginit pe o parte de Potomac, şi pe alta de Tidal Basin. În acest condiţii, mulţimea va fi mai uşor de stăpânit în caz de revoltă şi demonstranţii vor fi ţinuţi departe de Capitoliu şi de Casa Albă.

Bobby s-a asigurat şi că nu vor fi aduşi acolo câini poliţişti; pentru că asta le-ar aminti oamenilor de Connor Taurul din Birmingham. A avut grijă să fie închise toate barurile şi magazinele de băuturi în acea zi, să pună la dispoziţie toalete ecologice, ca să evite coşmarurile fratelui său legate de urinatul în public, iar trupele să fie în alertă la bazele militare din apropiere în caz că mulţimea se

dezlănţuia. Pentru a nu crea impresia că mişcarea drepturilor civile e susţinută doar de negri, Bobby a aranjat cu Sindicatul muncitorilor din industria constructoare de maşini să aducă la miting şi albi. A şi discutat cu un consilier al său să stea mai jos de platforma vorbitorului, cu un disc al Mahaliei Jackson – *He's Got The Whole World* (*In His Hands*) – care să fie pus la sistemul de sonorizare în momentul când vorbitorul spune ceva incitant sau antiamerican.

Este interzis tot ce ar putea pune într-o lumină proastă Casa Albă sau susţinerea tardivă pe care o acordă aceasta drepturilor civile.

Şi toate acestea, pentru a-l sprijini pe Martin Luther King, un om despre care Bobby a afirmat caustic chiar cu o seară în urmă: „Nu este o persoană serioasă. Dacă ţara ar şti ce ştim noi despre faptele lui King, ar fi terminat".

Exact cum ar fi şi fraţii Kennedy terminaţi dacă ţara ar afla despre „isprăvile" preşedintelui.

Aşa că preşedintele şi fraţii săi urmăresc discursul lui King cu mult interes, rugându-se ca îndoielnicul lor aliat politic să-şi ţină promisiunea legată de marele marş din Washington.

* * *

— Nu ne putem declara satisfăcuţi atâta vreme cât negrii din Mississippi nu vor obţine drept de vot, iar cei din New York nu vor avea pe cineva pe care să vrea într-adevăr să-l aleagă, predică Martin Luther King – şi asta-i exact ce face el acum, când e pe cale să devieze de la discursul pregătit la Cartea lui Amos din Vechiul Testament.

Emoţiile lui King sunt atât de puternice, încât are adesea probleme cu stomacul înaintea unui mare eveniment. Dar acum i s-a risipit nervozitatea. Tonul începe să i se ridice. Silabele lungi devin sacadate.

Accentuează litera „t” din cuvântul „ghetou”. Privind pe Mall, King vede că oboseala sutelor de mii de oameni a dispărut ascultându-i discursul. Ridică tonul. Până acum părea că citeşte paragraf după paragraf, dar, pe când vorbele au început să-i curgă ca un şuvoi, paragrafele au devenit propoziţii enunţiative, simple, de mare impact.

Martin Luther King şi-a intrat în ritm.

— Să nu ne tânguim în Valea Plângerii, vă spun astăzi, prieteni. Chiar dacă ne confruntăm cu greutăţile de azi şi de mâine, eu tot am un vis. E un vis adânc înrădăcinat în visul american. Apoi a pronunţat propoziţia care va ajunge să marcheze această zi pentru totdeauna. Am un vis, declară King, acela că, într-o bună zi, această naţiune se va ridica şi va trăi conform adevăratului sens al credinţelor sale. Acest adevăr este de la sine înţeles pentru noi: toţi oamenii sunt egali. Am un vis, acela că, într-o bună zi, pe dealurile roşii din Georgia, fiii foştilor sclavi şi fiii foştilor proprietari de sclavi vor putea să se aşeze împreună la masa fraternităţii. Am un vis, că, într-o bună zi, chiar şi statul Mississippi, un stat care lâncezeşte în fierbinţeala nedreptăţii şi a oprimării, se va transforma într-o oază a libertăţii şi dreptăţii. Am un vis că cei patru copii ai mei vor trăi într-o bună zi într-o naţiune în care nu vor mai fi judecaţi după culoarea pielii lor, ci după caracterul lor. Am astăzi un vis! Am un vis că într-o bună zi în Alabama, statul cu cei mai îndârjiţi rasişti, cu guvernatorul său, din a cărui gură au ieşit cuvinte precum „intervenţie” şi „anularea integrării rasiale” – că într-o bună zi, chiar şi acolo, în Alabama, băieţeii şi fetiţele de culoare îşi vor da mâna cu băieţeii şi fetiţele albe, ca fraţii şi surorile. Am astăzi un vis!

Acum Martin Luther King deţine controlul asupra mulţimii. Întregul Mall e în fierbere.

— Am un vis că într-o bună zi fiecare vale se va înălţa

şi fiecare munte

3 3

şi deal se vor apleca. Locurile cu gropi vor fi netezite, la fel şi cele denivelate. Iar splendoarea lui Dumnezeu ni se va revela, pentru ca tot ce e din carne să o vadă.

Mulţimea este peste măsură de emoţionată şi mândră. Atât negrii, cât şi albii îi sorb lui King fiecare cuvânt. Dintr-un discurs de numai şaisprezece minute, Martin Luther King a dovedit că astăzi este, într-adevăr, aşa cum a sperat, cea mai măreaţă zi a drepturilor civile din istoria Americii.

Când King se pregăteşte pentru finalul apoteotic, ridică vocea la microfon şi din gură îi ies stropi de scuipat. Imaginea lui Lincoln privind peste umărul său este profund emoţionantă în timp ce King face apel la spiritul Proclamaţiei de Emancipare. Este clar pentru toţi că pastorul King intenţionează să termine ce începuse Lincoln cu atât de mult timp în urmă şi că cei doi – despărţiţi de un veac de nedreptăţi rasiale – vor fi legaţi pentru totdeauna, începând cu acea zi.

— Liberi în sfârşit, liberi în sfârşit, citează el dintr-o rugăciune cântată a negrilor. Îţi mulţumim, Dumnezeule atotputernic, suntem liberi în sfârşit.

Pe când mulţimea de pe Mall izbucneşte în aplauze, ştiind că a asistat la un moment crucial din istoria naţiunii, John Kennedy se întoarce spre Bobby şi îi comunică impresia lui despre ce a văzut.

— E al naibii de bun.

* * *

O oră mai târziu, un Martin triumfător se întâlneşte cu John Kennedy în Biroul Oval. Mai sunt unsprezece oameni acolo, printre care şi Lyndon Johnson, aşa că această vizită nu este o întâlnire la vârf între preşedintele Statelor Unite şi cel mai puternic lider al mişcării pentru

drepturi civile. Dar Kennedy se asigură că reverendul King ştie că preşedintele acordă atenţie evenimentelor zilei.

— Am un vis, îi spune lui Martin Luther King, dând din cap în semn de aprobare şi că temerile sale pentru King au încetat deocamdată.

* * *

Dar marşul din Washington nu aduce schimbări în lupta rasială necontenită din sudul Americii. Pe 16 septembrie 1963, la ora 10.22, la mai puţin de trei săptămâni după ce americanii au ascultat visul lui Martin Luther King despre băieţii şi fetiţele de culoare din Alabama dându-şi mâna cu băieţi şi fetiţe albe, douăzeci şi şase de copii negri sunt duşi în subsolul bisericii baptiste de pe 16th Street pentru slujba de duminică dimineaţă. Urmează să asculte o predică pentru copii despre „Iubirea care iartă”.

Biserica baptistă de pe 16th Street este cea de unde a pornit Cruciada copiilor din Birmingham, în mai 1963. Se află vizavi de parcul în care câinii poliţişti trimişi de Connor Taurul i-au sfâşiat pe nevinovaţii adolescenţi şi copii negri de şcoală primară. Este un loc extrem de încărcat de ură, unde grupurile de albi cred în superioritatea lor rasială şi luptă în continuare să oprească integrarea în Birmingham.

Copiii veniţi la biserică în această duminică n-au de unde să ştie că patru membri ai Ku Klux Klanului au pus o cutie cu dinamită lângă subsol. Aşa că explozia care zdruncină pacea spirituală a predicii este cu totul neaşteptată. Forţa ei este atât de mare, încât nu numai că distruge subsolul, ci şi toate vitraliile din clădire – în afară de unul. Pe acesta este * >

Înfăţişat Iisus Hristos având grijă de un grup de copii mici.

Fereastra are o conotaţie simbolică, pentru că

optsprezece dintre copiii aflaţi în subsol în această duminică dimineaţă supravieţuiesc acelei oribile tragedii. În schimb, patru dintre ei – Addie Mae Collins, Cynthia Wesley, Carole Robertson şi Denise McNair – nu.

Visul lor s-a sfârşit.

Capitolul 15

2 SEPTEMBRIE 1963

Hyannis Port, Massachusetts

La prânz

„O, Doamne – scrie pe o plăcuţă dăruită preşedintelui marea Ta e atât de vastă şi barca mea aşa de mică”.

3 3

De această Zi a Muncii, John Kennedy vede o bărcuţă plutind în depărtare, când îşi scoate ochelarii de soare şi se instalează comod într-un fotoliu de răchită de pe iarba din curtea dinspre mare a casei Brambletyde. Walter Cronkite, jurnalistul de la CBS, face la fel, pregătindu-se pentru unul dintre cele mai importante interviuri televizate din viaţa lui. Subiectul de astăzi sunt apele agitate şi furtunile pe care navighează preşedintele Statelor Unite. Ambii bărbaţi poartă costume de culoare închisă, deşi soarele de septembrie îi încălzeşte din plin. Cronkite stă picior peste picior, pe când ale lui Kennedy sunt întinse în faţa lui. Vântul răvăşeşte părul pieptănat cu grijă al lui JFK, obligându-l să întindă mâna la fiecare câteva minute ca să şi-l aranjeze la loc. Cronkite, care e chel, nu are asemenea probleme.

La 46 de ani, aceeaşi vârstă cu a lui Kennedy, Walter Cronkite este considerat cel mai de seamă jurnalist de televiziune din America. El şi preşedintele au o relaţie amicală, iar JFK se simte atât de în largul său, încât se reazemă în fotoliul capitonat pe întreaga durată a interviului, exact cum face când e în Biroul Oval şi se gândeşte la o problemă dificilă.

Cei doi se tachinează relaxaţi când li se pun microfoanele şi începe numărătoarea inversă. Cronkite primeşte semnalul de la o cameră şi interviul începe.

Omul de televiziune îi pune întrebările lui JFK cu o voce când tunătoare, baritonală, când tărăgănată şi relaxată. Stilul său de a conduce un interviu este dezarmant şi chiar cordial, indiferent cât de dure sunt întrebările pe care le pune. Drept urmare, Kennedy se simte în largul său pe toată durata discuţiei cu jurnalistul. Interviul are tonul unei conversaţii între prieteni bine informaţi în problemele politicii americane. Şi, sincer vorbind, asta nu e departe de mentalitatea lui Cronkite. Este un democrat convins, deşi ascunde cu abilitate acest lucru de publicul telespectator.

— Credeţi că veţi pierde câteva state din sud în 64? întreabă Cronkite.

— Păi, am pierdut câteva în 1960, aşa că presupun că poate voi pierde mai multe în 1964. Kennedy zâmbeşte nostalgic, obligat să-şi recunoască o dureroasă vulnerabilitate politică. Cronkite le dezvăluie americanilor un secret cunoscut doar de institutele de sondaj şi politicienii experimentaţi. Nu ştiu. E prea devreme să mă pronunţ, dar aş crede că eram, nu sunt sigur… a… că sunt cea mai populară figură în sud acum. Dar e-n regulă. Cred că va trebui să aşteptăm şi să vedem ce va fi peste un an şi jumătate…

Acum se iveşte un licăr combativ în ochii preşedintelui. Discuţia despre viitoarele alegeri îl incită. Îi plac emoţiile pe care i le dă lupta politică. Lui JFK îi place enorm să fie preşedinte. Este dependent de adrenalină, savurând fiorul competiţiei pentru putere.

Cronkite nu se lasă.

— Ce probleme credeţi că ar putea surveni în 1964?

— Păi, cu siguranţă, pe plan extern, va fi vorba de

securitatea Statelor Unite. Eforturile noastre să menţinem această securitate. Să luptăm pentru cauza libertăţii. Pe plan intern, cred că va fi economia. Locurile de muncă. Şanse egale pentru toţi americanii.

Apoi preşedintele, fără să-şi consulte notiţele, începe să turuie o listă lungă de statistici. Insistă asupra unei reduceri a taxelor, pentru a evita recesiunea, spune el, şi o susţine cu date financiare amănunţite despre felul în care reducerea impozitelor ar stimula economia.

Cronkite ajunge în sfârşit la subiectul delicat al Vietnamului. Pe zi ce trece, americanii sunt din ce în mai îngrijoraţi de amestecul Statelor

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Unite în această ţară zbuciumată. Continua prigoană a budiştilor, dezbătută pe larg în presă, i-a făcut pe unii americani să uite de principalul motiv, comunismul, pentru care sunt trupele Statelor Unite în Vietnam. Mulţi protestează împotriva prezenţei Americii acolo şi îi cer să plece din Asia de Sud-Est şi să-i lase pe vietnamezi să se bată între ei.

— Toată lumea a crezut că administraţia va face apel la diplomaţie în Vietnam, începe Cronkite, accentuând silaba „N-AM". Ceea ce presupun că am şi încercat tot timpul. Ce putem face în această situaţie care pare să semene cu alte dezastre în tratativele cu guverne impopulare?

Cronkite are o prezenţă liniştitoare în faţa camerelor de luat vederi, în care telespectatorii au ajuns să se încreadă. Preşedintele ştie că, dacă îl convinge pe jurnalist că punctul lui de vedere asupra Vietnamului este corect, e ca şi cum ar convinge şi votanţii care îl urmăresc de acasă.

— Războiul merge mai bine, începe JFK. Dar asta nu înseamnă că evenimentele din ultimele două luni nu prevestesc mult rău. Nu cred că războiul poate fi câştigat

acolo dacă guvernul sud-vietnamez nu face eforturi mai mari. În ultimă instanţă, e războiul lor. Ei sunt aceia care trebuie să-l câştige sau să-l piardă.

Dar preşedintele nu spune că trupele SUA ar trebui retrase din zonă, în ciuda faptului că deja au fost omorâţi 47 de americani luptând în războiul altei ţări. În schimb, dă glas îngrijorării că, dacă Vietnamul cade sub comunişti, atunci aşa se va întâmpla şi cu restul Asiei. JFK înşiră ţările în care va câştiga comunismul, începând cu Thailanda şi continuând până la India.

— Suntem într-o luptă disperată cu comunismul, insistă el, iar eu nu vreau ca Asia să treacă sub controlul chinezilor.

Vocea lui Kennedy devine mai puternică, arătând dispreţ atât faţă de preşedintele vietnamez Diem, cât şi faţă de alţi duşmani care vor răspândi comunismul în toată lumea. Acesta nu e acel John Kennedy pe care unii îl consideră un tânăr simpatic, ales preşedinte pe baza înfăţişării lui plăcute şi a banilor tatălui său. JFK a devenit un adevărat lider mondial. El combină disciplina cu o puternică etică a muncii, cunoştinţe, curaj şi compasiune.

Interviul se termină după douăzeci de minute. Preşedintele îşi scoate imediat ochelarii de soare din buzunarul de la piept şi şi-i pune la loc. El şi Cronkite discută relaxat despre costul unei transmisii televizate de jumătate de oră, dar atenţia lor se îndreaptă curând spre o mică barcă de pescuit care taie leneşă valurile. Amândoi sunt navigatori fascinaţi de mare.

E vreme frumoasă în golf. Dar furtuna nu e departe. Cu toate acestea, interviul a mers strună. Preşedintele îşi poate petrece acum o după-amiază tihnită cu familia, bucurându-se de linişte, după jalea şi zbuciumul din urmă cu o lună.

Kennedy şi Cronkite schimbă subiectul conversaţiei

la navigaţie până vine momentul să li se scoată microfoanele şi să se oprească filmarea. În casa Brambletyde, la doar câţiva metri de ei, Jackie Kennedy, îndoliată, se fereşte de camere – şi de lumea întreagă. Preşedintele a petrecut mai mult timp nu numai cu Jackie, dar şi cu John şi Caroline, înotând în ocean, luându-i pe copii cu el în elicopterul prezidenţial şi asistând la lecţiile de călărie ale lui Caroline. Preşedintele şi-a îndemnat soţia să pară curajoasă în faţa presei, dar ea încă nu e în stare.

Totuşi, Jackie va termina în curând cu izolarea autoimpusă. A hotărât să petreacă în Grecia câteva săptămâni cu sora ei, Lee Radziwill, pentru a-şi alina suferinţa. Doar gândul la această călătorie, până la care mai e o lună, aduce din când în când un zâmbet pe faţa primei-doamne.

* * *

Walter Cronkite şi John Kennedy îşi spun la revedere. Iar în această frumoasă după-amiază de Ziua Muncii, cu briza venind dinspre Atlantic şi soarele încălzindu-le feţele, niciunul din ei n-are de unde să ştie că, peste doar douăsprezece săptămâni, Cronkite va apărea la televiziunea naţională să facă un anunţ care va şoca lumea.

>

Capitolul 16

25 SEPTEMBRIE 1963 Billings, Montana Spre seară

21 şi 22 noiembrie se apropie.

Aceste date îl frământă pe John F. Kennedy când stă în arena de rodeo din parcul Yellowstone, adresându-se unei mulţimi impresionante. Billings, Montana, are o populaţie de doar 53.000 de locuitori, dar se pare că fiecare cetăţean din stat a venit acolo ca să-l aclame pe preşedinte. O fanfară contribuie la atmosfera sărbătorească.

— Potenţialul acestei ţări este nelimitat, începe

Kennedy, de parcă ar vorbi despre sine.

În ultimele cinci zile, John Kennedy i-a ajutat pe fermierii din Montana aprobând un export masiv de grâu în Uniunea Sovietică, a negociat un acord internaţional de interzicere a testelor nucleare, a redus impozitele şi chiar a ţinut un discurs în faţa Adunării Generale a ONU, promiţând să trimită oameni pe Lună. Cuvântarea lui Kennedy din acea zi a fost atât de remarcabilă, încât l-au aplaudat chiar şi sovieticii.

Soarele e mai palid, dar tot încălzeşte, în timp ce preşedintele vorbeşte din arena în aer liber, cu Munţii Stâncoşi înălţându-se semeţi pe fundal. În aer se simte mirosul toamnei. Sacoul şi cravata lui Kennedy par prea oficiale în comparaţie cu blugii şi cizmele de cowboy pe care le poartă cei mai mulţi din public, iar accentul lui de Boston aproape zgârie auzul în această atmosferă tipică de western. Şi când Kennedy vorbeşte despre minunăţiile din Vestul american, îl citează pe Henri David Thoreau – un om originar din Massachusetts care n-a traversat niciodată fluviul Mississippi.

Dar oamenilor cumsecade din Montana nu le pasă câtuşi de puţin. Îi sorb preşedintelui fiecare cuvânt, încântaţi că John Fitzgerald Kennedy s-a oprit în oraşul lor, în turneul său prin unsprezece state din vest. Principalul scop al lui Kennedy e să obţină sprijin în apropiata campanie electorală. În 1960, Nevada a fost singurul stat vestic în care a câştigat Kennedy. Nu doar că a pierdut Montana şi cele patru voturi ale electorilor săi, dar şi Districtul Yellowstone a votat împotriva lui JFK în raport de 60% la 38%.

Dar asta a fost cu trei ani în urmă.

Astăzi, preşedintele a fost înconjurat de mulţime când a aterizat cu Air Force One pe aeroportul Billings. Bărbaţi şi femei de toate vârstele se înghesuiau să-i

strângă mâna. Kennedy, spre disperarea Serviciului Secret, făcea o baie de mulţime, punându-şi viaţa în primejdie. Ştia că nimic nu-i putea face mai fericiţi pe acei oameni decât să se ducă acasă şi să spună că l-au atins pe preşedinte. Mii de privitori se înşiruiau pe traseul coloanei oficiale până la parc, inclusiv oameni călare.

Se părea că JFK va câştiga în Montana dacă alegerile ar avea loc a doua zi. Iar succesul în vest este o parte importantă a strategiei lui Kennedy pentru a fi reales. O victorie în Texas, de exemplu, aproape i-ar garanta realegerea în 1964.

Aşa că secretarul responsabil cu întâlnirile, Kenny O'Donnell, a ales 21 şi 22 noiembrie ca date probabile pentru călătoria de strângere de fonduri în Texas, aşteptată cu nerăbdare de Kennedy.

Preşedintele preconizează un tur al statului, cu opriri în cinci oraşe mari: San Antonio, Fort Worth, Dallas, Houston şi Austin. Guvernatorul de Texas John Connally, democratul cu idei conservatoare, care se distanţase politic de preşedinte, ar susţine un itinerar mai puţin ambiţios, dar păstrează tăcerea. Dallas, de pildă, nu este un teritoriu favorabil lui Kennedy. Este un oraş în care există pe maşini abţibilduri cu înscrisul „Faceţi-i praf pe fraţii Kennedy". Şi sunt peste tot săli de jocuri în care e pusă întrebarea: „Pe care din fraţii Kennedy îl urăşti mai mult?" Copiii huiduie când aud la şcoală numele preşedintelui, iar un poster de succes din localitate în care Kennedy e făcut să arate ca un bandit poartă inscripţia: „Căutat pentru trădare. Acest om e căutat pentru activităţi ticăloase îndreptate împotriva Statelor Unite".

Şi mai rău-prevestitoare sunt bancurile care circulă în favoarea asasinării lui Kennedy – o situaţie alarmantă şi din cauza ratei extrem de ridicate a criminalităţii din Dallas. În Texas se comit mai multe crime decât în oricare

alt stat, iar în Dallas sunt uciși mai mulți oameni decât oriunde în statul Texas. Statul nu reglementează regimul armelor și nu le înregistrează, așa că 72% din crime sunt prin împușcare.

Nu încape îndoială că vizita lui John E Kennedy în „capitala urii din sud-vest", cum e supranumit orașul Dallas, va fi complicată.

Președintele va discuta această chestiune, precum și alte detalii ale călătoriei, cu John Connally la Casa Albă, în cursul săptămânii următoare. Și, confirmând din nou faptul că nu este loc pentru Lyndon Johnson în planurile de viitor ale președintelui, Kennedy nu-l invită pe vicepreședinte la întâlnire, nici măcar nu-l anunță că aceasta va avea loc.

Una dintre statisticile referitoare la călătoria în Texas este cea mai alarmantă dintre toate: peste 62% din votanții Texasului l-au respins pe Kennedy în 1960.

Dar lui JFK îi place provocarea. Dacă Billings, Montana, poate fi câștigat, de ce nu și „Marele D"?

* * *

Exact pe timpul în care președintele vorbește în Montana, Lee Harvey Oswald e deja în drum spre Texas – și mai departe. Îmbrăcat în pantaloni comozi și o geacă închisă cu fermoar, Oswald călătorește cu autobuzul 5121 al companiei Continental Trailways, cu destinația Houston. Acolo va schimba autobuzul cu unul spre sud, până la México City. Spre deosebire de forțele americane (printre care Robert E. Lee și tânărul Ulysses S. Grant) cărora le luase un an să facă acest drum în timpul războiului mexican din 1846, călătoria lui Oswald va dura numai o zi.

Lee Harvey Oswald călătorește ca un om care nu se mai întoarce niciodată. Nu mai are unde să stea, pentru că tocmai și-a părăsit apartamentul mizer din New Orleans. Când a venit proprietăreasa să-i ceară 17 dolari pentru chiria din urmă, Oswald a amânat-o cu o minciună și mai

târziu, în toiul nopţii, a plecat din apartament.

Toate bunurile pe care le mai are Lee Harvey Oswald pe această lume sunt în portmoneu şi în cele două genţi de voiaj din portbagajul autobuzului.

Nici familie nu mai are Lee Harvey. În urmă cu două zile, le-a trimis înapoi pe Marina, în ultimele luni de sarcină, şi pe June, fiica lui de 19 luni, să stea la prietena ei Ruth Paine, pe lângă Dallas. În ultimele luni, Marina fusese, fără să-şi de seama, pionul de pe tabla de şah a lui Lee Harvey, cetăţenia ei sovietică fiindu-i absolut necesară pentru a se întoarce în Uniunea Sovietică. Nu e clar dacă ea ştia că el pleacă în Mexic – sau dacă a trebuit să părăsească ţara.

Dar Oswald a conceput un nou plan inteligent – unul pentru care nu are nevoie de Marina. Aşa că, întocmai cum şi-a părăsit apartamentul, Osvald îşi părăseşte acum şi familia. Fiecare kilometru făcut cu autobuzul pe lângă pădurile de pini şi mlaştinile prin care trece autostrada de coastă din Texas îl duce mai departe de lanţurile căsniciei lui triste şi agitate.

Lee Harvey a renunţat pe moment la planul de a se întoarce în Uniunea Sovietică. În schimb, visează să trăiască la umbra palmierilor, în paradisul muncitoresc al Cubei. Dar e imposibil să obţii o viză turistică pentru Cuba în Statele Unite, pentru că SU şi Cuba au rupt relaţiile diplomatice. Aşadar, Oswald ia autobuzul spre México City pentru a se adresa ambasadei cubaneze de acolo.

Lee Harvey Oswald rămâne un neadaptat, indiferent unde se duce. Nu este un proscris, pentru că asta ar însemna să se fi alăturat unui grup de oameni înainte de a fi respins. În schimb, Oswald este mult mai imprevizibil – şi, în ultimă instanţă, mult mai periculos. Este un individ care trăieşte la marginea societăţii, un singuratic ţâfnos care funcţionează în propriul ritm şi după propriile reguli,

căutând mereu un loc unde să se stabilească şi să devină omul măreţ după care tânjeşte atât de mult.

Oswald crede că un asemenea loc e Cuba. Şi, după mintea lui, a făcut destule ca să-l impresioneze pe dictatorul cubanez Castro. În timpul cât a stat în New Orleans împărţise fluturaşi de la Comitetul Fair Play pentru Cuba, dovedindu-şi astfel loialitatea faţă de Fidel. Marina Oswald va susţine mai târziu că Lee Harvey plănuise chiar să deturneze un avion care să-l ducă direct la Havana.

Pe 26 septembrie, la două dimineaţa, Lee Harvey Oswald schimbă autobuzul la Houston, urcându-se într-un Continental 5133. După o zi, ajunge în México City. Pe timpul călătoriei, e guraliv, chiar lăudăros, încercând din răsputeri să-şi impresioneze tovarăşii de drum. Îi delectează cu poveşti despre perioada petrecută în Uniunea Sovietică şi cea în care a lucrat pentru Comitetul Fair Play pentru Cuba. Lee Harvey se ambiţionează să le arate şi ştampilele sovietice de pe paşaportul său. De câte ori se opreşte autobuzul pentru o pauză de masă, slăbănogul de Oswald devorează cantităţi enorme de mâncare mexicană. Nu vorbeşte

spaniola, limbă pe care va trebui s-o înveţe în Cuba. Aşa că acum comandă arătând cu degetul pe meniu şi sperând că va primi ceva gustos.

În portmoneu, Oswald are aproape 200 de dolari, un voucher turistic mexican care îi dă dreptul la o excursie de o zi în acea ţară şi două paşapoarte – unul din timpul petrecut în Uniunea Sovietică şi altul nou-nouţ, emis recent de guvernul Statelor Unite. În geanta lui albastră de sportiv, Oswald a îndesat un dicţionar spaniol-englez, tăieturi din ziare care dovedesc că a fost arestat când făcea agitaţie pentru Cuba, permisul de muncă în ruseşte,

din perioada în care lucrase la Minsk, şi certificatul de căsătorie cu o cetăţeană sovietică. Oswald a mai pus acolo şi un carneţel cu însemnări care explică faptul că vorbeşte rusa şi că este un simpatizant devotat al Partidului Comunist.

Şi, ca toţi adevăraţii comunişti, Lee Harvey este şi ateu convins. Aşa că nu se roagă pentru reuşita călătoriei sale. În schimb, îşi pune credinţa în teancul gros de documente din bagaj.

Dar Oswald ştie că există riscuri în această călătorie. Poate să facă tot drumul până în México City şi să fie refuzat. Dacă se întâmplă aşa, dolarii preţioşi cheltuiţi în această călătorie pe mâncare şi cazare vor fi irosiţi. Dar acesta este un risc pe care Lee Harvey şi-l asumă.

Autobuzul ajunge în México City la zece dimineaţa. Oswald pleacă din nou, despărţindu-se imediat de noile sale cunoştinţe. Se cazează la Hotel de Comercio, la numai patru străzi de staţia de autobuz, cu 1, 28 dolari pe noapte. Şi, cu toate că e frânt după călătoria istovitoare de 20 de ore, se duce imediat la ambasada Cubei.

* * *

John Kennedy călătoreşte spre vest. Lee Harvey Oswald, spre sud. Iar Jackie Kennedy călătoreşte spre est. Ea şi sora ei, Lee, au plecat în Grecia. Acolo vor petrece două săptămâni la bordul iahtului *Christina*, deţinut de misteriosul afemeiat Aristotel Onassis, un om aflat sub supravegherea FBI-ului de aproape douăzeci de ani, din cauza practicilor sale lipsite de scrupule în afaceri. Printre altele, Onassis a fost anchetat pentru fraude comise împotriva guvernului american şi pentru încălcarea legilor comerciale ale SUA la mijlocul anilor 1950. Nu e de mirare că în 1961, când prima-doamnă a plecat într-o călătorie de plăcere în străinătate, preşedintele a dat instrucţiuni categorice celor din Serviciul Secret care o păzeau pe

Jackie: „Orice aţi face în Grecia, n-o lăsaţi pe doamna Kennedy să se vadă cu Aristotel Onassis”.

Putred de bogat, armatorul grec cu tenul oacheş are cu douăzeci de ani mai mult decât Jackie şi cu vreo opt centimetri mai puţin ca ea. De asemenea, este unul dintre cei mai bogaţi oameni din lume. Iahtul lui fusese scena multor evenimente sociale, iar oameni ca JF şi Winston Churchill au urcat la bordul acestuia. Ultima dată când fusese prima-doamnă pe *Christina*, un vas de 100 de metri lungime, renumit pentru dotările sale opulente, cum ar fi robinete de aur masiv, ca invitată cu JFK, a fost acum zece ani. Pe atunci, Jackie Kennedy considerase iahtul vulgar şi fusese dezgustată îndeosebi de scaunele de la bar, cu huse din scroturi de balene. Dar acum sora ei trăieşte o iubire romantică pentru Onassis, deşi grecul corpolent are o aventură cu Maria Callas, celebra cântăreaţă de operă. Înţelegând situaţia, Jackie vine să-şi consoleze sora.

Prima-doamnă n-ar îndrăzni niciodată să se lase fotografiată în bikini pe pământ american. Imaginea ei într-un costum de baie atât de sumar ar fi scandaloasă şi ar putea să dăuneze politicii soţului ei. Dar Grecia e la mare distanţă de restricţiile şi preocupările unei prime-doamne.

Jackie are nevoie de o pauză de la toate acestea. În următoarele două săptămâni nu vrea decât să fie răsfăţată şi să se simtă liberă. Prima-doamnă a revenit la silueta de dinainte de naştere. Ar fi păcat să nu-şi etaleze corpul zvelt în intimitatea oferită de decorul opulent. Aşa că se asigură că personalul îi pune un bikini în bagaj înainte să se îmbarce în avionul TWA 707 spre Grecia, pe 1 octombrie.

Erau exact 52 de zile de la moartea tragică a micuţului Patrick. Mai sunt exact 52 de zile până va primi o altă lovitură inimaginabilă.

Capitolul 17

6 OCTOMBRIE 1963 Camp David, Maryland ora 10.27

Preşedintele Statelor Unite este furios. John Kennedy e la volanul unei maşinuţe de golf şi se îndreaptă spre capela Evergreen din Câmp David pentru slujba de duminică. Aleea pavată şerpuieşte prin păduri dese, pe lângă terenul de tragere cu arcul, cel pentru jocul cu potcoave şi casele de oaspeţi Hawthorn, Laurel, Sycamore şi Linden, pe drumul de numai trei minute. Cu el sunt copiii John jr, care va împlini trei ani luna viitoare, şi Caroline, de cinci ani acum. Dar nu politica îl frământă pe preşedinte. Vizita în Texas este stabilită. (După întâlnirea cu guvernatorul John Connally din urmă cu două zile, călătoria politică de care are atâta nevoie s-a aranjat.) Nici treburile presante ale preşedinţiei şi, în mod sigur, nu copiii l-au enervat pe JFK – preşedintele e încântat să-şi petreacă timpul cu John şi Caroline. Chiar l-a rugat pe celebrul fotograf al revistei *Look*, Stanley Tretick, să-i fotografieze la joacă.

Nu, prima-doamnă este cea care îl înfurie peste măsură pe preşedinte. Nu răspunde la telefon.

Este şi aşa destul de rău că se învârte pe Mediterana cu Aristotel Onassis, un om în care preşedintele nu are încredere. Dar este mult mai

În ciuda obiecţiilor soţului ei, prima-doamnă a petrecut două săptămâni ca oaspete în croazieră pe iahtul *Christina* al magnatului Aristotel Onassis, în 1963. (*Associated Press*)

rău că presa din lumea întreagă publică pe pagina întâi poze din aventura ei grecească, făcându-i pe mulţi să se întrebe de ce preşedintele îşi lasă soţia să-şi petreacă timpul cu un om care a fost anchetat pentru fraude comise împotriva guvernului american. Dar cel mai rău din toate este, poate, faptul că Aristotel Onassis este un afemeiat notoriu.

O simplă convorbire la telefon cu Jackie ar putea reduce încordarea lui John Kennedy. Dar prima-doamnă e de negăsit acum. Chiar dacă ia în calcul diferenţa de fus orar, cel mai puternic om din lume tot nu poate vorbi cu soţia lui. JFK nu ştie dacă ea îl evită sau dacă iahtul

Christina nu e dotat cu mijloace moderne de comunicaţii, lucru puţin probabil.

Situaţia actuală nu numai că îl înfurie pe Kennedy – ci îl face şi gelos.

* * *

Patru luni. Patru luni interminabile. Atâta ar dura până să obţină Lee Harvey Oswald viza sovietică, de care se dovedeşte că are nevoie înainte să-i emită autorităţile cubaneze documentele de călătorie.

Dar Lee Harvey Oswald nu are destui bani să aştepte luni de zile. Trebuie să plece în Cuba acum. Aşa că stă faţă-n faţă cu consulul Eusebio Azcue la ambasada Cubei din México City, discutând aprins cu el despre viza sovietică. Conversaţia nu mai e politicoasă de mult timp. Oswald e „foarte agitat şi furios” în ochii unui angajat al consulatului cubanez. În loc să fie respectuos cu omul de care depinde intrarea lui în ţara comunistă, Oswald ţipă la el.

În cele din urmă, lui Azcue îi ajunge. Diplomatul din el dispare, iar acum vorbeşte deschis cu americanul.

— Un om ca tine, îi spune Azcue într-o engleză stricată, în loc să ajute revoluţia cubaneză, îi face mai mult rău.

Azcue încheie zicându-i lui Oswald că nu va primi niciodată viză de intrare în Cuba.

Consulul se întoarce cu spatele şi se retrage la el în birou, lăsându-l pe Oswald dărâmat: visul de a evada în Cuba s-a sfârşit. Un angajat al consulatului îi dă lui Oswald o bucată de hârtie cu numărul de contact al ambasadei, în caz că mai vrea să încerce o dată.

Descurajat, Oswald rămâne în México City peste weekend, ghiftuindu-se cu mâncare tradiţională şi văzând o luptă de tauri. Dar deznădejdea lui e din ce în ce mai mare.

Oswald se întoarce apoi cu autobuzul la Dallas, unde închiriază o cameră la YMCA[13] şi îşi caută de lucru. Îi dă, cu sfială, un telefon Marinei, care stă cu prietena ei Ruth Paine şi care urmează să-i nască lui Oswald al doilea copil din clipă în clipă. Paine e soţie de quaker, casnică. Le-a fost prezentată Marinei şi lui Lee Harvey de către George de Mohrenschildt, rafinatul rus alb cu posibile legături în CIA, pe care Oswald l-a întâlnit în vara lui 1962.

Ruth Paine vorbeşte un pic de rusă, ceea ce o face pe Marina să se simtă aproape ca acasă. Toate lucrurile Marinei sunt depozitate în garajul doamnei Paine. Printre acestea e şi un pled verde cu maro făcut sul, în care şi-a ascuns Lee Harvey puşca. Fiind o femeie paşnică, Ruth Paine n-ar îngădui niciodată să se afle o puşcă la ea în garaj, dar habar n-are că este acolo.

Oswald o încântă pe Marina cu poveşti despre Mexic, dar recunoaşte că a făcut degeaba drumul până acolo. Marina îl ascultă şi crede că soţul ei s-a schimbat în bine. Dar nu mai vrea să stea cu el. Aşa că el îşi caută de lucru, telefonându-i soţiei de câte ori poate şi făcând uneori autostopul din Dallas până la casa familiei Paine ca s-o vadă pe Marina.

În cele din urmă, mulţumită referinţelor primite de la Ruth Paine, Lee Harvey Oswald îşi găseşte un serviciu. O slujbă umilă pentru un om ca Oswald, cu un coeficient de inteligenţă de 118, care nu presupune decât să pună cărţi în cutii pentru a fi expediate. Dar el şi Marina sunt fericiţi. Poate fi un nou început.

Miercuri, 16 octombrie, la opt dimineaţa, Lee Harvey Oswald pleacă în prima zi de lucru la Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas. Clădirea de cărămidă cu şapte etaje se află la intersecţia străzilor Elm şi Northern Houston şi domină Dealey Piaza, numită astfel după editorul de altă

13 Siglă pentru Asociaţia Creştină a Tinerilor

dată al lui *Dallas Morning News*. Printr-o întâmplare fericită, spitalul Parkland Memorial e la doar şase kilometri distanţă, dacă intră cumva Marina în travaliu în timp ce Oswald e la serviciu.

Pe 18 octombrie, Lee Harvey primeşte un cadou-surpriză de ziua lui: în mod inexplicabil, ambasada Cubei din México City se răzgândise şi îi acordase viza de călătorie. Dar e prea târziu, Oswald are alte planuri acum.

Pe 20 octombrie, Andrey Marina Rachel Oswald se naşte la Parkland Memorial. Lee Harvey nu se duce imediat la spital, de teamă să nu i se dea o notă de plată pe care să nu o poată achita.

Absenţa lui din viaţa acestui copil nou-născut e ceva cu care Marina şi bebeluşul vor trebui să se obişnuiască. Pentru că Lee Harvey Oswald nu va mai fi prin preajmă să-şi vadă fetiţa crescând.

* * *

Jackie Kennedy s-a întors la Washington. Cu vara petrecută în Cape Cod, cele două săptămâni din septembrie la Newport, Rhode Island, şi alte două în Grecia, a fost plecată de la Casa Albă aproape patru luni. Primadoamnă l-a invitat pe corespondentul revistei *Newsweek*, Ben Bradlee, împreună cu soţia lui, Tony, la o cină târzie. Vor lua masa în apartamentul familiei de la etajul doi al Casei Albe, renovat în 1961 dejackie, care a ales cu mâna ei tapetul vechi cu scene din revoluţia americană.

Şi, cu toate că astă-seară cina va fi uşoară şi conversaţia animată, această cameră tot e bântuită de fantome. Preşedintele Henry Harrison a murit aici în patul său, de pneumonie, în 1841. Fiul de unsprezece ani al lui Abraham Lincoln, Willie, s-a îmbolnăvit şi şi-a dat sufletul tot aici, în 1862. Şi însuşi Lincoln a fost îmbălsămat în această cameră, după ce fusese împuşcat mortal. În cele

din urmă, cu puţin timp înainte de sfârşitul secolului, această încăpere cu tavanul înalt i-a servit drept dormitor lui William McKinley, care a pierit şi el de glonţ.

Această cină improvizată este genul de reuniune care o bucura pe prima-doamnă înainte de moartea lui Patrick. Dar a trecut mult timp de când soţii Kennedy invitau prieteni doar ca să se distreze împreună. Şi, cu toate că Jackie şi-a contramandat toate evenimentele sociale până în ianuarie 1964, acest supeu fără pretenţii e o încercare de a reîncepe o viaţă normală. Ea a aşteptat până spre seară confirmarea că preşedintele nu avea nimic altceva în program. Soţii Bradlee au primit invitaţia la şapte seara, dar au fost mai mult decât încântaţi să lase totul şi să vină la Casa Albă.

3 3

Preşedintele a avut o zi groaznică. Nesfârşitele conflicte rasiale din Birmingham şi luptele crâncene din Washington pentru trecerea prin Congres a legislaţiei drepturilor civile i-au creat o dispoziţie mizerabilă. Dar soţii Bradlee sunt poate cei mai buni prieteni din Washington ai familiei Kennedy, iar preşedintele ştie că poate vorbi liber cu ei. Aşa că Jackie a făcut bine că i-a invitat pe Ben şi Tony. JFK, în cămaşă cu mânecă scurtă, soarbe o băutură şi se descarcă vorbind despre politică cu musafirii. Conversaţia se învârte în jurul planurilor sale în caz că este reales. „Poate după 1964”, repetă Kennedy mereu. „Poate după 1964”.

Dar 1964 ar putea să nu fie anul victoriei, şi John Kennedy o ştie. Lucrurile nu merg bine în Camelot. Nici recenta vacanţă a lui Jackie nu a fost un lucru inteligent. Pasiunea ei pentru cultura şi moda europeană contrasta de mult timp cu pragmatismul publicului american. Însă popularitatea imensă a primei-doamne a făcut-o invulnerabilă la atacurile politice. Ceea ce nu mai era cazul

acum.

La mai puţin de două luni după ce primise teribila lovitură a morţii unui copil, republicanii din Congres au decis că prima-doamnă e un trofeu de preţ. Au criticat-o public cu multă asprime pentru excursia în Grecia, acuzând-o că nu este decât o aventurieră egoistă. „De ce nu umblă cucoana asta mai mult prin propria ţară, în loc să se vânture prin toată Europa?” întreabă retoric congresmanul de Ohio, Oliver Bolton.

Şi presa scrie cu lux de amănunte despre petrecerile de pe iahtul lui Onassis. Unii jurnalişti o descriu pe prima-doamnă ca fiind o femeie în căutare de plăceri. „Oare acest gen de comportament se potriveşte unei mame în doliu?” îşi întreabă *Boston Ghbe* cititorii. Una dintre fotografiile publicate o arată pe Jackie, lipsită de griji, la bordul *Christ md*, ajutată de un membru al echipajului, un tânăr bine făcut, bronzat, cu pieptul gol. O alta, în care Jackie face plajă în bikini, apare pe prima pagină a ziarelor din toată lumea. Pentru prima oară, familia prezidenţială este sub asediul presei.

Agenţia de presă UPI îşi pune întrebări şi în privinţa moralei primeidoamne, sugerând că bronzatul e ceva prea senzual. „Doamna Kennedy permite să fie fotografiată în poziţii şi posturi pe care nu şi le-ar îngădui niciodată în Statele Unite”, scrie în articol. Jurnalistul adaugă cu perfidie că ar fi un gest normal de politeţe din partea preşedintelui şi a primei-doamne să-l invite şi ei pe Aristotel Onassis la Casa Albă, data următoare când vine în Statele Unite.

Acum, la această cină, bronzul intens al primei-doamne aminteşte cel mai bine de fragilitatea politică a soţului ei. Dar ea pare să fi uitat de suferinţa provocată preşedintelui. Jackie îl apără pe Onassis de soţul ei şi de soţii Bradlee, spunându-le că grecul este „o persoană plină

de viaţă şi de energie”. Ceea ce, normal, îl înfurie mai tare pe JFK.

John Kennedy nu ştie ce s-a întâmplat la bordul iahtului *Christina*. Dar a aflat de masajele lui Jackie, de cinele cu icre negre şi de cocteilurile cu votcă. Înţelege, de asemenea, că soţia lui este atrasă de opulenţa de pe *Christina* şi de imensa avere a lui Aristotel Onassis. Dar preşedintele nu ştie dacă soţia l-a înşelat, deşi cel mai probabil ar fi să nu fi făcut aceasta, mai ales că la bord era şi sora ei, care avea planuri cu Onassis. Totuşi, JFK simte că pe Jackie o tulbură ceva şi i-a vorbit deja lui Ben Bradlee de „sentimentul de vină al lui Jackie”.

Acum preşedintele se foloseşte de vinovăţia ei în propriul avantaj.

„Poate vii cu mine în Texas luna viitoare”, îi propune preşedintele cu un zâmbet prudent.

A hotărât ca Jackie să facă această călătorie. Şi nu numai ca răspuns la acuzaţia că a văzut mai mult din Europa decât din America. Primadoamnă se bucură de mult mai mult succes în sud decât el, îndeosebi printre votanţii de sex feminin. Jackie nu şi-a făcut apariţia în campania din 1960, iar prezenţa ei în Texas ar putea îmblânzi animozitatea stârnită de vizita preşedintelui.

Jackie îi va învăţa pe ţărănoii ăia din Texas câte ceva despre modă”, spune JFK.

Adevărul este că Jackie vrea să fie alături de el – indiferent ce s-ar întâmpla. S-a săturat să fie departe de soţul ei.

În acest spirit i s-a destăinuit Jackie lui JFK într-o scrisoare din 5 octombrie, la puţin timp după ce a pornit *Christina* pe mare.

„Dacă nu m-aş fi căsătorit cu tine, viaţa mea ar fi luat un curs tragic, căci irosirea ei este o tragedie”, scria ea, apăsând cu peniţa stiloului pe hârtie, în intimitatea din

cabina ei elegantă, numită după insula grecească Chios. Ca de obicei, Jackie înlocuieşte cu liniuţe punctuaţia normală. Primadoamnă recunoaşte în continuare că îi pare rău pentru fiica ei, Caroline, căreia îi va fi imposibil să se mărite cu un bărbat atât de minunat ca tatăl ei.

Dar soţii Kennedy pot fi uneori foarte rezervaţi. Multe lucruri rămân nespuse în căsnicia lor. Dar alteori, pasiunea lor arzătoare e atât de palpabilă, încât poporul american o simte doar uitându-se la JF şi Jackie când stau unul lângă celălalt. Pasiunea dintre preşedinte şi Primadoamnă este incontestabilă, iar acest sentiment se revarsă şi în scrisoare. Jackie scrie rând după rând în acea zi pe *Christina*, până când un simplu răvaş de dragoste se extinde pe şapte pagini.

„Te-am iubit din clipa în care te-am văzut prima dată", îi mărturiseşte Jackie soţului ei. Aniversaseră zece ani de căsnicie pe 12 septembrie. „După zece ani, te iubesc şi mai mult".

Acum, cu două luni mai târziu, la Casa Albă, bărbatul pe care îl adoră vrea s-o ia cu el în Texas. Cum ar putea să-l refuze?

„Sigur că vin, Jack. O să facem campanie", îi răspunde primadoamnă. Orice s-a întâmplat pe *Christina* aparţine trecutului. Viitorul o priveşte ţintă, cu ochii lui frumoşi de un verde-cenuşiu.

„Voi face campanie cu tine oriunde vrei".

Prima-doamnă se întinde după carnetul roşu în care îşi notează programul şi scrie cuvântul „Texas" în dreptul zilelor de 21, 22 şi 23 noiembrie.

Partea a III-a

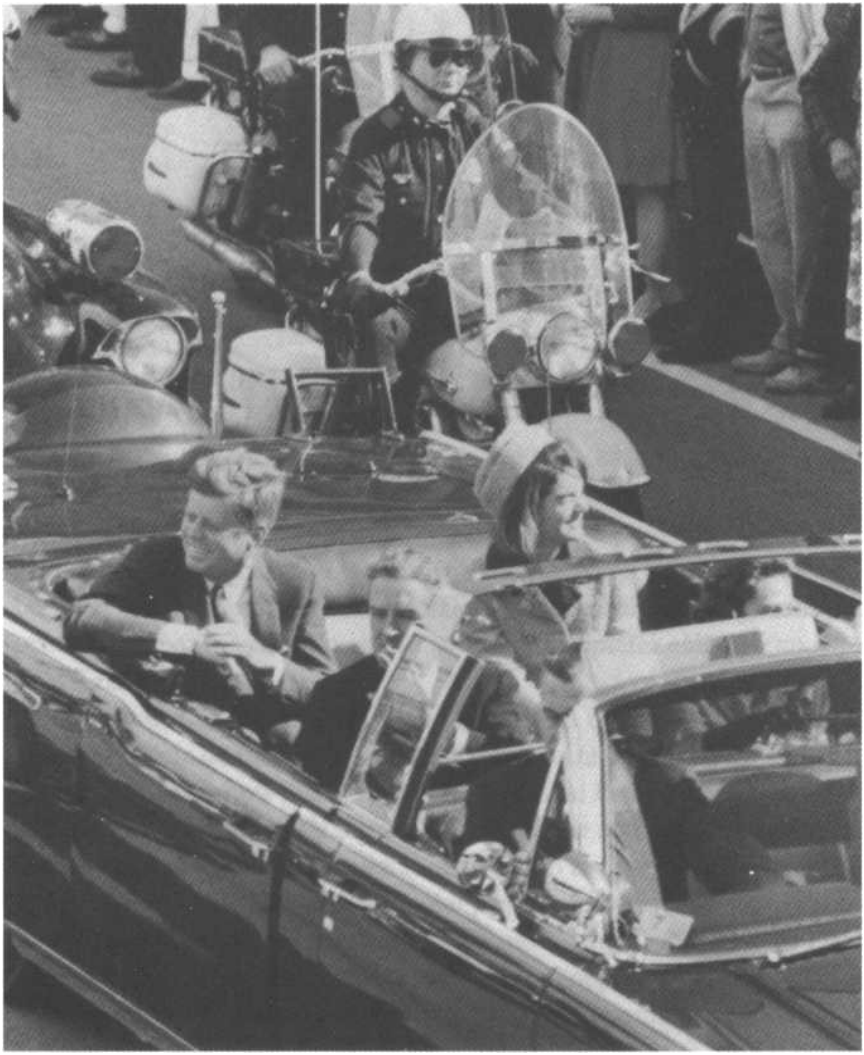

Răul învinge

27 OCTOMBRIE 1963 Dallas, Texas Seara

Jacqueline Kennedy nu ştie nimic. Dacă ar vedea prin ce calvar trece bunul ei prieten Adlai Stevenson la Dallas în această seară înmiresmată, poate n-ar mai fi aşa optimistă în privinţa apropiatei călătorii cu soţul ei în

Texas.

Cunoscut ca „Marele D”, Dallasul este un oraş secetos, prăfuit, în care e groaznic de cald în timpul verii şi enervant de frig iarna. E înconjurat de cel mai anost peisaj din toată America. Este un oraş dur, clădit pe bazele comerţului şi ale petrolului, condus de un singur lucru: banul. Serialul de televiziune *Dallas* va fi văzut într-o zi ca o caricatură a obsesiei pentru bogăţie, dar adevărul nu e prea departe.

După ce vor trece cincizeci de ani din momentul de faţă, Dallasul va fi o metropolă cosmopolită, locul unde trăieşte o populaţie diversă şi sediul multor corporaţii în diferite ramuri. Dar în 1963, populaţia de 747.000 de locuitori este albă într-o proporţie copleşitoare, 97% protestantă şi devine pe zi ce trece mai numeroasă şi mai conservatoare, îngroşându-şi rândurile cu nou-veniţii din zonele rurale ale Texasului şi Louisianei.

Dallas e un oraş în care domnesc legea şi ordinea. Sau cam aşa ceva. E oraşul din care amenzile mari pentru păcat le-au alungat pe prostituate în învecinatul Fort Worth, dar şi un loc în care numărul de crime creşte constant. Dallasul este plin de biserici baptiste şi metodiste, dar adăposteşte şi clubul Carousel, un bar de striptease din centru, deţinut de un presupus mafiot, de 52 de ani, pe nume Jacob Rubinstein – alias Jack Ruby –, unde poliţiştii şi ziariştii beau deseori cot la cot.

Dar, mai întâi de toate, Dallasul este un oraş care nu are încredere în străini sau în vederile lor politice – mai ales dacă sunt yankei liberali. Iar localnicii nu se mulţumesc să-i dispreţuiască pasiv. Pe magazinele evreilor sunt câteodată mâzgălite svastici.

În această noapte deosebită, Adlai Stevenson cunoaşte ceea ce unii numesc „atmosfera generală de ură” a Dallasului. Este un democrat înfocat care a candidat

împotriva lui Dwight Eisenhower, de care a fost de două ori înfrânt. Texasul nu este, în niciun caz, un stat favorabil lui Stevenson, chiar dacă un public numeros a luat loc acum în Memorial Auditorium. Este Ziua Naţiunilor Unite. Ieri-seară, a vorbit în acelaşi loc fanaticul de dreapta Ted Walker, rostind un discurs incitant împotriva Naţiunilor Unite, la care a asistat şi omul care încercase odată să-l omoare: Lee Harvey Oswald.

Acum, când Stevenson încearcă să vorbească, abia poate fi auzit. De nenumărate ori este sâcâit cu întrebări şi huiduit de către o grupare marginală cunoscută sub numele de Convenţia Naţională a Indignării. Membrii acesteia pronunţă intenţionat greşit numele diplomatului impunător, făcându-l „Addle-Eye”[14].

Stevenson îndură totul răbdător, stând nemişcat pe podium, sperând că se va instaura calmul până la urmă. Dar se dovedeşte imposibil. Aşa că Stevenson se confruntă cu unul dintre pisălogi:

— Sunt sigur, dragă prietene, că nu trebuie să vin aici din Illinois să-i învăţ bunele maniere pe texani, nu-i aşa?

Apoi lucrurile se înrăutăţesc.

Robert Edward Hatfield, un tânăr de 22 de ani, se suie repede pe podium şi îl scuipă în faţă cu ură pe Stevenson. Când este luat de poliţişti, îi scuipă şi pe ei. Lui Adlai Stevenson i-a ajuns. Ştergându-se pe faţă, iese din sală. Dar agitaţia nu se termină. Afară îl aşteaptă un grup mare de protestatari împotriva Naţiunilor Unite. În loc să-l lase pe Stevenson să se ducă liniştit la hotel, demonstranţii îi blochează drumul şi îl iau în batjocură. Unul dintre agitatori, Cora Frederickson, de 47 de ani, îl loveşte în cap pe ambasador cu un gard care delimita locul manifestaţiei.

Şi totuşi, Stevenson încearcă să fie diplomat.

14 în traducere liberă „Ochi-Bolnav“

Politicianul de 63 de ani face semn poliţiei, pregătită să facă o a doua arestare, să nu se apropie.

— Ce nu-i în regulă? o întreabă Stevenson pe femeia care îl lovise.

— Nu înţeleg de ce nu ştii ce nu-i în regulă. Toată lumea ştie! îi răspunde ea, furioasă, cu un accent nazal de Texas.

John Kennedy nu îl place pe Adlai Stevenson. Dar preşedintele e cutremurat când aude de atacurile violente asupra lui. Acum i se confirmă multele rapoarte negative pe care le primise despre Dallas. Prietenii de încredere îl sfătuiesc să contramandeze această parte a vizitei în Texas. Pe 3 octombrie, William Fulbright, senatorul de Arkansas, i-a mărturisit lui John Kennedy că se teme pentru integritatea lui fizică în Dallas, numind oraşul „un loc periculos”.

— Eu n-aş merge acolo, i-a spus el lui JFK. Nu te duce nici tu.

Şi evanghelistul Billy Graham îl avertizează pe preşedinte să se ţină departe de Dallas. Henry Brandon de la ziarul londonez *Sunday Times* e atât de sigur că vizita lui Kennedy va fi scurtă, încât face drumul până acolo doar pentru a consemna atmosfera tensionată din oraş. Cei doi fraţi ai congresmanului de Texas Ralph Yarborough locuiesc şi lucrează acolo şi ţin să-i spună că oraşul îl urăşte pe Kennedy. La începutul lui noiembrie, Byron Skelton, membru al Comitetului Naţional al Democraţilor din Texas, are şi el o premoniţie că JFK se va pune într-un mare pericol venind în Dallas. Skelton îl avertizează de mai multe ori pe preşedinte să nu se ducă la Dallas.

Dar John Kennedy este preşedintele Statelor Unite ale Americii – al tuturor. N-ar trebui să existe vreun loc în această ţară imensă unde să-i fie frică să meargă într-o vizită.

Pentru JFK, căruia îi place să facă haz de sine însuşi înainte să dea o lovitură puternică pe terenul de golf, nu mai există posibilitatea de a da înapoi. A luat decizia de a vizita Marele D. şi, când e întrebat despre asta, răspunde: „Dacă nu ieşi în evidenţă înseamnă că nu ai curaj”.

* * *

La jumătate din glob depărtare, în Saigon, este Sărbătoarea Tuturor Sfinţilor. Cunoscută şi ca Ziua Morţilor, este un prilej de rugăciune pentru Biserica Romano-Catolică. Aşa că Ngo Dinh Diem, preşedintele Vietnamului, primeşte Sfânta împărtăşanie, împreună cu fratele său, Ngo Dinh Nhu.

Dar mai există un motiv pentru care se roagă fraţii, iar John Kennedy ar trebui să-l ştie. O lovitură de stat sprijinită de Statele Unite a răsturnat guvernul Diem. În timp ce se desfăşura acţiunea militară, JFK s-a întâlnit cu cei mai importanţi consilieri ai săi să discute despre viitorul Vietnamului şi soarta lui Diem şi a fratelui său. Întrunirea a

5 J

durat atât de mult, că până şi John Kennedy a ieşit pe furiş pe la jumătatea ei să se ducă la liturghie şi s-a întors cu puţin înainte să se termine.

Cu mult mai disperaţi, preşedintele Diem şi fratele său au părăsit tot pe furiş palatul prezidenţial în timpul loviturii de stat, fugind, la propriu, ca să-şi salveze viaţa. Şi, asemenea lui JFK, s-au dus la liturghie. Acum cei doi fraţi se refugiază în biserica catolică St. Francis din Saigon.

La scurt timp după ora zece dimineaţa, sunt recunoscuţi, aşa că preşedintele şi fratele său se aşteaptă să fie arestaţi şi deportaţi din ţară. Diem şi-a pregătit pentru acest moment o servietă plină cu dolari americani.

Generalul Mai Huu Xuan din Armata Republicii

Vietnamul de Sud conduce în curtea bisericii un convoi format dintr-un transportor blindat şi două jeepuri. Diem se predă, cerând doar să oprească maşinile la palat înainte să-l ducă pe el şi pe fratele său la aeroport. Generalul Xuan îl refuză şi ordonă ca prizonierii să fie imediat duşi la Cartierul General al Armatei. Soldaţii leagă apoi la spate mâinile preşedintelui şi ale fratelui său şi îi urcă în transportorul blindat – chipurile, pentru protecţia lor. Ofiţerii se suie în urma lor în spatele vehiculului şi uşa grea de oţel se închide.

Convoiul se opreşte la o trecere de cale ferată. Ofiţerul superior Duong Hieu Nighia apasă calm pe trăgaciul pistolului său semiautomat şi trage un glonţ în ceafa preşedintelui Diem.

1 NOIEMBRIE 1963 Irving, Texas ora 14.30

E vineri după-masă, dar James Hosty jr, frânt de oboseală, sună la uşa casei lui Ruth Paine. Agentul FBI solid, în vârstă de 35 de ani, făcuse toată ziua anchete în oraşul învecinat, Fort Worth. Are acum aproape patruzeci de cazuri de care se ocupă simultan. Însă orice caz legat de lupta lui J. Edgar Hoover împotriva comunismului are maximă prioritate, de aceea Hosty se opreşte la casa doamnei Paine în loc să se întoarcă direct la Dallas ca să-şi înceapă weekendul. Agentul îl caută pe Lee Harvey Oswald. Biroul a primit un pont de la CIA despre vizita lui Oswald de luna trecută la ambasada Cubei din México City şi agenţii federali sunt acum nerăbdători să-l găsească.

Doamna Paine deschide uşa. Hosty îi arată repede insigna, explicându-i că este agent special al FBI şi întrebând-o dacă pot sta de vorbă.

Sunt vremuri grele pentru Ruth Paine. Bărbatul cu care era căsătorită de cinci ani a părăsit-o intentând divorţ. Poate pentru a suporta mai uşor singurătatea, Ruth a invitat-o pe Marina Oswald să stea la ea, deşi ştia că

tânăra mamă nu are bani să contribuie la cheltuielile casei. Dar povara financiară nu e nimic în comparaţie cu purtarea ciudată a soţului Marinei, Lee Harvey, care vine în vizită în weekenduri. Ruth Paine refuză să-l lase să locuiască în casa ei. Nu are încredere în el.

În schimb, doamna Paine se poartă foarte frumos cu James Hosty. Îl pofteşte înăuntru şi e încântată că întâlneşte pentru prima oară un agent FBI.

Dar Hosty nu e un agent oarecare. Este absolvent de Notre Dame[15] şi fost bancher care a lucrat în branşă la Dallas aproape zece ani. Cunoaşte bine oraşul şi suburbiile sale în continuă extindere. Este şi un an

3 3 3 5

chetator sârguincios şi nu-l deranjează să facă un ocol pentru a o vizita pe Ruth Paine, chiar dacă tura lui de vineri e pe sfârşite.

Însă, mai presus de toate, agentul Hosty este expertul FBI în cazul Lee Harvey şi Marina Oswald. În martie anul trecut, a deschis un dosar despre Marina pentru a o urmări pe cetăţeana sovietică. Mai târziu, în aceeaşi lună, Hosty a cerut să fie redeschis dosarul lui Lee Harvey din cauza evidentelor sale simpatii comuniste. Agentul l-a urmărit pe Oswald din apartament în apartament, din Dallas la New Orleans şi pe urmă înapoi. Biroul FBI din New Orleans l-a ţinut la curent cu arestarea lui Oswald şi

3 3

cu activităţile lui prosovietice. Dar acum îi pierduse urma lui Oswald. Hosty o întreabă pe doamna Paine dacă ştie unde îl poate găsi pe bărbat. Doamna Paine recunoaşte că Marina şi cele două fetiţe ale sale stau la

3 3 5

ea. După o clipă de ezitare, spune că nu ştie unde

15 Universitate Catolică din Indiana, SUA

locuieşte Lee Harvey, dar ştie că lucrează la Depozitul de Cărţi Şcolare din centrul Dallasului. Doamna Paine ia o carte de telefon şi caută adresa: Elm Street nr. 411. Hosty notează totul.

Marina intră în camera de zi, abia trezită din somn.

Vorbind ruseşte, Ruth Paine îi spune Marinei că Hosty este agent FBI. Pe faţa Marinei apare o expresie sălbatică, de spaimă. Hosty vede, de obicei, această reacţie la oamenii crescuţi în ţările comuniste şi îşi închipuie că ea îl crede un fel de „securist" care a venit s-o ducă la puşcărie. O îndeamnă imediat pe doamna Paine să-i spună Marinei că nu a venit aici cu scopul de „a-i face rău, de a o hărţui şi că nu e treaba FBI-ului să facă rău oamenilor. Treaba noastră e să protejăm oamenii". Ruth Paine traduce. Marina zâmbeşte şi se calmează.

3 3

Hosty se ridică să plece. Discuţia a durat aproape 25 de minute. Mai are câteva cazuri de care să se ocupe înainte să se întoarcă în Dallas. Dar, pe când îşi scrie numele şi numărul de telefon pentru doamna Paine, în caz că află unde este Lee Harvey, agentul Hosty reduce gradul de importanţă al investigaţiei în privinţa lui Oswald. A ajuns la concluzia că

Lee Harvey e doar un tânăr cu probleme în căsnicie, are o slăbiciune pentru comunism, precum şi obiceiul de a schimba des slujbele.

Nu e nicio urgenţă. Lee Harvey Oswald trebuie să-şi facă apariţia mai devreme sau mai târziu. Agentul Hosty e sigur de asta.

* * *

În lunea de după vizita lui Hosty la Ruth Paine acasă, agentul special al Serviciului Secret de la Casa Albă, Winston G. Lawson, este informat de apropiata călătorie a preşedintelui la Dallas.

Lawson, un veteran din războiul Coreei, abia trecut de treizeci de ani, se specializează în planificarea călătoriilor oficiale. Iar în toate aceste vizite, principalele sale responsabilităţi sunt să identifice indivizi care ar putea reprezenta o ameninţare pentru preşedinte, să acţioneze împotriva oricui poate fi considerat un pericol şi să pună la punct paza în timpul discursurilor preşedintelui şi pe traseul coloanei oficiale.

Încă sunt discuţii legate de necesitatea unei asemenea coloane prin centrul Dallasului, care va fi un coşmar pentru Serviciul Secret, din cauza celor mai mult de 20.000 de ferestre ale clădirilor de pe marginea arterelor principale. Cu cât sunt mai multe ferestre, cu atât are un om înarmat mai multe locuri de unde să ţintească limuzina preşedintelui.

Dar Lawson lasă deoparte pentru moment această problemă. Îşi începe investigaţiile referitoare la potenţialele pericole, examinând cu atenţie documentele din Secţia de cercetare a Serviciului Secret. Aceste dosare conţin toţi indivizii care l-au ameninţat pe preşedinte sau ar putea să prezinte un pericol pentru el. Verificarea făcută de Lawson pe 8 noiembrie nu indică prezenţa unei astfel de persoane în zona Dallasului.

Lawson pleacă apoi de la Washington în Texas şi pune întrebări poliţiei locale şi altor agenţii federale, continuându-şi cercetările cu privire la indivizii care ar putea reprezenta o ameninţare pentru viaţa preşedintelui John E Kennedy. Un interes deosebit îl reprezintă protestatarii implicaţi în atacul asupra lui Adlai Stevenson din urmă cu doar câteva săptămâni. Lawson obţine fotografii ale acestor oameni, care vor fi distribuite Serviciului Secret şi poliţiei din Dallas în ziua vizitei preşedintelui. Cei care seamănă cu acei indivizi vor fi puşi sub supraveghere, dacă se apropie cumva de zona în care

se află preşedintele.

Sârguinţa lui Lawson este curând răsplătită când FBI-ul îi oferă numele unui rezident în zona Dallas, care ar putea să reprezinte o ameninţare serioasă pentru viaţa preşedintelui John Fitzgerald Kennedy.

Agentul special James Hosty jr nu-i dă totuşi numele şi în niciun caz nu este acela al lui Lee Harvey Oswald. În schimb, este cel al unui cunoscut zurbagiu local, care nu are defel în minte să-l omoare pe preşedinte.

* * *

În capitală, 11 noiembrie e o zi urâtă, cu un soare palid şi un vânt puternic care face să fluture multe steaguri la Cimitirul Naţional Arlington de pe celălalt mal al fluviului Potomac, vizavi de Districtul Columbia. Sute de soldaţi şi civili privesc cum, cu ocazia comemorării Zilei Veteranilor, preşedintele Statelor Unite depune o coroană la Mormântul Soldatului Necunoscut. John Kennedy, el însuşi veteran de război decorat, stă în văzul lumii pe când un gornist cântă la trompetă, momentul muzical de încheiere la toate ceremoniile militare. Numele gornistului este sergent Keith Clark. E primul trompetist al orchestrei Armatei SUA şi cunoaşte mult prea bine această melodie tristă. Clark cântă foarte frumos piesa solo, notele melancolice răsunând a jale în marea de morminte şi de iarbă verde.

Preşedintele Kennedy este emoţionat de istoria şi tragismul acestui loc. Arlington era, pe vremuri, reşedinţa familiei lui Robert E. Lee şi a fost transformat în cimitir în timpul Războiului Civil de către trupele unioniste, pentru ca generalul confederat să nu mai fie niciodată tentat să locuiască în conacul familiei sale care încă domină locul. Kennedy îşi dă seama de ce acesta a fost o pierdere atât de mare pentru Lee, căci de pe dealurile povârnite se vede peste râu, până la Washington, unde ritmul alert şi

negocierile făcute pe ascuns formează un contrast puternic cu liniştea şi pacea cimitirului.

— Acesta e unul dintre cele mai frumoase locuri de pe pământ, îi spune mai târziu preşedintele congresmanului Hale Boggs. Aş putea să stau aici pentru totdeauna.

Acela nu e doar un gând trecător. Kennedy îşi exprimă acest sentiment şi lui Robert McNamara, secretarul apărării.

— Cred că, poate într-o zi, aici aş vrea să fiu.

13 NOIEMBRIE 1963 Casa Albă Seara târziu

Omul care mai avea de trăit doar zece zile o admiră pe Greta Garbo cum îşi scoate pantofii şi se întinde pe patul din Dormitorul Lincoln. Se dă un dineu la Camelot în această seară, iar singuratica actriţă suedeză este oaspete de onoare. Jackie recunoaşte că e „obsedată" de Garbo, în care vede un spirit înrudit. Preşedintele s-a oferit s-o ia pe frumuseţea de 58 de ani într-un tur a ceea ce planificatorii programului său numesc pur şi simplu „Conacul".

La cină, Garbo, neliniştită, a dat pe gât pahar după pahar de votcă. Dar preşedintele a fost imaginea abstinenţei, nefumând trabuc şi nebând niciun strop de alcool. „Mă simţeam ca o condamnată de câte ori îmi aprindeam o ţigară", îşi va aminti Garbo mai târziu.

John F. Kennedy este vrăjit de Garbo, cum, de altfel, e şi ea de el. În loc să plece de la petrecere imediat după cină, ca să se bucure de câteva clipe de singurătate înainte de culcare, cum îi e obiceiul, JFK zăboveşte „mai mult ca oricând de când am ajuns preşedinte".

Kennedy şi Garbo nu s-au întâlnit niciodată până în astă-seară, dar s-au împrietenit repede, datorită unei farse făcute pe socoteala colegului de cameră al lui Kennedy în anii adolescenţei, la şcoala pregătitoare Choate. Lem Billings este cel mai bun prieten al lui JFK. Cei doi sunt ca

fraţii, iar Billings rămâne atât de des peste noapte la Casa Albă, că îşi ţine un rând de haine în dormitorul de la etajul trei. În 1960, directorul de publicitate în vârstă de 47 de ani şi-a luat de bunăvoie un an sabatic pentru a-l ajuta pe Kennedy în campania prezidenţială. Însă JFK i-a oferit oricum postul de şef al Corpului Păcii, recent înfiinţat. Billings l-a refuzat, temându-se să nu le afecteze prietenia.

Lem o întâlnise pe Greta Garbo în timpul verii, când era în vacanţă în sudul Franţei. Odată întors acasă, Billings, care nu era căsătorit, s-a lăudat atât de des cât de bine s-au înţeles el şi Garbo, că Jackie l-a rugat să nu mai vorbească despre ea.

Preşedintele n-a putut să reziste. O farsă amicală pe socoteala lui Billings n-ar face decât să înveselească vizita lui Garbo. Aşa că a chemat-o pe actriţă, făcându-i o propunere:

— Prietenul meu Billings se laudă că te cunoaşte foarte bine. Când intră în cameră, prefă-te, te rog, că nu l-ai mai întâlnit niciodată până acum.

JFK a convins-o pe Garbo să vină mai devreme la dineul de la Casa Albă, ca să-şi repete rolul din farsa elaborată a lui Kennedy.

„Devreme” la Camelot înseamnă, de obicei, în jur de 8.30 seara. Nici astă-seară nu e altfel.

Asta se întâmplă pentru că preşedintele a avut încă o zi istovitoare. Programul lui a început la 9.45, când a avut o întrevedere cu editorialistul Ann Landers în ceea ce priveşte campania de strângere a fondurilor pentru opere de caritate prin poştă din perioada Crăciunului 1963, şi s-a terminat cu o întâlnire la 18.30 cu John A. Hannah, preşedintele Comisiei Drepturilor Civile. Între acestea, a avut o întâlnire cu preşedintele Cehoslovaciei, un spectacol dat pe Peluza Sudică de cimpoierii şi toboşarii din Black Watch (Regimentul regal scoţian) din Marea

Britanie, o şedinţă cu cincisprezece persoane despre sărăcia din estul statului Kentucky şi una mai scurtă, pe probleme de politică externă, cu Dean Rusk, McGeorge Bundy şi fostul secretar de stat Christian Herter, după-amiaza târziu.

Preşedintele a fost la obişnuita partidă de înot la 13.40, dar alte pauze nu a avut. Întrunire după întrunire, la care lui John Kennedy nu i se cerea doar să participe, ci să cunoască şi subiectele variate care i se prezentau şi să ia decizii. În tot acest timp, preşedintele s-a gândit aproape mereu la călătoria în Texas de săptămâna următoare.

Când a ajuns JFK la bazin pentru a doua partidă de înot a zilei, era 19.15. Până s-a şters cu prosopul şi s-a dus la el în dormitor, s-a făcut 20.03. Garbo sosise deja. Kennedy şi-a făcut un duş şi s-a schimbat pe îndelete, ştiind că Jackie va explica musafirilor de ce întârzia.

Lem Billings a fost în culmea fericirii când a văzut-o pe Garbo.

— Măiculiţă, Greta? O, Doamne! Ce mai faci? a exclamat el.

Garbo l-a fixat cu ochi inexpresivi, apoi şi-a întors privirea la Jackie.

— Cred că greşeşti. Nu-mi amintesc să ne fi întâlnit înainte, a spus ea.

Când a venit preşedintele, Garbo a repetat că nu-l cunoaşte pe

Billings. Vechiul prieten al preşedintelui, din ce în ce mai disperat, îl ignora pe JFK pentru a-i aminti lui Garbo de mai multe ori unde s-au întâlnit şi ce cunoştinţe comune aveau. Cu cât vorbea Billings mai mult, cu atât mai evident era că Greta nu-l întâlnise niciodată până acum. În acest timp, JFK s-a relaxat, lăsând deoparte grijile funcţiei sale şi amuzându-se de farsa inofensivă pe care i-o făcuse lui Lem

la această cină. Billings nu-şi va da seama că a fost păcălit până a doua zi dimineaţa.

Curând după ce s-a terminat cina, JFK i-a luat pe toţi musafirii la un tur al Casei Albe. Acum, Greta Garbo, care se cherchelise, nu vrea să murdărească aşternutul din Dormitorul Lincoln, aşa că îşi scoate pantofii înainte de a se întinde pe pat. Turul ia sfârşit în Biroul Oval. Lucru necunoscut de majoritatea americanilor, Kennedy are obiceiul să colecţioneze bibelouri de fildeş, şi adesea licitează pe alt nume pentru aceste piese sculptate în dinţi de balenă. Sunt expuse într-o vitrină din biroul lui. Când Garbo admiră colecţia, preşedintele deschide vitrina şi îi oferă în dar un bibelou. Actriţa îl acceptă bucuroasă.

Aşa decurge viaţa în Camelot: ziua e rezervată rezolvării problemelor lumii, între care se fac două partide de înot în scop terapeutic, seara sunt invitate celebrităţi la o cină târzie, urmată de un tur al celei mai renumite reşedinţe din America. Unde în altă parte se întâmplă asemenea lucruri?

Dar Garbo părăseşte pe neaşteptate Casa Albă.

— Trebuie să plec, anunţă ea, înainte să se întoarcă la hotel.

Aşa se termină ultimul dineu dat vreodată la Camelot.

Dar amintirea acestei seri magice va dăinui şi nici măcar o persoană atât de celebră ca Garbo nu rămâne insensibilă la atmosfera din Camelot. „A fost cea mai neobişnuită seară pe care am petrecut-o cu tine la Casa Albă, scrie ea în biletul de mulţumire adresat lui Jackie Kennedy. A fost cu adevărat fascinantă şi plină de vrajă. Aş crede că a fost un vis dacă n-aş avea în faţa ochilor «dintele» preşedintelui”.

Dar Camelot nu e un vis. Este real. Şi această realitate e pe cale să ia o întorsătură care va schimba

America pentru totdeauna.

16 NOIEMBRIE 1963 Dallas, Texas ora 13.50 P.M.

Sterling Wood, în vârstă de 13 ani, îşi îndreaptă puşca Winchester 30 – 30 înspre conturul capului unui om. Expiră şi apasă pe trăgaci, apoi se uită cu ochii întredeschişi către ţintă. E sâmbătă. Sterling şi Homer, tatăl lui, s-au dus la poligonul de trageri Sports Drome Rifle Range ca să exerseze pentru sezonul de vânătoare a căprioarelor.

Tânărul Sterling vede un tânăr care stă în cabina de lângă el. Şi el îşi îndreaptă arma înspre o siluetă similară. Adolescentul citeşte o mulţime de cărţi despre arme şi e sigur că respectivul foloseşte o carabină italienească. Se pare că ţeava puştii a fost scurtată, dar arma tot e mai lungă cu câţiva centimetri ca Winchesterul lui Sterling. Judecând după numărul de zgârieturi de pe patul armei, tânărul precoce din Dallas bănuieşte că puşca ar face parte din surplusul armatei. Are şi o curea, ca să-i fie mai uşor unui infanterist s-o care, şi o cătare care să apropie ţinta şi să fie mai uşor de nimerit.

5 >

— Tată, îi şopteşte Sterling părintelui său. Pare a fi o carabină italienească de calibrul 6, 5.

Bărbatul trage. Din gura ţevii iese o flacără, fiindcă e mai scurtă. Sterling simte căldura emanată de detonare. Trăgătorul culege cartuşul gol pe care şi-l pune în buzunar, de parcă nu ar vrea să lase nicio urmă că a fost pe aici. Lui Sterling i se pare ciudat că trăgătorul face asta după fiecare împuşcătură.

Adolescentul e uimit că aproape toate găurile lăsate de glonţ sunt în zona ochilor, dacă respectiva ţintă ar fi un om în carne şi oase.

— Domnule, aveţi cumva o carabină italienească de calibru 6, 5? îl întreabă Sterling pe străin.

— Da, domnule, îi răspunde bărbatul.

— Şi o lunetă de patru?

— Da.

Trăgătorul stă suficient de mult ca să tragă „opt sau zece” focuri, după estimările lui Sterling – destule ca să nu risipească muniţia, asigurându-se că puşca şi luneta sunt calibrate.

Sterling va depune mărturie mai târziu că acel bărbat era Lee Harvey Oswald.

* * *

În acea sâmbătă de noiembrie, pe prima pagină a ziarului *Morning News* din Dallas este un articol despre vizita preşedintelui Kennedy. Au mai rămas şase zile. Ziarul încearcă să-şi dea seama de calea aleasă de coloana oficială prin inima oraşului. Air Force One va ateriza pe aeroportul Love Field, iar de acolo preşedintele va merge la un mare centru comercial pe nume Trade Mart, unde va ţine un discurs. Pe drum, va trece pe lângă Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas, unde lucrează Lee Harvey Oswald.

Lee Harvey Oswald citeşte cu religiozitate ziarele şi ştie de multă vreme că John Kennedy va veni în Dallas. În această zi, Oswald s-a decis să-şi petreacă weekendul în oraş, în loc să se ducă în suburbii ca să le vadă pe Marina şi pe fetele lor.

Lee Harvey Oswald împlinise 24 de ani în urmă cu doar o lună. Nu prea are cu ce să se laude. Îşi pierde soţia şi copiii. Are numai slujbe prost plătite. În ciuda inteligenţei sale, nu are studii superioare. Nu ştie dacă vrea să fie american, cubanez sau rus.

Însă tânjeşte să fie un om măreţ. O personalitate marcantă. Un om al cărui nume nu va fi niciodată uitat.

Înainte să-l împuşte pe Abraham Lincoln, John Wilkes Booth tânjea să fie la fel. Şi, întocmai cum s-a antrenat Booth la un poligon de trageri cu câteva zile înaintea

asasinării, aşa a făcut şi Lee Harvey Oswald.

Sterling Wood, puştiul de 13 ani, este prima persoană pe care a impresionat-o Oswald de multă vreme. Astăzi Lee Harvey *a fost* cu adevărat măreţ – a reuşit să tragă mai multe gloanţe în capul unui om din carton.

* * *

Este posibil ca decăderea Camelotului să fi început cu Golful Porcilor, când Kennedy şi-a făcut un duşman de moarte din Fidel Gastro şi a reuşit să scoată din sărite CLA-ul.

Sau poate a început în acea noapte din octombrie 1962, când JFK a rupt orice legătură cu Sam Giancana, Frank Sinatra şi Mafia, apoi s-a dat deoparte şi nu s-a amestecat când Bobby, fratele său, a început, zelos, anchetele în lumea crimei organizate.

Decăderea Camelotului şi-ar putea avea originile în timpul crizei rachetelor din Cuba, când JFK a repurtat o victorie decisivă asupra lui Nikita Hruşciov şi a imperiului sovietic, reuşind în acelaşi timp să-şi supere comandanţii de armată şi pe cei din „complexul militar industrial”, cum îi spusese Dwight Eisenhower, pentru că a refuzat să declanşeze un război.

Declinul Camelotului ar fi putut începe dintr-o sumedenie de motive.

Dar a început, de fapt, pe 18 noiembrie, când Winston G. Lawson, agentul special din echipa premergătoare a Serviciului Secret, Forrest V Sorrels de la Serviciul Secret din Dallas şi Jesse Curry, şeful poliţiei din Dallas, parcurg traseul bine gândit de 20 de kilometri de la Love Field la Trade Mart.

— La naiba, spune agentul Sorrels, uitându-se la miile de ferestre, vom fi ţinte sigure.

Cu toate acestea, agenţii hotărăsc că pe aici va trece coloana prezidenţială.

Ori de câte ori preşedintele Statelor Unite se deplasează printr-un oraş aglomerat, există un echilibru între apărarea vieţii sale şi băile de mulţime făcute de şeful statului. Misiunea agenţilor este să-l protejeze de mulţimile de oameni, ceea ce e greu în acele zile, când e scos acoperişul maşinii lui decapotabile. Un traseu perfect este lipsit de ferestre la etajele superioare, de unde poate să tragă un lunetist, are rute alternative în caz că merge prost ceva, are străzi largi pentru a ţine mulţimile cât mai departe de maşină şi puţine curbe strânse, dacă nu chiar deloc.

Traseul din Dallas încalcă toate aceste principii.

Întoarcerea vehiculului prezidenţial îl obligă pe William Greer, agent în Serviciul Secret care a fost de multe ori şoferul lui JFK, să încetinească limuzina considerabil. Asta face din preşedinte o ţintă mai uşoară pentru un lunetist. Conform protocolului Serviciului Secret, de câte ori coloana oficială trebuie să încetinească pentru a vira, agenţii trebuie să verifice dinainte întreaga intersecţie. Ceva simplu, ca de pildă un viraj de 90 de grade, lucru prevăzut în Dallas la intersecţia străzilor Main şi Houston, îl poate face pe Greer să frâneze. O întoarcere în unghi de 135 de grade, cum e cea de la intersecţia străzilor Houston şi Elm, înseamnă că limuzina Lincoln a lui Kennedy va încetini la câţiva kilometri pe oră.

Asta înseamnă un ritm de plimbare mai rapid, iar prin luneta puştii unui asasin, aşa o viteză redusă îl poate face pe preşedinte o ţintă foarte uşor de nimerit. Dacă se întâmplă asta, agenţii de la Serviciul Secret sunt antrenaţi să se pună între preşedinte şi mulţime, folosindu-şi trupurile pe post de scuturi umane. În acest timp, ei trebuie să scruteze împrejurimile şi să se uite la ferestrele clădirilor ca să vadă dacă nu e vreun asasin sau o ţeavă de armă. Limuzina preşedintelui are trepte pe ambele părţi,

pentru ca agenţii să-l poată apăra pe preşedinte şi să scaneze locul în care se află. Ca să-şi menţină echilibrul, oamenii se ţin de bare metalice. Cu toate acestea, lui JFK nu-i place ca agenţii să stea pe trepte, pentru că în acest fel mulţimea nu-l mai vede, aşa că aceştia sunt adesea în maşina din spate.

Dar toată această protecţie poate fi dejucată dacă un asasin cunoaşte cu precizie traseul coloanei de maşini. Aşa că, odată ce agenţii Sorrels şi Lawson aleg traseul preşedintelui pe 18 noiembrie şi apoi fac informaţia publică, oricine vrea să-i facă rău preşedintelui poate începe să plănuiască unde anume şi când să atace. Cu alte cuvinte: mulţi oameni ar vrea să-l vadă mort pe John F. Kennedy. Însă, înainte de luni 18 noiembrie, nu exista nicio posibilitate.

Acum este.

21 NOIEMBRIE 1963 La bordul Air Force One ora 14.00

În ultimele şade ore de viaţă, preşedintele John F. Kennedy zboară la bordul luxosului Air Force One. Citeşte cu atenţie documentele de la serviciile secrete „Doar pentru ochii dumneavoastră, domnule preşedinte”, care se revarsă din servieta lui neagră din piele de crocodil. JFK citeşte un studiu cu o viteză de cam 1 200 de cuvinte pe minut, normală pentru el, cu ochelarii aproape pe vârful nasului. Pe canapeaua de pe peretele opus al biroului aerian al lui JFK, Jackie Kennedy vorbeşte încet în spaniolă, repetând un discurs pe care îl va ţine în Houston unui grup de femei latino-americane.

Cuvintele rostite în castiliană de prima-doamnă sunt bine-venite, contrastând cu sanctuarul sobru al preşedintelui. John Kennedy e atât de fericit că Jackie vine în Texas, încât a ajutat-o să-şi aleagă hainele pe care le va purta la multele sale apariţii publice. Îi place cel mai mult

un taior Chanel roz de stofa, cu o mică pălărie asortată.

Pe JFK nu-l prea interesa moda, dar s-a implicat considerabil în amenajarea şi decorarea avionului Air Force One. Când JFK a fost ales preşedinte, avea trei aeronave din care să aleagă. Oricare putea fi numită „Air Force One" când era el la bord. Însă acele aparate de zbor păreau mai mult din aviaţia militară decât prezidenţiale. Cuvintele „Serviciu de transport aerian militar" erau inscripţionate pe laturi. Culoarea predominantă a fuzelajului era un portocaliu aprins.

Dar aparatul care purta pe coadă numărul 26.000, la bordul căruia se află John Kennedy, era un avion îmbunătăţit. Preşedintele a primit această versiune prezidenţială a unui Boeing 707 în octombrie 1962. La fel cum Jackie s-a ocupat de redecorarea Casei Albe (acum, când familia Kennedy zboară spre Texas, se mai pune la punct un detaliu: la întoarcere, JFK va avea draperii noi în Biroul Oval), John Kennedy a supravegheat redecorarea aeronavei prezidenţiale. De pildă, fuzelajul şi aripile sunt acum vopsite într-o combinaţie îndrăzneaţă de albastru-deschis şi alb, cuvintele „Statele Unite ale Americii" fiind scrise cu mândrie deasupra celor 45 de ferestre ovale. Înăuntru, mocheta este modernă, iar aranjamentul este sofisticat, incluzând un birou personal, o sală de conferinţe şi un dormitor în care e agăţat un tablou cu o fermă franceză deasupra saltelei tari ca piatra a preşedintelui. Sigiliul prezidenţial pare să împodobească fiecare accesoriu. Lui JFK îi place atât de mult noul său avion, încât a zburat 120.000 de kilometri la bordul lui, din care 26.000 în doar treisprezece luni.

Călătoria de azi începe la 9.15, când John Kennedy îşi ia la revedere de la Caroline înainte ca fetiţa să urce la etajul al treilea al Casei Albe, la şcoală. John jr, care va împlini trei ani săptămâna viitoare, zboară cu părinţii în

elicopterul prezidenţial care îi duce de la Casa Albă la Air Force One. Băieţelul are pe el un palton London Coat care să-l apere de frigul lunii noiembrie şi se bucură nespus de călătorie.

Dar, pe când Marine One aterizează pe pista de lângă aeronava prezidenţială, tânărul John insistă să zboare în continuare.

— Vreau să vin şi eu, îşi roagă el tatăl.

— Nu se poate, îi spune încetişor preşedintele.

— Nu lipsim decât câteva zile, îi aminteşte prima-doamnă copilului înlăcrimat. Când ne întoarcem, va fi ziua ta.

John jr începe să suspine.

— John, aşa cum a spus şi mami, ne întoarcem în câteva zile, îi aminteşte şi preşedintele. JFK îşi sărută apoi fiul, întorcându-se spre agentul Serviciului Secret însărcinat cu protecţia copilului. Domnule Foster, ai grijă de John, îi ordonă el pe un ton blând.

Lui Bob Foster i se pare ciudat. De obicei, preşedintele nu spune aşa ceva, indiferent cât de mult plânge copilul când vine vremea să-şi ia rămas-bun.

La ora 11.00, preşedintele îl mai îmbrăţişează pentru ultima oară pe John jr şi păşeşte pe pistă, după care urcă treptele şi se îmbarcă în Air Force One. Prima-doamnă e lângă el. Cinci minute mai târziu, avionul decolează de pe Andrews ca să zboare în Texas, unde va ajunge după trei ore şi jumătate. John Kennedyjr se uită cum avionul uriaş se ridică pe cer şi dispare la orizont.

Air Force One va ateriza mai întâi la San Antonio. Apoi se va îndrepta spre Houston şi, în cele din urmă, către Fort Worth, unde preşedintele şi prima-doamnă îşi vor petrece noaptea. Vor pleca la Dallas a doua zi. Colonelul Jim Swindal, pilotul personal al lui JFK, îi va duce pe soţii Kennedy de la Fort Worth la aeroportul Love

Field din Dallas. Zborul va fi scurt, doar treisprezece minute. Dar imaginea simbolică a lui Air Force One coborând din ceruri şi aterizând în acel oraş fră

5 >

mântat va fi una mai pregnantă decât aceea a lui John Kennedy parcurgând 60 de kilometri prin prerie într-o limuzină.

Acum preşedintele ia o pauză de la citit ca să-şi aprindă un trabuc cubanez. Fumează, căzut pe gânduri. Texasul va fi problematic din punct de vedere politic. Nu se ştie dacă mulţimile îi vor fi ostile sau receptive şi e îngrijorat că Jackie nu se va simţi în largul ei. Această călătorie va fi decisivă. În funcţie de cum decurgea această vizită, prima-doamnă îl va însoţi sau nu în campania din 1964.

JFK se ridică şi se îndreaptă din nou spre apartamentul prezidenţial.

Preşedintele bate uşor la uşă şi îşi vâră capul înăuntru.

— Eşti bine? o întreabă el pe Jackie. Vom ateriza curând.

Soţia lui se schimbă într-o rochie de un alb imaculat.

— Da, îi răspunde prima-doamnă, uitându-se în oglindă ca să-şi potrivească bereta, care îi completează rochia şi cureaua neagră.

— Voiam să mă asigur, îi spune el în timp ce închide uşa.

Preşedintele simte o uşoară înclinare pe când Air Force One începe să coboare. Se uită pe geam. Câmpurile aride, perfect plate ale Texasului îl întâmpină la opt kilometri mai jos, apropiindu-se mereu.

* * *

În Dallas, Lee Harvey Oswald umple cutii de carton cu cărţi şi completează formulare de distribuţie la

Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas. Astăzi este distrat, dar îi atrage repede atenţia harta cu traseul coloanei prezidenţiale de pe prima pagină a ediţiei de prânz a ziarului *Dallas Times Herald*. Oswald trebuie doar să se uite pe cea mai apropiată fereastră ca să vadă exact pe unde va întoarce încet la dreapta limuzina preşedintelui Kennedy de pe Main Street pe Houston, apoi la stânga, mai încet, pe Elm, unde va trece aproape direct pe sub ferestrele bibliotecii. Uitându-se în jos la stradă, îi va fi uşor să-l vadă pe preşedinte.

Dar Lee Harvey Oswald nu vrea doar să arunce o privire. De fapt, el plănuieşte în secret să-l împuşte pe preşedinte. În urmă cu o lună, cu doar câteva zile înainte de naşterea celui de-al doilea copil, Marina a observat cât de fascinat era soţul ei de filme ca *Suddenly* sau *We Were Strangers*, în care e vorba despre împuşcarea unui preşedinte. Cuplul s-a uitat împreună la filme, iar Lee Harvey a asigurat-o pe Marina că acele filme erau autentice. Ei i s-a părut o remarcă destul de ciudată.

Oswald nu-l urăşte pe preşedinte. Nu are niciun motiv să-i dorească moartea lui JFK. Însă e necăjit că un om ca John Kennedy are atâtea avantaje. Oswald înţelege că bărbaţilor născuţi într-o lume privilegiată le e mai uşor să se afirme. Dar, în afară de acea doză de invidie, Lee Harvey nu-l vorbeşte de rău pe preşedinte. De fapt, Oswald ar vrea să fie ca JFK.

Mai presus de toate însă, Lee Harvey vrea să fie un om măreţ.

* * *

— Pot să vin şi eu cu tine în după-amiaza asta? îl întreabă în treacăt Oswald pe Wesley Frazier, colegul lui de muncă.

Tânărul de 19 ani stă la o jumătate de stradă de casa unde locuieşte Marina Oswald cu Ruth Paine. Oswald se

duce, de obicei, vinerea în suburbia Irving cu Chevroletul lui Frazier, negru, cu patru uşi şi vechi de nouă ani, apoi, lunea, se întorc împreună în Dallas.

— Desigur, îi răspunde Wesley. Cei doi sunt la primul etaj al Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas, lângă o masă mare. Ţi-am mai spus că poţi veni cu mine de câte ori vrei să-ţi vezi soţia.

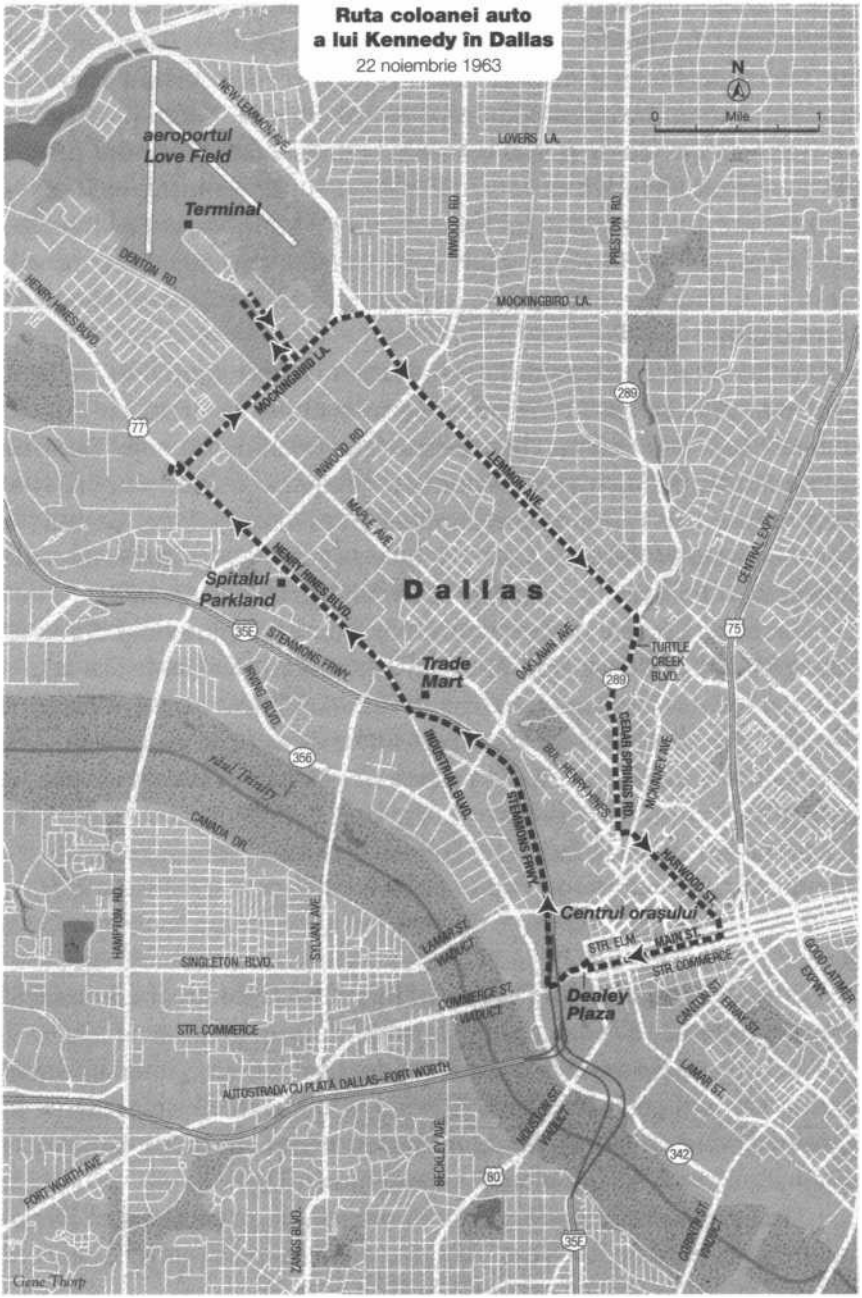
Ruta coloanei auto
a lui Kennedy în Dallas
22 noiembrie 1963
N
0
Mile
1
aeroportul
Love Field
Terminal
NEW LEMMON RD.
LOVERS LA.
DENTON RD.
HENRY HIRES BLVD.
MOCKINGBIRD LA.
MOCKINGBIRD LA.
INWOOD RD.
MCKALLA AVE.
LEMMON AVE.
PRESTON RD.
289
77
Spitalul
Parkland
HENRY HIRES BLVD.
Dallas
35E
STEMMONS FWY.
Trade
Mart
OAKLAWN AVE.
TURTLE
CREEK
BLVD.
CENTRAL EXPY.
75
280
IRVING BLVD.
356
Trinity
CANADA DR.
INDUSTRIAL BLVD.
STEMMONS FWY.
SUL HENRY HIRES
CEDAR SPRINGS RD.
MCKINNEY AVE.
HARWOOD ST.
Centrul orașului
HAMPTON RD.
SYLVAN AVE.
LAMAR ST.
VIADUCT
STR. ELM
MAIN ST.
STR. COMMERCE
SINGLETON BLVD.
COMMERCE ST.
VIADUCT
Dealey
Plaza
CANTON ST.
ERWAY ST.
GOOD LATTIMER
EXPWY.
STR. COMMERCE
AUTOSTRADA CU PLATĂ DALLAS–FORT WORTH
LAMAR ST.
HOUSTON ST.
VIADUCT
342
FORT WORTH AVE.
BECKLEY AVE.
80
ZANGS BLVD.
35E
CORINTH ST.
VIADUCT
Gene Thorp

Însă atunci Frazier îşi dă seama că azi nu e vineri. E joi – iar Lee Harvey Oswald nu se duce niciodată joia la Irving.

— De ce te duci azi acasă? îl întreabă Frazier.

— Vreau să iau nişte galerii pentru perdele, îi răspunde Oswald.

Apoi Lee Harvey fură nişte hârtie maro de împachetat de la departamentul de expedieri. Îşi petrece restul zilei improvizând un sul în care să pună „galeriile pentru perdele".

Pe când îndoaie hârtia pentru a forma cel mai bun ambalaj în care să ascundă puşca, Lee Harvey Oswald nu e sigur că-l va ucide pe preşedintele Kennedy. Vrea doar să stea permanent cu Marina şi fetiţele lor. Astăzi îşi va implora soţia să-l primească înapoi.

Dacă îl va refuza, Oswald nu mai are altă soluţie.

Atât de nebunească a devenit lumea lui Lee Harvey Oswald. Acum operează doar cu concepte absolute: ori va trăi fericit până la adânci bătrâneţi – ori îl va asasina pe preşedintele Statelor Unite ale Americii.

Capitolul 23

22 NOIEMBRIE 1963 Irving, Texas ora 6, 30

Familia Oswald se ceartă. Din nou. Dar de data asta e altceva. De data asta s-a terminat. Lee Harvey stă la picioarele patului, în cămăruţa lor înghesuită din casa lui Ruth Paine, îmbrăcat pentru serviciu, cu o pereche de pantaloni gri şi o cămaşă veche. Îşi scoate verigheta de la mâna stângă şi o aruncă într-o ceaşcă de porţelan de pe măsuţa de toaletă. A fost pe vremuri un simbol al iubirii pentru Marina, dar acum e o confirmare a eşecului care îi domină viaţa.

5 >

Astăzi, Oswald va face ceva care va schimba totul. Astăzi va dovedi că nu e un ratat, chiar dacă asta înseamnă

să-şi piardă viaţa.

Lee Harvey lasă 187 de dolari, bani gheaţă, pe măsuţa de toaletă, cadou de despărţire pentru soţia şi fiicele sale. Nu e ca şi cum ar avea un viitor.

Marina stă pe pat, pe jumătate trează. Ultima noapte petrecută de Lee Harvey şi Marina nu a fost una romantică. Oswald s-a tot foit, iar Marina s-a trezit de două ori în acelaşi timp cu bebeluşul. Nu au făcut dragoste, deşi Marina a încercat la trei dimineaţa să fie drăgăstoasă. El a respins-o furios.

Oswald a venit acasă în primul rând să-şi ia puşca. Însă era dispus să renunţe la planul său ticălos dacă Marina şi fetele l-ar fi primit înapoi. Şi-a implorat toată seara soţia să se împace. Lee Harvey i-a spus ce dor îi era de fete şi chiar i-a promis Marinei că va cumpăra o maşină de spălat, căci ştia cât de mult îşi dorea una.

Dar Marina era furioasă că Oswald venise într-o zi de joi, încălcând regulile din casa lui Ruth Paine. Aşa că rugăminţile lui Lee Harvey au dus la altă ceartă. Dar el tot nu s-a lăsat.

Însă Marina nu-l vrea înapoi. Îşi petrec seara în curte, jucându-se cu June şi Andrey pe iarba veştejită de toamnă de pe peluza lui Ruth Paine. El o tot roagă pe Marina să-i fie din nou soţie. Ea ezită, căci Lee Harvey fusese odată iubirea vieţii ei. Dar nu a cedat insistentelor lui.

5 5

Oswald s-a dus devreme la culcare. Stătea în pat, căzut pe gânduri. Chiar şi când Marina a venit lângă el, cu trupul ei cald mirosind a săpun de la baia făcută noaptea târziu, s-a prefăcut că doarme. Orele treceau. Cu timpul i-a revenit curajul. Nu i-a mai rămas nimic pe lume. Îşi va continua planul.

Acum, în zori, după ce se îmbracă pentru muncă şi îşi

lasă toate celelalte lucruri pe măsuţa de toaletă, Lee Harvey o aude pe Marina foindu-se în spatele lui.

— Mai dormi puţin, îi spune el. Fac eu micul dejun.

Ea e extenuată şi nici nu are de gând să se scoale. Andrey se agită şi Marina se întinde după ea să o pună la sân. Lee Harvey iese încetişor din cameră fără să-şi ia rămas-bun.

Asasinul îşi face o cafea instant în bucătărie, apoi se duce în garajul ticsit al lui Ruth Paine ca să-şi ia puşca. Desface pătura de lângă geanta de un verde măsliniu de la Corpul de Marină, scoţând la iveală o carabină de infanterie Mannlicher Carcano de 6, 5 milimetri. Lee Harvey pune arma în ambalajul maro pe care l-a furat cu o zi înainte de la serviciu.

Ţinând „galeriile" de ţeavă, Lee Harvey iese din garaj, lăsându-şi pentru totdeauna fosta viaţă în urmă.

Până la opt dimineaţa, Oswald şi Wesley Frazier ajung la serviciu, la Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas. Lee Harvey coboară din maşină înainte ca Frazier să oprească motorul. Înşfacă sulul maro şi intră ca o vijelie în clădire, pentru ca Frazier să nu-l prindă din urmă şi să-l întrebe de ce se grăbeşte aşa.

* * *

— Plouă, remarcă George Thomas, intrând în apartamentul lui John Kennedy de la hotelul din Fort Worth.

Valetul îl trezeşte la 7.30 fix. Se strânge deja o mulţime de oameni în parcarea aflată cu opt etaje mai jos, aşteptând ca preşedintele să le vorbească de pe platforma din spatele unei camionete. Cei aproape 5.000 de oameni sunt majoritatea bărbaţi şi mai mult sindicalişti. Mulţi au stat în ploaie ore întregi.

— Păcat, îi răspunde Kennedy valetului.

Se ridică din pat şi se duce la duş. Dacă plouă,

înseamnă că va fi pus acoperişul limuzinei când coloana oficială va străbate Dallasul. Nu numai că lumea va fi supărată să aştepte în frig şi ploaie până trece pe acolo, dar faptul că nu vor putea să-i zărească pe preşedinte şi pe prima-doamnă nu le va schimba felul de a vota până anul următor în noiembrie.

Preşedintele îşi pune corsetul pentru spate, strângând bine cureluşele. Apoi îmbracă o cămaşă albă cu dunguliţe gri de la firma Cardin din Paris, un sacou albastru la două rânduri de nasturi şi îşi pune o cravată bleumarin. Citeşte rapoartele CIA, acordând multă atenţie numărului de victime din Vietnam. După aceea, JFK trece în revistă câteva ziare. În *Chicago Sun-Tâmes* scrie că Jackie ar putea fi factorul decisiv pentru realegerea lui în 1964. Asta e cea mai bună veste de până acum: toată lumea o iubeşte pe prima-doamnă. Se pare că scandalul legat de fotografiile cu ea în bikini a fost uitat.

Texanii l-au strigat şi aclamat pe JFK în prima zi a călătoriei în Texas. Însă, indiferent cât de mult ovaţionează lumea şi cum îi soarbe fiecare cuvânt din discursuri, primirea de care se bucură John Kennedy nu se compară cu cea de care se bucură soţia lui. Toţi texanii vorbesc despre Jackie, iar faptul că a adus-o cu el ar putea fi cea mai inteligentă mişcare politică făcută vreodată de preşedinte.

La nouă dimineaţă, John Kennedy stă pe platformă camionetei, părând în formă şi triumfător.

— Nu sunt oameni slabi de înger în Fort Worth, spune el mulţimii.

Se ştie că pe JFK nu-l sperie intemperiile. Sindicaliştii ştiau că nu vor sta în ploaie degeaba şi că discursul nu va fi anulat.

— Unde e Jackie? strigă cineva.

— Unde e Jackie? mai strigă şi alt om.

John Kennedy zâmbeşte şi arată înspre camera ei de hotel.

— Doamna Kennedy se pregăteşte, spune el în glumă.

La etajul opt, în faţa măsuţei de toaletă, Jackie aude vocea soţului ei cum se înalţă deasupra parcării. Îi place să-şi audă numele şi se bucură că soţul ei glumeşte relaxat cu mulţimea.

— Îi ia mai mult, adaugă preşedintele. Evident că va arăta un pic mai bine decât noi după ce e gata.

Oamenii râd zgomotos, de parcă preşedintele ar fi cel mai grozav tovarăş de pahar al lor, care le povesteşte o picanterie din viaţa sa personală.

Adevărul e că azi Jackie nu are nevoie de timp ca să se aranjeze – are nevoie de foarte mult timp. Prima-doamnă arată vizibil obosită pe când se dichiseşte în faţa oglinzii. E greu să mergi în campanie. Însă e hotărâtă să reziste până la capăt. În două săptămâni, preşedintele trebuie să fie în California şi Jackie vrea să-l însoţească şi acolo. De fapt, Jackie Kennedy e hotărâtă să fie alături de soţul ei de acum şi până la anul, în noiembrie, când va fi reales.

Dar asta va fi în viitor. Acum contează doar că e pe jumătate gata călătoria în Texas. Jackie Kennedy mai trebuie să treacă de ziua de azi, iar pe urmă se poate odihni.

O, Doamne! exclamă ea, uitându-se la chipul istovit din oglindă. O zi de campanie te îmbătrâneşte cu 30 de ani.

Prima-doamnă nu are nici cea mai vagă idee că ziua de azi o va îmbătrâni mai mult decât oricare alta din viaţa ei.

* * *

Entuziasmul din parcarea de la Fort Worth îi dă putere preşedintelui, care ţine un discurs avântat şi plin de

pasiune.

— Mergem înainte! exclamă el în încheiere, amintindu-le oamenilor că îşi ţine promisiunile din discursul de la investire din urmă cu trei ani.

Spune că Războiul Rece a trecut, insinuând că viitorul este un Camelot pentru toţi americanii.

Strigătele asurzitoare de aprobare ale acelor mii de sindicalişti sunt dovada de care are nevoie John Kennedy, cum că Texasul nu e un loc chiar atât de rău.

Preşedintele e pe un val de adrenalină după ce părăseşte scena şi se întoarce la hotel. Campania îl revitalizează, deşi plouă mocăneşte în Texas.

Oricât de bine se simte, preşedintele ştie că restul zilei de vineri, 22 noiembrie, nu va fi uşor. Trebuie să fie într-o formă excelentă din punct de vedere politic şi sufletesc dacă vrea să-i cucerească pe cetăţenii inflexibili din Dallas.

Preşedintele o avertizează pe Jackie:

— Azi mergem în ţinutul ţăcăniţilor.

Capitolul 24

22 NOIEMBRIE 1963

Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas, Dallas ora 9.45

O mulţime de oameni entuziaşti stă pe trotuarul din faţa Depozitului de Cărţi Şcolare din Texas. Preşedintele urmează să treacă peste trei ore, dar ei au venit să prindă un loc mai bun. Cel mai bine e că s-ar putea să iasă soarele. Poate o să-i vadă totuşi pe John F. Kennedy şi pe Jackie.

Lee Harvey Oswald se uită pe fereastra de la etajul întâi al clădirii, estimând pe unde o va lua coloana de maşini după locul unde stă lumea. Vede clar intersecţia străzilor Elm şi Houston, unde limuzina lui John Kennedy o va lua încet la stânga. E important pentru Oswald. A ales un loc de unde să tragă la etajul şase al clădirii. Palierul

este slab luminat cu becuri de 60 de waţi şi e în curs de renovare, deci nu e nimeni prin preajmă. Stivele de cutii pentru cărţi de la fereastra care dă spre intersecţia străzilor Elm şi Houston vor fi o ascunzătoare nimerită, permiţându-i lui Oswald să scoată ţeava pe fereastră şi să ţintească limuzina când se află în curbă. Trăgătorul de elită din Lee Harvey Oswald ştie că va avea timp pentru două focuri, poate chiar trei, dacă se mişcă repede.

Dar s-ar putea să nu fie nevoie decât de un glonţ.

* * *

Air Force One se luptă cu vântul pe când colonelul Jim Swindal aterizează pe pista aeroportului Love Field din Dallas. Uitându-se pe geam, vede că vremea e caldă şi însorită şi că o altă mulţime de oameni din Texas aşteaptă să-l întâmpine pe preşedinte.

— Călătoria asta e până la urmă una pe cinste, îi spune el fericit lui Kenny O'Donnell. Suntem în Dallas şi se pare că o să iasă toate bine în Texas!

Maşinile de poliţie încercuiesc locul de aterizare, sunt ofiţeri postaţi şi pe acoperişuri. Dar acestea sunt singurele semne de rău augur de la aeroport. Cei aproape 2000 de oameni sunt încântaţi să vadă Air Force One aterizând, aceasta fiind prima oară când un preşedinte vizitează Dallasul din 1948. Bărbaţi în toată firea, mulţi purtând ochelari şi pălării de cowboy, stau pe vârfuri ca să vadă peste mulţimea de oameni din faţa lor. Personalul de la aeroport îşi părăseşte birourile din terminal şi se înghesuie lângă gardul care desparte pista de parcare. Aeronava Air Force C-130 în care se află limuzina blindată a preşedintelui aterizează, iar rampa se deschide. Acoperişul de sticlă rămâne la bordul avionului, aşa că maşina pare o decapotabilă. Bob Walker, omul de televiziune care transmite în direct din elicopter, spune cu entuziasm că maşina nu va fi acoperită şi că lumea îi va

vedea pe preşedinte şi pe prima-doamnă „în carne şi oase66. Walker mai aminteşte publicului că preşedintele se va întoarce pe Love Field între „14.15 şi 14.3066 ca să plece la Austin.

Lyndon Johnson şi Lady Bird, soţia lui, îl aşteaptă pe preşedinte pe pista de aterizare, la fel cum au făcut-o în fiecare etapă a vizitei în Texas. Datoria vicepreşedintelui este să stea la capătul rampei şi să-l salute pe preşedinte. Pe Johnson nu-l prea încântă asta, dar se luminează la faţă când Jackie îşi face apariţia la uşa din spatele avionului, urmată la doi paşi de John Kennedy.

— Văd de aici ce bronzată e! exclamă Bob Walker.

Planul oficial e ca JFK să se ducă direct la limuzină pentru a se alătura coloanei, dar el o ia spre mulţime. Kennedy nu se mulţumeşte să strângă câteva mâini, ci intră în mijlocul mulţimii, luând-o şi pe Jackie cu el. Cei doi rămân înconjuraţi de un zid de oameni timp de peste un minut, spre satisfacţia mulţimii. Apoi preşedintele şi prima-doamnă reapar, dar se fac imediat nevăzuţi în altă zonă a mulţimii.

5

— Frate, e ceva fantastic! exclamă entuziast Walker pentru publicul său de la TV E un cadou pentru oamenii care au aşteptat aici!

Preşedintele şi prima-doamnă dau mâna cu oamenii, iar celor de la Serviciul Secret li se pare că a trecut o veşnicie. „Kennedy arată că nu-i e teamă”, notează în carneţelul său Ronnie Dugger de la *Texas Observer*.

În cele din urmă, John şi Jackie Kennedy îşi fac drum până la limuzina prezidenţială. Îi aşteaptă guvernatorul John Connally şi soţia sa, Nellie. Sunt trei rânduri de scaune în vehicul. În faţă e şoferul, Bill Greer, de 54 de ani. În dreapta lui stă Roy Kellerman, agent al Serviciului Secret ca şi Greer. Kellerman a lucrat pentru Casa Albă de

la începutul celui de AI Doilea Război Mondial şi i-a păzit pe Roosevelt, Truman, Eisenhower, iar acum pe Kennedy.

JFK stă pe bancheta din spate, în dreapta, aranjându-şi părul după baia de mulţime. Jackie e în stânga lui, în taiorul Chanel roz cu pălărie asortată. Prima-doamnă a primit un buchet de trandafiri roşii la aterizarea în Dallas, care acum se află între ea şi preşedinte.

Guvernatorul Connally stă exact în faţa preşedintelui, în rândul de scaune din mijloc. Connally îşi dă jos pălăria de cowboy ca lumea să-l poată vedea. Nelly stă în faţa lui Jackie, iar în spatele şoferului, agentul Greer.

Pe când coloana pleacă din Love Field, la 11.55, limuzina prezidenţială – cu numărul de înmatriculare SS 100 X Washington – este a treia din coloană, fiind flancată pe ambele părţi de patru poliţişti pe motociclete.

În faţă sunt două maşini cu poliţişti şi agenţi ai Serviciului Secret, printre care Jesse Curry, şeful poliţiei din Dallas, şi Winston Lawson, agent al Serviciului Secret.

În spatele maşinii lui John Kennedy este o decapotabilă cu numele de cod Halfback. În ea sunt cei doi membri de marcă ai „mafiei irlandeze", Dave Powers şi Kenny O'Donnell, înconjuraţi de agenţi ai Serviciului Secret, înarmaţi până în dinţi cu pistoale şi puşti automate. Clint Hill, şeful Serviciului Secret al primei-doamne, stă pe treapta din stânga a Halfbackului. Agenţii Bill McIntyre, John Ready şi Paul Landis se ocupă şi de cei de pe trepte.

A cincea maşină e o limuzină decapotabilă închiriată în Texas pentru vicepreşedinte. Când maşinile ies din Love Field, e limpede că LBJ este furios şi îmbufnat. În timp ce alţi politicieni din coloană fac cu mâna mulţimii, el se uită drept înainte, cu o mină serioasă.

A şasea maşină, cu numele de cod Varsity, în care sunt un poliţist al statului Texas şi patru agenţi ai Serviciului Secret, încheie şirul.

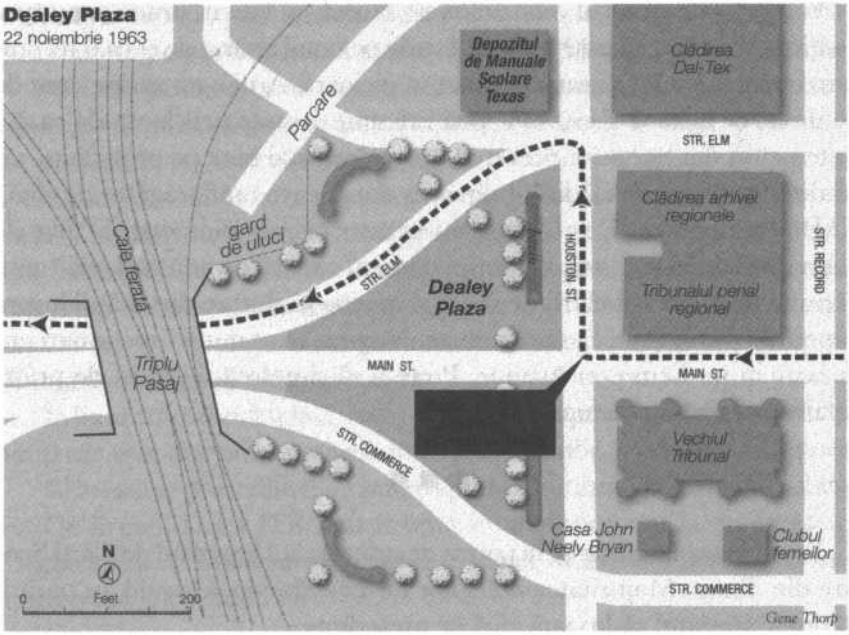

În faţa coloanei, la o distanţă mare de SS 100 X, Jesse Curry, şeful poliţiei din Dallas vrea să-l ferească pe preşedinte de orice fel de incident. Curry, în vârstă de 50 de ani, este ofiţer de o viaţă. Pe lângă faptul că a avansat în ierarhia poliţiei din Dallas, şi-a suplimentat cunoştinţele înscriindu-se la Academia FBI. Curry a fost implicat în aproape toate aspectele vizitei lui John Kennedy şi a scos pe traseu în jur de 350 de poliţişti – o treime din efective – s-a ocupat de securitatea la sosirea pe aeroport şi a menţinut ordinea în rândul mulţimii în timpul discursului de la Trade Mart.

Cu toate acestea, Curry a decis să nu pună niciun om în apropiere de Dealey Piaza, gândindu-se că problemele legate de menţinerea ordinii vor fi rezolvate înainte de acea destinaţie. După ce coloana de maşini coteşte din Houston Street pe Elm, trece pe sub un pod rutier şi o ia la dreapta pe autostrada Stemmons şi printr-o zonă nu prea

aglomerată în drum spre Trade Mart. Mai bine să-şi concentreze ofiţerii pe cele mai aglomerate artere decât să-i poziţioneze acolo unde nu va fi multă lume.

Curry le-a mai cerut oamenilor săi să stea cu faţa la stradă şi nu spre mulţime, socotind că n-ar fi rău să-l vadă pe omul apărat de ei ca o recompensă pentru multele ceasuri de stat în picioare. Astfel, nu se ţine cont de exemplul de la New York, unde poliţiştii stăteau cu spatele la stradă ca să-i ajute pe cei din Serviciul Secret să-l protejeze mai bine pe preşedinte, uitându-se la ferestrele clădirilor din oraş după ţeava unui trăgător de elită.

Dar nu contează, cel puţin nu pentru primii kilometri. E atât de puţin de făcut şi sunt atât de puţini oameni care să o vadă pe Jackie cum îşi pune plictisită ochelarii de soare şi începe să fluture din mână înspre panourile publicitare ca să se amuze. Nu prea sunt mulţi funcţionari entuziasmaţi pe Lemmon Avenue. Preferă să-şi petreacă pauza de prânz la fabrica IBM, unde lucrează.

* * *

Exact în acelaşi timp se ia pauza de prânz şi la Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas. Majoritatea colegilor lui Lee Harvey Oswald au părăsit clădirea, sperând să-l poată zări pe preşedinte.

Mai jos pe stradă, James Hosty, agentul FBI, a uitat complet de anchetarea lui Lee Harvey Oswald şi vrea să se asigure că îşi va vedea eroul: pe preşedintele Kennedy.

Azi, Lee Harvey Oswald nu şi-a luat de mâncare pentru prânz. Şi nu vrea să ia masa. În schimb, mută o stivă de cutii pe podeaua murdară de la etajul şase al depozitului, făcându-şi o ascunzătoare de unde să tragă.

La 12.24, după aproape treizeci de minute de traseu, maşina preşedintelui trece pe lângă agentul James Hosty, postat în intersecţia lui Main Street cu Field. Agentului special i se împlineşte dorinţa şi îl vede pe Kennedy în

carne şi oase. Apoi se întoarce şi intră în restaurantul Alamo Grill, să ia prânzul.

La 12.28, coloana oficială intră într-un cartier ca vai de lume din centru. Drept înainte se vede frumoasa iarbă verde de la Dealey Piaza. Agenţii sunt uimiţi de primirea călduroasă pe care i-o fac oamenii preşedintelui. Toţi chiuie şi aplaudă.

La 12.29, coloana face acel viraj periculos la dreapta, pe Hudson Street. De sus, din ascunzătoarea lui de la etajul şase, Lee Harvey Oswald îl vede pe John F. Kennedy în persoană pentru prima dată. Îşi îndreaptă repede puşca Mannlicher Carcano în acea direcţie, ţintind prin lunetă pe când coloana ocoleşte Dealey Piaza.

Aici mulţimea e la fel de numeroasă şi entuziastă, deşi Curry estimase că trebuia să fie mai puţină lume. Oamenii îi strigă pe Jackie şi pe preşedinte ca să se uite înspre ei. Ca şi cum ar fi înţeleşi, JFK le face cu mâna oamenilor care stau în faţa clădirilor de pe partea dreaptă a străzii, în timp ce Jackie îi salută pe cei care stau de-a lungul gazonului din Dealey Piaza, pe partea stângă. Aşa se asigură familia prezidenţială că niciun votant nu este ignorat.

Coloana e la doar cinci minute de Trade Mart, unde îşi va ţine Kennedy discursul. Nu mai e mult.

În limuzina prezidenţială, Nelly Connally se opreşte din salutat, suficient timp cât să se uite peste umărul drept şi să-i zâmbească lui John Kennedy.

— Domnule preşedinte, nu puteţi spune că oraşul Dallas nu vă iubeşte.

Ce ironie! Dacă JFK s-ar fi uitat în acel moment la etajul şase al Depozitului de Manuale Şcolare din Texas, ar fi văzut ţeava unei puşti îndreptată spre capul lui.

Dar Kennedy nu ridică privirea.

Nici cei de la serviciile secrete.

E 12.30. A venit vremea ca agentul Bill Greer să cotească limuzina SS 100 X într-un unghi de 120 de grade din Houston spre Elm.

* * *

Cei mai mulţi oameni îşi trăiesc viaţa de parcă sfârşitul ar veni peste mulţi ani. Îşi măsoară zilele în iubire, râsete, realizări şi tragedii. Sunt clipe fericite şi momente zbuciumate. Sunt planuri, telefoane, cariere, griji, bucurii, călătorii în locuri exotice, mâncăruri preferate, romantism, ruşine şi foame. O persoană poate fi caracterizată de haine, mirosul respiraţiei, felul în care el sau ea îşi piaptănă părul, forma bustului sau prietenii pe care îi are.

Peste tot în lume, copiii îşi iubesc părinţii şi tânjesc după dragostea lor. Se răsfaţă când părinţii le mângâie chipurile. Chiar şi în cele mai negre clipe din viaţă, toată lumea se gândeşte la viitor – la visuri care uneori se împlinesc.

Aşa e viaţa.

A 5 J

Însă viaţa se poate sfârşi mai repede decât o respiraţie.

Capitolul 25

22 NOIEMBRIE 1963 Dealey Plaza, Dallas, Texas ora 12.14

Ştiind că preşedintele Statelor Unite va trece pe acolo, un licean însurat, pe nume Aaron Rowland, stă cu soţia lui, Barbara, lângă Dealey Piaza. Uitându-se în sus la Depozitul de Cărţi Şcolare din Texas, vede silueta unui bărbat la o fereastră de la etajul şase. Rowland, vânător pasionat, îşi dă seama că bărbatul ţine o puşcă în bandulieră, la piept, cu o mână pe pat şi alta pe ţeavă. Aşa şi-ar ţine arma un puşcaş marin al SUA care aşteaptă să tragă la ţintă.

Rowland e fascinat, dar din motive greşite.

— Vrei să vezi un agent al Serviciului Secret? îşi întreabă el soţia.

— Unde?

— În clădirea de acolo, îi răspunde el, arătându-i.

Şase minute mai târziu, cu zece înainte ca preşedintele să ajungă la Dealey Piaza, Ronald Fischer şi Robert Edwards, care lucrează ca revizori contabili în apropiere, îşi ridică privirea şi îl văd pe Lee Harvey Oswald stând nemişcat la fereastra de la etajul şase.

— Nu s-a mişcat deloc, îşi va aminti Fischer mai târziu. Nici nu a clipit. Se uita neclintit ca o statuie.

În acelaşi timp, Howard L. Brennan, un instalator din partea locului, îşi foloseşte mâneca cămăşii kaki pentru a-şi şterge sudoarea de pe frunte. Se întreabă cât de cald e. Aşa că se uită la panoul de afişaj „Hertz" din vârful acoperişului Depozitului de Manuale Şcolare din Texas, care arată ora şi temperatura. Pe când face asta, Brennan îl vede pe Lee Harvey Oswald ca o stană de piatră, pregătindu-se să tragă de la fereastra de sus.

Dar atunci se aud chiote de veselie la vederea coloanei oficiale care se apropie din ce în ce mai mult. Pe Main Street, mulţimea s-a înşiruit pe tre' Hsase metri lăţime, iar zarva pe care o face răsună prin ferestrele clădirilor din centrul Dallasului. În toată agitaţia, lumea a uitat că la fereastră stă un bărbat cu o puşcă în mâini. Preşedintele e aproape.

Nimic altceva nu mai contează.

* * *

Lee Harvey Oswald ar prefera să tragă întins pe burtă. Aşa e cel mai bine pentru un trăgător de elită. Puşca nu se sprijină pe muşchi, care se pot slăbi sau zvâcni. În schimb, pământul tare şi oasele antebraţelor formează un triunghi perfect şi stabil.

Dar Oswald nu are această opţiune. Va trebui să tragă din picioare. Însă, fiind trăgător de elită, ştie cum să rămână cât mai nemişcat cu putinţă. Aşa că acum se sprijină cu putere de partea stângă a ferestrei şi îşi apasă patul carabinei italieneşti pe umărul drept. Patul zgâriat din lemn al armei se lipeşte de obrazul lui, cum se lipea puşca M-1 la poligon pe vremea când era puşcaş marin. Arătătorul drept este încovoiat pe trăgaciul vechi de 33 de ani.

Lee Harvey Oswald se uită prin telescopul care măreşte de patru ori. Prin acesta, capul lui John Kennedy pare a fi la câţiva metri distanţă. Oswald ştie că nu are mult timp la dispoziţie. Va reuşi cu siguranţă să tragă două focuri. Trei dacă e rapid. Are doar nouă secunde.

Văzându-şi bine ţinta, Oswald expiră, apasă uşor pe trăgaci şi, când simte reculul izbindu-l în umăr, Lee Harvey încarcă din nou arma ca să mai tragă o dată. Nu-şi dă seama dacă primul glonţ şi-a nimerit ţinta din plin. Dar nu contează. Oswald trebuie să mai tragă imediat alt foc.

Asasinul e un om impulsiv, incapabil să oprească fluxul de adrenalină care ar trece prin oricine după ce a tras cu o armă puternică în preşedintele Statelor Unite. În secunda când cineva comite o asemenea faptă, viaţa i se schimbă pentru totdeauna. Nu mai e cale de întoarcere. Din acea clipă, va fi hăituit până la capătul pământului. Poate îşi va petrece restul zilelor în închisoare. Poate va fi executat.

Cel mai inteligent lucru pe care îl poţi face după ce l-ai împuşcat pe preşedinte e să arunci arma şi să fugi.

Dar, dacă nu reuşeşti să-l omori cu primul glonţ, cum s-a întâmplat în cazul generalului Walker în aprilie, şi preşedintele trăieşte, atunci Oswald va fi cel mai prost om din lume. Şi acesta e ultimul lucru pe care şi-l doreşte. Nu, planul lui este să-l asasineze pe John Fitzgerald Kennedy.

Iar Lee Harvey Oswald îşi va duce planul la bun sfârşit.

Nu se gândeşte de două ori. Oswald trage din nou.

Sunetul celei de-a doua împuşcături nu e acoperit de mulţimea zgomotoasă de jos. E atât de asurzitor încât cad bucăţi de tencuială din tavanul Depozitului de Manuale Şcolare din Texas, iar rândul de geamuri lângă care stă Lee Harvey Oswald zăngăne.

La fix 8, 4 secunde după prima împuşcătură, Lee Harvey Oswald trage a treia oară. Iar apoi fuge. Îşi aruncă pe podea carabina italienească care nu-i mai e de niciun folos acum şi iese din spatele stivei de cutii pentru cărţi, după care se ascunsese. Vrea să iasă din depozit cât mai repede. Planul său de evadare nu e bine gândit. Se gândise foarte mult la asasinat, dar nu şi la cum să scape.

Pentru Oswald, cel mai greu e să meargă normal. Dacă fuge, ar comite o greşeală enormă. Mai presus de orice, asasinul trebuie să arate ca un om oarecare, ca să nu atragă bănuieli asupra lui.

Şaizeci de secunde mai târziu, Lee Harvey Oswald iese din clădirea depozitului într-o după-amiază însorită, cu 19 grade Celsius.

Şi chiar dacă pare imposibil, asasinul reuşeşte să fugă.

* * *

Mărturiile celor aflaţi atunci în Dealey Piaza vor confirma faptul că s-au tras trei focuri de armă din depozit. Una dintre împuşcături nu a atins maşina preşedintelui, iar după zeci de ani tot nu s-a stabilit dacă a fost prima sau a treia. Dar două gloanţe nu şi-au ratat ţinta.

Primul glonţ îl nimereşte pe preşedinte în ceafă. Cu o viteză de 580 metri pe secundă, glonţul cu circumferinţă de 6, 5 milimetri îi străpunge traheea, apoi iese din corp prin nodul strâns al cravatei bleumarin. Nu sunt atinse oase şi, deşi plămânul drept e afectat, inima şi plămânii lui

JFK încă funcţionează normal.

Preşedintele e grav rănit, dar în viaţă. Nu poate respira şi vorbi bine, căci sângele îi inundă traheea, dar glonţul lung de cinci centimetri aproape sigur că nu-l va ucide.

Însă nu se poate spune acelaşi lucru despre guvernatorul John Connally din Texas. Scaunul său rabatabil din faţa preşedintelui e cu opt centimetri mai jos decât al lui JFK. Testele balistice vor arăta că glonţul care a trecut prin Kennedy a intrat pe urmă în spatele lui Connally.

Înainte să tragă Oswald, guvernatorul se întorsese cu faţa spre preşedinte să-i spună ceva. Aşadar, aşa-numitul „glonţ magic" (care avea o viteză de peste 518 metri pe secundă) reuşeşte să-i străpungă pielea lui Connally şi să-i intre în corp, ieşind prin partea dreaptă a pieptului. Dar glonţul magic nu şi-a terminat „călătoria". Îi străpunge apoi încheietura mâinii, e deviat de oasele coapsei stângi, unde se şi opreşte.

Forţa împuşcăturii îl împinge pe guvernatorul Connally în faţă, făcându-l să se ghemuiască. Pieptul i se umple imediat de sânge.

— Doamne, strigă el, o să ne omoare pe toţi!

Roy Kellerman crede că l-a auzit pe preşedinte strigând: – Dumnezeule, sunt lovit! – şi se întoarce să privească peste umărul stâng la omul al cărui accent bostonian îl cunoaşte atât de bine.

Kellerman vede că preşedintele a fost împuşcat fără îndoială.

Preşedintele Kennedy şi guvernatorul Connally se află la doar şase kilometri de spitalul Parkland. Acolo, o echipă de chirurgi le poate salva vieţile. Acum totul depinde de Bill Greer, şoferul Serviciului Secret, pentru a-i duce acolo cât mai repede. Dar şoferul limuzinei s-a uitat

şi el în spate pentru a vedea care este starea preşedintelui. Acest gest a presupus că limuzina a urmat un traseu sinuos în loc să accelereze către secţia de urgenţe. Când Greer îşi întoarce atenţia către volan, încă mai e timp pentru salvarea preşedintelui. Tot ce trebuie să facă e să accelereze.

Dar impactul celor petrecute nu se risipise. Nici pentru Greer. Nici pentru Kellerman. Nici chiar pentru Jackie, care se întoarce acum către JFK.

Şi limuzina prezidenţială continuă să meargă prea încet pe strada Elm.

* * *

Clint Hill, agent al Serviciului Secret, în grija căruia e paza primeidoamne, aude împuşcătura şi intră în acţiune. Dându-se jos de pe treapta maşinii Halfback din spatele limuzinei prezidenţiale, Hill îşi ia avânt, încercând să sară pe treapta de dimensiuni reduse care iese din maşina preşedintelui.

Între timp, JFK se apleacă puţin spre stânga, dar tot rămâne drept. Jackie se întoarce la dreapta, luându-i lui Kennedy faţa în mâini cu afecţiune. Prima-doamnă se uită în ochii lui ca să-şi dea seama ce nu e în regulă. Distanţa între faţa frumoasă, fără riduri a lui Jackie şi cea bronzată şi uluită a lui John Kennedy e de aproape cincisprezece centimetri.

Bustul unui bărbat obişnuit ar fi fost împins în faţă de forţa unui glonţ care îl loveşte cu o viteză de două ori mai mare ca a sunetului. Exact asta s-a întâmplat cu guvernatorul Connally. Dacă asta i s-ar fi întâmplat lui John E Kennedy, poate ar fi trăit până la adânci bătrâneţi.

Dar acum lupta îndelungată şi chinuitoare cu durerile de spate îl mai torturează pe preşedinte o ultimă dată.

Corsetul pe care-l poartă îi ţine trupul drept. Preşedintele îi întărise rigiditatea în această dimineaţă,

înfăşurându-şi corsetul şi coapsele într-un strat gros de bandaje Ace.

Dacă nu era corsetul, următorul glonţ, care a venit 3, 5 secunde mai târziu, i-ar fi trecut pe deasupra capului.

Dar nu se întâmplă aşa. Următorul glonţ îi face praf capul.

* * *

Rana făcută de al doilea glonţ e un pic mai mare decât grosimea unui creion. Viteza mare face ca glonţul să ajungă până în creier şi să iasă prin partea din faţă a craniului, şi nu să rămână înăuntru, ca acela mai lent care l-a ucis pe Abraham Lincoln. După ce Lincoln a fost împuşcat, chirurgii i-au introdus în creier o sondă Nelaton. Bagheta subţire de porţelan a urmat traiectoria glonţului până ce vârful s-a lovit de bila solidă din metal trasă de pistolul lui John Wilkes Booth. Traseul era liniar şi precis.

Dar glonţul de 6, 5 milimetri tras de Lee Harvey Oswald e o bucată de plumb mult mai îngrozitoare. Un asemenea glonţ subţire pare inofensiv, dar poate ucide o căprioară de la 200 de metri.

Această rachetă minusculă îmbrăcată în aramă îi curmă lui Kennedy viaţa într-o clipă. Aproape nu se opreşte când pătrunde prin materia cenuşie înainte de a zdrobi peretele osos subţire şi de a ieşi prin partea din fată a craniului.

Jackie încă îl înconjoară cu braţele când îi explodează partea din faţă a capului. Creier, sânge şi fragmente de os împroaşcă obrazul şi taiorul Chanel roz al primei-doamne; materia cenuşie se împrăştie până la apărătoarea de vânt a parbrizului.

Cum obişnuia atunci când i se ciufulea părul, mâna lui John Kennedy atinge şi acum instinctiv creştetul capului.

Dar acesta nu mai există.

* * *

Nu se poate face respiraţie gură la gură, cum s-a încercat cu Lincoln, care zăcea mort pe podeaua lojei sale de la teatrul Ford. Va avea loc un priveghi pe timpul nopţii, ca şi în cazul lui Lincoln, pentru ca prietenii şi cei dragi să-i fie alături în ultimele clipe, conştienţi de acea pierdere enormă. Poate vor spune câteva vorbe sincere despre cât de mult l-au iubit pe John Fitzgerald Kennedy.

Bărbatul care a înotat kilometri întregi ca să-i salveze pe cei din PT-109, cel care a dat mâna cu regi, regine şi prim-miniştri, cel care a însufleţit lumea cu discursurile sale avântate şi credinţa lui neclintită în

5 5 J

forţa democraţiei şi a libertăţii, cel care şi-a mângâiat copiii pe obraji, cel care a suferit pierderea multor persoane dragi din familie şi care a ţinut piept unor oameni care ar fi distrus lumea este acum mort.

* * *

Mulţimea îngrozită care a văzut oribila scenă nu prea ştie, dar istoricii şi adepţii teoriei conspiraţiei, precum şi cetăţenii de rând care se vor naşte la mulţi ani după această tragedie nu se vor pune mult timp de acord dacă

Lee Harvey Oswald a acţionat singur sau l-a ajutat cineva. Autorităţile federale vor analiza datele balistice şi vor folosi un cronometru ca să vadă cât de repede poate ţinti şi încărca o persoană un Mannlicher Carcano de 6, 5 mm. O mulţime de oameni vor ajunge experţi în filmările neclare făcute la asasinarea preşedintelui, în movilele acoperite cu iarbă şi în toţi ticăloşii care voiau să-l vadă pe John E Kennedy mort.

Argumentele amatorilor de conspiraţii vor deveni atât de puternice şi de părtinitoare, încât vor ameninţa într-o zi să depăşească tragedia din 22 noiembrie 1963.

Aşadar, potrivit surselor oficiale, o dată şi pentru

totdeauna, la ora 12.30, într-o după-amiază însorită, în Dallas, John Fitzgerald Kennedy este împuşcat mortal mai repede decât ai clipi din ochi.

Lasă în urma lui o văduvă frumoasă.

Lasă în urma lui doi copii iubitori.

Lasă în urmă o tară care îl adoră.

Capitolul 26

22 NOIEMBRIE 1963 Dallas, Texas ora 12.31

În limuzina prezidenţială s-a dezlănţuit haosul…

— Doamne, Dumnezeule, nu, nu, nu! Mi-au împuşcat soţul! Te iubesc, Jack! strigă Jackie Kennedy.

Prima-doamnă nu-şi va mai aduce aminte ce a făcut în secundele de după împuşcarea soţului ei. E în stare de şoc. În viitor, se va uita la capturi video cu ea şi va avea sentimentul că priveşte altă femeie. Copiii o vor proteja rupând din cărţi fotografiile cu asasinatul înainte ca ea să le vadă.

— Mi-au ucis soţul, spune Jackie nimănui şi tuturor.

În faţă, şoferul Bill Greer şi agentul Roy Kellerman transmit prin radio că preşedintele a fost împuşcat. Guvernatorul Connally e conştient, dar nu pentru multă vreme. Nelly, soţia lui, s-a aruncat peste el. Aşa că Jackie e singură pe bancheta din spate, iar trupul neînsufleţit al preşedintelui se sprijină de ea.

— Am creierii lui în mâini! strigă ea.

Apoi Jackie se ridică de pe scaun. Are un plan.

Clint Hill, agent al Serviciului Secret, ştie ce vrea să facă primadoamnă. Decât să stea cu cadavrul soţului ei, se târăşte pe portbagajul limuzinei prezidenţiale în mişcare pentru a strânge fragmentele de craniu şi creier de pe metalul albastru-închis. Unele mai au piele pe ele. În spatele ei, cadavrul preşedintelui e tot drept, deşi înclinat puţin la stânga. Îi curge sângele în şuvoaie din rana de la cap, pătând trandafirii şi hainele lui, scurgându-se pe

podeaua maşinii.

„Doamne sfinte, o să cadă din maşină”, se gândeşte Hill pe când sare pe mica platformă ataşată în spatele Lincolnului. Împuşcătura care l-a ucis pe preşedinte a răsunat în urechile agentului Hill ca „un pepene care se zdrobeşte de ciment”. Pe faţa şi hainele lui Hill e sânge, căci el şi glonţul fatal au ajuns în acelaşi timp în zona de impact.

Ochii primei-doamne se umplu de groază. Faţa îi este acoperită de sânge şi materie cenuşie. Este o schimbare bruscă pentru o femeie preocupată să fie mereu elegantă. Dar lui Jackie nu-i pasă câtuşi de puţin. O asemenea traumă neaşteptată îi poate face pe unii să se concentreze asupra unor priorităţi ciudate, iar ea vrea acum să strângă bucăţi din craniul soţului ei pentru ca doctorii să le pună la loc.

— Doamne, i-au zburat capul! strigă ea.

Hill e la doar câţiva centimetri de Jackie Kennedy, iar Bill Greer accelerează la maximum înspre spitalul Parkland. SS 100 X este o namilă de maşină, special modificată pentru preşedinte. Pe lângă scaunele rabatabile din mijloc – care lungesc maşina de la trei metri, cât are un Lincoln ieşit pe porţile fabricii, la patru metri – cântăreşte patru tone. Motorul de 350 de cai puteri este veriga slabă, dat fiind că nu poate accelera repede. Dar, odată ce vehiculul a prins viteză, rulează pe autostradă ca o forţă de neoprit.

Exact asta face acum. Lăsând în urmă escorta de poliţişti pe motociclete, Bill Greer apasă pedala de acceleraţie până în podea. Clint Hill, care se străduieşte ca Jackie Kennedy să nu cadă din vehicul, aproape zboară de pe bara de protecţie. Mâna îi apucă portbagajul pus acolo special pentru agenţi să se ţină. Acum se ţine doar cu o mână, cu cealaltă căutând-o pe Jackie, în timp ce limuzina

o ia la goană pe Elm Street. Hill se întinde, o prinde pe Jackie de cot, ceea ce îi permite să-şi menţină stabil echilibrul pe portbagajul limuzinei prezidenţiale.

Primul lucru pe care trebuie să-l facă Hill e să o apere pe Jackie Kennedy. Lipit cu tot corpul de portbagaj şi ţinându-se, o împinge cu putere înapoi pe banchetă. Cadavrul preşedintelui îi cade în poală. Ea îi ţine capul în mâinile cu mănuşi albe, legănându-l de parcă tocmai a adormit.

— Jack, Jack. Ce ţi-au făcut?

În faţă, şoferul Bill Greer depinde de indicaţiile lui Curry, şeful poliţiei, ca să conducă limuzina înspre spitalul Parkland, la şapte kilometri depărtare.

Încă ţinându-se de portbagaj, Clint Hill se întoarce şi se uită la Halfback, unde agenţii stau pe treptele maşinii. Hill întâlneşte privirea agentului Paul Landis, apoi scutură din cap şi îşi îndreaptă în jos degetul mare în semn de înfrângere.

Agentul Emory Roberts vede gestul lui Hill şi îi anunţă imediat prin radio pe agenţii care îl păzesc pe Lyndon Johnson. Cu degetul mare în jos, Clint Hill a confirmat că Lyndon Baines Johnson este acum preşedintele în exerciţiu al Statelor Unite. Apărarea vieţii lui devine prioritatea numărul unu a serviciilor secrete.

Pe bancheta din spate a Lincolnului, Jackie Kennedy ţine în poală capul soţului ei şi suspină.

— E mort. L-au ucis. O, Jack! O, Jack! Te iubesc.

* * *

Lee Harvey Oswald face tot ce trebuie. O ia spre est pe Elm Street ca să prindă un autobuz. Panica şi haosul care domnesc în Dealey Piaza scad în intensitate în urma lui. Nimeni nu l-a oprit pe Oswald. Momentan nu-l suspectează nimeni.

Între timp, planul lui de evadare merge ca pe roate.

Acum asasinul e pe drum spre pensiune ca să-şi ia pistolul – pentru orice eventualitate.

* * *

Mesajul radio „Cod 3” înseamnă o urgenţă de cea mai mare importanţă pentru spitalele din zona Dallasului. Termenul nu e aproape niciodată folosit. Aşa că atunci când Anne Ferguson, dispecera de la Parkland, cere mai multe detalii, i se spune pur şi simplu:

— Preşedintele a fost împuşcat.

Este ora 12.33.

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Trei minute mai târziu, limuzina prezidenţială intră în trombă în parcarea spitalului Parkland, trecând în viteză de indicatorul „Doar pentru cazuri de urgenţă”. Bill Greer parchează în mijlocul a trei locuri pentru ambulanţe.

Dar nu-i aşteaptă nicio targă. Nicio echipă de urgenţă nu e pregătită să-l ajute pe preşedinte. Incredibil, dar o întrerupere în comunicare a obstrucţionat acţiunea imediată. Echipa de urgenţă abia a fost anunţată.

Aşa că toţi cei din limuzina prezidenţială aşteaptă.

Nelly Connally stă aplecată peste soţul ei, iar Jackie Kennedy ţine în poală capul lui John Kennedy.

Halfback parchează în spatele limuzinei SS 100 X. Dave Powers şi Kenny O’Donnell, cei care au fost alături de JFK în „tranşeele” politicii încă de la campania pentru Congres din 1946, se reped la maşina Lincoln, cu speranţă în suflet. Preşedintele are puls slab, care continuă să scoată sute de mililitri de sânge din rana de la cap.

— Ridicaţi-vă! îi spune agentul Emory Smith lui Jackie Kennedy.

Dar ea nu se clinteşte. Şi-a pus braţele şi taiorul în aşa fel încât să nu i se vadă lui JFK capul sau faţa. Prima-doamnă nu vrea ca lumea să-şi amintească aşa de soţul ei.

5 5

Roberts îi ridică uşor braţul lui Jackie ca să vadă dacă preşedintele e mort sau nu. Nu trebuie să se uite de două ori. Roberts se dă înapoi.

Dave Powers vede pupilele fixe aţintite în depărtare şi izbucneşte în lacrimi. O'Donnell, care a fost pilot al forţelor aeriene în Al. Doilea Război Mondial, îşi aminteşte că e soldat şi îşi ţine firea în semn de respect.

Chiar dacă Jackie ar încerca să coboare acum, nu are cum. Trupul prăbuşit al lui John Connally blochează portiera, ceea ce înseamnă că guvernatorul Texasului trebuie să fie luat de acolo înainte ca preşedintele Statelor Unite să fie scos din Lincoln.

Dave Powers, nu personalul din spital, îşi şterge lacrimile şi îl ia pe Connally de picioare ca să-l pună pe o targă. Guvernatorul e conştient, deşi nu perfect. Rănile îi pun în pericol viaţa, iar chirurgii de la Parkland vor avea azi mult de furcă să-i salveze viaţa guvernatorului. Reuşesc – puţine veşti bune într-aşa o zi tragică.

Odată ce Connally e dus în Camera de urgenţă 2 şi nu mai blochează portiera maşinii, Jackie Kennedy tot nu vrea să-i dea drumul soţului ei. Ştie că, atunci când o va face, el va dispărea pentru totdeauna. Asta va fi ultima oară când îl mai ţine în braţe. Prima-doamnă se răsuceşte cu

3 3 3

faţa, astfel încât să-i pună chipul plin de sânge al preşedintelui la pieptul ei. Plânge încetişor, lipindu-se mai mult de soţul ei.

— Doamnă Kennedy, îi spune agentul Clint Hill, lăsaţi-ne să-l ajutăm pe preşedinte.

Jackie nu-i răspunde. Dar cunoaşte acele inflexiuni. E o poruncă rostită pe un ton blând a unui bărbat care a ferit-o de pericole zi şi noapte.

Clint Hill e singurul de care ascultă Jackie în acele clipe de şoc şi jale.

Hill îi pune uşor mâna pe umăr. Prima-doamnă tremură de durere.

Agenţii şi membrii staffului strânşi în jurul maşinii Lincoln nu scot o vorbă. Secundele trec.

— Vă rugăm frumos, doamnă Kennedy. Lăsaţi-ne să-l ducem în spital, o imploră Hill.

— Domnule Hill, nu-i dau drumul, îi spune Jackie.

— Dar trebuie să-l ducem înăuntru, doamnă Kennedy.

— Nu, domnule Hill. Ştiţi că e mort. Lăsaţi-mă în pace.

Jackie plânge în hohote. Trupul i se zguduie când o săgetează durerea.

Hill are o idee. E oricum foarte rău că îl vede pe bărbatul pe care-l iubeşte cu capul sfărâmat. Dar nu vrea să-l vadă nimeni aşa. Şi, cum presa ajunge la spitalul Parkland la timp ca să vadă această scenă foarte asemănătoare sculpturii Pieta, Jackie nu va accepta pentru nimic în lume ca preşedintele Kennedy să fie fotografiat în starea actuală.

Cliff Hill e epuizat. A lucrat ore întregi la planificarea acestei vizite, a mâncat puţin şi a dormit şi mai puţin. Dar ar face orice pentru Jackie Kennedy. Dându-şi seama într-o clipă ce trebuia să facă, agentul Hill îşi dă jos sacoul şi îl pune cu blândeţe peste trupul preşedintelui.

Jackie Kennedy, ale cărei taior roz şi mănuşi albe sunt pline de sângele preşedintelui, înveleşte capul şi bustul lui cu sacoul lui Clint Hill.

Apoi, pentru ultima dată, Jacqueline Bouvier Kennedy îi dă drumul bărbatului pe care îl iubeşte. Preşedintele e pus pe targă şi dus la Camera de urgenţă 1, lăsând în urmă o dâră roşie pe podea. Pereţii sunt placaţi cu faianţă închisă la culoare, iar pe pieptul preşedintelui se află

buchetul de trandafiri roşii ca sângele, care i s-a lipit de corp.

* * *

La vreo şase kilometri de scena sângeroasă de la spital, Lee Harvey Oswald se urcă într-un autobuz la intersecţia străzilor Elm şi Murphy, ducându-şi planul la bun sfârşit.

* * *

Asasinarea lui Abraham Lincoln în aprilie 1865 a fost rezultatul unui păienjeniş de conspiraţii. În aceeaşi zi în care Lincoln a fost împuşcat la Teatrul Ford, se urmărea şi uciderea vicepreşedintelui şi a secretarului de stat. Dacă aceste planuri ar fi reuşit, cei mai puternici oameni din administraţia americană ar fi fost omorâţi.

3 3

Când se trage primul glonţ în Dallas, lumea îşi aminteşte imediat de cele petrecute cu mult timp în urmă. Se iau de îndată măsuri ca nu cumva să aibă succes o altă eventuală conspiraţie. Mai mulţi membri ai Cabinetului sunt acum la vest de Hawaii, zburând spre Japonia. Li se comunică prin radio să se întoarcă din drum şi să vină acasă.

Vicepreşedintele Lyndon Johnson este pus sub supraveghere constantă din clipa când limuzina lui ajunge la spitalul Parkland. E dus în mare grabă într-un salon mic şi alb din aripa unde se tratează cazurilor minore din Parkland, împreună cu Lady Bird, soţia lui. Un agent să serviciului Secret îl păzeşte. Un pacient şi o asistentă sunt daţi afară ca să le facă loc. Încă nu se ştie nimic de soarta preşedintelui, deşi toată lumea ştie că e aproape imposibil să supravieţuieşti unei asemenea răni. Cei de la Serviciul Secret vor ca LBJ să fie dus imediat cu avionul la Washington, în afara oricărui pericol. Dacă nu reuşesc, ar vrea să fie transportat în cel mai sigur loc din Dallas: Air

Force One.

Dar vicepreşedintele Johnson refuză să plece din spital. Rămâne aici să aştepte veşti despre starea preşedintelui Kennedy. Cei de la Serviciul Secret insistă din nou să plece, dar LBJ nu vrea. Johnson se gândeşte la următorii paşi pe care trebuie să-i facă. Până când nu va succede oficial la preşedinţie, nu va da niciun ordin şi nu va depune jurământ. Aşa că LBJ stă acolo în mica rezervă de la spitalul Parkland, sprijinindu-se de un perete şi bând cafea într-o tăcere mormântală, aşteptând să fie anunţat oficial decesul lui Kennedy.

În Camera de urgenţă 1, trupul preşedintelui e dezbrăcat, cu excepţia lenjeriei intime. Ceasul de aur îi este scos de la încheietură. Nu mai are puls regulat, dar JFK respiră slab. Sângele continuă să-i curgă din rana de la cap şi din gaura de la gât, dar în rest nu are nicio zgârietură. Lampa fluorescentă din tavan luminează mica armată de medici care lucrează în camera de urgenţă. Charles J. Carrico, primul doctor de acolo, este în al doilea an de rezidenţiat, ştie ce să facă şi acţionează repede. În gâtul lui Kennedy este inserat un tub ca să-i deschidă căile respiratorii, iar în corp i se injectează o soluţie salină prin vena femurală dreaptă.

Încăperea se umple încet-încet cu chirurgi, până când asupra preşedintelui se apleacă paisprezece doctori. În faţa camerei de urgenţă, Jackie Kennedy stă de veghe pe un scaun pliant.

Doctorul Mac Perry, un chirurg în vârstă de 34 de ani, intră în sală să conducă echipa. Foloseşte un scalpel ca să deschidă căile respiratorii ale preşedintelui şi să-l supună unei traheotomii, chiar dacă acesta este conectat la un aparat respirator, care să-i regleze respiraţia.

Acum Jackie se ridică de pe scaun, hotărâtă să intre în camera de urgenţă. A auzit vorbindu-se de lichide şi

resuscitare şi începe să spere că soţul ei ar putea supravieţui. O asistentă îi blochează drumul, dar modesta primă-doamnă are o voinţă de fier când vrea ceva.

— O să intru în camera aia, repetă ea pe când se luptă cu asistenta Doris Nelson, care nu dă niciun semn că ar ceda. O să intru în camera aia!

— Doamnă Kennedy, aveţi nevoie de un sedativ, îi spune un doctor din apropiere.

Dar prima-doamnă nu vrea să fie sedată. Vrea să fie conştientă în ultimele clipe ale soţului ei.

— Vreau să fiu acolo când moare, spune ea cu fermitate.

* * *

Bobby Kennedy află veştile proaste de la J. Edgar Hoover. În calitate de director al celei mai mari agenţii care aplică legea în SUA, Hoover a fost informat aproape imediat că s-a tras asupra preşedintelui. Directorul de la FBI este un tip imperturbabil, dar niciodată n-a fost mai calm ca acum. Stă la biroul său, la etajul cinci al Departamentului de Justiţie, când ridică receptorul ca să-l sune pe Bobby Kennedy. Au trecut cincisprezece minute de când Lee Harvey Oswald a apăsat pe trăgaci. Echipa de chirurgi de la Parkland se luptă să-l ţină în viaţă pe preşedinte.

Bobby tocmai şi-a terminat prânzul pe veranda casei sale din Virginia, când Ethel, soţia lui, îi dă telefonul.

— E.J. Edgar Hoover la telefon, îi spune lui Bobby.

Procurorul general ştie că trebuie să fie ceva important. Directorul ştie că nu trebuie să-l sune pe Bobby acasă. Acesta pune pe masă sandvişul. Este un telefon primit pe o linie specială guvernamentală, cunoscută ca extensia 163.

— Am nişte veşti pentru dumneavoastră, îi spune Hoover direct. Preşedintele a fost împuşcat.

Bobby îi închide imediat. Mai întâi este copleşit de durere, iar corpul i se moleşeşte. Dar apoi se gândeşte, ca de obicei, să-şi protejeze fratele mai mare. Sună la Casa Albă şi cere să se schimbe toate încuietorile de

la fişetele lui JFK ca Lyndon Johnson să nu aibă acces la documente. Cele mai delicate dosare sunt scoase din Casa Albă şi puse sub pază 24 de ore din 24.

Bobby îi sună apoi pe prietenii şi membrii familiei. Se străduieşte să nu plângă, dar Ethel ştie că soţul ei e terminat şi îi dă nişte ochelari negri ca să-şi ascundă ochii roşii.

Telefoanele nu contenesc. Bobby îşi dă seama că situaţia s-a schimbat. Şi ştie că va primi în curând un telefon de la un om pe care îl dispreţuieşte.

* * *

Jackie Kennedy află veştile proaste de la doctorul William Kemp Clark. – Asta se întâmplă la câteva momente după ce, deşi sorţii îi erau potrivnici, prima-doamnă reuşeşte să intre în camera de urgenţă. Stă într-un colţ, nu încurcă pe nimeni. Vrea doar să fie aproape de soţul ei.

Priveliştea este acum tipic medicală, căci tuburi ies din gură, nasul şi pieptul preşedintelui. Pielea îi e de un alb cadaveric. I se fac transfuzii. Mac Perry apasă cu putere pe sternul preşedintelui ca să-i repornească inima, deşi pe electrocardiograf nu apare decât o linie dreaptă. Doctorul William Kemp Clark, şeful Secţiei de neurochirurgie, îl ajută pe Perry să monitorizeze EKG-ul în caz că apare cea mai mică schimbare.

În cele din urmă, Clark îşi dă seama că nu pot face mai mult. Pe chipul lui JFK se trage un cearşaf. Doctorul Clark se întoarce spre Jackie Kennedy.

— Soţul dumneavoastră a suferit o rană mortală, îi spune primeidoamne chirurgul cu experienţă.

— Ştiu, îi răspunde ea.
— Preşedintele a murit.

Jackie se ridică pe vârfuri şi îşi lipeşte obrazul de al doctorului Clark. E un semn de mulţumire. Kemp Clark, un tip dur care a fost în Pacific în Al. Doilea Război Mondial, nu se mai poate stăpâni. Izbucneşte în lacrimi.

■■■

Walter Cronkite, moderatorul CBS, este primul care le dă americanilor veştile proaste.

Cel mai de încredere bărbat din America intervine în timpul serialului *As the World Turns*; la opt minute după împuşcături, spunând că un asasin a tras trei focuri de armă asupra preşedintelui. În ciuda faptului că majoritatea americanilor sunt la serviciu sau la şcoală şi nu se uită la televizor în timpul zilei, până la ora 13.00 mai mult de 75 de milioane de oameni află de asasinat.

* * *

Lyndon Baines Johnson află veştile proaste de la Kenny O'Donnell. La scurt timp după ora 13.00, secretarul responsabil cu întâlnirile lui Kennedy intră în rezerva albă şi se postează în faţa lui Lyndon Johnson. O'Donnell este vizibil afectat. Nu e genul de om care plânge în situaţii tragice, dar pe faţă i se citeşte durerea.

Înainte ca O'Donnell să deschidă gura, LBJ ştie că e oficial: Lyndon Baines Johnson e acum al 36-lea preşedinte al Statelor Unite.

* * *

Jack Ruby află veştile proaste de la televizor, ca majoritatea americanilor.

Patronul clubului de noapte este la etajul al doilea al redacţiei ziarului *Dallas Morning News*, la doar patru străzi de Dealey Piaza. A venit să plaseze o reclamă pentru afacerea lui, clubul burlesc Carousel – „un local al naibii de stilat", după spusele lui Ruby. Plăteşte personal, pentru

că *Morning News* i-a anulat linia de credit după ce a întârziat de mai multe ori cu plata. În reclamă se regăsesc artiştii din weekendul următor şi nu e diferită de celelalte pe care le dă la ziar.

Ruby are 1, 75 metri şi 80 de kilograme şi îi place să ţină la el un teanc gros de bani. Are prieteni în mafie şi la poliţie. Îi place mâncarea sănătoasă şi îi sare uşor ţandăra. Dar, mai presus de orice, Jack Ruby se consideră democrat şi patriot.

Conform primelor ştiri, a fost ucis un agent al Serviciului Secret, dar Ruby şi echipa de publicitate de la *Morning News* se adună în jurul unui televizor alb-negru pentru mai multe informaţii. Află crudul adevăr.

Jack Ruby, complet debusolat, se aşază la un birou. După un timp se ridică şi le spune că nu mai dă reclama pentru club. În schimb, plasează alta. În aceasta li se spune oamenilor din Dallas că clubul Carousel va fi închis în weekend, din respect pentru preşedintele Kennedy.

Jack Ruby nu va face afaceri în următoarele zile, ci altceva.

* * *

Lee Harvey Oswald nu stă locului nicio clipă. După ce autobuzul este blocat în traficul îngreunat de după asasinare, coboară şi merge puţin pe jos până găseşte un taxi care îl duce mai aproape de pensiunea de pe North Beckley nr. 1026. Când ajunge acolo, se duce într-un suflet la el în cameră, înşfacă pistolul de calibrul 38 pe care şi-l pune la curea. Apoi pleacă repede.

Oswald habar nu are, dar martorii oculari au furnizat poliţiei semnalmentele sale. Acum poliţiştii caută un „bărbat alb, de aproximativ 30 de ani, slab, înălţime 1, 77, greutate 75 kilograme”.

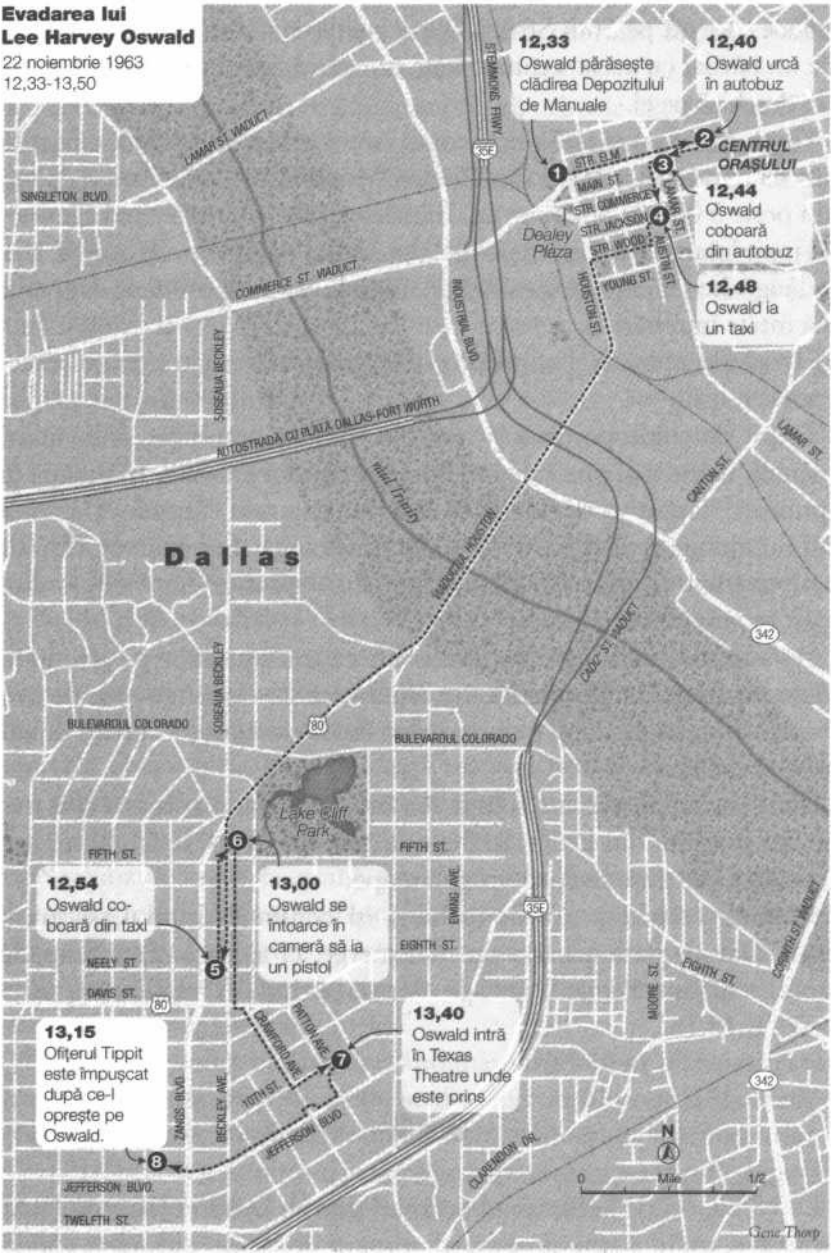
Evadarea lui Lee Harvey Oswald
22 noiembrie 1963
12,33-13,50
12,33
Oswald părăsește clădirea Depozitului de Manuale
12,40
Oswald urcă în autobuz
CENTRUL ORAȘULUI
12,44
Oswald coboară din autobuz
12,48
Oswald ia un taxi
12,54
Oswald coboară din taxi
13,00
Oswald se întoarce în cameră să ia un pistol
13,15
Ofițerul Tippit este împușcat după ce-l oprește pe Oswald.
13,40
Oswald intră în Texas Theatre unde este prins
Dealey Plaza
Lake Cliff Park
Dallas
STEMMONS FWY
LAMAR ST. VIADUCT
SINGLETON BLVD.
COMMERCE ST. VIADUCT
INDUSTRIAL BLVD.
HOUSTON ST.
ELM ST.
MAIN ST.
COMMERCE ST.
JACKSON ST.
WOOD ST.
YOUNG ST.
STR. B.M.
LAMAR ST.
CANTON ST.
JOSEFINA BECKLEY
AUTOSTRADA CU PLATA DALLAS-FORT WORTH
West Fredy
VIADUCTUL HOUSTON
CADIZ ST. VIADUCT
BULEVARDUL COLORADO
FIFTH ST.
EWING AVE.
EIGHTH ST.
NEELY ST.
DAVIS ST.
MOORE ST.
CORINTH ST. VIADUCT
GRATTON AVE.
PATTON AVE.
10TH ST.
BECKLEY AVE.
ZANGS BLVD.
JEFFERSON BLVD.
TWELFTH ST.
CLARENDON DR.
35E
80
342
N
0
Mile
1/2
Gene Thorp

La 13.15, ofiţerul J.D. Tippit de la Departamentul de Poliţie din Dallas conduce spre est pe lOth Street. După intersecţia lOth Street cu Patton, vede un bărbat cu acele semnalmente mergând singur, cu o geacă de culoare deschisă pe el.

Tippit e însurat şi tată a trei copii. Are 39 de ani, a primit o stea de bronz ca paraşutist în Al. Doilea Război Mondial, are zece clase şi câştigă puţin peste 5.000 de dolaii pe an. Iniţialele, J.D". nu reprezintă nimic.

Tippit lucrează în cadrul poliţiei din Dallas de 11 ani. Îşi opreşte maşina lângă Lee Harvey Oswald. Ştie că trebuie să fie prudent. Dar şi să pună multe întrebări.

Oswald se apleacă şi vorbeşte cu Tippit prin fereastra de pe partea dreaptă. E ostil.

Tippit deschide portiera şi iese din maşina de poliţie. Înconjoară vehiculul, vrând să-i pună mai multe întrebări lui Oswald. În funcţie de răspunsuri, Tippit va decide dacă să-i pună sau nu cătuşele. Dar poliţistul nu ajunge mai departe de roata din stânga. Lee Harvey Oswald scoate pistolul de calibrul 38 şi trage patru gloanţe, unul după altul. Tippit moare pe loc.

Oswald, bărbatul care l-a ratat din cauza emoţiilor pe generalul Walker cu atâtea luni în urmă, i-a omorât acum cu sânge rece pe preşedintele Statelor Unite şi pe un poliţist din Dallas la trei sferturi de oră unul de celălalt.

Dar Oswald nu mai are soluţii. A rămas fără bani, aproape fără muniţie, iar poliţiştii din Dallas ştiu cum arată. Va trebui să fie foarte isteţ în următoarele minute dacă vrea să scape.

Asasinul reîncarcă repede arma şi îşi continuă drumul pe strada Patton. Dar de data aceasta nu mai merge, ci aleargă. Este limpede: Oswald e hăituit. Poliţiştii sunt pe cale să-l prindă. Trebuie să se mişte repede. E 13.16.

* * *

La 13.26, cei de la Serviciul Secret îl duc pe Lyndon Johnson la Air Force One, unde acesta urcă imediat scara de la uşa din spate a avionului. Ajuns înăuntru, intră în dormitorul personal al lui Kennedy, îşi dă jos haina şi cravata şi se aşază pe pat, aşteptând-o pe Jackie Kennedy să se întoarcă la avion. Ea a rămas la Parkland, nevrând să plece până nu primea trupul neînsufleţit al soţului ei.

Aşa că LBJ aşteaptă. Pe când savurează primele clipe ale puterii, în afara dormitorului, mecanicii scot câteva dintre scaunele de clasa întâi din spatele avionului Air Force One pentru a face loc sicriului lui John Kennedy.

LBJ s-a dus în dormitor pentru că vrea intimitate. Johnson ridică receptorul telefonului personal al lui John Kennedy, aflat lângă pat, şi sună un om pe care îl detestă.

La celălalt capăt al firului, Bobby Kennedy ridică receptorul şi îşi salută protocolar noul şef.

* * *

Lee Harvey Oswald aude sirenele şi ştie că poliţia vine după el.

Se duce în grabă spre cea mai la îndemână ascunzătoare pe care o poate găsi, un cinematograf – Texas Theater. Oswald a străbătut opt cvartale în cele douăzeci şi cinci de minute de când l-a ucis pe ofiţerul Tippit. Şi-a dat jos geaca după ce l-a împuşcat pe Tippit, sperând să-şi deruteze urmăritorii. Fuge pe lângă templul Bethel, unde e o pancartă pe care scrie „Pregătiţi-vă să-L întâlniţi pe Dumnezeu”.

Dar lui Lee Harvey Oswald nu-i e frică.

Nechibzuit, trece în grabă pe lângă casa de bilete. În întunericul cinematografului, găseşte un loc, încercând să se facă nevăzut. Scaunul lui Lee Harvey e la parter, cu ieşire la culoarul din dreapta. Filmul de la matineu e *War is Hell*, un titlu ironic, dată fiind ziua cu adevărat oribilă

prin care a trecut Oswald.

După ce vede un bărbat alergând înăuntru fără să plătească şi aude sirenele maşinilor de poliţie care se duc spre locul unde fusese ucis ofiţerul Tippit, Julia Postai, casiera de la cinematograf, pune lucrurile cap la cap. Dându-şi seama că bărbatul pe care tocmai l-a văzut „fuge de ei dintr-un motiv", ridică receptorul şi sună la poliţie.

Maşinile de poliţie ajung aproape imediat. Poliţia blochează ieşirile. Se aprind luminile în sală. Poliţistul M.N. McDonald se apropie de

Oswald, care se ridică brusc şi îi trage un pumn în faţă omului legii, căruia vrea să-i înşface pistolul de la curea. McDonald nu e rănit şi ripostează imediat. Alţi poliţişti i se alătură în debandada generală. Şi astfel, ţipând ca din gură din şarpe că poliţiştii îl brutalizează, Lee Harvey Oswald e scos din cinema şi dus la închisoare.

* * *

Vernon O'Neal, antreprenor de pompe funebre, este sunat de însuşi Clint Hill, care îl roagă să-i aducă cel mai bun sicriu la spitalul Parkland. O'Neal este specialist în îngrijirile acordate morţilor, conducând „o flotă" de şapte dricuri albe, dotate cu radio, care îi transportă pe cei care au murit recent până la morga lui, unde rudele îndurerate pot să bea ceva la bar înainte să-şi aducă omagiile în camera mortuară.

Sicriul pe care O'Neal îl alege repede este modelul „Britannia" de la compania Elgin Casket. Are pereţi dubli şi e din bronz solid. Căptuşeala e din satin.

Când ajunge la spitalul Parkland, lui O'Neal i se spune că Jackie Kennedy vrea să mai stea o clipă singură cu soţul ei. Atâta tot. Ea îşi scoate verigheta de pe deget şi i-o pune lui John pe degetul mic cu ajutorul unui infirmier, în aşa fel ca nu cumva să cadă în timpul inevitabilei îmbălsămări. Apoi fumează o ţigară. Jackie e epuizată şi

are inima frântă. La Parkland toată lumea e tristă, însă revine la rutina tipică unui spital. Pe când doctorii şi asistentele încep să se ocupe de alţi pacienţi, Jackie Kennedy se simte din ce în ce mai mult nelalocul ei.

— Acum vă puteţi duce la avion, îi spune cineva.

— Nu mă duc până nu pot să plec cu Jack, îi răspunde ea.

Între timp, Vernon O'Neal pune o folie de plastic în interiorul sicriului, apoi înfăşoară cadavrul lui John Kennedy în şapte saci de cauciuc şi unul de plastic înainte să-l pună înăuntru. O'Neal e îngrijorat că sângele preşedintelui va păta căptuşeala din satin.

La aproape o oră după ce a fost declarat mort, cadavrul lui John Kennedy poate fi scos din spitalul Parkland şi transportat cu avionul la Washington.

Ironia sorţii, oraşul Dallas, care înainte nu-l acceptase, acum nu mai vrea să-l lase să plece.

* * *

Puţină lume ştie, dar asasinarea preşedintelui Statelor Unite nu constituie un delict federal. În schimb, iniţierea unui *compbt* pentru uciderea preşedintelui este un delict federal. De aceea insistă J. Edgar Hoover că asasinarea lui JFK a fost opera mai multor indivizi şi nu a unuia singur. Hoover vrea să aibă jurisdicţie pentru acest caz. Dar în acest moment nu are. Cazul e în jurisdicţia Texasului şi a autorităţii municipale Dallas.

Aşadar, oficialii din Dallas nu vor să lase trupul lui Kennedy să fie scos din Texas până când nu se face o autopsie oficială. Medicul legist din Dallas, care a ajuns acum la Parkland, nu este dispus să cedeze câtuşi de puţin în această privinţă.

Agentul Roy Kellerman, care lucrează de multă vreme în Serviciul Secret şi care a preluat acum conducerea, este furios nevoie mare.

— Prietene, încearcă să-i spună el limpede doctorului legist Earl Rose, acesta este cadavrul preşedintelui şi îl vom duce înapoi la Washington.

— Nu, lucrurile nu stau aşa, îi răspunde Rose. Dacă are loc o crimă, trebuie să facem autopsie.

— Va merge cu noi, îi spune tranşant Kellerman lui Rose.

— Cadavrul rămâne aici, insistă legistul, un om corect, căruia îi place să-şi agite un deget în faţa oamenilor.

Între timp, Lyndon Johnson şi Air Force One sunt obligaţi să rămână la sol din cauza acestei probleme juridice. Jackie Kennedy nu vrea să plece fără trupul lui Kennedy, iar LBJ nu vrea să decoleze fără Jackie, de frică să nu fie considerat lipsit de inimă dacă o face.

Acum cearta devine una obişnuită în Texas – o confruntare fizică între agenţi ai Serviciului Secret, doctorul Rose şi membri ai Departamentului de Poliţie din Texas. Sunt prezente patruzeci de persoane, încep să se împingă şi să se lovească. Agenţii sunt hotărâţi să facă totul după bunul lor plac, dar poliţiştii din Dallas nu se lasă. În cele din urmă, Kenny O'Donnell şi Dave Powers, prieteni foarte buni cu Kennedy, le ordonă agenţilor Serviciului Secret să ia sicriul lui JFK, apoi să intre ca în brânză prin poliţişti.

Preşedintele Lyndon B. Johnson, cwând-o alături pe Jackie, depune jurământul pentru învestitură la bordul Air Force One, după asasinarea preşedintelui John E Kennedy (*Cecil Stoughton, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John E Kennedy", Boston*)

— Plecăm de aici, îşi latră O'Donnell ordinul, pe când căruciorul antreprenorului de pompe funebre pe care stă sicriul este împins spre ieşire. Nu ne pasă nici cât negru sub unghie ce zic legile astea. Plecăm acum!

Trupul neînsufleţit al preşedintelui este pus în Cadillac-ul de culoare albă din 1964 al lui Vernon O'Neal. Jackie Kennedy stă pe scaunul rabatabil din spate, lângă cadavrul soţului ei. Clint Hill şi alţi agenţi se înghesuie în faţă. Bill Greer e încă la spital, dar Roy Kellerman nu vrea să-l aştepte. Andy Berger, agent al Serviciilor Secrete, se pune la volan şi demarează în trombă spre Love Field. Pe

când se uită la dric cum rulează cu viteză, Vernon O'Neal se întreabă cu voce tare cum şi când va fi plătit.

Şi nu se mai opresc până când Cadillac-ul nu ajunge la aeroport. Cu roţile scârţâind, agentul Berger goneşte pe pistă, ignorând pancartele pe care scrie „Acces restricţionat" şi „încetiniţi – Pericol de ciocnire". Trece în viteză pe lângă hangarele companiilor Braniff şi American Airlines, neluând în seamă niciun pericol până când dricul se opreşte brusc la scările din spate care duc la Air Force One. Apoi prietenii lui Kennedy şi agenţii de pază cară pe braţe sicriul de 275 kg prin aceeaşi uşă din spate pe care ieşise Kennedy cu trei ore înainte. Atmosfera era solemnă, demnă de un preşedinte. Acum atmosfera e morbidă şi sinistră.

Jackie Kennedy aşteaptă până când cadavrul soţului e dus la bord, înainte să urce treptele. În Air Force One e ca în iad, pentru că aerul condiţionat a fost închis ore întregi. Jaluzelele sunt trase, iar în cabină e beznă, ca nu cumva să fie mai mulţi asasini prin preajmă care să tragă prin hublourile avionului. Însă Lyndon Johnson insistă să depună jurământul înainte să decoleze Air Force One. Aşadar, oamenii lui Kennedy şi ai lui Johnson stau stânjeniţi unii lângă alţii în timp ce Sarah Hughes, judecător federal, desemnată de însuşi LBJ şi chemată într-un suflet la bordul aeronavei prezidenţiale de carelFK era atât de mândru, îi citeşte jurământul.

— Lyndon Baines Johnson, juri solemn…

— Eu, Lyndon Baines Johnson, jur solemn…

LBJ stă triumfător în Air Force One. În dreapta lui e Jacqueline Bouvier Kennedy, încă purtând taiorul roz pătat de sânge. Fosta primă-doamnă nu s-a schimbat de haine, pentru că vrea ca lumea să vadă ce s-a întâmplat cu soţul ei.

În faţa lui Johnson stă judecătorul căruia îi datorează

desemnarea.

La câţiva metri în spatele lor se află cadavrul lui John F. Kennedy.

După ceremonia de investire, Jackie se aşază pe un scaun lângă sicriu şi începe drumul cel lung.

* * *

E 24 noiembrie, într-o duminică dimineaţă. Naţiunea e şocată de asasinarea lui John F. Kennedy şi se uită cu o fascinată deprimare la evenimentele care se desfăşoară la televizor. Jackie Kennedy s-a retras, jelindu-şi soţul. Aşa că americanii îşi îndreaptă atenţia spre Lee

Harvey Oswald. Asasinul a devenit cunoscut de vineri, mai ales după ce a spus mai multor reporteri „Sunt doar o marionetă”.

La sediul central al poliţiei din Dallas, neaşteptata conferinţă de presă de la miezul nopţii a avut accente suprarealiste. Reporterilor li s-a permis să-l înconjoare pe Oswald, aflat în cătuşe. Mulţi din Dallas şi din toată America sunt atât de furioşi că JFK a fost asasinat, încât l-ar linşa pe ucigaş. Însă poliţia din Dallas nu prea face multe să-l apere pe Oswald.

Unul dintre aceşti furioşi este Jack Ruby, care a ajuns nestingherit la conferinţa de presă, cu un Colţ Cobra încărcat, de calibrul 38, în buzunarul de la sacou.

Lipsa agenţilor de pază în jurul lui Oswald a continuat pe tot parcursul conferinţei de presă. Arestatul le-a spus reporterilor că poliţia are ceva cu el pentru că a stat un timp în Uniunea Sovietică. Nu a recunoscut că l-a împuşcat pe preşedinte. Cuvintele sale amăgitoare – „Sunt doar o marionetă” – pluteau în aer, de parcă era vreun ţap ispăşitor.

Unora acele cuvinte le-au amintit de un alt incident, petrecut cu 30 de ani în urmă.

Pe 15 februarie 1933, în Miami, Florida, Giuseppe,

Joe” Zangara a tras cu o puşcă de calibrul 32 înspre preşedintele Franklin Delano Roosevelt. Zangara a ratat, dar l-a împuşcat şi ucis pe Anton Cermak, primarul oraşului Chicago. Procesul s-a desfăşurat foarte repede, iar Zangara a sfârşit pe scaunul electric după doar cinci săptămâni.

Dar unii insistă că nu Roosevelt era ţinta, ci Cermak, totul fiind un complot al Mafiei.

În argoul mafiei, Zangara era o „marionetă” – un om care plătea pentru o crimă pusă la cale de alţii.

Declaraţia publică a lui Lee Harvey Oswald conform căreia e o marionetă alimentează suspiciunea că moartea lui John Kennedy face parte dintr-o conspiraţie mult mai mare.

* * *

Mai sunt americani care cred că Lee Harvey Oswald nu a acţionat de unul singur când l-a asasinat pe John F. Kennedy. Unii au ajuns să creadă asta după declaraţiile lui Oswald şi insistenţele lui J. Edgar

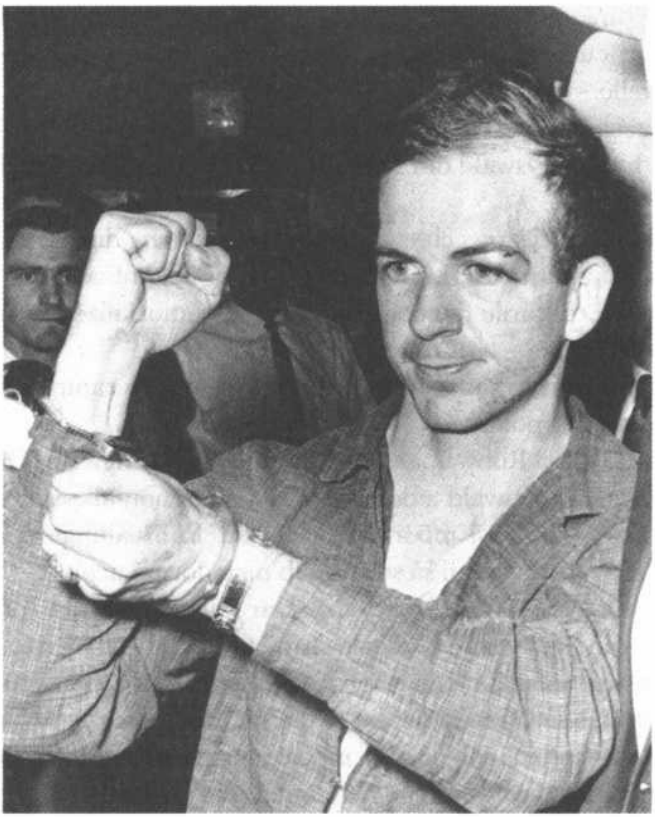

Un Lee Harvey Oswald care nu se căieşte de nimic.
(Associated Press)

Hoover că totul era o conspiraţie. Chiar şi Bobby Kennedy era de părere că Oswald fusese ajutat.

Dar lumea nu va şti niciodată răspunsul.

După ce a spus câteva vorbe presei duminică dimineaţă, Lee Harvey Oswald este dus în subsolul Departamentului de Poliţie din Dallas, unde îl aşteaptă o maşină blindată care să-l ducă la închisoarea districtuală. De fapt, maşina blindată e o momeală – din raţiuni de securitate, Oswald va fi transportat într-o maşină de

poliţie.

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

j

O mulţime de jurnalişti se uită cum Oswald le zâmbeşte mergând pe coridor, cu braţul drept încătuşat de mâna stângă a detectivului J.R. Leavelle.

Patruzeci-cincizeci de jurnalişti şi peste şaptezeci de poliţişti aşteaptă să fie scos Oswald din incinta poliţiei. Trei camere de televiziune filmează totul.

— Iată-l că vine! strigă cineva pe când Oswald iese din arestul poliţiei.

Jurnaliştii înaintează. Lui Oswald i se înfig microfoane în faţă şi i se pun întrebări. Bliţurile fulgeră când fotografii imortalizează momentul pentru posteritate.

Oswald a ieşit trei metri din arest, în drum spre rampa unde îl aşteaptă maşina de poliţie.

Deodată, Jack Ruby apare din mulţime, la stânga lui Oswald. A venit să-l vadă pe Oswald a doua oară şi are din nou un pistol în mână. Dat fiind că poliţiştii şi reporterii îl cunosc, Ruby ajunge aproape de infractor, deşi nu ar trebui să se afle sub nicio formă acolo.

Ruby şi-a lăsat câinele în maşină. Dar e un tip impulsiv, îi place să bată din senin beţivii care se dau la stripteuzele din clubul său. E atât de afectat de asasinarea lui Kennedy, că mulţi prieteni l-au văzut plângând. Acum, înfuriat că Oswald zâmbeşte, Jack Rubinstein e sigur că nu-şi va mai vedea niciodată câinele. Se mişcă repede, îndreaptă pistolul spre abdomenul lui Oswald şi trage un glonţ. Este ora 11.21.

Jack Ruby este imobilizat de poliţie. Lee Harvey Oswald se prăbuşeşte la pământ şi e dus imediat la spitalul Parkland. După ce ajunge acolo, e internat la Camera de urgenţă 2, vizavi de aceea în care şi-a petrecut John Kennedy ultimele minute de viaţă. La 13.07, la patruzeci şi

opt de ore şi şapte minute după moartea lui JFK, moare şi Lee Harvey Oswald.

Spre deosebire de Kennedy, Oswald nu este jelit.

De nimeni.

Capitolul 27

14 IANUARIE 1964

Biroul procurorului general, Washington, D.C. Seara

Jackie Kennedy stă într-un fotoliu de piele simplu, în faţa focului care trosneşte în şemineu. Steagul Statelor Unite se vede peste umărul ei stâng. Ochii ei, odată atât de strălucitori şi de jucăuşi, sunt fără viaţă. E în negru. În timp ce camerele înregistrează, faţă în faţă cu ea sunt Bobby şi Teddy Kennedy ca să-i ofere sprijin moral. Mai ales Bobby, care a devenit un fel de tată adoptiv pentru Caroline şi John şi un prieten de nădejde pentru Jackie.

Gând soţul ei a murit, cu opt săptămâni în urmă, Jackie Kennedy nu avea unde să se ducă – conform protocolului, trebuia să plece imediat de la Casa Albă, ceea ce însemna că fiica ei Caroline nu mai putea avea parte de o educaţie deosebită, iar John nu va mai putea merge cu Marine One. Jackie nu era câtuşi de puţin săracă, dar nu prea avea bani pe numele ei, o problemă care va continua până când testamentul lui JFK va fi soluţionat.

John Kennedy a fost viaţa lui Jackie Kennedy, chiar şi acum ea uită uneori că el a murit.

— Totul se învârtea în jurul lui Jack. Uneori mă trezesc dimineaţa, ard de nerăbdare să-i spun ceva, iar el nu e acolo. Aproape fiecare religie ne

BILL O’REILLY ŞI MARTIN DUGARD

spune că există viaţă după moarte, iar eu mă agăţ de această speranţă, îi spune ea unei prietene. Cei trei ani petrecuţi la Casa Albă au fost cei mai fericiţi pentru noi toţi – eram foarte apropiaţi. Acum totul s-a sfârşit. Nu mai e nimic. Nimic.

Jackie Kennedy filmează acest spot care va rula ca buletin de ştiri în toate cinematografele din ţară pentru că vrea să mulţumească naţiunii pentru minunatul sprijin emoţional pe care i l-a acordat. A primit peste 800.000 de scrisori de condoleanţe.

— Am rezistat ştiind că soţul meu a fost atât de iubit de voi toţi, spune Jackie sigură pe ea, uitându-se în cameră, iar afecţiunea cu care l-aţi înconjurat nu va fi niciodată uitată.

Cuvintele lui Jackie fac parte dintr-un scenariu, iar ea le citeşte de pe cartonaşe. Dar sunt cuvintele ei, alese special pentru a transmite o emoţie sinceră. Aceiaşi americani care au făcut din preşedinte şi soţia sa adevărate vedete nu au uitat-o pe Jackie la ananghie. Deşi nu mai e primadoamnă, Jackie Kennedy poartă această titulatură mai bine ca niciodată.

Dar aparenţele înşală: în intimitate suferă, fumează ţigări Newport una după alta şi îşi roade unghiile până la carne. Ochii îi sunt mereu roşii de atâta plâns.

De câteva ori în timpul discuţiei, care va fi difuzată în cinematografele din toată ţara la jurnalul de ştiri, se opreşte să-şi tragă sufletul sau clipeşte ca să nu lăcrimeze.

— Toţi mi-aţi scris cât de mult l-aţi iubit şi că el v-a răspuns cu aceeaşi iubire, spune ea lumii.

Apoi Jackie Kennedy foloseşte tonul vizionar al soţului ei. Vorbeşte de înfiinţarea unei Biblioteci prezidenţiale, John F. Kennedy” în Boston, pentru ca oamenii din întreaga lume să cunoască moştenirea lăsată de soţul ei.

Interpretarea lui Jackie este curajoasă şi impresionantă. În mai puţin de două minute, Jackie Kennedy le spune un „mulţumesc” sfâşietor americanilor. Suferinţa ei e evidentă, ca şi eleganţa. Ea simbolizează măreţia Camelotului, după care americanii sunt deja

cuprinşi de nostalgie.

Ultima dată când Jackie Kennedy i-a văzut chipul soţului ei a fost în acea după-amiază la spitalul Parkland, înainte ca respectul tăcut din Camera de urgenţă 1 să se transforme în acea ceartă sinistră dintre serviciile secrete şi poliţia din Dallas. În acel moment de linişte i-a pus

Sfârşitul Camelotului. Bobby, Jackie, sora preşedintelui Kennedy, Patricia, şi copiii lui, Care line şi John jr., în doliu.

(Abbie Rowe, Fotografii Casei Albe, Biblioteca şi Muzeul prezidenţial, John F. Kennedy", Boston)

verigheta ei pe deget. Îşi aminteşte acea clipă de parcă a fost ieri, dar preferă să-şi amintească doar clipele fericite. Toate indiscreţiile şi controversele din trecut sunt date uitării.

Jackie îşi va aminti mereu de Jack ca de un bărbat

calm şi stăpân pe situaţie. Şi aşa vrea să-l ţină minte şi istoria.

5 5 5 5 5

— Pentru Jack istoria era plină de eroi, îi spune ea lui Theodore White, de la revista *Life*, la o săptămână după asasinat. Era un om atât de simplu, dar şi foarte complex. Jack vedea istoria ca pe o poveste cu eroi, era idealist, dar avea şi o latură pragmatică. Prietenii lui erau cei vechi, iubea mult „Mafia irlandeză".

În acest interviu care a apărut în ediţia revistei *Life* din 6 decembrie, ea a povestit pentru prima dată faptul că JFK asculta înregistrarea muzicii din *Camelot* înainte să se culce şi că-i plăcea ultimul vers: „Să nu uite nimeni că a existat un tărâm, pentru un moment însorit, cunoscut sub numele de Camelot".

Când White îşi transmitea articolul editorilor săi din New York, Jackie a rămas în preajmă ascultând. A insistat ca tema Camelotului să fie predominantă. Aşa vrea să-şi aducă aminte lumea de mandatul prezidenţial al soţului ei.

Pe când Jackie Kennedy se ridică din fotoliul din biroul lui Bobby Kennedy (va mai fi procuror general nouă luni), înţelege că e de datoria ei să ducă mai departe moştenirea lui John E Kennedy. Dar ştie că e timpul să ducă o viaţă mai normală, o viaţă mai puţin fascinantă decât cea pe care vrea să şi-o amintească lumea: „Să nu uitaţi că a fost odată un loc, pentru o clipă sclipitoare, pe nume Camelot".

Dar Camelot nu mai este. Jackie Kennedy a ştiut asta de când s-a uitat la chipul fără viaţă al soţului ei în Dallas. După cum i-a spus mâhnită jurnalistului Theodore White, de la revista *Life*: „Nu va mai exista alt Camelot".

Şi acest lucru e adevărat până în ziua de azi.

Postfaţă

Durerea sfâşietoare a lui Jackie Kennedy şi eleganţa

cu care s-a comportat după asasinat a făcut ca publicul s-o admire şi mai mult decât în mandatul de preşedinte al soţului ei. În 1968Jackie s-a căsătorit cu Aristotel Onassis, armatorul grec pe iahtul căruia s-a recuperat după moartea fiului ei, Patrick. Paparazzi i-au spus, Jackie O.", au hăituit-o mereu, tot restul vieţii ei. Din păcate, Onassis, în vârstă de 69 de ani, a murit de insuficienţă respiratorie după doar şapte ani de căsnicie, Jackie devenind a doua oară văduvă la vârsta de 46 de ani. După moartea lui Onassis, nu a mai apărut în public, devenind în cele din urmă editor de carte la Viking Press, în New York. A renunţat la acest post trei ani mai târziu, furioasă şi ruşinată că editura a publicat o carte de ficţiune în care Ted Kennedy e preşedintele Statelor Unite şi se pune la cale un complot ca să fie asasinat. Apoi a lucrat pentru Doubleday cei încă douăzeci de ani cât a mai activat în lumea editorială, colaborând cu diverse personalităţi, de la Michael Jackson, Carly Simon la romancierul egiptean Naguib Mahfouz, laureat al premiului Nobel. La începutul anilor 1990, fumatul excesiv şi-a spus cuvântul în cele din urmă. A murit pe 19 mai 1994 de limfom non-Hodgkin, la 64 de ani.

Caroline Kennedy a urmat Radcliffe Collège, iar apoi şi-a luat doctoratul în drept la Universitatea Columbia. S-a căsătorit cu Edwin Schlossberg, a făcut trei copii şi nu a fost aproape deloc în atenţia publicului. În decembrie 2011, cântăreţul Neil Diamond a recunoscut că ea fusese sursa de inspiraţie a celebrului său cântec *Sweet Caroline*; vândut în milioane de exemplare.

John F. Kennedy jr a devenit un simbol pentru istoria tragică a familiei Kennedy. Imaginile cu el la trei ani, salutând sicriul tatălui său, au frânt inimi peste tot în lume. Lumea credea în mod greşit că porecla lui era, John-John" (aceasta a fost inventată de presă). John jr a făcut

colegiul la Brown, apoi s-a dus la New York University School of Law, unde a lucrat o scurtă perioadă pentru procuratura din Manhattan. În 1988 revista *People* l-a declarat pe John jr „Cel mai sexy bărbat în viaţă”. Ca şi mama lui, a fost mereu în vizorul presei. Pe 16 iulie 1999 pilota un mic avion care s-a prăbuşit în Oceanul Atlantic, aproape de Martha’s Vineyard. În accident au murit John Kennedy jr, soţia lui, Caroline Bessette Kennedy, şi sora ei, Lauren. Avea 38 de ani. Cenuşa lui şi a soţiei a fost împrăştiată pe mare.

Lyndon Johnson a preluat o serie de lucruri neterminate de Administraţia Kennedy, mai ales războiul din Vietnam. A reuşit să formeze coaliţii în Congres pentru a trece istorica Lege a drepturilor civile din 1964. Cu toate acestea, Vietnamul a reprezentat declinul pentru LBJ. După ce a câştigat detaşat alegerile din 1964 împotriva lui Barry Goldwater din Arizona (o înfrângere republicană pe care JFK o prezisese), Johnson a început să facă greşeli în războiul din sud-estul Asiei. Atunci când mişcarea împotriva războiului a început să câştige teren, LBJ, temându-se de înfrângere, a decis să nu mai candideze în 1968. După ce a plecat de la Washington, Lyndon Baines Johnson s-a întors la ferma sa din Texas, unde a murit de atac de cord, la vârsta de 64 de ani, pe 22 ianuarie 1973.

La fel ca şi în cazul lui John Kennedy, Walter Cronkite a fost cel care a dat naţiunii veştile proaste. Cronkite a rămas crainic la CBS până în 1980. A murit în 2009, la 92 de ani, încă supărat că Dan Rather l-a înlocuit ca moderator al *CBS Evening News*.

Cel care a profitat cel mai mult de pe urma faptului că Lyndon Johnson nu a candidat în 1968 a fost Bobby Kennedy. Fostul procuror general fusese distrus de uciderea fratelui său, dar a trecut peste suferinţă ca să pună pe picioare o campanie de succes. Însă, ca şi fratele

lui, Bobby Kennedy a fost asasinat de un nebun singuratic, Sirhan Sirhan, care l-a împuşcat pe Bobby într-un hotel din Los Angeles, la câteva clipe după ce ieşise pe primul loc în alegerile preliminare din California. A mai trăit 26 de ore înainte să-şi dea sufletul, pe 6 iunie 1968, la 42 de ani.

Lee Harvey Oswald a fost înmormântat la cimitirul Shannon Rose Hill din Fort Worth, Texas, pe 25 noiembrie 1963, în aceeaşi zi când a fost îngropat John F. Kennedy la Arlington. În 1967, când s-au împlinit patru ani de la moartea lui Oswald, piatra sa funerară a fost furată de vandalii de prin partea locului. Deşi a fost înapoiată în cele din urmă, mama lui se temea că mormântul lui va fi vandalizat din nou, aşa că a înlocuit piatra cu una mai ieftină şi a ascuns placa iniţială în spaţiul de sub casa ei din Fort Worth. După ce Marguerite Oswald a murit, în 1981, la 73 de ani, casa a fost vândută. Când noii proprietari au descoperit piatra funerară de 60 de kilograme sub casă, au vândut-o Muzeului Maşinilor din Roscoe, Illinois, pentru mai puţin de 10.000 de dolari. În muzeu se mai află şi ambulanţa care l-a dus pe Oswald la spitalul Parkland şi taxiul Checker pe care l-a luat după ce l-a împuşcat pe JFK.

Însă proprietarii muzeului s-au opus cumpărării sicriului de pin al lui Oswald, care a fost înlocuit după exhumarea din 1981, pe motiv că e prea macabru.

Un individ anonim nu a fost de acord cu ei şi a cumpărat sicriul la o licitaţie pentru 87 468 de dolari în decembrie 2010.

Jack Ruby, adică Jacob Rubinstein, a spus că l-a împuşcat pe Lee Harvey Oswald ca să izbăvească oraşul Dallas de acel asasinat monstruos. Celebrul avocat Melvin Belii din San Francisco l-a apărat pe Ruby *probono* în timpul procesului, dar motivaţia lui potrivit căreia Ruby era nebun când a comis crima nu a convins juriul. Jack

Ruby a fost condamnat la moarte pentru crimă cu premeditare. După aceea, Ruby a depus mărturie în faţa Comisiei Warren în legătură cu asasinarea lui Kennedy şi a fost rejudecat de Curtea de Apel din Texas, judecătorul crezând că Ruby nu poate avea parte de un proces corect în Dallas, dată fiind agitaţia din jurul asasinatului. Însă, înainte să înceapă procesul, Ruby a fost internat la deja celebrul spital Parkland, suspect de gripă. De fapt, medicii au descoperit că are cancer la ficat, plămâni şi creier. A murit de embolie pulmonară pe 3 ianuarie 1967, la 55 de ani.

Jack Ruby e înmormântat lângă părinţii lui, în cimitirul Westlawn din Norridge, Illinois. E posibil ca Ruby să fi ştiut de cancerul său agresiv înainte să îl împuşte pe Oswald.

Martin Luther King jr a continuat să militeze pentru drepturile civile şi a devenit unul dintre cei mai admiraţi oameni din istorie. Pe 4 aprilie 1968, King a fost împuşcat în Memphis, Tennessee, de un asasin pe nume James Earl Ray, un rasist care a fugit în Canada, apoi în Anglia, înainte să fie arestat pentru uciderea lui King. Ray a fost condamnat la 99 de ani închisoare, care s-au prelungit cu 100 de ani după ce a evadat din nou, de data aceasta din Penitenciarul de Stat Brushy Mountain. A fost prins după trei zile. Unii cred că Ray a fost ajutat să-l asasineze pe King. Dar nu s-a dovedit niciodată nimic. Uciderea lui Martin Luther King jr şi a lui Robert Kennedy împreună cu retragerea trupelor americane din Vietnam i-au dezamăgit pe foarte mulţi, fiind opusul speranţei şi optimismului reprezentat de Camelot.

J. Edgar Hoover a reuşit să rămână la şefia FBI, deşi mulţi preşedinţi au încercat să-l schimbe. Circulau zvonuri că Hoover era homosexual, datorită relaţiei apropiate cu Clyde Tolson, unul din directorii adjuncţi ai Biroului. La

mult timp după moartea lui JFK, Hoover tot mai avea obiceiul de a le da preşedinţilor dosare secrete scandaloase, care conţineau faptele nechibzuite ale unor indivizi influenţi, în poziţii înalte. Lyndon Johnson a profitat cel mai mult de această practică. După ce a ajuns la preşedinţie, a cerut dosarul gros al fiecărui „Harvardte – acei membri ai administraţiei Kennedy cărora, în trecut, le plăcuse atât de mult să-l tachineze pe LBJ. Pe o scară mai largă, Johnson l-a rugat pe Hoover să găsească informaţii despre 1200 de adversari adevăraţi sau închipuiţi. J. Edgar Hoover, care, ca şi LBJ, se simţise umilit de familia Kennedy cât fusese JFK preşedinte, s-a conformat cu plăcere. Lyndon Johnson i-a întors favoarea prin emiterea unui ordin al guvernului care îl excepta pe Hoover de la pensionarea obligatorie. Aşadar, acesta a rămas la cârma FBI până când a murit, în 1972, la 77 de ani.

John Connally a supravieţuit şi a mai fost guvernatorul Texasului două mandate, înainte să se întoarcă la Washington în calitate de secretar al Trezoreriei în timpul lui Richard Nixon. S-a înscris în Partidul

Republican şi a candidat la preşedinţie. Însă campania lui nu a mers deloc bine şi a fost obligat să se retragă din cursă după ce şi-a asigurat doar votul unui delegat. John Connally a murit de fibroză pulmonară pe 15 iunie 1993. Avea 76 de ani.

Marina Oswald nu s-a mai întors niciodată în Uniunea Sovietică. Mai trăieşte şi a locuit în Dallas mulţi ani. S-a recăsătorit – pentru scurtă vreme – şi a avut un fiu din a doua căsătorie, după care a divorţat. Ga şi pe fiicele ei, June şi Andrey, stigmatul faptelor lui Lee Harvey Oswald o urmăreşte din 22 noiembrie 1963. Fetele şi-au luat numele tatălui lor vitreg, Porter, ca să nu mai fie în centrul atenţiei publicului. Familia lui Lee Harvey Oswald

mai apare pe la televizor, dar în cea mai mare parte a timpului, duce o viaţă obişnuită.

În martie 1977, un tânăr reporter de televiziune de la postul WFAA din Dallas a început să investigheze asasinarea lui Kennedy. O parte din reportaj a fost un interviu cu un misterios profesor de la facultate, care se împrietenise cu soţii Oswald când ajunseseră în Dallas în 1962. Reporterul l-a găsit pe George de Mohrenschildt în Palm Beach, Florida, şi s-a dus acolo să-l intervieveze. Pe atunci, de Mohrenschildt fusese chemat să depună mărturie în faţa comitetului alcătuit din congresmani, care cerceta evenimentele din noiembrie 1963. Pe când reporterul bătea la uşa fiicei lui de Mohrenschildt, a auzit bubuitul împuşcăturii care a marcat sinuciderea rusului care s-a asigurat astfel că relaţia sa cu Lee Harvey Oswald nu va fi înţeleasă niciodată pe deplin.

Apropo, pe reporter îl cheamă Bill O'Reilly.

Un mic amănunt. Cu un an înainte, de Mohrenschildt i-a trimis o scrisoare lui George Bush, pe atunci director al CIA. în acea scrisoare, rusul îi cerea protecţie de oamenii care îl „urmăresc". Corespondenţa cu domnul Bush a condus la suspiciunea că de Mohrenschildt avea legături cu CIA – şi era în posesia unor informaţii secrete legate de asasinarea lui Kennedy.

Un alt fost director al CIA, Allen Foster Dulles, a murit de o gripă gravă în 1969, la 75 de ani. Până în ziua de azi, adepţii teoriei conspiraţiei cred că Dulles a fost implicat în asasinarea lui Kennedy, dat fiind că fusese

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

j concediat în urma operaţiunii Golful Porcilor. Dulles a făcut parte şi din Comisia Warren, cea care a investigat asasinarea lui Kennedy.

Şi despre Sam Giancana, capul mafiot din Chicago, se credea că are legătură cu asasinarea lui Kennedy.

Gangsterul trebuia să depună mărturie în faţa unei comisii a Senatului, care voia să ştie dacă EI şi Mafia aveau vreo legătură cu crima. Înainte să depună mărturie, Giancana a fost ucis în propria casă, pe 19 iunie 1975. Asasinul l-a împuşcat în ceafă, apoi i-a întors cadavrul pe spate şi şi-a golit cartuşul în faţa lui. Ucigaşul nu a fost prins niciodată.

Frank Sinatra a devenit republican după umilinţa îndurată din partea lui John Kennedy la Palm Springs. A fost un susţinător cunoscut al preşedintelui Ronald Reagan. Dar cântăreţul nu a spus mare lucru despre sentimentele pe care le nutrea pentru JFK. Nu şi Peter Lawford, cel pe care John Kennedy l-a obligat să-i dea telefon lui Sinatra şi să-i spună că preşedintele va sta în altă parte pe durata vizitei la Palm Springs. În 1966, Lawford a divorţat de Pat, sora lui JFK, şi a început să aducă acuzaţii oribile la adresa familiei Kennedy. Printre acestea, a susţinut că Marilyn Monroe a avut o aventură cu Bobby Kennedy, dar şi cu JFK, şi că Bobby a fost implicat în moartea lui Monroe. Acele acuzaţii au fost făcute când Lawford nu mai primea roluri din cauză că umbla din floare în floare, bea mult şi consuma droguri – dar nu au fost dovedite niciodată. Peter Lawford a murit în 1984 în urma unui stop cardiac indus de o comă hepatică. Avea 61 de ani.

Greta Garbo a trăit până la 84 de ani şi a murit la New York pe 15 aprilie 1990. Spre sfârşitul vieţii nu a mai ieşit din casă, nu s-a căsătorit, nu a avut copii şi a trăit mereu singură. Însă legendarei actriţe îi plăcea să se plimbe îndelung pe străzile New York-ului, de multe ori purtând o pereche de ochelari de soare enormi – un obicei pe care Jackie Kennedy, admiratoarea ei, avea să-l deprindă. Garbo a fost foarte cumpătată cu banii, aşa că, deşi se retrăsese de aproape 40 de ani când a murit, a lăsat nepoatei sale o moştenire de peste 32 de milioane de

dolari.

S-a spus că istoria cu Camelotul a fost un mit inventat de Jackie Kennedy pentru a înfrumuseţa amintirea soţului ei. Dacă s-a făcut sau nu comparaţia dintre Camelot şi Casa Albă din timpul preşedinţiei lui Kennedy nu este clar. Dar comparaţia rezistă şi, după cum spera şi Jackie, istoria Camelotului a influenţat modul în care-şi amintesc azi oamenii perioada de preşedinţie a soţului ei.

John Fitzgerald Kennedy e înmormântat pe un povârniş de lângă fosta casă a lui Robert E. Lee, în Cimitirul Naţional Arlington, locul pe care l-a admirat cu câteva săptămâni înainte să moară. E unul dintre cei doi preşedinţi îngropaţi aici – celălalt e William Howard Taft, care a murit în 1930.

Jackie Kennedy a insistat ca funeraliile să semene cât mai mult posibil cu cele ale lui Abraham Lincoln. Profesorul James Robertson, director al Comisiei pentru Centenarul Războiului Civil, şi David Meams de la Biblioteca Congresului au fost puşi să cerceteze cum s-au desfăşurat funeraliile lui Lincoln în scurtul timp dintre asasinarea lui JFK şi înmormântarea lui. Camera estică a Casei Albe a fost transformată ca să arate aproape la fel ca atunci când a fost pus cadavrul lui Lincoln în 1865. Sicriul şi procesiunea prin Washington, D.C. au fost copiate după „ultima călătorie” a lui Lincoln.

Locul de veci al lui John Kennedy de la Arlington e luminat de o flacără eternă, la sugestia lui Jackie Kennedy. Arde în mijlocul unei pietre funerare circulare din granit, înaltă de un metru cincizeci, de la Cape Cod. Jackie îşi doarme somnul de veci lângă el, ca şi cei doi copii ai lor, Arabella şi Patrick. Materialele televizate cu funeraliile lui Kennedy au transformat Arlington dintr-un cimitir al soldaţilor şi marinarilor într-o destinaţie turistică populară. Până în ziua de azi, niciun loc din Arlington nu e mai

popular decât mormântul lui John Fitzgerald Kennedy. La 20 de ani după asasinarea lui, peste patru milioane de oameni vin în fiecare an la Arlington să aducă un omagiu preşedintelui.

Dar şi marelui vis american pe care l-a reprezentat.

Epilog

Am început această carte cu o paralelă între John F. Kennedy şi Abraham Lincoln. Şi aşa o vom şi termina.

5 5

Pe 10 februarie 1962, JFK i-a scris o scrisoare lui Ralph E. Becker, avocat la Washington. Scrisoarea trebuia citită la aniversarea a 100 de ani de la Proclamaţia de Emancipare. În timpul preşedinţiei sale, John Kennedy făcea adesea referire la Abraham Lincoln. Între cei doi era o strânsă legătură. Următoarea scrisoare e cea mai bună dovadă că John Fitzgerald Kennedy şi Abraham Lincoln au fost două minţi înrudite.

CASA ALBĂ

WASHINGTON

Către Ralph E. Becker, amfitrion

E o mare plăcere pentru mine să vă trimit salutări tuturor celor care sărbătoriți în această seară a suta aniversare a Proclamației Emancipării. Aș fi vrut să fiu alături de dumneavoastră.

Lincoln a spus despre Declarația de Independență că „dă libertate nu doar poporului acestei țări, dar și speranță întregii lumi". Ea „promite că nu peste mult timp oamenii vor arunca greutățile pe care le poartă pe umeri și că va exista o egalitate a șanselor".

Proclamația de Emancipare este chiar mai bine descrisă de cuvintele sale. Importanța ei nu a fost niciodată mai mare ca azi - greutatea sclaviei, ridicată în această țară acum o sută de ani, a fost îndepărtată acum aproape peste tot în lume. Dar este un lung drum străbătut încet către o lume care să recunoască libertatea și egalitatea ca drepturi de bază ale vieții omenești.

Progresele noastre sunt remarcabile, dar nu complete, iar claritatea obiectivelor și a gândirii lui Lincoln poate servi pentru a ne întări pe toți în fața provocărilor care ne stau în față.

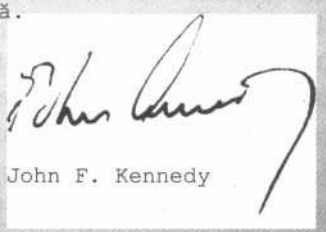

John F. Kennedy

10 februarie 1962

Surse

Viaţa şi moartea lui John Kennedy nu au nevoie de înfrumuseţare, căci constituie o perioadă fascinantă din istorie. Dar, deoarece multe dintre evenimentele istorisite în această carte sunt extraordinare şi totodată oribile, iar multe detalii sunt de natură intimă, este important să le amintim cititorilor că *Asasinarea lui Kennedy* nu este o operă de ficţiune. Totul e adevărat. Faptele fiecărui individ şi evenimentele care au avut loc s-au întâmplat cu adevărat. Ce am pus între ghilimele sunt chiar cuvintele rostite de acei oameni. Am putut introduce aceste amănunte pentru că JFK este un personaj al istoriei contemporane, a cărui preşedinţie a fost urmărită de întreaga presă.

Cantitatea imensă de material disponibil despre viaţa şi moartea lui John F. Kennedy ne-a bucurat mult când am redactat acest manuscris. Nu numai că erau mai multe documente scrise la persoana întâi, de unde am extras amănunte despre întâlniri, conversaţii şi evenimente, dar pe internet sunt şi înregistrări video cu discursurile lui JFK şi apariţiile sale televizate, care i-au readus cuvintele şi vocea la viaţă în fiecare zi când scriam. Efortul nostru de a găsi şi viziona toate aceste materiale le va îmbunătăţi cititorilor cunoştinţele despre John Kennedy. Ne sfătuim cititorii să urmărească mai ales discursul din 1963 de la Galway, care dovedeşte că preşedintele era inteligent, uman şi avea prezenţă de spirit.

Este fascinant să auzi povestiri despre viaţa la Casa Albă de la Jackie însăşi, să asculţi *în Her Own Words*, o serie de înregistrări pe care le-a făcut la scurt timp după asasinat. Este remarcabil să observi candoarea cu care vorbeşte prima-doamnă, în special atunci când face referire la personalităţi puternice din acea perioadă. Ca şi la soţul ei, inteligenţa, căldura şi prezenţa de spirit de care

a dat dovadă sunt evidente.

Autorii rămân profund îndatoraţi echipei formate din Laurie Austin şi Stacey Chandler de la Biblioteca „Kennedy”. Ne-au ajutat, chiar dacă le-am cerut lucruri mari sau mici, şi ne-au trimis repede copii după programul zilnic al lui Kennedy, locul exact unde se afla la un moment dat, numele oamenilor de la întâlniri şi orele la care se furişa la piscină sau la „Conac”. Când am citit acel program, parcă am văzut cu ochii noştri ziua preşedintelui şi ne-am dat seama cum era viaţa la Casa Albă. Dacă sunteţi în Boston, trebuie neapărat să mergeţi la Biblioteca „Kennedy”.

Îi rămânem îndatoraţi mai ales lui William Manchester, care a scris *Moartea unui preşedinte* la scurt timp după asasinat. Cartea conţine interviuri cu aproape toată lumea care era cu JFK în Dallas pe 22 noiembrie 1963. A fost scrisă cu cooperarea deplină a lui Jackie şi a familiei Kennedy. Amănuntele incredibile ne-au fost de mare ajutor, oferindu-ne răspunsuri la multe întrebări când alte resurse ne derutau.

Această lucrare se bazează în primul rând pe cărţi, articole de revistă, capturi video, pe detestatul, dar fascinantul raport al Comisiei Warren, dar şi pe vizite în Dallas, Washington, Galway şi Texas Hill Country. Autorii vor să mulţumească multor cercetători geniali care s-au documentat exemplar despre viaţa şi epoca lui John Fitzgerald Kennedy. În cele ce urmează, vom prezenta sursele detaliat. Însă această listă nu e completă, ci include doar operele de bază pe care trebuie să le parcurgi când scrii istorie:

Prolog: *A Thousand Days* de Arthur Schlesinger, *The Fitzgeralds and the Kennedys* de Doris Keams Goodwin, *John F. Kennedy 3 s Inaugural Speech, Volumul 1* de Karen Price Hossell şi *Ask Not*: *The Inauguration of John F*

Kennedy and the Speech That Changed America de Thurston Clarke. Articolul din februarie apărut în revista *Vanity Fair* şi scris de Todd S. Purdum despre investire ne-a fost de mare ajutor, ca şi documentele Arhivei Naţionale şi raportul Comisiei Warren.

Capitolul 1: Articolul scris în 1944 de John Hersey pentru *New Yorker* despre torpilorul PT-109 a fost cea mai bună relatare a acelui dezastru. *The Best Years of Their Lives* de Lance Morrow, o lectură rapidă şi fascinantă, este o contrapondere la modul uneori partizan în care prezintă Hersey evenimentele. În cartea lui William Manchester, *One Brief*

Shining Moment, am găsit amănunte despre discursul de la Gold Star şi formarea „mafiei irlandeze".

Capitolul 2: Pe site-ul muzeului Casei Albe se află o hartă amănunţită a întregii clădiri, dar şi multe informaţii istorice şi imagini. Pe deasupra, cartea lui Robert Dallek despre nenumăratele probleme medicale ale lui JFK ne-a ajutat să ne dăm seama de ce preşedintele trebuia să ia atâtea medicamente. Pe site-ul Bibliotecii „Kennedy" se găsesc multe amănunte despre viaţa la Casa Albă. Informaţiile despre Jackie ne-au parvenit mulţumită cărţii *Grace and Power*, scrisă de Sally Bedell Smith.

Capitolul 3: În *Marines and Elicopters* de William R. Fails este descrisă evoluţia transportului prezidenţial, în timp ce în *An Unfinished Life* de Dallek şi în *Fidel*: *Hollywood*} *s Favorite Tyrant* de Humberto Fontova sunt descrise atrocităţile comise de Castro. Vremea ne este descrisă de *Almanahul Fermierului*, în timp ce din *Brief Shining Moment* de Manchester aflăm detalii de culise despre părerea preşedintelui despre operaţiunea Golful Porcilor. Alte surse demne de menţionat: *As I Saw Îi* de Dean Rusk, *Presidents and Foreign Policy* de Edward R. Drachman şi Alan Shank, *John F Kennedy*: *A Biography* de

Michael O'Brien, *Kennedy*} *s Questfor Victory* de Thomas G. Paterson, *The Brilliant Disaster* de Jim Rasenberger, *Robert Kennedy* de James Hilty, *Sons and Brothers* de Richard Mahoney şi excelenta *Remembering America* de Richard Goodwin.

Capitolul 4: Cititorului i se recomandă s-o urmărească online pe Jackie în excelentul tur al Casei Albe, iar la sfârşit să observe limbajul trupului între preşedinte şi prima-doamnă. *In The Dark Side of Camelot*, Seymour Hersh a fost încântat să dezvăluie secretele infidelităţilor de la Casa Albă, pe când Bedell Smith în *Grace and Power*, Christopher Andersen în *Jack and Jackie*, Lawrence Learner în *The Kennedy Women* şi C. David Heymann în *A Woman Named Jackie* par mai interesaţi să înţeleagă motivele acestora.

Capitolul 5: Biblioteca lui JFK şi cuvintele lui Jackie din *Historic Conversations on Life With John Kennedy* vorbesc despre Camelot, aşa cum face şi Sally Bedell Smith în articolul ei din *Vanity Fair* (2004), intitulat „Private Camelot". *The Secret Life of Marilyn Monroe* de Randy Taraborrelli, *The Sinatra Files* de Tom şi Phil Kuntz şi dosarul FBI al lui Sinatra adaugă detalii captivante întâmplărilor de la Palm Springs. Cartea lui Evan Thomas, *Robert Kennedy*; pătrunde mai adânc în viaţa lui RFK.

The Dark Side of Camelot a fost, de asemenea, o operă nepreţuită. Comentariile lui JFK despre cursă provin din interviul cu Sally Bedell Smith din *US. News & World Report* (9 mai 2004). Site-ul Gallup Poll a oferit informaţii despre cotele de încredere, iar *Double Cross* a lui Sam şi Chuck Giancana a descris atmosfera în care s-au făcut diferite comploturi împotriva lui Marilyn Monroe şi a fraţilor Kennedy.

Capitolul 6: Site-ul Bibliotecii „Kennedy" are o caracteristică interesantă, care îţi permite să răsfoieşti

New York Times după dată. Găseşti, astfel, multe informaţii legate de vizitele preşedintelui, atrocităţile din Berlinul de Est şi interesul publicului din toată lumea în chestiuni cum ar fi cosmonauţii sovietici sau revoluţionarul radiotelefon. *Passage of Power* de Robert care este o comoară de informaţii despre obiceiurile lui Lyndon Johnson, în special despre munca lui istovitoare ca vicepreşedinte. Detaliile despre viaţa din Sudul Profund provin din rapoartele FBI-ului din acea perioadă, iar povestea lui Emmett Till se bazează pe interviul luat ucigaşilor săi de revista *Look*, alături de alte surse, şi fotografia din revista *Ebony* (aceea cu capul său zdrobit şi aplatizat). Articolul lui Dave Garrow din *Atlantic Monthly*; numărul iulie/august 2002, confirmă fascinaţia FBI-ului pentru Martin Luther King jr. Amintirile agentului FBI Fain despre Lee Harvey Oswald provin de la Comisia Warren.

Capitolul 7: Fotografii cu dormitorul lui JFK pot fi văzute pe www.whitehousemuseum.org, iar alte detalii se pot găsi în cartea lui Manchester, *Brief Shining Moment*. Mai multe despre istoria Casei Albe puteţi afla pe www.whitehouse.gov, iar Jackie Kennedy vorbeşte mult despre viaţa lor acolo *în Her Own Words*. Conversaţii specifice despre criza rachetelor din Cuba se pot găsi în *The Kennedy Tapes* de Ernest May şi Philip Zelikow şi în *True Compass* a lui Ted Kennedy. De interes sunt şi: *The Week The World Stood Still* a lui Stern, dosarul din arhivă referitor la întâlnirea lui Dean Rusk cu Gromîko, ministrul de externe al Uniunii Sovietice, *The Cuban Missiles Crisis* a lui Charles Tustin Kamps, *Jackie*, *Ethel and Joan* de Taraborrelli, *The Mind of Oswald* de Diane Holloway, *Khrushchev* de William Taubman şi *Memoriile lui Hruşciov* scrise de însuşi dictatorul sovietic. Articolul lui Dallek din *Atlantic Monthly* (decembrie 2002) despre problemele medicale ale lui Kennedy ne-a fost de mare folos.

BILL O'REILLY ŞI MARTIN DUGARD

Capitolul 8: Credeţi sau nu, dar dezvelirea *Monei Lisa* poate fi găsită pe You Tube. Fascinant eveniment. *Mona Lisa în Cament* de Margaret Leslie Davis aruncă o privire binevoitoare asupra acestui capitol neverosimil din istoria naţiunii noastre. Glosarul din *Moartea unui preşedinte* a lui Manchester oferă numele de cod ale Serviciului Secret, iar Raportul Comisiei Warren include un rezumat consistent al asasinării preşedintelui şi necesitatea unui serviciu secret. Şi site-ul Serviciului Secret indică acelaşi lucru. Multe

dintre informaţiile de culise despre diferiţi agenţi şi munca lor se pot găsi în *Mrs. Kennedy and Me* de Clint Hill şi *The Kennedy Detail* de Gerald Blaine. ŞI *AII Too Human* a lui Edward Klein ne-a ajutat foarte mult.

Capitolul 9: Care oferă informaţii detaliate despre LBJ în *Passage to Power*. Cartea lui Giancana, *Double Cross*, pătrunde mai adânc în conspiraţiile Mafiei. Aceste conspiraţii nu sunt prezentate ca nişte fapte în carte, ci ca teorii – şi expuse foarte sugestiv în *Double Cross*. De remarcat pentru acest capitol sunt şi: *Bobby Kennedy* a lui Evan Thomas, *Bobby and J. Edgar* a lui Burton Hersh, *AII Too Human* a lui Edward Klein, *Crossfire* a lui Jim Marrs şi site-ul Bibliotecii LBJ.

Capitolul 10: Site-ul Winston Churchill oferă o frumoasă privire de ansamblu asupra acestei zile speciale, iar *Rethinking Camelot* de Noam Chomsky se ocupă de începuturile războiului din Vietnam în detalii elocvente.

Capitolul 11: Multe amănunte despre participanţii la marş sunt din reportajele publicate de *Washington Post* în ziua următoare. *But for Birmingham* de Glenn Eskew şi *Carry Me Home* de Diane McWhorter oferă în plus detalii copleşitoare. *Birmingham 1963* a lui Shelley Tougas

vorbeşte despre felul în care o singură fotografie a schimbat modul de a gândi al multor oameni. *Cold War Mandarin* de Seth Jacobs dă detalii înfiorătoare despre călugării care şi-au dat foc în regimul Diem. Şi, încă o dată, William Manchester aruncă priviri indiscrete în culisele Casei Albe.

Capitolul 12: *Parting the Waters* a lui Taylor Branch, *Everything Martin Luther Kingjr Book* a lui jessica McElrath, *Conversations* dejackie Kennedy şi scandaloasa ediţie din 19 ianuarie 1998 a revistei *Newsweek*, toate au fost surse valoroase, precum şi *Robert Kennedy* a lui Thomas, *Passage to Power* a lui care, *The Mind of Oswald* a lui Dianne Holloway şi *Mrs. Kennedy and Me* al lui Clint Hill, care oferă informaţii nepreţuite despre relaţia dintre ei.

Capitolul 13: Din nou Manchester şi Hill. Dar şi *AII Too Human* de Klein şi *The Kennedy Men* de Learner ne-au oferit multe informaţii de culise.

Capitolul 14: *Unfinished Life* a lui Dallek şi *Robert Kennedy* a lui Thomas ne-au ajutat mult. Discursul integral al lui King poate fi ascultat online pe www.americanrhetoric.com.

Capitolul 15: Interviul lui Cronkite cu JFK este o altă bijuterie online care merită urmărită pentru răspunsurile avizate pe care le dă Kennedy la întrebările din multe domenii pe care i le pune Cronkite şi pentru felul în care se relaxează cei doi atât de vizibil după ce se termină filmarea.

Capitolul 16: Informaţiile din Biblioteca JFK, *Moartea unui preşedinte*, *Passage to Power* şi Raportul Comisiei Warren formează nucleul acestui capitol. *The Road to Dallas* de David Kaiser are un caracter contemplativ şi informativ, iar dosarele FBI despre Aristotel Onassis oferă informaţii fascinante.

Capitolul 17: Sunt câteva site-uri dedicate reşedinţei de la Câmp David. Merită să arunci o privire pe ele ca să-ţi faci o idee despre complexul atât de exclusivist şi intim. Informaţiile despre Oswald provin de la Comisia Warren, iar cartea lui Heymann, *A Woman Named Jackxe*, şi site-ul muzeului Casei Albe oferă amănunte referitoare la sufrageria reşedinţei familiei Kennedy. În *Conversations with Kennedy* de Bradlee se găsesc detalii despre acest dineu special. *JBKO* a lui Spoto informează asupra datei ultimei apariţii în campanie a primei-doamne, iar Manchester oferă detalii despre înfăţişarea ei. Heymann şi Learner confirmă scrisoarea de pe iahtul *Christina*.

Capitolul 18: Cea mai mare parte a acestui capitol este inspirată din reportaje jurnalistice şi din cartea lui Manchester. Din *Conversaţii* de Bradlee am preluat citatul „Niciun profil”.

Capitolul 19: Mărturia agentului Hosty în faţa Comisiei Warren oferă detalii ale vizitei sale la Ruth Paine. Din *The Kennedy White House*: *Family Life and Pictures, 1961 – 1963* de care Sferrazza Anthony am luat citatele despre Arlington. Este interesant de remarcat că tot sergentul Clarke a cântat *Taps* la funeraliile lui JFK.

Capitolul 20: în *Garbo* a lui Barry Paris *şi Jack and Lem* a lui David Pitts, se vorbeşte pe larg despre această noapte uitată de la Casa Albă. Îi mulţumim lui Camille Reisfield din Ross, California, că ne-a scris să întrebe dacă acel episod va fi în carte, atrăgându-ne atenţia asupra acestui ultim dineu de la Camelot.

Capitolul 21: Comisia Warren şi *Road to Dallas* de Kaiser oferă informaţii unice despre zilele premergătoare asasinatului. Se pune totuşi întrebarea dacă a fost sau nu. Oswald omul pe care Sterling Woods l-a văzut trăgând asupra preşedintelui, întrucât proprietarul poligonului de trageri ajurat că l-a văzut acolo în altă zi. Însă nu încape

îndoială că un om singuratic a fost văzut trăgând cu o puşcă italienească.

Capitolul 22: Hill, Manchester, mărturii de la Comisia Warren şi site-ul muzeului Casei Albe.

Capitolele 23 – 26: O mare varietate de site-uri şi cărţi au fost folosite pentru a alege din vastul număr de fapte din jurul asasinării lui John F. Kennedy. Sincronizarea, descrierile mulţimii, scena sosirii şi alte aspecte ale asasinatului, precum şi drumul la spitalul Parkland sunt toate fapte cunoscute. Cu toate acestea, principalele surse pentru anumite conversaţii, momente private şi detalii specifice au fost *Moartea unui preşedinte*, Comisia Warren, fascinanta carte a lui Clint Hill, *Mrs. Kennedy and Me*, *Reclaiming History* a lui Vincent Bugliosi, scrierile lui Dallek despre problemele medicale ale lui JFK şi asasinatul propriu-zis, precum şi filmul lui Zapruder. L-am văzut de multe ori pentru a înţelege înlănţuirea evenimentelor şi nu ni s-a părut niciodată mai puţin oribil – şi nici nu s-a terminat altfel.

Capitolul 27: Filmarea cu Jackie se găseşte online, iar suferinţa ei este încă foarte greu de urmărit. Mulţi dintre biografii ei au menţionat în treacăt această înregistrare. Dar este plină de substanţă. Ca seara cu Garbo sau dezvelirea *Momi Lisa*, este un eveniment unic şi impresionant, dar prea uşor trecut cu vederea.

Mulţumiri

*

Superagentul Eric Simonoff continuă să fie extraordinat de perspicace atât în domeniul creaţiei, cât şi în cel al afacerilor. Makeda Wubneh, asistentul meu de mai bine de 20 de ani, face ca toate planurile mele să ruleze fără cusur, ceea ce nu e o treabă simplă. De asemenea, multă recunoştinţă editorului meu, Stephen Rubin, cel mai bun din domeniu, şi şefului meu de la Fox News, Roger

Ales, un luptător strălucitor şi fără frică.

— BILL O'REILLY

Vreau să-mi exprim recunoştinţa fată de toţi cei care au făcut

I 3 3 3 3

această carte posibilă, inclusiv Steve Rubin, statornicului Gillian Blake şi lui Eric Simonoff. Desigur, dragostea mea profundă şi mulţumirile mele se îndreaptă către Calene Dugard – muză, suflet-pereche şi istoric secret.

— MARTIN DUGARD

Index

Abernathy, Ralph 168, 181 Adams, John 59, 111 african-american *Vezi* şi Mişcarea pentru drepturi civile 102, 104, 112, 170, 180, 181, 185, 204 Al. Doilea Război Mondial 15, 36, 42, 50, 58, 100, 104, 125, 126, 128, 129, 134, 141, 156, 158, 176, 273, 276

Alabama, Universitatea din 180 alegeri din 1960 13, 59, 60, 84 din 1962 113, 115 din 1964 113, 151, 170, 185, 209, 290 din 1968 290 din 1972 150

alegerile primare 1946 36, 268 Amăgiri (distrugător japonez) 24, 26, 38

American Rifleman 156 Anderson, Rudolf, jr 132 Andrews, Julie 146 Arlington, Cimitirul naţional 234, 291, 295, 303 arme nucleare 45, 48, 95, 112, 116, 117, 122, 125, 126, 133 asasinarea lui Jack şi 271, 279 Azcue, Eusebio 220 Baker, Norma Jean 86 Bardett, Charles 160 Bastien-Thiry, Jean 143 Batista, Fulgencio 51, 53 Baughman, U.E. 14, 15 Beale, Edith Bouvier 108 Behn, Jerry 198 Beirut, Liban 94 – 97 Belli, Melvin 291 Berger, Andy 280 Berlin discursul lui Jack în 189 zidul 95, 112, 130 Bernstein, Leonard 17 Bessette, Lauren 290 Billings, Lem 235 – 237 Birmingham, Alabama 222

Biserica baptistă, atac cu bombă 207

Cruciada copiilor 166 – 170, 206 Biroul Federal de Investigaţii (FBI)
mişcarea pentru drepturi civile şi 104, 181, 301 Jack investigat de 81 asasinarea lui Jack şi 271 Mafia şi 82, 83 Monroe şi 151 Onassis şi 217, 303 Oswald şi 105, 122, 200, 231 ş.a. Biserica baptistă de pe Sixteenth Street (Birmingham), atentatul cu bombă 207
Blackett, strâmtoarea 23, 26, 32
Boggs, Hale 234
Bolton, Oliver 223
Booth, John Wilkes 8, 142, 240, 262
Boston Globe 223
Bouvier, John „Blackjack”.
(tatăl lui Jackie) 72.
Bowles, Chester 65 Bradlee, Ben 79, 222 – 223, 303 Bradlee, Tony 222 Branch, Taylor 181, 302 Brandon, Henry 229 Brennan, Howard L. 258, 259 Brigada 2506 57, 58, 61, 62 Brown v. Consiliul Educaţiei 102 Brown, Arnold J. 105, 108 Browne, Malcolm 174, 175 Bryant, Carolyn 99 Bryant, Roy 98 – 101 Bumbry, Grace 39 Bundy, McGeorge 62, 111, 113, 116, 119, 131 Burke, Arleigh 63 Burton, Richard 146 Bush, George H.W. 293 Callas, Maria 217 Camelot (musical) 146 ş.a., 178
Camera reprezentanţilor SUA 154 Camp David 118, 177, 218, 303 Campbell, Judith 71, 81, 84 Campion, John 145 Capone, A1 82 Carpenter, Scott 92 Carrico, Charles J. 271 Casa Albă
Salonul de est 39 rezidenţa familială 45 Jackie şi renovarea 46, 70 Jackie şi prezentarea la TV 69 s.u.
Lincoln, dormitorul 15 Biroul Oval 23, 35, 39, 41, 48, 58, 60 ş.a., 74, 110, 196, 206, 208, 237, 243 balconul lui Truman 70 Aripa de vest, construcţie 69 personalul Casei Albe 38, 41, 64 Casals, Pablo 39 Cassini, Oleg 121, 139, 146 Castro, Fidel 50

comploturi pentru asasinarea lui 53, 54, 135 Golful Porcilor şi 56, 62 Criza rachetelor cubaneze şi 45, 125
Revoluţia cubaneză şi 16, 51, 52 Cermak, Anton 282 Chavehavadze, Helen 71 Checker, Chubby 45 *Chicago Sun-Times* 250 *Christina* (iahtul lui Onassis) 217, 219, 223, 224, 303 Churchill, Randolph 160 Churchill, Winston 41, 97, 158, 217, 302
CIA
comploturi anti-Castro 54, 135 şi Golful Porcilor 48, 53, 56 şi Bobby 61, 147, 155 şi operaţiuni interne 156 şi Mafia 135, 150 şi Oswald 220, 231 şi Vietnam 159 Clark, Keith 234 Clark, William Kemp 272, 273 Cohen, Mickey 82 Collingwood, Charles 71, 74 Collins, Addie Mae 207 Comandamentul Strategic Aerian 117
Comitetul central sovietic 125 Comitetul Executiv al Consiliului Naţional de Securitate (Exlomm) 117, 131, 132
comunism 50, 54, 93, 103, 105, 122, 160 – 164, 172, 180, 210, 231, 233
Congresul SUA 92, 120, 180, 295 Connally, John 60, 92, 154, 162, 195, 213, 254
Connally, Nellie 254, 257, 265, 268 Connor, Eugene „Taurul” 168 – 171, 203, 206
Convenţia Naţională a Indignării 228
Cowen, Jill, 80
Cronkite, Walter 208 – 211, 273, 292 Crosby, Bing 75 – 76, 85 – 87 Cuba
Invazia din Golful Porcilor 47 ş.a., 56, 64 – 67, 69 activitatea clandestină CIA în 48, 54, 56, 199
criza rachetelor 111, 115, 125, 130
Oswald şi 187, 215 revoluţia din 1959 51 ş.a. Curry, Jesse 240, 254 – 257, 267 Cushing, Richard 16 D’Amato, Paul Emilio 82 da Vinci, Leonardo 141, 144, 145 *Dallas Morning News* 221, 274 Dallas
FBI şi 147, 240 asasinarea lui Jack în 7 planificarea

vizitei lui Jack 213 – 215, 227 Stevenson în 227, 229 Dallas, Departamentul de Poliţie 276, 279, 283 Daniel Chester 201 Davis, Jefferson 167.

Davis, Thomas 188 de Gaulle, Charles 69, 80, 143, 190 de Mohrenschildt, George 107, 122, 220, 293

Dealey Plaza 221, 255, 256, 257, 267, 274

Departamentul de Justiţie 102, 104, 147, 155

Departamentul de Stat 65, 67 Diamond, Neil 289 Diem, Ngo Dinh 97, 160, 171 – 174, 199, 210, 230, 302 DiMaggio, Joe 88 Dugard, Alan 124 Dugger, Ronnie 254 Dulles, Allen 50, 54, 56, 61, 64, 293 Dumphy, Chris 85 Ebbins, Milt 87 Edwards, Robert 258

Eisenhower, Dwight 14, 15, 38, 53, 95, 159, 177

Eisenhower, Marnie 42, 70 Elizabeta II, regina Angliei 176 *Esquire* 150, 155 Essex, USS (portavion) 62, 63 Evers, Medgar 180 exilaţii cubanezi 51, 53, 57 Fain, John 105 – 108, 301 Fair Play pentru Cuba, Comitetul 187, 215, 216 Ferguson, Anne 267 Finnerty, Frank 73 Fischer, Ronald 258 Fischetti, Joe 82 Fischetti, Rocco 82 Formosa, John 82 Foster, Bob 243, 244 Frazier, Wesley 245, 247, 249 Frederickson, Cora 229 Freedom Riders 102 Friedan, Betty 155 Frost, Richard 16 Fulbright, William 229 Gadsden, Walter 170 Garbo, Greta 235 – 237, 294 Garfield, James 15, 142 Garner, John Nance 59 Germania nazistă 81 Giancana, Sam 71, 81, 82, 84, 85, 147, 150, 199, 240, 294 Goldwater, Barry 290 Golful Porcilor invazia consecinţe 50, 51, 64, 66, 112 lansare 48, 49, 57 punct de pornire de la 56 Goodwin, Richard 65, 300 Goulet, Robert 146

Graham, Billy 229 Grant, Ulysses S. 214 Greer, William 241, 254, 257, 261, 265 – 268, 280

Gromiko, Andrei 117, 121, 301 Guatemala 53 – 55 Hannah, John A. 236 Harding, Warren G. 15 Harrison, William Henry 222 Hatfield, Robert Edward 228 Hayes, Rutherford B. 71 Hemingway, Ernest 51, 53 Herter,

Christian 236 „Hidell, A. J”. Pseudonimul lui Oswald) 148, 187

Hill, Clint 144, 177, 178, 194, 254, 262, 265 – 269, 278, 280 Hiroshima 126 Hobson, Valerie 175 Holden, William 72 Hoover, J. Edgar

Hosty, James, jr 231 – 234, 256, 303 Hruşciov, Eufrosina 134 Hruşciov, Nikita

Golful Porcilor şi 94, 125, 128 Zidul Berlinului şi 95, 130 Criza rachetelor cubaneze şi 55, 95, 122, 124, 132 Stalin şi 94, 127 ş.a. călătoria în SUA şi 117, 124 Hudson, Bill 170, 171, 174 Hughes, Sarah 281 India 76, 77, 103, 210 Irlanda 180, 188, 190, 192 Jack şi 81 – 84 Jackson, Mahalia 204 Jackson, Michael 289 Jaggars-Chiles-Stovall firma 122, 157

Japonia 30, 270 Jefferson, Thomas 16, 46.

John F. Kennedy, Biblioteca prezidenţială 25, 28, 29, 40, 43, 46, 60, 77, 78, 103, 299, 300 Johnson, Lady Bird 253, 270 Johnson, Lyndon Baines Bobby şi 17, 58 drepturi civile şi 149 ş.a., 155, 183

Criza rachetelor cubaneze şi 116 moartea lui 290 asasinarea lui Jack şi 270, 273 învestitura lui Jack şi 13 personalitatea lui 59 preşedinţia lui 290 ambiţiile prezidenţiale ale lui 149, 154

Serviciul Secret şi 141, 270 cariera din Senat 58 învestirea ca preşedinte 273, 280

vizita în Texas şi 195, 254 călătorie în Beirut 95 călătorie în Thailanda 95, 97 călătorie în Vietnam 66, 97 ca vicepreşedinte 59, 154 Războiul din Vietnam şi Joseph Kennedy în USS (distrugătorul) 129

Keeler, Christine 175, 176 Kellerman, Roy 265, 279, 280, Kennedy, Arabella (fiică) 194, 295 Kennedy, Caroline (fiică) 14, 45, 46, 78, 109 – 112, 116, 141, 177, 193, 210, 211, 218, 224, 243, 285

Kennedy, Carolyn Bessette 290

Kennedy, Edward M. „Teddy” (frate) 72, 114, 135, 178, 203, 285 Kennedy, Ethel (cumnată) 111, 119, 121, 151, 155, 178, 272 Kennedy, Jacqueline Bouvier, Jackie” (soţie) imaginea Camelotului şi 146 Cape Cod şi 193, 203, 295 Churchill şi 158 Criza rachetelor cubaneze şi 123, 127, 134, 141, 182 moartea 289
moartea fiului Patrick şi 199 ş.a. de Mohrenschildt şi 107 Garbo şi 235 ş.a. aventura lui Jack cu Monroe şi 45
asasinarea lui Jack şi 268, 273 funeraliile lui Jack şi 295 investirea lui Jack şi 13 amintirea lui Jack şi 285 King şi 181
căsătoria cu Onassis 289 Mona Lisa şi 140 ş.a.
Serviciul Secret şi 72, 80, 141, 217
călătorie în Grecia 211, 217, călătorie în India şi Pakistan 76
renovarea Casei Albe şi 45 turul TV al Casei Albe şi 68 Kennedy, Joan (cumnată) 72 Kennedy, John Fitzgerald aventura cu Campbell 71, 81, 84 aventura cu Monroe 85, 88 ambianţa Air Force One şi 242 mormântul de la Arlington 295
asasinarea lui 260 asasinarea lui şi teoriile conspiraţiei 263
Golful Porcilor şi 47 ş.a., 64, 112 Berlin şi 189, 301 trupul transportat la Washington 279 ş.a.
simbolul Camelotului şi 146 ş.a.
153.222
Castro şi 16, 50, 53, 55, 66 Churchill şi 158 drepturile civile şi 165, 170, 180
Cronkite, interviul cu 208 ş.a. Criza rachetelor cubaneze şi 123, 127, 134, 141, 182 agenda zilnică şi 41 sosirea la Dallas 253 coloana auto prezidenţială din Dallas 254
moartea lui, anunţată 273 moartea fiului său Patrick 199 asasinarea lui Diem 230 Dulles concediat de 64

Eisenhower şi 14, 38, 54 funeraliile lui 295 Garbo şi 235
probleme de sănătate 12, 38, 42, 89
Hoover şi 81 – 84 investirea lui 12, 82 sarcina lui Jackie şi 176, 177, 196
călătoria lui Jackie în Grecia şi
211.217.222
turul Casei Albe realizat de Jackie şi 68 King şi 179, 206
ultima cină la Casa Albă şi 235 LBJ şi 59, 65, 66 Lincoln şi 8, 61, 136, 142 Mafia şi 81, 83, 84, 135, 147, 150, 240
Mona Lisa şi 140 s.u.
5 5
Discursul din Montana şi 212 serviciile secrete ale forţelor navale şi 26
Powers şi 36, 39, 71, 79, 199 *Profiles în Courage* şi 16, 187 Profumo şi 175 PT-109 şi 25, 30, 32 Serviciul Secret şi 141 ş.a. Sinatra şi 13, 17, 76, 81 – 86, 88, 90, 91, 240
Starea Naţiunii, discursul lui 140
Înotul şi 31, 38, 211, 236 reducerea taxelor şi 209 Campania lui Teddy pentru Senat şi 114
vizita în Texas plănuită pentru 218
Time şi 39, 181
călătoria în Irlanda şi Germania 188, 189 alegerile primare din West Virginia şi 11
personalul Casei Albe şi 38, 41, 64
Al. Doilea Război Mondial şi 5, 36, 42, 50, 58, 100, 104, 125, 126, 128, 129, 134, 141, 156, 158
Kennedy, John, jr (fiu) 14, 218, 243, 244 moartea lui 290
Kennedy, Joseph P. (tată) 13, 27, 29, 61, 88, 158
Kennedy, Joseph, jr (frate) 29, 129 Kennedy, Patrick Bouvier (fiu) 196 – 199, 203, 217, 222, 289, 295 Kennedy,

Robert F. „Bobby” (frate) asasinarea lui 290, 292 ca procuror general 12, 58, 60 Golful Porcilor şi 62 – 65 legătura cu Jack 81, 135 Cape Cod casa de la 193, 196, 203, 221
CIA şi 61, 147, 155 drepturile civile şi 98, 102, 104, 105
criza rachetelor cubaneze şi 116, 133
Hoover şi 81 – 84, 103, 104, 151, 203, 271 învestitura şi 12 Jackie şi 73, 285 asasinarea lui Jack şi 271, 287 LBÎ şi 17, 58 – 61, 65, 97 Mafia şi 81 ş.a.
Monroe şi 88, 151, 294 ambiţiile prezidenţiale şi 149, 155, 292
King, Coretta 180, 185 King, Martin Luther, jr asasinarea lui 292 FBI şi 181 – 185
Jack se întâlneşte cu 179, 206 Marşul din Washington şi 199, 203, 206
Ku Klux Klan 168, 207 Lalanne, Jack 109 Landers, Ann 236 Landis, Paul 194, 195, 254, 267
Lansky, Meyer 51
Lawford, Patricia Kennedy (soră) 82, 87
Lawford, Peter (cumnat) 17, 81, 82, 84, 85, 151, 294
Lawson, Winston G. 233, 234, 240, 254
Leavelle, J.R. 284 Lee, Robert E. 214, 243, 295 LeMay, Curtis E. 132 liderii mişcării pentru drepturi civile şi 104, 172, 179, 181 *Life* 287, 288
Lincoln Memorialul 48, 201, 202 – 205 Lincoln, Abraham 8, 61, 136, 142, 297
asasinarea lui 15, 142, 240, 262, 270
funeraliile lui 295
Lincoln, Evelyn 40, 41, 50, 72, 79, 84, 110, 197.
Lincoln, Willie 222 *Look* 100, 101, 218, 301 Luciano, Lucky 51, 82 Macmillan, Harold 176 Mafia 16
Bobby şi 84, 147 Jack şi 81, 83, 84, 147 asasinarea lui Jack şi 240 Monroe şi 150

„Mafia irlandeză” 36, 88, 287 Mahfouz, Naguib 289 Malcolm X 167 Malraux, André 139, 140 Manchester, William 187, 299, 300 Mangusta (Mongoose), operaţiunea 135, 150
Mao Zedong 187
Marshall, Thurgood 105 Marşul din Washington 203, 206 Martin, Dean 81, 82 Martin, Louis 185, 186 Massachusetts 52, 114, 193, 197, 208 mccarthism 16 McIntyre, Bill 254 McKinley, William 15, 222 McNair, Denise 207 McNamara, Robert 72, 234 Meams, David 295 Meredith, Lynn 194 Midnight Râde, operaţiunea 162 Milam, J. W „Zdrahonul” 99 – 101 *Militant* (*ziar*) 157 Miller, Arthur 88 Ministerul sovietic de interne 44 Mississippi 98, 162, 204 Mistică Feminină (Friedan) 155 moartea unor preşedinţi în exerciţiu 15, 142
Mona Lisa (pictura lui da Vinci) 140 – 145, 148, 197, 302 Monroe, James 71 Monroe, Marilyn 45, 85 – 91, 150 Ş.U., 176, 294, 301 Muzeul maşinilor 291 Napoléon Bonaparte 140 National Gallery of Art Nelson, Doris 271.
New York Times 39, 41, 53 – 55, 66, 119, 170, 189, 301 Newman, Larry 198, 199 *Newsweek* 166, 222, 302 Nhu, Ngo Dinh 230 Nicaragua 63
Nixon, Richard 53, 165, 292 Noua Zeelandă 35
O’Donnell, Kenneth 39, 50, 72, 115, 133, 190, 213, 253, 268, 273, 279, 280
Onassis, Aristotle 217 – 219, 223, 289, 303
O’Neal, Vernon 278, 280 Organizaţia Naţiunilor Unite 57, 72, 212
Oswald, Andrey Marina 221, 249, 293
Oswald, June Lee 91, 134, 187, 215, 249, 293 Oswald, Lee Harvey arestarea lui 277 ş.a. assasinarea executată de 8, 258 – 264
asasinarea planificată de 245, 252
Încercări de a pleca în Cuba 214, 220

Înmormântarea lui 291 copilăria şi adolescenţa lui 17 CIA şi 107, 231 teoriile conspiraţiei şi 282 Criza rachetelor cubaneze şi 1.21, 134
dezertarea către Uniunea Sovietică 17
scapă de poliţie după asasinat 274
familia şi 67, 91, 93, 108 FBI şi 105, 108, 122, 200, 231 ş.a., 256
locurile de muncă ale lui Lee 122, 187, 221 asasinat de Ruby 284 Mannlicher-Carcano, puşcă 156 căsătoria cu Marina 44, 108
concedierea de la puşcaşii marini 162
probleme conjugale 248 se mută în Dallas 122 se mută în New Orleans 17, 164 psihologia lui 156, 161 întoarcerea în SUA 93 Texas munca la Depozitul de carte şcolară şi 221 Tippit împuşcat de 275 – 277 Walker împuşcat de 161 ş.a. arme cumpărate de 148, 156 Oswald, Marguerite 17, 291 Oswald, Marina Prusakova ajunul asasinatului şi 247 FBI şi 232
viaţa de mai târziu 293 atentatul lui Lee împotriva lui Walker şi 163 ş.a. probleme de căsătorie 248 căsătoria cu Lee 44 plecarea în SUA 67 sarcina 44, 215, 221 Oswald, Robert 93 Otash, Fred 151
Paine, Ruth 215, 220 ş.a., 231 – 233.
245, 248, 303 Pakistan 76, 77 Parker, John 142 Parker, William 151
Parkland Memorial spitalul 221.
246, 261, 266 ş.a.
Partidul Comunist Sovietic 128 Partidul Democrat 27, 36, 58.
140, 147, 229 alegerile din 1962 şi 75, 102 nominalizarea din 1960 36, 59, 84
nominalizarea din 1968 150 Partidul Republican 54, 223, 290 Partidul Socialist al Muncitorilor 134
Pentagon 63, 147 *People* 290

Perry, Mac 271, 272 *Portretul unui preşedinte* (Manchester) 187
Postal, Julia 277
Powers, Dave 36 ş.a., 71, 79, 199, 254, 268, 279 Presley, Elvis 45 Prima divizie de blindate 117 Proclamaţia de Emancipare 201, 296, 297
Profiles în Courage (Kennedy) 16, 187 Profumo, John 175 – 179, 182 Prusakov, Ilia 44 PT-109 25, 30, 32 Radziwill, Lee (sora lui Jackie) 121, 211
Rather, Dan 290 Ray, James Earl 292 Războiul Civil 136, 142, 234 Războiul Civil, Comisia centenară 295
Războiul Rece. *Vezi* şi comunism; Uniunea Sovietică 16, 45, 48, 50, 54, 146, 148, 251 Ready, John 254 Reagan, Ronald 294 Reston, James 66 Roberts, Emory 267 – 268 Roberts, Ralph 87 Robertson, Carole 207 Robertson, James, jr 295 Roosevelt, Eleanor 161
Roosevelt, Franklin D. 15, 59, 123, 254
tentativa de asasinat împotriva 282
Roosevelt, Theodore „Teddy" 51, 71 Rose, Earl 279
Ross, George „Barney" 24, 33, 34 Rowland, Aaron 258 Rowland, Barbara 258 Ruby, Jack 228, 274, 282, 284, 291 Rusk, Dean 50, 141, 236, 300, 301 Salinger, Pierre 40, 63, 119, Schirra, Wally 115 Schlesinger, Arthur 39, 299 Schlossberg, Edwin 289 segregare rasială şi discriminare. *Vezi* şi Mişcarea pentru drepturi civile şi evenimente anume şi
} 5
personalităţi 147, 167, 206 *Sequoia* (iahtul prezidenţial) 178 Serviciul de cartografie al armatei SUA 122
Serviciul Secret 10, 79, 87, 144 Jackie şi 72, 80, 141, 145 asasinarea lui Jack şi 142, 143, 147, 233, 240, 241, 254, 279 Seward, William H. 97 Shannon Rose Hill Cemetery (Fort Worth, Texas) 291 Shaw, Maud 119, 120

Simon, Carly 289 Sinatra, Frank 13, 17, 76, 81 – 86, 88, 90, 91, 93, 240, 294 Sindicatul muncitorilor din industria constructoare de maşini 204 Sirhan, Sirhan 290 Skelton, Byron 229 Smathers, George 66
Solomon, insulele 23 ş.a., 30 Sørensen, Ted 40 Sorrels, Forrest V 240, 241 Stalin, Iosif 94, 128 Stalingrad, bătălia de la 126 Stevenson, Adiai 57, 72, 227, 228, 233
Suddenly (film) 245 Swindal, Jim 244, 253 Taft, William Howard 295 Teddy ca senator pentru 114, 203 tentativă de asasinare a 261, 265, 268, 292
Texas 59, 60, 92, 154, 227 alegerile din 1960 şi 59 alegerile din 1964 şi 154, 185, 195, 199, 213
popularitatea lui Jackie în 223, 242
planificarea călătoriei lui Jack în 213 – 214, 218, 236, 242 LBÎ şi 154, 185, 195 Oswald şi 121, 147, 214, 218 *Texas Observer* 254
Texas, Comitetul Naţional Democrat Texas, Depozitul de cărţi şcolare 221, 232, 239, 245, 249, 252, 255, 257 – 260, 275 Thailanda 97, 210 Thich Quang Duc 172 – 174 Thomas, George 47, 110, 249 Thoreau, Henry David 213 Till, Emmett Louis, 98, 99, 101, 102, 105, 301 *Time* Omul anului 181 Tippit, J.D. Tolson, Clyde 275 – 277 Tretick, Stanley 218

Truman, Harry 14, 46, 70, 95, 161, 254
Turcia, rachetele din 133 Turnure, Pamela 79 U-2, avion de spionaj 112, 116, 120, 122
Uniunea Sovietică
Golful Porcilor şi 94, 125, 128, 129
Criza rachetelor cubaneze şi 45, 53, 55, 117, 121, 125, 126, 133
„Marea epurare” din 1934 128 tratatul pentru interzicerea testelor nucleare şi 198 Oswald şi 17, 18, 67 105, 187, 215, 293

Profumo şi 176, 179 cursa spaţială şi 75 vânzare de grâu şi 212 programul spaţial 75, 94, 301 Victoria, regina Angliei 71 Vidal, Gore 150 Vietcong 159, 171 Vietnam Războiul din 16, 66, 93, 159, 172, 174, 209, 210, 230, 250, 290, 292 Vietnamul de sud 97, 159
Proteste budiste în 171 s.u.

asasinarea lui Diem şi 230 Virginia de vest 11 Walker, John 141 Walker, Ted 161 – 165, 188, 228 *Wall Street Journal* 39 Wallace, George 167, 180 Walsh, John 197 – 199 *War Is Hell* (film) 277 Warren, Comisia 291, 294, 299, 301 – 304
Warren, Earl 11, 13 *Washington Post* 39, 79, 302 *We Were Strangers* (film) 245 Wear, Priscilla 72, 80 Wesley, Cynthia 207 White, Theodore 287, 288 Wood, Homer 238 Wood, Sterling 238, 240, 304 *Worker* (buletin informativ) 108, 157, 162
Wright, Moses 98, 99 Xuan, Mai Huu 230 Yarborough, Ralph 60, 229 Zangara, Giuseppe, Joe" 282 Zapata, operaţiunea. *Vezi* Invazia din Golful Porcilor 49, 56 Ziua ONU 228

Despre autori

Bill O'Reilly e moderatorul emisiunii *The O'Reilly Factor*, cel mai vizionat talk-show din tară. Scrie articole la mai multe ziare şi este autorul

câtorva cărţi cu mare succes la public.

Martin Dugard este autorul mai multor bestselleruri care au ocupat primele locuri în topul *New York Times*. Cartea sa, *Into Africa*: *The epic Adventures of Stanley and Livingstone*, a fost adaptată de History Channel într-un documentar. Trăieşte în sudul Californiei cu soţia şi

cei trei fii.